มหาวิทยาลัย
กรุงเทพธนบุรี
BangkokThonburi University

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ACADEMIC JOURNAL BANGKOKTHONBURI UNIVERSITY

ภาพ Devil defeated (Detail) โดย เมธาสิทธิ์ อัดดก

ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม – ธันวาคม 2562 (6 เดือน)

Vol.8 No.2 January - December 2019

ISSN. 2286-6590

สร้างปัญญา พัฒนาคน ฝึกฝนคุณธรรม BUILD INTELLECT, MAN, MORALS

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
ACADEMIC JOURNAL BANGKOKTHONBURI UNIVERSITY
ISSN.2286-6590 ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 ประจำเดือน กรกฎาคม – ธันวาคม 2562

เจ้าของวารสาร

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
เลขที่ 16/10 หมู่ 2 ถนนทวีวัฒนา แขวงทวีวัฒนา เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10170
โทรศัพท์ (02) - 8006800 - 5 โทรสาร (02) - 8006806

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่บทความวิจัยหรือบทความวิชาการที่เป็นองค์ความรู้ใหม่ ด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และสาขาที่เกี่ยวข้องของคณาจารย์ นักวิจัย นักศึกษา ตลอดจนนักวิชาการอิสระ เพื่อนำไปสู่ประโยชน์ต่อบุคคล สังคม และประเทศชาติ โดยครอบคลุมสาขาวิชานิติศาสตร์ ดุริยางคศาสตร์ ศิลปศาสตร์ ศิลปกรรมศาสตร์ รัฐศาสตร์ ด้านการเมือง การปกครอง รัฐประศาสนศาสตร์ บริหารธุรกิจ ด้านการตลาด การจัดการ บัญชี การเงินการธนาคาร ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ธุรกิจต่างประเทศ การจัดการโลจิสติกส์ ศึกษาศาสตร์ ด้านเทคโนโลยีการศึกษา การบริหารการศึกษา หลักสูตรและการสอน การศึกษาปฐมวัย และนิเทศศาสตร์ ด้านโฆษณาประชาสัมพันธ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์และศิลปะการแสดง เป็นต้น

นโยบายในการตีพิมพ์ผลงานในวารสาร

ผู้นิพนธ์

1. ผู้นิพนธ์ต้องเขียนบทความวิชาการ บทความวิจัย ให้ถูกต้องตามรูปแบบที่กำหนดไว้ใน “แนวทางการเตรียมต้นฉบับ”
2. ผู้นิพนธ์ต้องรับรองว่าบทความที่นำเสนอไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ใดมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณา ของวารสารฉบับอื่น
3. ผู้นิพนธ์ที่มีชื่อปรากฏในบทความทุกคน ต้องเป็นผู้ที่มีส่วนในการดำเนินการวิจัยจริง
4. ผู้นิพนธ์ต้องอ้างอิงผลงานของผู้อื่นหากมีการนำผลงานนั้นมาใช้ในผลงานของตัวเอง รวมทั้งจัดทำรายการอ้างอิง ท้ายบทความ

ผู้ประเมิน

1. ผู้ประเมินบทความ ไม่ใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความ
2. หากมีส่วนหนึ่งของบทความที่มีความเหมือน หรือซ้ำซ้อนกับผลงานอื่น ผู้ประเมินจะต้องแจ้งให้กองบรรณาธิการทราบ
3. หากผู้ประเมินบทความตระหนักว่า ตัวเองอาจมีผลประโยชน์กับผู้นิพนธ์ เช่น เป็นผู้ร่วมโครงการ หรือเหตุผลอื่น ที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ผู้ประเมินต้องปฏิเสธการประเมินบทความนั้น ๆ

บรรณาธิการ

1. บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้นิพนธ์ และผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่น ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ
2. บรรณาธิการต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์ และผู้ประเมิน

คณะที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บังอร เบ็ญจาธิกุล	อธิการบดีมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิทยา เบ็ญจาธิกุล	รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร
ดร.ดวงฤทธิ์ เบ็ญจาธิกุล ชัยรุ่งเรือง	รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา

ประธานฝ่ายจัดการวารสาร

รองศาสตราจารย์ ดร.สถิตย์ นิยมญาติ	รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ

บรรณาธิการ

ดร.เสาวนีย์ สมันต์ตรีพร

กองบรรณาธิการ

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกสถาบัน

ศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ ประสาทกุล	มหาวิทยาลัยมหิดล
ศาสตราจารย์ ดร.ปทีป เมธาคุณวุฒิ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศาสตราจารย์ สำเรียง เมฆเกรียงไกร	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศาสตราจารย์ ดร.ประภัสสร์ เทพชาตรี	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.สุรเสกข์ พงษ์หาญยุทธ	ข้าราชการบำนาญ
Professor Emeritus Dr. Terry E. miller	Kent State University

ผู้ทรงคุณวุฒิภายในสถาบัน

ศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงค์	ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.กาญจนา คุณารักษ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา รุ่งเรือง	รองศาสตราจารย์ ดร.พีรพงศ์ ทิพนาค

ฝ่ายกฎหมาย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เสงี่ยม บุษบาบาน	อาจารย์วาทิน หนูเกื้อ

ฝ่ายออกแบบและพิสูจน์อักษร

อาจารย์สุธีรา ธาตรีนรานนท์	อาจารย์นิวัฒน์ ชูทวน
อาจารย์ชุติมา งามพิพัฒน์	นายอาลี เส็มเภอ
นางสาวกันตินันท์ จิตระออน	

กำหนดการตีพิมพ์ ปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน
ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม

พิมพ์ที่ : บริษัท สำนักพิมพ์สุภา จำกัด
118 ซอย 68 ถนนจรัญสนิทวงศ์ เขตบางพลัด กรุงเทพฯ 10700
โทร. 0-2435-8530

พิมพ์เมื่อ : ธันวาคม 2562

จำนวน : 500 เล่ม

* บทความทุกเรื่องในวารสารฉบับนี้ได้รับการพิจารณาประเมินคุณภาพทางวิชาการก่อนการตีพิมพ์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ตามสาขาที่เกี่ยวข้องจากภายในหรือภายนอกมหาวิทยาลัย จำนวน 2 ท่าน ต่อ 1 บทความ
* บทความและแนวคิดใดๆ ที่พิมพ์ในวารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เป็นความรับผิดชอบของผู้เขียน
* กองบรรณาธิการวารสารไม่สงวนสิทธิ์ในการคัดลอกเพื่อการพัฒนาเชิงวิชาการ แต่ต้องได้รับการอ้างอิงอย่างถูกต้อง

ผู้ทรงคุณวุฒิอ่านบทความฉบับนี้

รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพล รำไพ
รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระภัทรา เอกผาชัยสวัสดิ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา รุ่งเรือง
รองศาสตราจารย์ ดร.มัลลิกา พินิจจันร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ยุทธพงษ์ ลีลากิจไพศาล
รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์คเรศ ประกอบผล
รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธินันทน์ พรหมสุวรรณ
รองศาสตราจารย์ ขนบพันธุ์ เอี่ยมโอภาส
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤชนนท์ บึงไกร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐาศุกร์ จันประเสริฐ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธงชัย พงศ์สิทธิกาญจนา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัฒน์ พิสิษฐเกษม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัตนา วงศ์รัศมีเดือน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สูติเทพ ศิริพิพัฒนกุล
ดร.ฉัตรรัตน์ โหตระไวศยะ
ดร.สุพัตรา จันทนะศิริ
รองศาสตราจารย์ ดร.ทองฟู ศิริวงค์
รองศาสตราจารย์ ดร.นวลฉวี ประเสริฐสุข
รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยะพร ตันณีกุล
รองศาสตราจารย์ ดร.มานพ วิสุทธิแพทย์
รองศาสตราจารย์ ดร.วรัทยา ธรรมกิตติภพ
รองศาสตราจารย์ ดร.สถิตย์ นิยมญาติ
รองศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา นาควิบูลย์วงศ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤช จรินโท
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติพร อำไพ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิติมา โห้ลำยอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุรพร กำบุญ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพชรรัตน์ วิริยะสืบพงศ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณา ศิลปอาชา
ดร.กมลวรรณ อยู่วัฒนะ
ดร.วิทยา สุหฤทดำรง
ดร.อำนวย แก้วใส

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เป็นวารสารด้านมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นสื่อกลางในการส่งเสริม เผยแพร่ ผลงานทางวิชาการ ของคณาจารย์ นักวิจัย นักศึกษา ตลอดจนนักวิชาการอิสระ เพื่อแสดงความก้าวหน้าทางวิชาการ และการพัฒนาองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง สามารถนำไปใช้ประโยชน์ด้านวิชาการ อันจะนำไปสู่ประโยชน์ต่อบุคคล สังคม และประเทศชาติ

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 ประจำเดือน กรกฎาคม-ธันวาคม 2562 ประกอบด้วยบทความซึ่งได้รับการพิจารณากลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด 19 เรื่อง บทความวิชาการ จำนวน 1 เรื่อง และเป็นบทความวิจัย จำนวน 18 เรื่อง รวบรวมเป็นองค์ความรู้ทางวิชาการที่น่าสนใจ อาทิ ความเป็นชายขอบของชาวไทยเชื้อสายมลายูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรอบวิธีคิดในการทำงาน ความสุข และความทุ่มเทในการทำงาน ต้นแบบความเป็นครูดนตรีพื้นบ้านล้านนา การสำรวจและประเมินพฤติกรรมประชาชนในการค้าขายบริเวณเขตการค้าชายแดน โครงการการสร้างอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลเพื่อพัฒนาแรงงาน สภาพแวดล้อมในการทำงานและแรงจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพทีมงาน เป็นต้น

กองบรรณาธิการใคร่ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้พิจารณากลั่นกรอง และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงบทความให้สมบูรณ์ขึ้น และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า วารสารวิชาการฉบับนี้จะเป็นการจุดประกายความคิด ผู้อ่านและผู้ที่สนใจในการศึกษาค้นคว้า เพื่อการประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป และขอถือโอกาสนี้ เชิญชวนผู้อ่านทุกท่านได้ติดตามวารสารวิชาการมหาวิยาลัยกรุงเทพธนบุรี ทางเว็บไซต์ https://www.tci-thaijo.org/ index.php/bkkthon หรือ http://journal.bkkthon.ac.th

ดร.เสาวนีย์ สมันต์ตรีพร
บรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

บทความวิชาการ

คนชายขอบ: ชาวไทยเชื้อสายมลายูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
Marginal People: Thai-Malayu Residents in the Three Southernmost Provinces
พัชรี กล่อมเมือง 1

บทความวิจัย

กรอบวิธีคิดในการทำงาน ความสุข และความทุ่มเทในการทำงาน ของบุคลากรในภาคการศึกษาระดับอุดมศึกษา
Mindset, Happiness, and Job Dedication of Personals in the Tertiary Education Sector.
จรัมพร โห้ลำยอง, วิภาพร จารุเรืองไพศาล และประไพศรี โห้ลำยอง 11

การเข้าชื่อเสนอกฎหมายโดยผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560
Submission a Petition for Introducing the Law to the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560 (2017).
จเร พันธุ์เปรื่อง 26

การเปรียบเทียบคุณภาพปัจจัยการบริการของผู้ให้บริการด้านการขนส่งสินค้าแขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
Comparison of the Quality of Service Factor of Transportation Service Providers at Luang Prabang Subdistrict, Lao People's Democratic Republic.
วรรณลักษณ์ อภินาวิน กฤษฎา เครือชาลี และอรุณ์ยเดช สุขเจริญ 39

การพัฒนาไมโครเลิร์นนิง สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร
Development of Microlearning for High Vocational Certificate Private Vocational College in Bangkok.
ลัดดาวัลย์ คงสมบูรณ์ 51

สารบัญ

หน้า

การรายงานข้อมูลทางการเงินที่เป็นมาตรฐานเดียวกันส่งผลต่อต้นทุนส่วนของผู้ถือหุ้น
Effect of a Unified Standard for Reporting Financial Data on Cost of Equity.
ณฐา ธรเจริญกุล, กอบกูล จันทรโคลิกา 63

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ให้องค์กรด้วยการจัดการความรู้ในภาคธุรกิจอุตสาหกรรม
Exploratory Factors Analysis of Increasing Organization Achievement with Knowledge Management in Industrial Business Sector.
ณัฐพล พุ่มศิริ 75

การศึกษาต้นแบบความเป็นครูดนตรีพื้นบ้านล้านนา: กรณีศึกษา ครูพรหเมศวร์ สรรพศรี
A Study of The Lanna Music Teacher's Role Model: A Case Study of Kru Prommate Sabpasri.
เพียงแพน สรรพศรี, ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์ 90

การศึกษาระบบการจัดการความปลอดภัยในสถานประกอบการด้วยเครื่องบ่งบอกสัญญาณ Beacon
The Study of the Safety Management System in the Workplace Using the Beacon Indicator.
นิธินพ ทองวาสนาส่ง 104

การสำรวจและประเมินพฤติกรรมประชาชนในการค้าขายบริเวณเขตการค้าชายแดนพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน
Exploring and Evaluatiing Public Behavior in The Trading Area, Border Trade Area, Mae Hong Son Province.
ชุติมันต์ สะสอง 116

สารบัญ

หน้า

โครงการการสร้างอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลเพื่อพัฒนาแรงงานแห่งศตวรรษที่ 21
A Construct of Digital Learning Kingdom for Development 21st Century Skill Workforce
ธันยวิช วิเชียรพันธ์ 130

บริบทและการจัดการความรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนระดับอาชีวศึกษา
The Context and Knowledge Management of Learning and Teaching Process of Vocational Education
ลลิตา ฤกษ์สำราญ, กฤษฎาภรณ์ รุจิธำรงกุล 144

ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ในพื้นที่ 5 จังหวัด ภาคตะวันออกของประเทศไทย
Causal Factors Affecting Performance Effectiveness of Personnel Attached to the Provincial Electricity Authority in five Eastern Provinces of Thailand
กมล อนานนท์, กฤษณะ ดาราเรือง และสิทธิพร เขาอุ่น 157

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลในการยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีอากรทางออนไลน์ (E-FILING)
Factors influencing the collection of corporate income tax when filing tax returns and paying online tax (E-FILING)
พงศ์ศิรภพ ทองดีรวิสุรเกตุ 169

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จังหวัดนนทบุรี
Factors Influencing the Management Success of Subdistrict Administration Organizations in Nonthaburi Province
เสาวนารถ เล็กเลอสินธุ์ 182

สารบัญ

หน้า

พฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม
Undergraduate student's Buying Behavior of products through online applications in Phutthamonthon District Nakhon Pathom Province
สุธาทิพย์ ทั่วจบ 195

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากร
Legal Measures on the Avoidance of Customs Duties
ขนิษฐา สุขสวัสดิ์, เสงี่ยม บุษบาบาน 206

สภาพแวดล้อมในการทำงานและแรงจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพทีมงาน: ข้อมูลเชิงประจักษ์จากบริษัทผลิตอุปกรณ์คอมพิวเตอร์แห่งหนึ่ง
Working Environment and Motivation Affecting Team Performance: Empirical Data from a Computer Equipment Manufacturing Company
กฤษดา เชียรวัฒนสุข, นิกร ลีชาคำ และมรกต จันทร์กระพ้อ 219

Designing Heavy and Oversized Cargo Logistics Process Based on APQC Process of Delivery Physical Products
การออกแบบกระบวนการขนส่งสินค้าที่มีขนาดหนักและใหญ่โดยใช้กระบวนการ APQC สำหรับการขนส่งผลิตภัณฑ์ทางกายภาพ
Wanpen Pengsomboon, Suchai Thanawasien and Wuttipong Pongsuwan 231

แนวทางการเตรียมต้นฉบับ วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี 243

คนชายขอบ: ชาวไทยเชื้อสายมลายูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

Marginal People: Thai-Malayu Residents in the Three Southernmost Provinces

พัชรี กล่อมเมือง
Patcharee Klommeung
สาขาวิชารัฐศาสตร์, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
Political Science, Faculty of Humanities & Social Sciences, Phranakhon Rajabhat University
e-mail: nongam_patcharee@hotmail.com

Received: August 16, 2019
Revised: November 12, 2019
Accepted: November 18, 2019

บทคัดย่อ

ชาติพันธุ์และความเป็นชายขอบนั้นเป็นกระบวนการสร้างพรมแดนของอัตลักษณ์ร่วมประเภทหนึ่ง ซึ่งไม่ได้เกิดขึ้นเองตามลำพัง แต่พัฒนาขึ้นภายใต้ระบบความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มต่างๆ ในสังคม บ่อยครั้งที่ความสัมพันธ์ดังกล่าวถูกจัดให้ปฏิสัมพันธ์กันแบบคู่ตรงข้าม โดยที่ฝ่ายหนึ่งครอบงำอีกฝ่ายหนึ่ง ในระบบความสัมพันธ์แบบทวิลักษณ์ การขีดเส้นพรมแดนของอัตลักษณ์ร่วม ไม่เพียงแต่เป็นการรวมเอาพวกที่เหมือนกันเข้าด้วยกันเท่านั้น หากยังเป็นการพยายามเปลี่ยนอัตลักษณ์ชายขอบที่แตกต่างให้เหมือนกับคนกลุ่มใหญ่ในสังคม ตลอดจนเบียดขับอัตลักษณ์ที่แตกต่างไม่ยอมเปลี่ยนแปลงออกไป ในแง่นี้ชาติพันธุ์และความเป็นชายขอบจึงไม่ใช่กระบวนการทางสังคมหรือความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หากเป็นกระบวนการที่ถูกสร้างขึ้นบนความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ซึ่งคนกลุ่มใหญ่ในสังคมมีอำนาจเหนือกว่ากำหนดสร้าง ตีความ และใช้สิ่งที่เรียกว่าอัตลักษณ์ร่วมในฐานะที่เป็นอัตลักษณ์ของคนส่วนใหญ่และจัดกลุ่มสิ่งที่ไม่เหมือนให้เป็นอัตลักษณ์ชายขอบที่ถูกทำให้กลายเป็นสิ่งที่ไม่มีตัวตนเป็นสิ่งที่สร้างปัญหา ในบทความนี้ ผู้เขียนได้กล่าวถึงความเป็นชายขอบของชาวไทยเชื้อสายมลายูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อาศัยอยู่ห่างไกลจากสังคมเมือง และกระบวนการที่ก่อให้เกิดความเป็นชาติพันธุ์ ภายใต้ความสัมพันธ์กับศาสนาและวัฒนธรรมที่ถูกนำมาเป็นข้ออ้างและเงื่อนไขที่ทำให้เกิดความขัดแย้ง เนื่องจากชาวไทยเชื้อสายมลายูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความแตกต่างจากคนกลุ่มใหญ่ในสังคม ทั้งชาติพันธุ์ ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรมซึ่งสิ่งเหล่านี้มีพื้นฐานมาจากอัตลักษณ์ที่แตกต่างและไม่ยอมเปลี่ยนแปลงซึ่งเป็นวิถีการดำรงชีวิตของชาวไทยเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่จะต้องทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

คำสำคัญ: คนชายขอบ, ชาวไทยเชื้อสายมลายู, ชาติพันธุ์, อัตลักษณ์

ABSTRACT

The ethnic groups and being marginal people are considered as a way to create border for mutual ethic based on relationship systems among various groups in society. These kinds of relationships are often arranged in opposite ways where one party is over another, or referred to as dual relation. Creating border of mutual identity is not only gathering those of the same identity but also the endeavor to change identity of marginal people to be more like the main stream in society while those who refuse to change will be boycotted. In this regard, the ethnic groups and being marginal people are not included as social procedures or relations naturally happened, yet, it is based on power relation controlled, created, interpreted by a majority of society. Furthermore, the mutual identity is referred to as an identity of the majority while those identities which are not the same are classified as marginal identity which the existence will soon be faded away and be viewed as a matter that causes problems. In this article, the author mentioned about being marginal of Thai-Malayu Residents in the Three Southernmost Provinces of Thailand who live in the remote area, far from the city, and the process of causing the ethnic group under relationship between religion and culture that taken as pretext and condition of conflicts. Because Thai-Malayu Residents in the Three Southernmost Provinces are totally different from the majority of society such as ethnic, religion, language and culture. These are based on different identities and unchanging lifestyle of the Thai-Malayu Residents. So, we have to understand deeply.

Keywords: Marginal people, Thai-Malayu Residents, ethics, Identity

บทนำ

คนชายขอบเป็นกลุ่มคนที่มีชีวิตอยู่ห่างไกลจากศูนย์กลาง ทั้งในทางภูมิศาสตร์และสังคมวัฒนธรรม “คนชายขอบ” มักจะเป็นกลุ่มคนที่ถูกกีดกันและเอารัดเอาเปรียบจากคนกลุ่มใหญ่ในทางสังคมและกลายเป็นคนกลุ่มน้อยในสังคมวัฒนธรรมประจำกลุ่มจึงเป็นวัฒนธรรมย่อยที่ไม่ได้รับการยอมรับ หรือได้รับการเลือกปฏิบัติจากชนกลุ่มใหญ่ในกระแสวัฒนธรรมหลัก การเรียนรู้การปรับตัวและการต่อสู้ดิ้นรนเพื่อที่จะเอาตัวรอดหรือมีชีวิตอยู่ภายใต้สภาพการณ์ดังกล่าวจึงเป็นสาระสำคัญของวิถีชีวิตของชาวไทยเชื้อสายมลายูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ดำรงอยู่ภายใต้วัฒนธรรมชายขอบที่แตกต่างจากคนกลุ่มใหญ่ในสังคมไทย (สุริยา สมุทคุปติ์ และพัฒนา กิติอาษา, 2542 : 21)

แนวคิดเรื่องชนกลุ่มน้อยที่ทำให้เกิดกระบวนการกลายเป็นคนชายขอบสะท้อนความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างกลุ่มชนผู้มีอำนาจที่สถาปนาตนเองขึ้นเป็นชนกลุ่มใหญ่ (dominant group) กับกลุ่มชนที่ด้อยอำนาจกว่า (subordinate group) ที่ถูกเรียกโดยชนกลุ่มแรกว่าชนกลุ่มน้อยภายใต้กระบวนการสร้างความเป็นชาติ (ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี, 2546) เครื่องมือสำคัญที่รัฐชาติใช้ในการควบคุมพลเมืองของตนคือการสร้างพรมแดนและการสร้างช่วงชั้นที่ไม่เท่ากันทางชาติพันธุ์ที่เรียกว่า “โครงการสร้างความศิวิไลซ์” โดยชนศูนย์กลางมีปฏิสัมพันธ์กับชนชายขอบบนฐานความคิดที่ว่าอารยธรรมของชนศูนย์กลางดีกว่าและเหนือกว่าวัฒนธรรมของคนชายขอบจึงถือเป็นหน้าที่ของรัฐและชนศูนย์กลางในการเข้าไปทำหน้าที่ยกระดับวัฒนธรรมของชนชายขอบให้สูงขึ้นและเปลี่ยนมายอมรับอารยธรรมแบบศูนย์กลาง โดยมีความเชื่อว่าเป็นการช่วยให้ชนชายขอบมีชีวิตที่ดีขึ้น (Harrell, 1995)

ในบทความนี้ผู้เขียนได้กล่าวถึงความเป็นชายขอบของชาวไทยเชื้อสายมลายูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งจัดเป็นชนกลุ่มน้อยท้องถิ่นดั้งเดิม เป็นกลุ่มชนที่ยังคงลักษณะประเพณีวัฒนธรรมตั้งแต่ดั้งเดิม มีสภาพสังคมและวัฒนธรรมแตกต่างไปจากคนกลุ่มใหญ่ในสังคม เช่น การนับถือศาสนา การแต่งกาย การใช้ภาษาพูด ขนบธรรมเนียม ประเพณี และเคยมีอิสระในการปกครองในฐานะประเทศราชมาด้วยกัน หรือภายใต้อาณาจักรเดียวกัน มีความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของตนเองค่อนข้างสูงเมื่อกลุ่มชนผู้มีอำนาจที่สถาปนาตนเองขึ้นเป็นชนกลุ่มใหญ่ภายใต้กระบวนการสร้างชาติ โดยการอ้างอิงแนวคิดเรื่องชาตินิยมซึ่งเป็นกระบวนการในการสร้างอุดมการณ์ให้เกิดการหวงแหนและสำนึกในการรักชาติแบบเน้นชาติพันธุ์โดยพยายามผลักดันวัฒนธรรมของชนกลุ่มใหญ่ให้เป็นวัฒนธรรมหลักแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน้าที่ของรัฐในการเข้าไปทำหน้าที่ยกระดับวัฒนธรรมของคนชายขอบให้เปลี่ยนมายอมรับวัฒนธรรมแบบศูนย์กลาง คนชายขอบกลุ่มนี้ขาดอำนาจการต่อรอง ขาดการศึกษา ขาดเครื่องมือที่เข้าถึงอำนาจ และถูกกีดกันออกจากระบบการต่อรองอำนาจและ การจัดสรรทรัพยากรในสังคม

เนื้อหา

ความหมายของคนชายขอบ (marginal people) คือ กลุ่มคนที่มีชีวิตอยู่กึ่งกลางหรือห่างไกลจากศูนย์กลางทั้งในทางภูมิศาสตร์และสังคมวัฒนธรรม ในทางภูมิศาสตร์ “คนชายขอบ” มักจะเป็นกลุ่มคนที่ต้องเคลื่อนย้ายจากภูมิลำเนาดั้งเดิมด้วยเหตุผลทางธรรมชาติ เศรษฐกิจ การเมืองและสังคมวัฒนธรรม การตั้งถิ่นฐาน การประกอบอาชีพ หรือวิถีชีวิตของคนกลุ่มนี้ต้องเผชิญกับการแก่งแย่งแข่งขันเพื่อเข้าถึงทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ถูกกีดกันและเอารัดเอาเปรียบจากคนกลุ่มใหญ่ซึ่งอยู่อาศัยในดินแดนหรือเขตภูมิศาสตร์นั้นมาก่อน (นภาพร อติวานิชยพงศ์, 2552) ในทางสังคมและวัฒนธรรม “คนชายขอบ” ย่อมกลายเป็นคนกลุ่มน้อยในสังคมใหม่ วัฒนธรรมประจำกลุ่มจึงเป็นวัฒนธรรมย่อยที่ไม่ได้รับการยอมรับหรือได้รับการเลือกปฏิบัติจากผู้คนในกระแสวัฒนธรรมหลัก การเรียนรู้การปรับตัวและการต่อสู้ดิ้นรนเพื่อที่จะเอาตัวรอดหรือมีชีวิตอยู่ภายใต้สภาพการณ์ดังกล่าวจึงเป็นสาระสำคัญของวิถีชีวิตประชากรที่อาศัยอยู่ในวัฒนธรรมชายขอบ

กระบวนการสร้างคนชายขอบ

กระบวนการที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลถูกปฏิเสธหนทางที่จะเข้าถึงการได้รับตำแหน่งสำคัญและเป็นสัญลักษณ์ทางเศรษฐกิจ ศาสนา อำนาจทางการเมืองในสังคมใดๆเช่น ประเทศกำลังพัฒนาหลายประเทศที่ประสบความสำเร็จนั้นความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของชาติดำเนินไปควบคู่กันกับการกีดกันประชากรกลุ่มใหญ่ออกจากชีวิตทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้เพราะหนทางของอุตสาหกรรมและการพัฒนาเศรษฐกิจของสังคมที่กำลังพัฒนาใดๆ มักจะหมายถึงการพึ่งพาอาศัยการนำเข้าเทคนิควิทยาการและเครื่องจักรจากต่างประเทศเป็นอย่างมาก บ่อยครั้งการพัฒนาประเทศจึงกินความหมายไปถึงการลดความสำคัญของการผลิตด้านอื่นๆ เช่น การละเลยการผลิตพืชอาหารหลักไปโดยปริยาย บรรดาคนจนทั้งที่อยู่ในเมือง และชนบท สังคมเหล่านั้นถูกกีดกันให้ออกไปอยู่ขอบนอกหรือขอบชายขอบของระบบมิให้เกี่ยวข้องกับการพัฒนา กลุ่มคนเหล่านี้ตกอยู่ในภาวะความยากจนอย่างที่สุด (Andersson, 2003)

กระบวนการเป็นคนชายขอบนั้นอาจจะเกิดขึ้นได้ใน 2 ทิศทาง ที่ตรงข้ามกัน กล่าวคือ ในทิศทางแรก ความเป็นชายขอบเกิดขึ้นจากการถูกกีดกันและถูกลดอำนาจ ทำให้แปลกแยกจากสังคม ถูกผลักให้กลายเป็นชายขอบในลักษณะที่เรียกว่าคนในสังคมไม่ยอมรับ แต่พวกเขาก็ยังพยายามแยกตัวตนออกมาจากสังคม เพื่อให้เห็นตัวตนของพวกเขาเองด้วย แต่ในอีกทิศทางหนึ่ง ความเป็นชายขอบเกิดขึ้นจากการถูกดึงเข้าร่วมกระบวนการจนกลับกลายเป็นชายขอบในทิศทางตรงกันข้ามกับทิศทางแรก เช่นกรณีกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในสังคมไทยถูกดึงให้เข้าร่วมกระบวนการการพัฒนา โดยเฉพาะการส่งเสริมการท่องเที่ยว

ดังนั้นกระบวนการกลายเป็นชายขอบจึงไม่ได้เกิดขึ้นเพราะถูกกีดกันด้านเดียว แต่เกิดจากกระบวนการทั้ง 2 ด้าน ทั้งด้านที่ถูกผนวกและด้านที่ถูกกีดกันก็สามารถเป็นชายขอบได้ทั้งคู่ เพราะฉะนั้นประเด็นสำคัญคือเงื่อนไขและสาเหตุอะไรที่ทำให้กระบวนการตรงข้ามกันนั้นก่อให้เกิดผลอย่างเดียวกันได้อย่างไร ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับ 3 บริบทด้วยกัน ในบริบทแรกชุมชนเผชิญกับกระแสของรัฐชาติ ซึ่งสร้างแรงกดดันลงไปในชุมชนต่างๆ ภายในประเทศ เช่น การผสมกลมกลืนให้ “ชาวไทยเชื้อสายมลายูกลายเป็นไทย” ส่วนรัฐชาติก็เน้นการอนุรักษ์ ก็จะสร้างกระแสของการกีดกันชุมชนต่างๆ ออกจากการเข้าถึงทรัพยากร สำหรับบริบทที่ 2 นั้น ชุมชนจะตกอยู่ในกระแสของทุนนิยมและโลกาภิวัตน์ จนเกิดปัญหาในเรื่องของพื้นที่ยืนเดิม ซึ่งมักเกี่ยวกับชุมชนภายใต้หน่วยที่ซับซ้อน กล่าวคือ หน่วยเดิมเป็นเรื่องของชุมชนและชาติพันธุ์ แต่ต้องไปยืนอยู่ในกระแสที่เชี่ยวกรากของทุนนิยม บริโภคนิยม และกระแสของโลกาภิวัตน์ ทำให้ถูกเปลี่ยนความหมายจนสูญเสียพื้นที่ของความเป็นมนุษย์ และบริบทสุดท้ายจะเป็นเรื่องของตัวตนของผู้คนกลุ่มต่างๆ ในช่วงของการเปลี่ยนผ่าน ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการก่อตัวของตัวตน

ดังนั้นการเป็นชายขอบจึงไม่ได้หมายความว่าเกิดขึ้นเฉพาะในบริเวณชายขอบเท่านั้น ความเป็นชายขอบเกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกหนทุกแห่ง เมื่อมีการกีดกันพื้นที่ในรูปของการสร้างพรมแดนขึ้นมาปิดกั้นผู้คนบางกลุ่ม

แต่ความเข้าใจทั่วไปมักจะมองคนชายขอบว่า เป็นเพียงวัฒนธรรมกลุ่มย่อยหรือกลุ่มชาติพันธุ์ขนาดเล็ก ทั้งนี้เพราะมองเห็นได้ง่าย และคนทั่วไปอาจยังติดอยู่กับความคิดแบบเหยียดสีผิว

และเชื้อชาติอยู่ การใช้มิติทางชาติพันธุ์จึงเป็นวิธีที่ง่ายที่สุด รวมทั้งทางการเมืองก็ง่ายที่สุดด้วย เช่น กรณีชาวไทยเชื้อสายมลายูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ก็ถูกป้ายสีว่าไม่ใช่คนไทย ซึ่งคนที่ไม่เข้าใจเรื่องเหล่านี้มีจำนวนมาก ดังนั้นความเป็นชาติพันธุ์ (ethnicity) ยังต้องเป็นประเด็นสำคัญ ในการเรียนรู้เพื่อทำความเข้าใจกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม

ชนกลุ่มน้อยหรือกลุ่มชาติพันธุ์

ในอดีตหากกล่าวถึง "คนชายขอบ" (marginal people) ซึ่งหมายถึง คนที่อยู่ห่างไกลจากสังคม มักหมายถึงผู้ที่ไม่ได้รับการดูแลไม่ได้รับบริการหรือความคุ้มครองจากรัฐอย่างที่คนอื่นๆ ได้รับ คนชายขอบต่างจากคนหลังเขาตรงที่คนหลังเขาเน้นการไม่รับรู้ข่าวสาร จึงกลายเป็นคนที่ไม่ทันสังคม ไม่ทันโลก แต่คนชายขอบเน้นคนที่มีอิสระ มีพฤติกรรม ความคิด หรือวัฒนธรรมของตนเอง และพยายามให้สังคมยอมรับกลุ่มของตนเอง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2550)

จากความหมายข้างต้นก็คือนิยามของ "ชนกลุ่มน้อย" (minority group) หมายถึง กลุ่มคนซึ่งกำหนดโดยขนาดหรือส่วนของประชากรว่ามีจำนวนน้อยกว่าประชากรส่วนใหญ่ กล่าวคือเป็นชนกลุ่มน้อย ซึ่งมีแบบอย่างวัฒนธรรมย่อยอยู่ภายในสังคมใหญ่ ชนกลุ่มน้อยต่างๆ มีเอกลักษณ์หรือพันธะผูกพันด้วยเชื้อชาติ สัญชาติ ศาสนา หรือลักษณะอื่นๆ ทางวัฒนธรรมที่เห็นได้ชัดเจนว่าต่างไปจากชนกลุ่มใหญ่ของสังคม และได้รับการปฏิบัติไม่เท่าเทียมกับชนกลุ่มใหญ่ (ลิขิต ธีรเวคิน, 2521)

กลุ่มชาติพันธุ์หรือชนกลุ่มน้อยในประเทศไทยเกิดขึ้นเมื่อรัฐบาลไทยไม่ยอมรับว่าประเทศไทยมีชนเผ่าพื้นเมืองจึงเรียกกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ (นอกเหนือจากคนไทย) ว่า "ชนกลุ่มน้อย" โดยในความหมายของรัฐ คือ ชนเผ่าหรือคนต่างชาติพันธุ์ที่อาศัยรวมกันกับชนเผ่าอื่นที่มีจำนวนมากกว่า "ไม่ใช่/ไม่เป็นคนไทย" ตามกฎหมาย เป็นคนที่อพยพมาจากประเทศอื่นที่ไม่ใช่คนไทยดั้งเดิม ไม่ได้มีสัญชาติไทยเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยชั่วคราว หรือมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับชนกลุ่มใหญ่ของประเทศไทย เป็นกลุ่มที่มีความแตกต่างจากชนกลุ่มใหญ่ในด้านเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ศาสนาภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี อุดมการณ์ทางการเมือง สภาพทางภูมิศาสตร์ของการตั้งถิ่นฐาน

ในยุคสมัยของการกำเนิดรัฐชาติ เมื่อมีการใช้หลักดินแดนกำหนดเส้นพรมแดนระหว่างประเทศเป็นเกณฑ์แต่ในความเป็นจริงแล้วการติดต่อทางสังคมระหว่างเส้นพรมแดนนี้ไม่สามารถแยกผู้คนขาดจากกันได้อย่างชัดเจนในบริเวณตะเข็บชายแดนจึงมีการเดินทางไปมาหาสู่กันอย่างเป็นเสรี และห่างไกลต่อการบังคับใช้กฎเกณฑ์ต่างๆ ของรัฐ ด้วยความที่รัฐใช้กรอบคิด "พวกเขาพวกเรา" จำแนกคนที่ผิดแผกแตกต่างไปจากบรรทัดฐานของสังคม และอยู่ไกลความเจริญหรือศูนย์กลาง มาเป็นกรอบในทางการเมืองปกครองคนในประเทศ ด้วยทัศนะที่ว่าหากคนกลุ่มนี้มีจำนวนมากและมีอำนาจในทางการเมืองหรือเศรษฐกิจแล้ว อาจมีผลกระทบต่อโครงสร้างอำนาจรูปแบบการปกครอง รวมทั้งเสถียรภาพและการพัฒนาของประเทศได้ จึงเป็นที่มาให้รัฐได้กำหนดแนวนโยบายผสมกลมกลืน (assimilation) นโยบายการปราบปรามและควบคุม นโยบายแบ่งแยกและปกครองในการปกครองดูแลคนกลุ่มน้อยโดยรัฐมีแนวนโยบายที่แบ่งออกเป็น 2 วิธีคิดหลัก คือ

พิจารณาคนกลุ่มน้อยว่าเป็น "คนใน" คือนับรวมเข้าเป็นพลเมืองของรัฐ (inclusion) หรือมองว่าเป็น "คนนอก" คือ มิใช่คนของรัฐ (exclusion) กล่าวคือเป็นการปกครองแบบกลมกลืนหรือแบ่งแยก (กฤตยา อาชวนิจกุล, 2550) ทำให้รัฐชาติในยุคสมัยหนึ่งพยายามหลอมละลายความแตกต่างด้วยนโยบายเชื้อชาติเดียวประเทศเดียว (one race one nation) ซึ่งในปัจจุบันยังมีอีกหลายกลุ่มชาติพันธุ์ที่ยังคงมีปัญหาสถานะบุคคลตามกฎหมายไทยหลายกลุ่มยังคงสามารถธำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของตนเองได้ และอีกหลายกลุ่มถูกรัฐผนวกและกลืนกลายวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ของตนเองและยอมรับเข้าเป็นส่วนหนึ่งของรัฐไทยโดยดี โดยไม่ถูกรัฐนิยามให้เป็น "คนชายขอบ" ในสังคมไทย

ประวัติศาสตร์ของชาวไทยเชื้อสายมลายูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ความเป็นชายขอบของประวัติศาสตร์ของชาวไทยเชื้อสายมลายูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เริ่มเกิดขึ้นภายหลังการเปลี่ยนแปลงศูนย์กลางอำนาจตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาที่รัฐอิสระปัตตานีกลายเป็นประเทศราชของสยามประเทศ และมีพัฒนาการสืบทอดความคิดต่อเนื่องมาถึงสมัยกรุงธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์ (ศรีศักร วัลลิโภดม, 2550) ชาวไทยเชื้อสายมลายูในสามจังหวัดภาคใต้ในปัจจุบัน ส่วนใหญ่คือลูกหลานของชาวรัฐปัตตานี ในอดีต ปัตตานีเป็นหัวเมืองใหญ่ทางตอนใต้ ที่ประวัติศาสตร์ชาติไทยบันทึกไว้เพียงว่า คือรัฐหนึ่งภายใต้การปกครองของรัฐไทย แต่ข้อมูลที่สังคมไทยควรตระหนักรู้ มีมากกว่านั้นมากมายนัก รัฐปัตตานีเป็นเมืองท่าเก่าแก่ เป็นส่วนหนึ่งของแคว้น ลังกาสุกะซึ่งเป็นเครือข่ายของอาณาจักร ศรีวิชัยที่มีอายุประมาณพุทธศตวรรษที่ 13-14-15 ลงมามีปริมณฑลกว้างขวางครอบคลุมคาบสมุทรมลายูและหมู่เกาะต่างๆ ในประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซียในปัจจุบัน เป็นกลุ่มรัฐที่มีความสัมพันธ์กันทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม โดยมีศูนย์กลางอำนาจเปลี่ยนแปลงไปตามความผันผวนทางเศรษฐกิจ การเมือง ในแต่ละยุคสมัย (สุจิตต์ วงษ์เทศ, 2547) กรอบความคิดในการศึกษาประวัติศาสตร์ในเชิง "ประวัติศาสตร์แห่งชาติของไทย" ในระบบการศึกษาไทยมีส่วนอย่างมาก ในการทำให้คนไทยเกิดความรู้สึกดูแคลนความเป็นอื่นหรือวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากตนเองอดีตอันยิ่งใหญ่ของรัฐปัตตานีจึงถูกลดทอนบทบาทลงในประวัติศาสตร์ ชาติไทย เป็นเพียงประเทศราชหนึ่งที่เคยอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐไทยเท่านั้นการศึกษาประวัติศาสตร์ปัตตานีในภาษาไทยจนถึงปัจจุบันมีไม่มากนัก แทบทั้งหมดอยู่ในกรอบของตรรกะทางภูมิศาสตร์ดังกล่าวมาและอยู่ในกรอบของมุมมองของเจ้ากรุงเทพฯ ส่วนด้านที่ไม่เข้ากรอบไม่ลงรอยกับประวัติศาสตร์แห่งชาติ ก็หลีกเลี่ยงหรือมองข้ามไปเสียภาพพจน์รวบยอด (trope) ของปัตตานีในประวัติศาสตร์แห่งชาติของไทย คือ แขกประเทศราชที่เต็มไปด้วยความวุ่นวายภายในและชอบเป็นขบถประวัติศาสตร์ปัตตานีที่เป็น "แขก" จึงเป็นประวัติศาสตร์ฉบับดูแคลนตั้งแต่ต้น (ธงชัย วินิจจะกูล, 2545) มุมมองที่ขัดแย้งระหว่างรัฐกับท้องถิ่น ทำให้ผู้ก่อความไม่สงบใช้แรงจูงใจทางประวัติศาสตร์สร้างแนวร่วมจากประชาชนในพื้นที่ได้ ขณะที่การเรียนประวัติศาสตร์ของไทยเน้นเรื่องราวที่บอกว่า "เรา" ดีอย่างไร และ "คนอื่น" ไม่ดีอย่างไร

เป็นประวัติศาสตร์ด้านเดียวและไม่มีความชัดเจน พลังอำนาจของประวัติศาสตร์ขึ้นอยู่กับการให้ความหมายของผู้คนในอดีต ในเวลาที่พวกเขาดิ้นรนต่อสู้เพื่อพิทักษ์สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นเครื่องนิยามวิถีชีวิตและอัตลักษณ์ ผู้คนในปัตตานียังมีความทรงจำและสำนึกในประวัติศาสตร์ที่ทรงพลังจนถึงปัจจุบันประวัติศาสตร์ของคนปัตตานี จึง "ขัดฝืน" เข้ากันไม่ได้กับประวัติศาสตร์ที่ถูกกำหนดขึ้นโดยอำนาจรัฐ (ธงชัย วินิจจะกูล, 2548) ดังนั้นประชาชนควรเข้าใจในความแตกต่างหลากหลาย และสามารถจัดการกับความขัดแย้งที่มีที่มาจากความแตกต่างนั้นได้ การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์จึงเป็นเรื่องจำเป็นการศึกษาประวัติศาสตร์ที่ถูกครอบงำด้วยกรอบของประวัติศาสตร์แห่งชาติเพื่อความสามัคคีผิวเผินหรือเพื่อค้ำจุนชาติ ทำให้อดีตที่ไม่ลงรอยกับอุดมการณ์ของชนชั้นปกครองถูกบดบังจึงควรถูกยกเลิก (สุจิตต์ วงษ์เทศ, 2547)

การรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลางของรัฐไทยโดยไม่ตระหนักถึงลักษณะทางสังคมอย่างถ่องแท้ การสร้างรัฐชาติไม่ได้ดำเนินไปตามกรอบแนวความคิดของการสร้างรัฐชาติ (nation-state) ที่เป็นการสร้างรากฐานของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยมุ่งเน้นไปที่อธิปไตยแห่งรัฐ มีรัฐบาลบริหารประเทศ ประชาชนมีเจตนารมณ์ร่วมกัน และสิ้นสุดของความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ทั้งนี้ความเป็นรัฐชาติ จะประกอบไปด้วย ประวัติศาสตร์ ภาษา ชาติพันธุ์ เชื้อชาติ วัฒนธรรม ศาสนา และค่านิยมที่มีลักษณะร่วมกัน แต่ความเป็นรัฐชาติของไทย กลับไม่ปรากฏให้เห็น ซึ่งเป็นเพียงการสร้างรัฐแต่ไม่ได้สร้างรัฐชาติ (nation-state) ขึ้นมาแต่อย่างใด เนื่องจากขาดความองค์ประกอบของความเป็นรัฐชาติ และชนชั้นนำทุกยุคสมัยต่างใช้เครื่องมือและกลไกทางการเมืองเข้าบีบบังคับและกดทับความแตกต่าง (difference) ความขัดแย้ง (conflict) และกลุ่มทางเชื้อชาติ (radical groups) การสร้างชาตินิยม จึงเป็นที่มาของนโยบายการผสมกลมกลืนแบบบังคับให้ชนกลุ่มต่างๆต้องยอมรับวัฒนธรรมของชาติไทย โดยใช้เครื่องมือทางวัฒนธรรมเข้ามาจัดระเบียบ สร้างความเจริญก้าวหน้า และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทั้งนี้รัฐจึงใช้มาตรการทางกฎหมายมาจำกัดสิทธิทางวัฒนธรรม และเสรีภาพในการแสดงออก ด้วยการใช้นโยบายรัฐนิยม และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ถือเป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของชาวไทยเชื้อสายมลายูและทำลายวิถีชีวิตและอัตลักษณ์ของความเป็นมลายู แม้ว่าความทันสมัยของรัฐจะเป็นเรื่องสำคัญก็ตาม แต่หากไม่สามารถยอมรับในความแตกต่างและความหลากหลายทางอัตลักษณ์ ย่อมไม่สามารถสร้างความเป็นรัฐชาติขึ้นมาได้ ซึ่งเป็นปัญหาทางอัตลักษณ์และการเมืองที่ถูกกดทับมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน (พัชรี กล่อมเมือง, 2559)

ชาวไทยเชื้อสายมลายูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้กับคำว่า "คนชายขอบ"

ชาวไทยเชื้อสายมลายูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในฐานะชนกลุ่มน้อยที่มีสถานะด้อยกว่าคนกลุ่มใหญ่ในเกือบทุกแง่มุม ความเป็นคนชายขอบของชาวไทยเชื้อสายมลายูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เกิดขึ้นเพราะถูกปฏิเสธโอกาสที่จะเข้าถึงตำแหน่งสำคัญและเป็นสัญลักษณ์ทางเศรษฐกิจ ศาสนา และอำนาจทางการเมืองในสังคมใดๆ (สุริชัย หวันแก้ว, 2550) การถูกปฏิเสธและถูกกีดกันมาจากกระบวนการ

สำคัญในการสร้างภาวะความเป็นชายขอบ คือ การสร้างความหมายในแง่ลบให้กับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แล้วนำมาผูกติดเข้ากับอัตลักษณ์ของกลุ่มคนในสังคม โดยการแยกข้อเท็จจริงและการกระทำออกจากความเป็นตัวตนของคน อัตลักษณ์ชายขอบจึงถูกสร้างและให้ความหมายโดยสังคมศูนย์กลางที่มีวิธีคิดแบบแยกขั้ว ที่ให้คุณค่าและอำนาจแก่ชนกลุ่มใหญ่มากกว่าชนกลุ่มน้อย (ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี, 2546)

การสร้างความหมายในแง่ลบให้กับชาวไทยเชื้อสายมลายูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยนำมาผูกติดเข้ากับ อัตลักษณ์ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทำให้กลายเป็นคนชายขอบ เห็นได้ชัดเจนที่สุดในกรณีชาวไทยเชื้อสายมลายูในสามจังหวัดภาคใต้ ความขัดแย้งรุนแรงที่เกิดขึ้นยาวนานในพื้นที่ชายแดนแห่งนี้คือภาพสะท้อนการขัดขืน และไม่ยอมจำนนต่ออำนาจที่ผลักไสให้ตกอยู่ในกลุ่มคนชายขอบมาเป็นเวลายาวนานจากการสถาปนาอำนาจความเป็นศูนย์กลางของรัฐไทยในบริบทแห่งยุคสมัยหนึ่งที่เกิดจากโครงสร้างวาทกรรมเชิงอำนาจที่แฝงอยู่ในแนวคิดทฤษฎีที่เน้นบูรณาการและเอกภาพทางวัฒนธรรม ผ่านนโยบายนิยมแบบเชื้อชาติเดียวและประเทศเดียว (one race one nation) ทำให้เกิดการรวมเอาคนที่มีอัตลักษณ์ร่วมไว้เป็นพวกเดียวกัน และกีดกันคนบางกลุ่มที่มีความแตกต่างให้กลายเป็นคนชายขอบเป็นการแสดงให้เห็นถึงความพยายามในการสร้างรัฐชาติที่มีผลต่อการสร้าง “ชาตินิยม” (nationalism) ทำให้วัฒนธรรมของชนชาวไทยเชื้อสายมลายูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้สูญสลายจนกระทั่งกลมกลืนไปกับวัฒนธรรมของชนกลุ่มใหญ่ นอกจากนี้ยังไม่ได้รับความเป็นธรรม หรือถูกกีดกันออกจากระบบการต่อรองอำนาจถูกมองว่า เป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ ยิ่งทำให้เกิดการเลือกปฏิบัติและมีอคติต่อชาวไทยเชื้อสายมลายูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มากยิ่งขึ้น ซึ่งคนกลุ่มใหญ่ก็จะพยายามผลักความเป็นชายขอบให้กับคนกลุ่มนี้มากกว่าเดิม

สรุป

อาจกล่าวได้ว่า กระบวนการสร้างรัฐชาติที่รัฐไทยรวมศูนย์กลางอำนาจ เริ่มสร้างภาพของความเป็นคนอื่น (the otherness) ให้กับคนในชาติ ส่งผลให้ชาวไทยเชื้อสายมลายูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้กลายเป็น “คนชายขอบ” ทั้งๆ ที่พวกเขาต่างก็เป็นพลเมืองร่วมชาติเดียวกันตราบใดที่สังคมไทยยังยึดอยู่กับกรอบความคิดเรื่อง “ความแตกต่าง” ว่าเป็นภัยคุกคามและมอง “ความเหมือนกัน” เป็นเรื่องเอกภาพความสามัคคีและความเป็นปึกแผ่น ซึ่งในยุคสมัยปัจจุบันความแตกต่างหลากหลาย ดูจะเป็นภาพหลักมากกว่าภาพของความเหมือนกันที่สังคมไทยพยายามตอกย้ำมาโดยตลอดกรอบคิดแบบที่เป็นอยู่ไม่อาจสร้างความสงบสุขในสังคมได้ทัศนคติและการรับรู้ที่แบ่งแยกเขา-เราเป็นปัจจัยที่มีพลังมหาศาลในการเคลื่อนกงล้อประวัติศาสตร์ที่ทำให้การติดอยู่กับความเป็นคนชายขอบของคนที่ต่างไปจากคนกลุ่มใหญ่อย่างชาวไทยเชื้อสายมลายูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต้องดำรงอยู่ต่อไป

ดังนั้นแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการเบียดผลักผู้คนที่แตกต่างจากวิถีกระแสหลักให้จำกัดอยู่ในพื้นที่ของ “คนชายขอบ” ที่วางอยู่บนฐานความหลากหลายทางวัฒนธรรมของกลุ่มชนต่างๆ และเคารพ “ความเป็นอื่น”ไม่ใช่เรื่องใหม่ใน

สังคมไทย ปัญหาความขัดแย้งในสามจังหวัดชายแดนใต้จะหมดไปเมื่อผู้คนในสังคมไทย "มีจินตนาการถึงชุมชนชาติของตน ชนิดที่เปิดพื้นที่ให้กับแผ่นดินและผู้คน ซึ่งดำรงอยู่และก่อกำเนิดมาจากจินตนาการที่ต่างออกไป ดำรงอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรีเสมอกัน" (ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, 2551)

ท้ายที่สุดนี้ แม้การบริหารจัดการ สังคมพหุวัฒนธรรมตลอดจนการขจัดปัญหาความขัดแย้งที่สืบเนื่องจาก ความแตกต่างหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมถือเป็นเรื่องยากและต้องอาศัยระยะเวลายาวนานใน การปลูกฝังให้คนในสังคมเกิดการรับรู้ และปรับเปลี่ยนความคิดตลอจนยอมรับ ความแตกต่างหลากหลาย โดยเฉพาะใน สังคมไทยที่คนส่วนใหญ่มีความเชื่อมั่นใน ความเป็นเอกภาพความเป็นหนึ่งเดียวทาง วัฒนธรรมเสมอมา แต่ถึงกระนั้นสิ่งเหล่านี้ก็ถือเป็นแนวคิดที่สำคัญและจำเป็นที่รัฐควรส่งเสริมให้คนทุกคนตระหนักว่าสังคมไทยมีความแตกต่างหลากหลาย ทางวัฒนธรรม อันถือว่าเป็นความคิดพื้นฐานของคนในสังคม ที่ขึ้นชื่อว่าเป็น "สังคมประชาธิปไตย" ที่จะต้องยอมรับเข้าใจ เคารพ และให้เกียรติซึ่งกันและกัน แม้ความคิดและความเชื่อจะแตกต่างกัน ก็ตาม ซึ่งผู้เขียนเชื่อเป็นอย่างยิ่งว่าหาก ทุกคนสามารถตระหนักและปรับเปลี่ยนทัศนคติดังที่กล่าวมาข้างต้นนั้น สังคมจะปราศจากปัญหาความขัดแย้งอันเกิดจาก ความแตกต่างหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม

Reference

Andersson, Matte. (2003). Immigrant Youth and the Dynamics of Marginalization. **Young**. 11(1), 74-89.

Chaiwat, Satha-Anand. (2008). **Imaginary Land: State and Violence in Southern Thailand**. Bangkok : Matichon Publishing.

Harrell, Stevan. (1995). **Civilizing projects and reaction to them**. Seattle : University of Washington Press.

Krittaya, Atchawanitchakun. (2007). **The Thai state and the policy of reproductive and reproductive health changes in migrant workers**. Nakhon Pathom : Mahidol University.

Laungaramsri, Pinkaew. (2003). **Ethnic identity and marginalization**. Bangkok : Sirindhorn Anthropology Center.

Likhit, Dhiravegin. (1978). **Minorities in Thailand**. Bangkok : Phrae Phittaya.

Naphaporn, Ratiwanichyapong. (2009). **The road to social security**. Bangkok : Female Friend Foundation.

Patcharee, Klommeung. (2016). **Comparative study of the minority policy of the Thai government and the Malaysian government**. Doctor of Philosophy Program in Politics, Ramkhamhaeng University.

Royal Academy. (2007). **The Royal Institute Dictionary, 1999**. (6th edition). Bangkok : Charoencharoen.

Srisak, Wanliphodom. (2007). **Recount the legend under**. Nakhon Pathom : Center for Peace Studies and Development Mahidol University.

Suchit, Wongthet. (2004). **Pattani in 'Sri Wichai' is older than Sukhothai in history**. Bangkok : Matichon.

Surichai, Wankaew. (2007). **Marginalized people from ideas to reality**. Bangkok : Publisher of Chulalongkorn University.

Suriya, Smuthkhop and Phathana, kittiahasa. (1999). **Anthropology and globalization: collection of articles**. Nakhon Ratchasima : Rajamangala University of Technology Suranaree.

กรอบวิธีคิดในการทำงาน ความสุข และความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรในภาคการศึกษาระดับอุดมศึกษา

Mindset, Happiness, and Job Dedication of Personals in the Tertiary Education Sector

จรัมพร โห้ลำยอง[*1], วิภาพร จารุเรืองไพศาล[2] และประไพศรี โห้ลำยอง[3]
Charamporn Holumyong[*1], Wipaporn Jaruruengpaisan[2] and Prapaisri Holumyong
[1,2]สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, [3]สถาบันภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
[1,2]Institute for Population and Social Research, Mahidol University, [3]Foreign Language Institute, Bangkok Thonburi University
*ผู้นิพนธ์หลัก e-mail: charamporn.hol@mahidol.ac.th

Received: November 07, 2019
Revised: December 02, 2019
Accepted: December 06, 2019

บทคัดย่อ

บทความนี้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกรอบวิธีคิด ความทุ่มเทในการทำงาน และความสุขของบุคลากรในภาคการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยจำแนกกรอบวิธีคิดเป็น 2 ประเภท คือ กรอบวิธีคิดติดฝังแน่น (fixed mindset) และ กรอบวิธีคิดแบบเติบโต (growth mindset) กลุ่มตัวอย่างเป็นบุคลากรในมหาวิทยาลัย จำนวน 39,861 คน จาก 27 มหาวิทยาลัยที่เข้าร่วมการสำรวจคุณภาพชีวิต ความสุข ความผูกพัน และ สมดุลแห่งชีวิตการทำงานของบุคลากรในช่วงปี 2561-2562 เก็บข้อมูลโดยโดยสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

ผลการศึกษา พบว่า (1) ลักษณะของกรอบวิธีคิดของบุคลากรกลุ่มตัวอย่างเกือบครึ่งมีกรอบวิธีคิดที่เอื้อไปสู่กรอบวิธีคิดแบบเติบโต โดยบุคลากรสายวิชาการมีสัดส่วนของผู้ที่มีกรอบวิธีคิดแบบเติบโตมากกว่าสายสนับสนุน (2) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกรอบวิธีคิด ความทุ่มเทในการทำงาน และ ความสุข พบว่าบุคลากรที่มีกรอบวิธีคิดแบบเติบโตมีความทุ่มเทในการทำงานสูงกว่าผู้ที่มีกรอบวิธีคิดติดฝังแน่น และผู้ที่มีกรอบวิธีคิดแบบเติบโตมีความสุขในการทำงานสูงกว่าผู้ที่มีกรอบวิธีคิดติดฝังแน่น แต่ความสัมพันธ์ระหว่างกรอบวิธีคิดและความสุขในภาพรวมมีทิศทางไม่ชัดเจน การศึกษานี้สะท้อนความจำเป็นในการเสริมสร้างกรอบวิธีคิดแบบเติบโตให้แก่บุคลากรเพื่อการเติบโตอย่างยั่งยืนขององค์กร

คำสำคัญ: กรอบวิธีคิดแบบเติบโต ความสุข ความทุ่มเทในการทำงาน กรอบวิธีคิดติดฝังแน่น กรอบวิธีคิด

ABSTRACT

This study focused on the relationship between mindset, job dedication, and happiness of workers in the tertiary education. Two mindsets were identified comprising of fixed mindset and growth mindset. 39,861 staff in 27 universities were sampling which were ready to join the survey of quality of life, happiness, engagement, and worklife balance in 2018-2019. Data were collected by Institute for Population and Social Research, Mahidol University and Thai Health Promotion Foundation. The findings show that (1) almost half of the sample have growth mindset. Growth mindset is over represented among academic personnel comparing to that of supporting staff. (2) Workers with a growth mindset are more dedicated to work than those with fixed mindset. Moreover, those with growth mindset are happier with their job than fixed-mindset workers. Nevertheless, unclear relationship between mindset and the overall happiness is found. This study shows the need of organizations to foster growth mindset of workers for their sustainable growth.

Keywords: Growth Mindset, Happiness, Job Dedication, Fixed Mindset, Mindset

บทนำ

องค์กรในปัจจุบันต้องเผชิญกับการแข่งขันที่เข้มข้นในโลกธุรกิจ เผชิญการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของตลาด และความไม่แน่นอนจากภายนอก ซึ่งการจะเอาชนะความท้าทายภายนอกเหล่านี้ได้ ขึ้นอยู่กับความสามารถของพนักงานในองค์กร ทั้งนี้องค์กรจะไม่สามารถประสบความสำเร็จได้หากไม่สามารถดึงดูดและรักษาพนักงานที่มีความสามารถให้คงอยู่ และจูงใจพนักงานให้ทุ่มเทการทำงานแก่องค์กร (Eversole, Venneberg, & Crowder, 2012) เนื่องจากกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุเป้าหมายและก้าวเดินต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างต่อเนื่องนั้นต้องอาศัยการขับเคลื่อนของบุคลากร การขยายตัวของสถานประกอบการจำเป็นต้องพึ่งความสามารถรอบด้านของพนักงานทั้งความสามารถด้านการผลิต และความสามารถในการบริการครบวงจรตั้งแต่ออกแบบจนถึงการส่งสินค้าแก่ลูกค้า (Nakwiboonwong, 2016) เมื่อองค์กรได้คัดเลือกผู้ที่มีความสามารถเข้ามาแล้ว การพัฒนาคนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้คงไว้ซึ่งทักษะการทำงาน และ เพิ่มประสิทธิภาพการทำงานเป็นสิ่งที่องค์กรต้องดูแล ดังนั้นการพัฒนาประสิทธิภาพของบุคลากรจึงเป็นเรื่องท้าทายขององค์กร (Davenport, Thomas, & Cantrell, 2002) ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการขยายตัวและความยั่งยืนขององค์กร

บุคลากรสร้างผลงานที่แตกต่างหลากหลายให้แก่องค์กร การทำงานของเขามีฐานรากอยู่บนบุคลิกภาพ ค่านิยม ความคิด มโนทัศน์ ความเชื่อและทัศนคติที่หลากหลาย ซึ่งมีผลเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพในการทำงาน (Awadh & Wan Ismail, 2012). ภายใต้ความเชื่อมโยงระหว่างความเชื่อ

ทัศนคติ และมโนทัศน์ มาสู่ประสิทธิภาพในการทำงานนั้น Carol S. Dweck นักจิตวิทยาได้นำเสนอกรอบวิธีคิด (mindset) ซึ่งเป็นกระบวนการคิดของบุคคลที่มีฐานรากมาจากทัศนคติ ความเชื่อ และมโนทัศน์ อันเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมที่แสดงออกและการตัดสินใจของบุคคล (Dweck, 2016) โดยได้แบ่งกรอบวิธีคิดเกี่ยวกับความเก่งและความสามารถของตนเองออกเป็น 2 ประเภท คือ กรอบวิธีคิดติดฝังแน่น (fixed mindset) และกรอบวิธีคิดแบบเติบโต (growth mindset) ซึ่งผู้ที่มีกรอบวิธีคิดที่แตกต่างกันย่อมมีพฤติกรรมที่แสดงออกแตกต่างกันด้วย

ในทางธุรกิจและการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ กรอบวิธีคิดแบบเติบโต ได้รับการยอมรับว่าเป็นพลังขับเคลื่อนการทำงานที่ดีให้แก่พนักงาน ทั้งในแง่ของการสร้างแรงบันดาลใจ ความผูกพัน และความทุ่มเทในการทำงาน เนื่องจากผู้ที่มีกรอบวิธีคิดแบบเติบโต จะเชื่อว่าความสามารถของเขาเป็นสิ่งที่พัฒนาได้ อาจจะด้วยการทำงานหนัก การมีกลยุทธ์ที่ดี หรือ การได้รับคำแนะนำของผู้อื่น ซึ่งความเชื่อเหล่านี้จะผลักดันให้เขาพยายาม พร้อมที่จะเรียนรู้ และ กล้าเผชิญหน้ากับปัญหา ผู้ที่มีกรอบวิธีคิดแบบเติบโตจึงมักมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จมากกว่าผู้ที่มีกรอบวิธีคิดติดฝังแน่น ซึ่งคนเหล่านี้เชื่อว่าความสามารถของคนขึ้นอยู่กับพรสวรรค์ที่มีมาอยู่แล้ว ความสามารถเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไม่ได้ ดังนั้นผู้ที่มีกรอบวิธีคิดติดฝังแน่นจึงเป็นผู้ที่ยึดติดกับสิ่งเดิมๆ เปลี่ยนแปลงยาก ไม่พร้อมที่จะเรียนรู้ และไม่ชอบเผชิญหน้ากับปัญหา (Dweck, 2009) อย่างไรก็ตามพนักงานในองค์กรมีความหลากหลายในกรอบวิธีคิด พนักงานบางคนมีความสุดโต่งในวิธีคิดที่มุ่งไปที่กรอบวิธีคิดแบบเติบโต บางคนมีความสุดโต่งในวิธีคิดที่มุ่งไปในทิศทางตรงข้ามสู่กรอบวิธีคิดติดฝังแน่น ในขณะที่พนักงานอีกจำนวนมากมีจุดยืนของความคิดในพื้นที่ส่วนกลางระหว่างกรอบวิธีคิดติดฝังแน่นและเติบโต ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมและการตัดสินใจในการทำงานที่แตกต่างกันไป แม้ว่าความสำเร็จของคนจะขึ้นอยู่กับทั้งพรสวรรค์และการฝึกฝน แต่นักบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ต่างมุ่งให้ความสำคัญต่อการเสริมสร้างกรอบวิธีคิดแบบเติบโตให้กับพนักงานของตนเองเป็นหลัก (Chan, 2012; O'Brien & Lomas, 2017)

"มหาวิทยาลัย" เป็นแหล่งสร้างเสริมทางปัญญาและอารมณ์ที่สำคัญของนักศึกษา เป็นทั้งองค์กรผลิตคน พร้อมกับเป็นแหล่งรวมของปัญญาชนของประเทศ ทั้งนี้ครู อาจารย์และบุคลากรมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นผู้สร้างความรู้ นวัตกรรม และเป็นผู้บ่มเพาะกำลังแรงงานในอนาคต ต้องเป็น "คนที่มีคุณภาพ ทรงคุณค่า มีความสุข และมีคุณภาพชีวิตที่ดี" เพื่อให้สามารถผลิตคนเก่งที่มีคุณภาพและมีความสุขสู่ภาคการทำงานของประเทศได้ดีสืบต่อไป ซึ่งโดยพื้นฐานแล้วครูเป็นกลุ่มบุคคลที่มีแรงจูงใจในการทำงานอยู่ในระดับสูง (Thongmeesri, & Patpimpakom, 2016) อย่างไรก็ตาม บรรยากาศการแข่งขันในภาคการศึกษาในตลาดโลกผลักดันให้มหาวิทยาลัยต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่องในทุกมิติ เพื่อให้สามารถก้าวผ่านมาตรฐานมหาวิทยาลัยระดับโลก (World Class University) และติดอันดับมหาวิทยาลัยโลก (University Global Ranking) เพื่อเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติได้สำเร็จ (Masron, Ahmad, & Rahim, 2012) มหาวิทยาลัยไทยจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพการ

เรียนการสอน ควบคู่กับการวิจัย และตีพิมพ์บทความระดับสากล ทั้งนี้ความสำเร็จของมหาวิทยาลัยขึ้นอยู่กับความสามารถของบุคลากรเป็นหลัก ที่ต้องมีทั้งศักยภาพในการผลิตองค์ความรู้ และความร่วมมือร่วมใจที่จะทุ่มเทในการทำงานเพื่อองค์กร

วัตถุประสงค์

บทความวิจัยนี้ให้ความสำคัญกับกรอบวิธีคิดของบุคลากรทีอาจส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน โดยมุ่ง***ศึกษาลักษณะของกรอบวิธีคิด และ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกรอบวิธีคิดและความทุ่มเทในการทำงาน รวมถึง ความสัมพันธ์ระหว่างกรอบวิธีคิดกับความสุขของบุคลากรในภาคการศึกษาระดับอุดมศึกษา*** โดยมีคำถามวิจัยหลักคือ กรอบวิธีคิดของบุคลากรในมหาวิทยาลัยมีลักษณะอย่างไร และ มีความสัมพันธ์อย่างไรต่อความทุ่มเทในการทำงานเพื่อองค์กร และความสุขของบุคลากร เพื่อเพิ่มเติมองค์ความรู้ในด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการออกแบบกลยุทธ์ในการส่งเสริมศักยภาพของบุคลากร พัฒนาความสามารถของบุคลากร และเพิ่มผลิตภาพให้แก่องค์กรได้ต่อไป

กรอบแนวคิด

วิธีคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ ความฉลาด และความสามารถของเรามีผลโดยตรงต่อพฤติกรรมของเรา และมีความสำคัญต่อความก้าวหน้า และความสามารถในการเรียนและการทำงาน การศึกษานี้ใช้กรอบแนวคิดเรื่อง กรอบวิธีคิด (mindset) ของ ศาสตราจารย์ ดร. Carol S. Dweck (2008) ซึ่งแบ่งกรอบวิธีคิดออกเป็น 2 ประเภท คือ กรอบวิธีคิดติดฝังแน่น (fixed mindset) และ กรอบวิธีคิดแบบเติบโต (growth mindset) ซึ่งกรอบวิธีคิดที่แตกต่างจะส่งผลให้บุคคลมีพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งเร้ารอบตัวแตกต่างกันด้วย (ภาพที่ 1) บุคคลที่เชื่อว่าความสามารถของพวกเขาสามารถพัฒนาได้ โดยการทำงานหนัก การวางกลยุทธ์ที่ดี และ การเรียนรู้จากคำแนะนำของคนรอบข้าง จัดเป็นบุคคลที่มีกรอบวิธีคิดแบบเติบโต ซึ่งมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จมากกว่าผู้ที่มีกรอบวิธีคิดติดฝังแน่น ที่เชื่อว่าพรสวรรค์ของพวกเขาคือของขวัญที่มีมา แต่กำเนิด ไม่จำเป็นต้องพัฒนา หรือพยายามไขว่คว้า (Dweck, 2016)

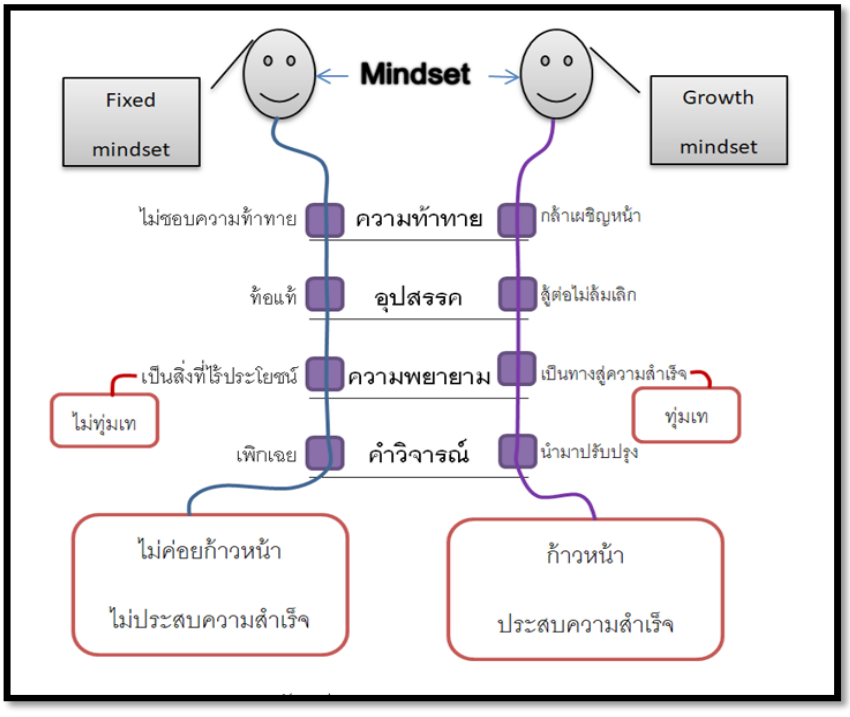

ภาพที่ 1 ความเชื่อมโยงของกรอบวิธีคิด (ดัดแปลงจาก Nigel Holmes (2017))

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ ข้อมูลทุติยภูมิจากฐานข้อมูลโครงการ“การสร้างเสริมสุขภาวะองค์กรแบบยั่งยืน: จากมหาวิทยาลัยแห่งความสุขไปสู่องค์กรสุขภาวะ” ซึ่งสำรวจในช่วงปี 2561-2562* โดยสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ซึ่งดำเนินการสำรวจคุณภาพชีวิต ความสุข ความผูกพัน และ สมดุลแห่งชีวิตการทำงานของบุคลากรในมหาวิทยาลัยเครือข่าย 41 แห่ง ซึ่งร่วมลงนามใน MOUมหาวิทยาลัยแห่งความสุข โดยในช่วงปี 2561-2562 มีมหาวิทยาลัยที่พร้อมสำรวจฯทั่วทั้งมหาวิทยาลัย ทั้งสิ้น 27 แห่ง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ บุคลากรในภาคการศึกษาระดับอุดมศึกษา ทั้งในส่วนของบุคลากรสายวิชาการและ บุคคลากรสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัย โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นบุคลากรในมหาวิทยาลัยภายใต้เครือข่ายมหาวิทยาลัยแห่งความสุข จำนวน 39,861 คน จาก 26 มหาวิทยาลัยทั่วประเทศ ที่ร่วมการสำรวจฯ ในปี 2561 - 2562 โดยใช้เครื่องมือวัดความสุข (HAPPINOMETER)

การศึกษาใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณโดยการทดสอบไคสแควร์ และการทดสอบ ANOVA เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์

---

*หมายเหตุ: ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมได้จาก สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล (โครงการวิจัย) http://www.ipsr.mahidol.ac.th/ipsrbeta/th/ResearchProjectDetail.aspx?ProjectId=777

ตารางที่ 1 จำนวนมหาวิทยาลัยกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประเภทและสถานที่ตั้ง

ประเภทมหาวิทยาลัย	จำนวน
มหาวิทยาลัยรัฐบาล	19 แห่ง
มหาวิทยาลัยเอกชน	2 แห่ง
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล	2 แห่ง
มหาวิทยาลัยราชภัฏ	4 แห่ง
สถานที่ตั้ง	**จำนวน**
กรุงเทพมหานคร	10 แห่ง
ภาคกลาง	6 แห่ง
ภาคเหนือ	4 แห่ง
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	3 แห่ง
ภาคใต้	4 แห่ง

ตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์

1) กรอบวิธีคิด (mindset) คือ ตัวแปรที่สะท้อนชุดความคิด ความเชื่อ ความยึดติด และมโนทัศน์ของมนุษย์ ที่มีต่อคุณลักษณะของตนเอง เช่น ความฉลาด และความสามารถ ซึ่งจะส่งผลต่อพฤติกรรมและการตัดสินใจของมนุษย์ จำแนกได้ 2 ประเภท คือ กรอบวิธีคิดติดฝังแน่น (fixed mindset) และ กรอบวิธีคิดแบบเติบโต (growth mindset)

ตัวแปรกรอบวิธีคิด เป็นการรวมข้อคำถาม 4 คำถาม (ตารางที่ 2) ที่สอดคล้องกับแนวคิดของ Carol S. Dweck (Dweck, 2009) โดยวิธีการ factor analytic procedure ผู้วิจัยได้ปรับค่าคะแนนในแต่ละข้อคำถามให้เป็นค่ามาตรฐาน (standardized) และให้ค่าน้ำหนักแต่ละข้อคำถามจากค่าเมตริกของ factor loading ค่า KMO เท่ากับ 0.691 และการทดสอบสมมุติฐานด้วยสถิติ Bartlett (Bartlett's test of sphericity) ให้ค่า P-value < 0.01 ซึ่งชี้ว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์กัน และการวิเคราะห์ปัจจัยเหมาะสมกับข้อมูล กลุ่มปัจจัยภายใต้กลุ่มตัวอย่างนี้สามารถควบรวมปัจจัยได้ (sample was factorable) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของกรอบวิธีคิด จึงประกอบด้วย ปัจจัยกรอบวิธีคิด

ตารางที่ 2 สัมประสิทธิ์คะแนนปัจจัย (Component Score Coefficient Matrix)

ตัวแปร		Component 1
X_1	โดยรวมแล้วท่านสนใจในการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ เพิ่มเติมจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ หรือไม่ ☐1. ไม่สนใจ/สนใจน้อยที่สุด ☐2. น้อย ☐3. ปานกลาง ☐4. มาก ☐5. มากที่สุด	0.333
X_2	โดยรวมแล้ว ท่านสนใจที่จะพัฒนาตนเอง เพื่อความก้าวหน้าในชีวิต หรือไม่ ☐1. ไม่สนใจ/สนใจน้อยที่สุด ☐2. น้อย ☐3. ปานกลาง ☐4. มาก ☐5. มากที่สุด	0.337
X_3	ท่านเป็นคน คิดใหม่ ทำใหม่ เพื่อสร้างความก้าวหน้าให้กับองค์กรของท่านระดับใด ☐1. ไม่/น้อยทีสุด ☐2. น้อย ☐3. ปานกลาง ☐4. มาก ☐5. มากทีสุด	0.319
X_4	ในแต่ละวัน ท่านทำงานอย่างมีเป้าหมายหรือไม่ ☐1. ไม่/น้อยทีสุด ☐2. น้อย ☐3. ปานกลาง ☐4. มาก ☐5. มากทีสุด	0.290

Extraction Method: Principal Component Analysis.

คะแนนปัจจัยเพื่อใช้แทนน้ำหนักของแต่ละตัวแปรในองค์ประกอบ ทำให้ได้สมการเชิงเส้นขององค์ประกอบ “กรอบวิธีคิด” ดังนี้

กรอบวิธีคิด = $0.333\ X_1 + 0.337\ X_2 + 0.319\ X_3 + 0.290\ X_4$

i) กรอบวิธีคิดแบบเติบโต (growth mindset) สกัดจากคะแนนของตัวแปร “กรอบวิธีคิด” ที่สูงกว่าคะแนนระดับเฉลี่ย ซึ่งสะท้อนกรอบวิธีคิดที่สะท้อนมโนทัศน์ของคนที่พร้อมจะเรียนรู้ กล้าเผชิญหน้ากับปัญหา มุ่งมั่นพัฒนาตนเอง และมีแรงบันดาลใจในการทำงาน

ii) กรอบวิธีคิดติดฝังแน่น (fixed mindset) สกัดจากคะแนนของตัวแปร “กรอบวิธีคิด” ที่เท่ากับหรือต่ำกว่าคะแนนระดับเฉลี่ย ซึ่งสะท้อนกรอบวิธีคิดที่สะท้อนมโนทัศน์ของผู้ที่แสดงภาพลักษณ์ที่เก่ง ฉลาดด้วยตนเองอยู่แล้ว โดยไม่ต้องไขว่คว้าความรู้ใหม่ๆ ไม่ชอบเผชิญหน้ากับปัญหาและความท้าทาย และไม่มุ่งเน้นการทำงานหนัก ความพยายาม และการฝึกฝน

1) ความทุ่มเทในการทำงาน เป็นตัวแปรที่ผู้ให้ข้อมูลประเมินตนเองเกี่ยวกับระดับความทุ่มเทในการทำงานของตนเอง จากข้อคำถาม “ท่านทุ่มเททำงานเพื่อประโยชน์ขององค์กรของท่านระดับใด” มีตัวเลือกคำตอบทั้งหมด 5 ตัวเลือกคือ 1. ไม่/น้อยที่สุด 2. น้อย 3. ปานกลาง 4. มาก 5. มากที่สุด

2) ความสุขในการทำงาน เป็นตัวแปรที่ผู้ให้ข้อมูลประเมินตนเองเกี่ยวกับระดับความสุขใน

การทำงาน ของตนเอง จากข้อคำถาม “โดยรวมแล้วท่านทำงานอย่างมีความสุขหรือไม่” มีตัวเลือกคำตอบทั้งหมด 5 ตัวเลือกคือ 1. ไม่มี/น้อยที่สุด 2. น้อย 3. ปานกลาง 4. มาก 5. มากที่สุด

ความสุข เป็นตัวแปรที่ผู้ให้ข้อมูลประเมินระดับความสุขในภาพรวมของตนเอง จากข้อคำถาม “ปัจจุบัน ความสุข ของท่านอยู่ในระดับใด” ซึ่งตัวแปรความสุข เป็นข้อมูลประเภทมาตรวัดอัตราส่วน (Ratio Scale) ในลักษณะข้อมูลเชิงปริมาณแบบต่อเนื่อง (Continues Data) หมายถึงข้อมูลความสุขที่เป็นจำนวนจริงซึ่งสามารถบอกหรือระบุได้ทุกค่าที่กำหนด เช่น 5.219 3.482 เป็นต้น โดยมีค่าระหว่าง 0-10 เริ่มจาก 0 หมายถึง ไม่มีความสุขเลย ไปจนถึง 10 หมายถึงมีความสุขที่สุด

ผลการวิจัย

ลักษณะทางประชากรและการทำงานของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างบุคลากรในการศึกษาระดับอุดมศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 73.9 และเป็นพนักงานสายสนับสนุนคิดเป็นร้อยละ 75 (ตารางที่3) แรงงานส่วนใหญ่อยู่ในช่วงวัยกลางคน โดยร้อยละ 61.8 เป็นบุคลากรอายุ 25- 44 ปี หรือเป็นรุ่นประชากรกลุ่มสหัสวรรษ (Millennium หรือ Generation Y) และ กลุ่ม X (Generation X) อายุเฉลี่ยของบุคลากรในมหาวิทยาลัยของกลุ่มตัวอย่างประมาณ 39.3 ปี เมื่อพิจารณาสถานที่ทำงานพบว่ากลุ่มตัวอย่างมากกว่าครึ่งหนึ่งทำงานในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตภาคกลางและกรุงเทพมหานคร (ร้อยละ 62.5) และส่วนใหญ่อยู่ภายใต้สังกัดมหาวิทยาลัยรัฐบาล (ร้อยละ 89.6)

ตารางที่ 3 ร้อยละของบุคลากรในภาคการศึกษาระดับอุดมศึกษาจำแนกตามคุณลักษณะของบุคลากร (n=39,861)

คุณลักษณะของบุคลากร	ร้อยละ
1. สายงาน	
สายวิชาการ	25.0
สายสนับสนุน	75.0
รวม	100.0
2. เพศ	
ชาย	25.4
หญิง	73.9
เพศทางเลือก	0.6
รวม	100.0

คุณลักษณะของบุคลากร	ร้อยละ	
3. อายุ		
กลุ่มอายุ 18-24 ปี	6.3	
กลุ่มอายุ 25-34 ปี	31.1	
กลุ่มอายุ 35-44 ปี	30.7	
กลุ่มอายุ 45-54 ปี	19.6	
กลุ่มอายุ 55-60 ปี	10.9	
กลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป	0.7	
รวม		100.0
อายุเฉลี่ย= 39.3		
4. สถานที่ทำงาน		
กรุงเทพมหานคร	22.7	
ภาคกลาง (ไม่รวม กทม.)	39.8	
ภาคเหนือ	17.8	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	5.3	
ภาคใต้	14.3	
รวม		100.0
5. ประเภทมหาวิทยาลัย		
มหาวิทยาลัยรัฐบาล	89.6	
มหาวิทยาลัยเอกชน	2.4	
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล	7.0	
มหาวิทยาลัยราชภัฏ	1.1	

ผลการศึกษาด้านกรอบวิธีคิด พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีกรอบวิธีคิดที่เอื้อไปสู่กรอบวิธีคิดแบบเติบโต โดยร้อยละ 47.2 ถูกจัดเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีกรอบวิธีคิดแบบเติบโต และประมาณสองในสาม (ร้อยละ 64.2) มีความสนใจในการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ เพิ่มเติมจากแหล่งความรู้ต่างๆในระดับมากถึงมากที่สุด และสามในสี่ของกลุ่มตัวอย่าง (ร้อยละ 74.3) มีความสนใจที่จะพัฒนาตนเอง เพื่อความก้าวหน้าในชีวิตในระดับมากถึงมากที่สุด นอกจากนี้พบว่า มากกว่าครึ่งประเมินว่าตนเองเป็นคน คิดใหม่ ทำใหม่ เพื่อสร้างความก้าวหน้าให้กับองค์กร (ร้อยละ 57.3) และร้อยละ 69.3 ประเมินว่าตนเองทำงานอย่างมีเป้าหมาย (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ร้อยละของบุคลากรในการศึกษาระดับอุดมศึกษาจำแนกตามองค์ประกอบด้านกรอบวิธีคิด (n=39,861)

ปัจจัยด้านการทำงาน	ร้อยละ	
1. กรอบวิธีคิด (mindset)		
กรอบวิธีคิดแบบเติบโต (growth mindset)	47.2	
กรอบวิธีคิดติดฝังแน่น (fixed mindset)	52.8	
รวม		100.0
2. ความสนใจในการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ เพิ่มเติมจากแหล่งความรู้ต่างๆ		
ไม่สนใจ/สนใจน้อยที่สุด	0.4	
น้อย	2.9	
ปานกลาง	32.5	
มาก	46.4	
มากที่สุด	17.8	
รวม		100.0
3. ความสนใจที่จะพัฒนาตนเอง เพื่อความก้าวหน้าในชีวิต		
ไม่สนใจ/สนใจน้อยที่สุด	0.3	
น้อย	1.8	
ปานกลาง	23.6	
มาก	50.7	
มากที่สุด	23.6	
รวม		100.0
4. การเป็นคน คิดใหม่ ทำใหม่ เพื่อสร้างความก้าวหน้าให้กับองค์กร		
ไม่/น้อยที่สุด	0.6	
น้อย	3.3	
ปานกลาง	38.7	
มาก	42.7	
มากที่สุด	14.6	
รวม		100.0
5. การทำงานอย่างมีเป้าหมาย		
ไม่/น้อยที่สุด	0.9	
น้อย	2.5	
ปานกลาง	27.3	
มาก	53.5	
มากที่สุด	15.8	
รวม		100.0

กรอบวิธีคิดและความทุ่มเทในการทำงาน

เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกรอบวิธีคิด และ ระดับความทุ่มเทในการทำงานของกลุ่มตัวอย่างบุคลากรในการศึกษาระดับอุดมศึกษา พบว่า ผู้ที่มีกรอบวิธีคิดแบบเติบโตมีความทุ่มเทในการทำงานสูงกว่าผู้ที่มีกรอบวิธีคิดติดฝังแน่น โดยการทดสอบไคสแควร์ ชี้ว่าประเภทกรอบวิธีคิดมีความสัมพันธ์กับระดับความทุ่มเทในการทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 5) ร้อยละ 94.9 ของผู้ที่มีกรอบวิธีคิดแบบเติบโตทุ่มเททำงานเพื่อประโยชน์ขององค์กรในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งมากกว่าสัดส่วนของผู้ที่ทุ่มเททำงานเพื่อประโยชน์ขององค์กรในระดับมากถึงมากที่สุดของกลุ่มผู้มีกรอบวิธีคิดแบบติดฝังแน่น (ร้อยละ 68.8) ในทางกลับกันสัดส่วนของ ผู้ที่ทุ่มเททำงานเพื่อประโยชน์ขององค์กรในระดับน้อยที่สุดถึงปานกลางของกลุ่มผู้มีกรอบวิธีคิดแบบติดฝังแน่นสูงกว่ากลุ่มผู้มีกรอบวิธีคิดแบบเติบโตถึง 6 เท่า (ร้อยละ 31.2 และร้อยละ 5.1 ตามลำดับ)

ตารางที่ 5 ร้อยละบุคลากรในภาคการศึกษาระดับอุดมศึกษาจำแนกตามประเภทกรอบวิธีคิด และ ระดับความทุ่มเทในการทำงาน

	กรอบวิธีคิด	
ความทุ่มเทในการทำงาน	**ติดฝังแน่น**	**เติบโต**
ไม่/ทุ่มเทน้อยที่สุด	0.7	0.1
น้อย	1.7	0.2
ปานกลาง	28.8	4.8
มาก	58.3	51.8
มากที่สุด	10.5	43.1
รวม (n= 39,861)	100.0	100.0

Pearson Chi-Square 7722.653

P-value < 0.01

เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสายงานและ กรอบวิธีคิด พบว่าภาระกิจรับผิดชอบในการทำงานมีความสัมพันธ์กับรูปแบบกรอบวิธีคิดของบุคลากรในภาคการศึกษาระดับอุดมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 6) โดยสายวิชาการมีสัดส่วนของผู้ที่มีกรอบวิธีคิดแบบเติบโตมากกว่าสายสนับสนุน (ร้อยละ 61 และร้อยละ 42.6 ตามลำดับ)

ตารางที่ 6 ร้อยละบุคลากรในภาคการศึกษาระดับอุดมศึกษาจำแนกตามประเภทสายงาน และ กรอบวิธีคิด

สายงาน	กรอบวิธีคิด		รวม
	ติดฝังแน่น	เติบโต	(n= 39,861)
สายวิชาการ	39.0	61.0%	100.0
สายสนับสนุน	57.4	42.6%	100.0

Pearson Chi-Square 999.658

P-value < 0.01

กรอบวิธีคิดและความสุข

เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกรอบวิธีคิด และ ความสุขของกลุ่มตัวอย่างบุคลากรในภาคการศึกษาระดับอุดมศึกษา พบว่า ประเภทของกรอบวิธีคิดมีความสัมพันธ์กับระดับความสุขในการทำงาน แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับความสุขในชีวิตภาพรวม โดยการทดสอบไคสแควร์ ชี้ว่าประเภทกรอบวิธีคิดมีความสัมพันธ์กับระดับความสุขในการทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 7) มากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 59.4) ของผู้ที่มีกรอบวิธีคิดแบบเติบโตทำงานอย่างมีความสุขในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งมากกว่าสัดส่วนของผู้ที่ทำงานอย่างมีความสุขในระดับมากถึงมากที่สุดของกลุ่มผู้มีกรอบวิธีคิดแบบติดฝังแน่น (ร้อยละ 36.9) อย่างไรก็ตาม ผลการทดสอบ ANOVA (ตารางที่ 8) ชี้ว่าประเภทของกรอบวิธีคิดไม่มีความสัมพันธ์กับความสุขในภาพรวม โดยค่าเฉลี่ยความสุขของผู้ที่มีกรอบวิธีคิดแบบเติบโตเท่ากับ7.591 จากการให้คะแนนความสุขในช่วง 0 -10 คะแนน ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยความสุขของผู้ที่มีกรอบวิธีคิดแบบติดฝังแน่น (ค่าเฉลี่ยความสุข = 7.496) เพียงเล็กน้อย ในขณะที่สายงานที่รับผิดชอบมีความสัมพันธ์กับความสุขในภาพรวม โดยค่าเฉลี่ยความสุขของสายสนับสนุนสูงกว่าสายวิชาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ค่าเฉลี่ยความสุข = 7.655 และ 7.226 ตามลำดับ)

ตารางที่ 7 ร้อยละบุคลากรในภาคการศึกษาระดับอุดมศึกษาจำแนกตามประเภทกรอบวิธีคิด และ ระดับความสุขในการทำงาน

โดยรวมแล้ว ท่านทำงานอย่างมีความสุขหรือไม่	กรอบวิธีคิด	
	ติดฝังแน่น	เติบโต
ไม่/มีน้อยที่สุด	2.6	4.3
น้อย	7.8	7.4
ปานกลาง	52.7	28.8
มาก	33.3	44.7
มากที่สุด	3.6	14.7
รวม (N= 39,861)	100.0	100.0

Pearson Chi-Square 3167.699

P-value < 0.01

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยระดับความสุขภาพรวม จำแนกตามประเภทสายงาน และ กรอบวิธีคิด

	Mindset			
สายงาน	Fix	Growth	**รวม**	$F_{Mindset}$=3.405
สายวิชาการ	7.625	6.976	7.226	
สายสนับสนุน	7.465	7.903	7.655	
รวม	**7.496**	**7.591**		
$F_{สายงาน}$=5.133** (N= 39,861)				
[ANOVA Test of Model] F= 4.365**				

หมายเหตุ: * P-value <0.05
** P-value <0.01

อย่างไรก็ตามกรอบวิธีคิด ความสุข และสายงาน มีความสัมพันธ์ต่อกันในรูปแบบที่หลากหลาย สำหรับบุคลากรในสายวิชาการ นักวิชาการที่มีกรอบวิธีคิดติดฝังแน่นมีระดับความสุขภาพรวมสูงกว่านักวิชาการที่กรอบวิธีคิดแบบเติบโต ซึ่งนักวิชาการที่มีกรอบวิธีคิดติดฝังแน่นเป็นผู้ที่ตั้งเป้าหมายในการทำงาน และเชื่อว่าความพยายาม อุตสาหะจะช่วยนำไปสู่ความสำเร็จ ทำให้คาดหวังจากตนเองสูงในระหว่างการดำเนินงาน ซึ่งอาจก่อให้เกิดความวิตกกังวล หรือความเครียดได้ ในทางกลับกันบุคลากรสายสนับสนุนที่มีกรอบวิธีคิดแบบเติบโตมีความสุขในภาพรวมสูงกว่าผู้ที่มีกรอบวิธีคิดติดฝังแน่น ซึ่งผู้ที่มีกรอบวิธีคิดแบบเติบโต เป็นผู้ที่เปิดรับความคิดใหม่ และมุ่งมั่นพัฒนา ซึ่งการเป็นคนคิดก้าวหน้าอาจมีผลให้เขามีโอกาสรับผิดชอบงานที่ท้าทางกว่าปกติ และไม่เกิดความจำเจในการทำงาน

สรุปและอภิปรายผล

"คน" เป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญในการนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ วิธีคิด ทัศนคติและมโนทัศน์ของคนย่อมมีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน บทความนี้ศึกษาลักษณะของกรอบวิธีคิดของบุคลากรในภาคการศึกษาระดับอุดมศึกษา และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกรอบวิธีคิดและความทุ่มเทในการทำงาน รวมถึง ความสัมพันธ์ระหว่างกรอบวิธีคิดและความสุข

ผลการศึกษาชี้ว่าในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างเกือบครึ่งมีกรอบวิธีคิดที่เอื้อไปสู่กรอบวิธีคิดแบบเติบโต และมีความสนใจในระดับสูงในการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ มีความสนใจที่จะพัฒนาตนเอง ประเมินว่าตนเองเป็นคน คิดใหม่ ทำใหม่ หรือประเมินว่าตนเองทำงานอย่างมีเป้าหมาย บุคลากรสายวิชาการมีสัดส่วนของผู้ที่มีกรอบคิดแบบเติบโตมากกว่าสายสนับสนุน

และเมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกรอบวิธีคิดและความทุ่มเทในการทำงาน ชี้ว่าผู้ที่มีกรอบวิธีคิดแบบเติบโตมีความทุ่มเทในการทำงานสูงกว่าผู้ที่มีกรอบวิธีคิดติดฝังแน่น สอดคล้องกับ Dweck (2009) ที่พบว่า ผู้ที่มีกรอบวิธีคิดแบบเติบโตมีความเชื่อว่าความพยายามเป็นกุญแจที่นำไปสู่ความสำเร็จ ผลพวงของความเชื่อนี้จึงสะท้อนสู่พฤติกรรมในการทำงาน โดยจะมีแรงบันดาลใจในการทำงานและทุ่มเทการทำงาน

และเมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกรอบวิธีคิดและความสุข ชี้ว่า ผู้ที่มีกรอบวิธีคิดแบบเติบโตมีความสุขในการทำงานสูงกว่าผู้ที่มีกรอบวิธีคิดติดฝังแน่น เนื่องจากความพร้อมในการเรียนรู้ และความพยายามเป็นแรงผลักดันสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จ ผู้ที่มีกรอบวิธีคิดแบบเติบโตจึงมีโอกาสก้าวหน้าในงานสูง และโอกาสในความก้าวหน้าของงานเป็นหนึ่งในปัจจัยที่เพิ่มระดับความพึงพอใจในการทำงาน (Bellou, 2010) อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ระหว่างกรอบวิธีคิดและความสุขในภาพรวมมีทิศทางไม่ชัดเจน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าความสุขในภาพรวมแตกต่างจากความสุขในการทำงาน โดยความสุขในการทำงานเป็นเพียงหนึ่งในหลายมิติของความสุขของมนุษย์ที่เป็นองค์ประกอบของความสุขภาพรวม ความสุขในการทำงานมีความเชื่อมโยงโดยตรงกับกรอบวิธีคิดที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดและความสามารถของคน แต่ความสุขในภาพรวมมีความเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับกรอบวิธีคิดในระดับที่เบาบาง กล่าวคือ อารมณ์ของคน มีผลต่อระดับความมั่นใจในตนเองของบุคคล (Briñol, Petty, & Barden, 2007) อย่างไรก็ตาม อารมณ์เป็นเพียงส่วนหนึ่งของความสุข เช่นเดียวกับความมั่นใจที่เป็นเพียงส่วนหนึ่งของกรอบวิธีคิดเท่านั้น ดังนั้นภาพความสัมพันธ์ระหว่างความสุขและกรอบวิธีคิดจึงขึ้นอยู่กับปัจจัยที่หลากหลาย

อนึ่งความทุ่มเทในการทำงาน และความสุขในการทำงานเป็นปัจจัยที่จะช่วยส่งเสริมองค์กรให้ก้าวหน้าและยั่งยืนได้ ซึ่งปัจจัยทั้งสองนี้มีความสัมพันธ์กับกรอบวิธีคิดของบุคลากร ดังนั้นในการพัฒนาองค์กรจึงจำเป็นต้องมุ่งเสริมสร้างกรอบวิธีคิดแบบเติบโตให้แก่บุคลากรในองค์กร ซึ่งสามารถทำได้โดยการปรับทัศนคติบุคลากรเกี่ยวกับความสำเร็จในการทำงาน การปรับเปลี่ยนระบบการประเมินบุคลากรที่มุ่งเน้นกระบวนการมากกว่าผลงาน หรือ กระตุ้นให้บุคลากรยอมรับคำวิจารณ์จากคนอื่น เป็นต้น (Dweck, 2008)

References

Awadh, A. M., & Wan Ismail, W. (2012). The Impact of Personality Traits and Employee Work-Related Attitudes on Employee Performance with the Moderating Effect of Organizational Culture: the Case of Saudi Arabia. **Asian Journal of Business and Management Sciences**, 1(10), 108-127.

Bellou, V. (2010). Organizational Culture as A Predictor of Job Satisfaction: The Role of Gender and Age. **Career Development International**, 15(1), 4-19.

Briñol, P., Petty, R. E., & Barden, J. (2007). Happiness Versus Sadness as A Determinant of Thought Confidence in Persuasion: A self-Validation Analysis. **Journal of Personality and Social Psychology**, 93(5), 711-727.

Chan, D. W. (2012). Life Satisfaction, Happiness, And The Growth Mindset of Healthy And Unhealthy Perfectionists Among Hong Kong Chinese Gifted Students. **Roeper Review**, 34(4), 224-233.

Davenport, T. H., Thomas, R. J., & Cantrell, S. (2002). The Mysterious Art and Sciences of Knowledge-Worker Performance. **MIT Sloan Management Review**, 39(2), 23-30.

Dweck, C. S. (2008). **Mindset: The New Psychology of Success**. New York: Random House.

Dweck, C. S. (2009). Developing Talent Through a Growth Mindset. **Olympic Coach**, 21(1) , 4–7.

Dweck, C. (2016). What Having A “Growth Mindset” Actually Means. **Harvard Business Review**, 13, 213-226.

Eversole, B. A., Venneberg, D. L., & Crowder, C. L. (2012). Creating a Flexible Organizational Culture to Attract and Retain Talented Workers Across Generations. **Advances in Developing Human Resources**, 14(4), 607-625.

Holmes, N. (2017). Two Mindset [Graphic]. Mindsetworks. Retrieved from https://www.mindsetworks.com/science/Impact

Masron, T. A., Ahmad, Z., & Rahim, N. B. (2012). Key Performance Indicators VS Key Intangible Performance among Academic Staff: A Case Study of A Public University in Malaysia. **Procedia-Social and Behavioral Sciences**, 56, 494-503.

Nakwiboonwong, S. (2016). Preferable Functional Competency of Textile and Garment Industrial Technicians as Needed by Enterprises in Bangkok Metropolis. **Academic Journal Bangkokthonburi University**, 5(1), 59-67.

O’Brien, K., & Lomas, T. (2017). Developing a Growth Mindset through Outdoor Personal Development: Can an Intervention Underpinned by Psychology Increase the Impact of an Outdoor Learning Course for Young People?. **Journal of Adventure Education and Outdoor Learning**, 17(2), 133-147.

Thongmeesri, S. & Patpimpakom, P. (2016). Factors Affecting Private School Teachers’ in Working Performance in Bangkok Metropolitan. **Academic Journal Bangkokthonburi University**, 5(2), 84-91.

การเข้าชื่อเสนอกฎหมายโดยผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

Submission a Petition for Introducing the Law to the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560 (2017)

จเร พันธุ์เปรื่อง
Charae Panpruang
อดีตเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และอดีตที่ปรึกษาประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
Former Secretary-General of Representatives and Former Advisor to the Prime Minister's Office
e-mail: charae2010@hotmail.com

Received: July 18, 2019
Revised: October 12, 2019
Accepted: October 16, 2019

บทคัดย่อ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนมีสิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมาย และให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคนมีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญได้ แต่ในขณะนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการเข้าชื่อเสนอกฎหมายดังกล่าวต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. 2556 ซึ่งมีวิธีการส่งเสริมและสนับสนุนการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย การตรวจสอบ การประกาศและการร้องคัดค้าน ที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ดังนั้น เพื่อให้การใช้สิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมายโดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 เป็นไปเพื่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของประชาชน จำเป็นต้องปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมายเสียใหม่ โดยกำหนดให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรทำหน้าที่ช่วยผู้ริเริ่มเสนอกฎหมายในการยกร่างกฎหมาย ให้ความเห็นทางวิชาการ ดำเนินการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน ตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 77 และเป็นศูนย์กลางในการรวบรวมและตรวจสอบรายชื่อของผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมาย และกำหนดให้สถาบันพระปกเกล้าเป็นผู้สนับสนุนการดำเนินงานของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและผู้ริเริ่มเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ในขณะเดียวกันก็จำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา เพื่อให้ตัวแทนของผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายได้เข้าไปเป็นกรรมาธิการพิจารณาร่างกฎหมาย นั้น และกำหนดให้กรณีที่มีผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการเดียวกันหลายฉบับ สภาผู้แทนราษฎรต้องใช้ร่างพระราชบัญญัติที่ประชาชนเข้าชื่อเสนอเป็นหลักในการพิจารณา และกรณีที่มีผู้เสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่มีหลักการเดียวกันหลายฉบับ รัฐสภาต้องใช้ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่ม

เติมที่ประชาชนเข้าชื่อเสนอเป็นหลักในการพิจารณา ทั้งนี้ เพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของใช้สิทธิในการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของประชาชน

คำสำคัญ: การเข้าชื่อเสนอกฎหมาย, ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ABSTRACT

The Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560 (2017) requires eligible voters of not less than ten thousand in number may entering their names for introduction a law and persons having the right to vote of not less than fifty thousand in number under the law on the public submission of a bill may entering their names for an amendment of the Constitution. But at this time, the rules and procedures for such submission of a bill shall be implemented in accordance with the Act on Submission a Petition for Introducing the Law, B.E. 2556 where described methods to promote and support for submission, inspection, announcement and objection inconsistent to the provisions of the public submission of a bill, that is not consistent with the current situation.Therefore, in order to exercise the right to submission a petition for Introducing the Law by voters subject to the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560 (2017), it is for promotion of direct political participation of the people. It is necessary to revise the law on submission a petition for introducing the law and prescribe that the Secretariat of the House of Representatives shall assist the initiator in proposing laws to draft laws, give an academic opinion, conduct consultation with stakeholders, analyze any impacts that may occur from the law thoroughly and systemically, and should also disclose the result of the consultation and analysis to the public in accordance with Section 77 of the Constitution.The Secretariat of the House of Representatives should be the center for collecting and inspecting the names who submit a petition to introduce a bill and also requires the King Prajadhipok's Institute to support the Secretary of the House of Representatives for initiative process. In addition, the rules of procedure of the House of Representatives and the rules of procedure of the Parliament need to be amend in order to stipulate that the representatives from the name for introduction a law shall be consisted of the *ad hoc* committee for the law consideration. Where there are several proposals of the same principle for introduction a laws or amendment of the Constitution, the House of Representatives or the National Assembly shall use the draft bill where the public has proposed as a basis for consideration due to the importance of exercising the right to directly public participation in politics.

Keywords: Submission a Petition for Introducing the Law (Initiative Process), Persons Having the Right to Vote (Eligible Voter)

บทนำ

ปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนเข้าชื่อเสนอกฎหมายตามหมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย หรือหมวด 5 หน้าที่ของรัฐ แห่งรัฐธรรมนูญได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และการตรวจสอบตามที่กฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมายกำหนด ในกรณีที่ร่างพระราชบัญญัติที่เสนอเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน จะต้องมีคำรับรองของนายก รัฐมนตรีด้วย (มาตรา 133(3) และมาตรา 135) นอกจากนี้ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคนยังมีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญได้ตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ด้วย (มาตรา 256(1)) ทำให้เกิดปัญหาขึ้นในกระบวนการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ทั้งขั้นตอนการริเริ่มเสนอกฎหมาย การช่วยเหลือผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย การตรวจสอบหลักการและเนื้อหาของร่างกฎหมาย การชักชวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งร่วมลงลายมือชื่อเข้าชื่อเสนอกฎหมาย การยื่นคำร้องขอเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติต่อประธานรัฐสภา การตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของเอกสารการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย การประกาศรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายและการคัดค้าน และการดำเนินการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของรัฐสภา

ดังนั้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจในปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการเข้าชื่อเสนอกฎหมายของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน จึงได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง “การเข้าชื่อเสนอกฎหมายของผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560”

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

(1) เพื่อศึกษากระบวนการเข้าชื่อเสนอกฎหมายโดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญของไทย

(2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในกระบวนการเข้าชื่อเสนอกฎหมายโดยผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

(3) เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมการใช้สิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมายโดยผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถใช้สิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมายได้โดยถูกต้อง สะดวก รวดเร็ว และประหยัด และรัฐสภาสามารถพิจารณาร่างกฎหมายที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเสนอได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของประชาชน

วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดย

(1) การวิจัยเอกสาร โดยทำการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ เอกสาร บทความทางวิชาการ รายงานการวิจัย รัฐธรรมนูญ และกฎหมาย ที่เกี่ยวกับการเข้าชื่อเสนอกฎหมายโดยประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ทั้งของไทยและของต่างประเทศ

(2) การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการสัมภาษณ์ผู้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการเข้าชื่อเสนอกฎหมายและการตรวจสอบเอกสารการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ได้แก่ ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานกฎหมายและนิติกรของสำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการ

สภาผู้แทนราษฎร ซึ่งมีหน้าที่ช่วยยกร่างกฎหมายให้กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย และนิติกรของสำนักการประชุม สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งมีหน้าที่ในการตรวจสอบความถูกต้องของร่างกฎหมายและเอกสารประกอบการเสนอร่างกฎหมายที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเสนอและสนับสนุนการเข้าชื่อเสนอกฎหมายของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ให้เป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว ประหยัด และมีประสิทธิภาพ

(3) การวิเคราะห์ ในการวิจัยเอกสารจะทำให้รู้และเข้าใจกระบวนการเข้าชื่อเสนอกฎหมายโดยผู้มีสิทธิเลือกตั้ง กระบวนการตรวจสอบเอกสารการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย และการพิจารณากฎหมายของรัฐสภา เป็นผลให้สามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ในเชิงคุณภาพได้ว่ามีปัญหาอย่างไรบ้าง และในแต่ละปัญหาจะมีแนวทางแก้ไขได้อย่างไรบ้าง นำปัญหาและแนวทางแก้ไขดังกล่าวมากำหนดเป็นประเด็นคำถามและแนวทางในการสัมภาษณ์เชิงลึก

(4) นำผลที่ได้จากการวิจัยเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกมาวิเคราะห์และประมวลสรุปผลเป็นข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยที่นำไปสู่ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมายที่จะทำให้การดำเนินการการเข้าชื่อเสนอกฎหมายโดยประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 เป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว ประหยัด และมีประสิทธิภาพ

ผลการศึกษาวิจัย

1. **ผลที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม** ทำให้เข้าใจถึงการเข้าชื่อเสนอกฎหมายทั้งของไทยและของต่างประเทศมากขึ้น ดังนี้

1) การเข้าชื่อเสนอกฎหมายของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นสิทธิเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงที่สำคัญประการหนึ่ง แต่ที่ผ่านมาประเทศไทยมีปัญหาที่เกิดจากการฉ้อราษฎร์บังหลวงและเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนจากการใช้อำนาจทางการเมือง จนเกิดการเรียกร้องให้ประชาชนออกมามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงด้วยการเข้าร่วมชุมนุมเรียกร้องและขับไล่รัฐบาล ทำให้เกิดวิกฤตการณ์ทางการเมืองที่นำไปสู่การยึดอำนาจการปกครองประเทศถึง 2 ครั้ง คือ เมื่อ 19 กันยายน 2549 (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการศึกษาแนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ, 2549) และ เมื่อ 22 พฤษภาคม 2557 ปัจจุบันแม้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 จะให้ประชาชนมีสิทธิเข้าร่วมทางการเมืองโดยตรงหลายประการ แต่ก็ยังคงมีปัญหาที่เกิดจากแนวความคิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการส่งเสริมและสนับให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง ซึ่งเกิดจากโครงสร้างทางกฎหมายและนโยบายภาครัฐที่ไม่เอื้อต่อการส่งเสริมและเรียนรู้ซึ่งกันและกันเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของประชาชน ทำให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองอย่างรุนแรง จนประชาชนมองการเมืองว่าเป็นเรื่องการแย่งชิงอำนาจและผลประโยชน์ เป็นเรื่องสกปรกที่ไม่อยากจะเข้าไปมีส่วนร่วมด้วย (ถวิลวดี บุรีกุล , 2552.)

รวมไปถึงการใช้สิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมายของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งด้วย เพราะการใช้สิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมายมีหลักเกณฑ์และวิธีการที่ยุ่งยาก ซับซ้อน รวมถึงกระบวนการของรัฐสภาในการพิจารณาร่างกฎหมายที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอ (นิตินันท์ ศรีเมฆ , 2560.) ซึ่งเป็นการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองที่ประชาชนทั่วไปยากที่จะเข้าใจได้ จึงมีความจำเป็นต้องมีการปรับปรุงกระบวนการเข้าชื่อเสนอกฎหมายโดยผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และกระบวนการพิจารณาร่างกฎหมายที่ประชาชนเข้าชื่อเสนอของรัฐสภา ให้เป็นการอำนวยความสะดวกและเอื้อประโยชน์ต่อการใช้สิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมายของโดยผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นต่อการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภาอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และสามารถใช้สิทธิเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงอย่างอื่นได้ด้วยความมั่นใจและมีเหตุผล

2) การเข้าชื่อเสนอกฎหมายของประเทศต่าง ๆ เมื่อพิจารณาถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของประชาชนกับการให้สิทธิประชาชนในการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย (Initiative Process) ของประเทศต่าง ๆ แล้ว จะเห็นได้ว่า

(1) ประเทศสมาพันธรัฐสวิส สหพันธรัฐสาธารณรัฐเยอรมนี สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐอิตาลี และประเทศไทย ให้ประชาชนมีสิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมายได้ 2 ระดับ คือ กฎหมายระดับรัฐธรรมนูญ (Constitutional) และกฎหมายระดับรัฐบัญญัติหรือพระราชบัญญัติ(Act)

(2) สมาพันธรัฐสวิส ให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถร่วมกันเข้าชื่อเสนอกฎหมายได้ทั้งกฎหมายระดับรัฐธรรมนูญและระดับรับรัฐบัญญัติของสมาพันธรัฐสวิส และของมลรัฐ (Federal Council, 1999)

(3) สหพันธรัฐสาธารณรัฐเยอรมนีและสหรัฐอเมริกา ให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถร่วมกันเข้าชื่อเสนอกฎหมายได้เฉพาะกฎหมายระดับรัฐธรรมนูญและระดับรับรัฐบัญญัติของมลรัฐ เท่านั้น (วนิดา แสงสารพันธ์, 2543.)

(4) การเข้าชื่อเสนอกฎหมายของประเทศสหพันธรัฐสาธารณรัฐเยอรมนี สหรัฐอเมริกาและสมาพันธรัฐสวิส ให้สิทธิประชาชนใช้อำนาจอธิปไตยแบบทางตรง กล่าวคือ ให้สิทธิประชาชนริเริ่มเสนอกฎหมายให้รัฐสภาพิจารณา และเมื่อรัฐสภาพิจารณาแล้วเสร็จต้องให้ประชาชนออกเสียงประชามติตัดสินใจขั้นตอนสุดท้ายว่าจะให้ร่างกฎหมายที่ประชาชนเข้าชื่อเสนอมีผลบังคับใช้เป็นกฎหมายหรือไม่ (สิทธิกร ศักดิ์แสง, 2559)

(5) สำหรับสาธารณรัฐอิตาลี โดยปกติให้สิทธิประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถร่วมกันเข้าชื่อเสนอกฎหมายต่อรัฐสภาได้ แต่รัฐสภาจะพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือไม่ก็ได้ เว้นแต่จะเป็นการเข้าชื่อเสนอกฎหมายของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า 500,000 คน จากสภาแคว้นไม่น้อยกว่า 5 แคว้น รัฐสภาต้องนำร่างกฎหมายที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งร่วมกันเข้าชื่อเสนอไปทำการออกเสียงประชามติด้วย (Carlo Casonato and Jens Woelk, 2008)

2. ข้อค้นพบ

2.1 ตามวัตถุประสงค์ ข้อ1. จากการศึกษาวิจัยพบว่า

การใช้สิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมายของผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ รวมทั้งหลัก

เกณฑ์ วิธีการ และการตรวจสอบการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ตามที่กฎหมายกำหนด เป็นดังนี้

1) **การเข้าชื่อเสนอกฎหมายโดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 10,000 คน** รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 10,000 คน มีสิทธิเข้าชื่อเพื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติ และผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 50,000 คน มีสิทธิเข้าชื่อเพื่อเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ส่วนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม เป็นอำนาจของรัฐสภาโดยแท้ ซึ่งผู้แทนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอกฎหมายมีสิทธิเข้าไปนำเสนอหลักการและเหตุผลของร่างกฎหมายและได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างกฎหมายนั้นตามที่รัฐธรรมนูญและข้อบังคับการประชุมสภากำหนดเท่านั้น หากรัฐสภาไม่เห็นชอบด้วย ร่างกฎหมายนั้นต้องตกไป แต่ถ้ารัฐสภาเห็นชอบด้วย นายกรัฐมนตรีต้องนำร่างกฎหมายนั้นขึ้นทูลเกล้าฯ เพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมายต่อไป การเข้าชื่อเสนอกฎหมายโดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 จึงมีลักษณะและวิธีการที่ใกล้เคียงกับการเข้าชื่อเสนอกฎหมายของสาธารณรัฐอิตาลี

2) **การดำเนินการเข้าชื่อเสนอกฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช** 2560 ต้องกระทำ ดังนี้

(1) กระบวนการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย รัฐธรรมนูญกำหนดให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมายได้ 2 ประเภท คือ ร่างพระราชบัญญัติตามมาตรา 133 (3) และญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามมาตรา 256 ทั้งยังมีบทบัญญัติมาตรา 77 กำหนดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตรากฎหมายด้วยการแสดงความคิดเห็น เสนอข้อเสนอแนะต่อประเด็นการรับฟังความคิดเห็นในหลักการของร่างกฎหมายก่อนเข้าสู่กระบวนการตราพระราชบัญญัติของรัฐสภา รวมทั้งกำหนดให้กรณีสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเสนอ ต้องแต่งตั้งผู้แทนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นร่วมเป็นกรรมาธิการวิสามัญด้วยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมาธิการวิสามัญทั้งหมดตามมาตรา 128 วรรคสอง

ส่วนการเข้าชื่อเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคนสามารถเข้าชื่อเสนอได้ โดยต้องมีสาระที่ไม่เป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ ตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 255 และมาตรา 256

ส่วนวิธีการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ต้องดำเนินการตามที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. 2556 กำหนด โดยมีผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า 20 คน เป็น “ผู้ริเริ่ม” ยื่นความประสงค์ต่อประธาน รัฐสภาพร้อมร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่จะเสนอให้รัฐสภาพิจารณาบันทึกหลักการและเหตุผลประกอบการเสนอการจัดทำร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญนั้น ผู้ริเริ่มอาจร้องขอให้สำนักงาน

เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรช่วยยกร่างร่างพระราชบัญญัติหรือร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมพร้อมบันทึกหลักการแห่งร่างกฎหมาย บันทึกเหตุผลในการเสนอร่างกฎหมาย บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างกฎหมาย และเอกสารที่เกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องข้อง เอกสารวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ ตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 77

กรณีประธานรัฐสภาตรวจสอบแล้ว เห็นว่าเป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด ให้สำเนาร่างกฎหมายนั้นให้ผู้ริเริ่มนำไปดำเนินการชักชวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อลงลายมือชื่อเข้าร่วมเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ต่อไป

เมื่อผู้ริเริ่มได้ทำการรวบรวมรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายได้ไม่น้อยกว่า 10,000 คน หรือ 50,000 คนแล้ว สามารถยื่นคำร้องขอเข้าชื่อเสนอกฎหมายต่อประธานรัฐสภา พร้อมด้วยสำเนาร่างพระราชบัญญัติ หรือญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่จะเสนอให้รัฐสภาพิจารณา พร้อมทั้งบันทึกหลักการ และบันทึกเหตุผลในการเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ เอกสารการลงลายมือชื่อของผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 10,000 คน หรือ 50,000 คน แล้วแต่กรณี พร้อมด้วยสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนฯ และบัญชีรายชื่อผู้แทนของผู้เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติจำนวนไม่เกิน 60 คน

การตรวจสอบเอกสารการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย การดำเนินการให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมายเพิ่มเติม การประกาศรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมาย และการคัดค้านรายชื่อ เป็นไปตามที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. 2556 กำหนด

กรณีมีจำนวนผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายไม่น้อยกว่า 10,000 คน ประธานสภาผู้แทนราษฎรต้องบรรจุร่างพระราชบัญญัติที่เสนอเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร หรือถ้ามีจำนวนผู้เข้าชื่อเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญไม่น้อยกว่า 50,000 คน ประธานรัฐสภาต้องบรรจุญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญนั้นเข้าสู่การพิจารณาของที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาต่อไป

(2) การเสนอร่างพระราชบัญญัติต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณา เมื่อประธานสภาผู้แทนราษฎรมีคำสั่งให้บรรจุร่างพระราชบัญญัติฉบับนั้นเข้าระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (กรณีที่เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน ประธานสภาผู้แทนราษฎรต้องส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นให้นายกรัฐมนตรีพิจารณาให้คำรับรองก่อน) และถ้าร่างพระราชบัญญัตินั้นได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ก็ต้องส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นให้วุฒิสภาพิจารณาต่อไป

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในสภาผู้แทนราษฎร การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญฯ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งร่างพระราชบัญญัติที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอ เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรต้องจัดทำรายงานผลการดำเนินการร่างพระราชบัญญัตินั้นเพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรทราบด้วย(ข้อ 110) และในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอ ให้ผู้แทนผู้เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้น

เป็นผู้เสนอและชี้แจงร่างพระราชบัญญัติต่อที่ประชุมสภา ซึ่งการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในสภาผู้แทนราษฎร กระทำเป็นสามวาระตามลำดับ คือ

วาระที่หนึ่ง เป็นการพิจารณาและลงมติว่าจะรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้น ถ้าสภาผู้แทนราษฎรลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติให้สภาพิจารณาในวาระที่สอง แต่ถ้าสภาผู้แทนราษฎรลงมติไม่รับหลักการ ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป กรณีสภาผู้แทนราษฎรมีมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการเหมือนกันหลายฉบับ สภาผู้แทนราษฎรต้องลงมติว่าจะใช้ร่างพระราชบัญญัติฉบับใดเป็นหลักในการพิจารณาในวาระที่สอง (ข้อ 114)

วาระที่สอง เป็นการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยคณะกรรมาธิการ (ข้อ 116) ซึ่งถ้าสภาผู้แทนราษฎรมีมติให้พิจารณาโดยคณะกรรมาธิการวิสามัญ สภาผู้แทนราษฎรต้องตั้งผู้แทนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นกรรมาธิการจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมาธิการทั้งหมด (ข้อ 119) เมื่อคณะกรรมาธิการได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติเสร็จแล้ว ต้องเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นโดยแสดงร่างเดิมและการแก้ไขเพิ่มเติมพร้อมทั้งรายงานต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาเรียงตามลำดับมาตราจนจบร่าง

วาระที่ 3 เป็นการลงมติว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบโดยไม่มีการอภิปราย ถ้ามีสภาผู้แทนราษฎรมีมติไม่เห็นชอบ ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป แต่ถ้ามีมติเห็นชอบให้เสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อวุฒิสภาเพื่อพิจารณาต่อไปตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 136

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวุฒิสภา วุฒิสภาต้องพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่เสนอมานั้นให้เสร็จภายในหกสิบวัน แต่ถ้าร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงินวุฒิสภาต้องพิจารณาให้เสร็จภายในสามสิบวันนับแต่ได้รับร่างพระราชบัญญัติจากสภาผู้แทนราษฎร ถ้าวุฒิสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติไม่เสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าวุฒิสภาได้ให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัตินั้น ซึ่งการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวุฒิสภามีกระบวนการพิจารณาเช่นเดียวกับการพิจารณาในสภาผู้แทนราษฎร

ผลการพิจารณาของวุฒิสภา ย่อมปรากฏผลอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

กรณีที่ 1 วุฒิสภาเห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร ถือว่าได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา

กรณีที่2 วุฒิสภาไม่เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร ให้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้ก่อน ถ้าสภาผู้แทนราษฎรลงมติยืนยันร่างที่ผ่านการพิจารณาจากสภาผู้แทนราษฎรด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา

กรณีที่ 3 วุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติม ถ้าสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของวุฒิสภา ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา แต่ถ้าสภาผู้แทนราษฎรมีมติเป็นอย่างอื่น ต้องตั้งคณะกรรมาธิการร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราช

บัญญัตินั้น แล้วรายงานและเสนอร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมาธิการร่วมกันได้พิจารณาแล้วต่อสภาทั้งสอง ถ้าสภาทั้งสองต่างเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมาธิการร่วมกันเสนอถือว่าได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา แต่หากสภาใดสภาหนึ่งไม่เห็นชอบด้วย ให้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้ก่อน กรณีเช่นนี้ถ้าสภาผู้แทนราษฎรลงมติยืนยันร่างที่ผ่านการพิจารณาจากสภาผู้แทนราษฎร หรือร่างที่คณะกรรมาธิการร่วมกันพิจารณาด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา

ร่างพระราชบัญญัติที่ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นกฎหมาย

3) **การเข้าชื่อเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ** เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 255 และมาตรา 256 และต้องนำบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติตามมาตรา 6 มาตรา 7 มาตรา 9 มาตรา 10 และมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. 2556 มาใช้บังคับกับการเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญด้วยโดยอนุโลม (มาตรา 12) กล่าวคือต้องมีคณะบุคคลที่เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า 20 คน เป็น “ผู้ริเริ่ม” ยื่นความประสงค์ต่อประธานรัฐสภาพร้อมร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่จะเสนอให้รัฐสภาพิจารณา ซึ่งต้องมีหลักการแห่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่กำหนดโดยชัดเจนแบ่งเป็นมาตราที่ชัดเจนเพียงพอที่จะเข้าใจได้ว่ามีความประสงค์จะแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในเรื่องใด มีบันทึกหลักการและเหตุผลประกอบการเสนอ บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม และเอกสารที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 77 ซึ่งผู้ริเริ่มอาจร้องขอให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรช่วยจัดทำให้ก็ได้ และเมื่อผ่านกระบวนการตรวจสอบอย่างถูกต้องแล้ว ประธานรัฐสภาต้องนำญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ(ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่ม) ที่เสนอเข้าสู่การพิจารณาของที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 256

2.2 **ตามวัตถุประสงค์ข้อ** 2.พบว่ามีปัญหาและอุปสรรคในการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ดังนี้

1) ในอดีต การเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีอิสระในการรวบรวมรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายได้โดยไม่ต้องแจ้งหน่วยงานใดก่อน และไม่มีหน่วยงานใดทำหน้าที่สนับสนุนการเข้าชื่อเสนอกฎหมายของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ทำให้การเข้าชื่อเสนอกฎหมายล่าช้าสิ้นเปลือง และขาดประสิทธิภาพ เพราะผู้มีสิทธิเลือกตั้งขาดความรู้ความเข้าใจในการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย และทำให้เกิดการเสียเปล่าได้ในกรณีไม่เข้าเงื่อนไขตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด

2) สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรสามารถให้บริการกับผู้มีสิทธิเลือกตั้งเกี่ยวกับการเข้าชื่อเสนอกฎหมายได้ทุกขั้นตอนโดยผ่านทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ แต่ในอดีตที่ผ่านมาสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ไม่ได้แสดงบทบาทเป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้สิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมายของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพราะกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมายมิได้มีบทบัญญัติกำหนดอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรอย่างชัดแจ้ง

3) ร่างกฎหมายที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอนั้น มักมีปัญหาและอุปสรรคหลายประการ ทำให้ในระหว่างที่มีการรวบรวมรายชื่ออยู่นั้นคณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชิงตัดหน้าเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการเหมือนกันหรือทำนองเดียวกันกับร่างพระราชบัญญัติที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งกำลังจะเสนอ ทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นไม่ทัน

2.3 **ตามวัตถุประสงค์ข้อ** 3. ได้แนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมการใช้สิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมายโดยผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถใช้สิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมายได้โดยถูกต้อง สะดวก รวดเร็ว และประหยัดค่าใช้จ่าย และรัฐสภาสามารถพิจารณาร่างกฎหมายที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเสนอได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของประชาชน โดย

1) **วางแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย** ดังนี้

(1) ให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เป็นหน่วยงานหลักในการช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายตามแนวทางการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย และให้สถาบันพระปกเกล้าเป็นหน่วยงานสนับสนุน

(2) เพื่อแก้ปัญหากรณีคณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชิงเสนอร่างพระราชบัญญัติเสียก่อนที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะรวบรวมรายชื่อได้ครบจำนวน จำเป็นต้องย่นระยะเวลาในการดำเนินการแต่ละขั้นตอนให้เร็วขึ้น และหากผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่สามารถรวบรวมรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายได้ทัน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรต้องแจ้งให้ผู้ริเริ่มทราบ เพื่อจะได้ยุติการรวบรวมรายชื่อ แล้วเสนอเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาต่อสภาและคณะกรรมาธิการแทน

(3) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอ ทั้งในสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ในวาระที่สองสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาสมควรพิจารณาโดยคณะกรรมาธิการวิสามัญ เพื่อให้ผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายสามารถส่งตัวแทนเป็นกรรมาธิการได้ไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมาธิการทั้งหมด และกรณีที่วุฒิสภามีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติ หากสภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของวุฒิสภา การตั้งคณะกรรมการร่วมกันขึ้นพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้น แต่ละสภาควรตั้งกรรมาธิการร่วมกันจากผู้แทนผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายด้วย

(4) กรณีคณะรัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการเหมือนกันหรือทำนองเดียวกันกับร่างพระราชบัญญัติที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเสนอ เมื่อสภาผู้แทนราษฎรมีมติรับหลักการแล้ว สมควรกำหนดในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรให้การพิจารณาในวาระที่สองต้องใช้ร่างพระราชบัญญัติที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเสนอเป็นหลักในการพิจารณา

(5) เมื่อสภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร คณะรัฐมนตรีชุดใหม่ภายหลังการเลือกตั้งควรวางแนวทางในการยืนยันให้รัฐสภาพิจารณาร่างกฎหมายนั้นต่อไป เพราะว่าร่างกฎหมายที่ประชาชนเสนอไม่สมควรต้องตกไป

2) **กำหนดแนวทางปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวกับการเข้าชื่อเสนอกฎหมายของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง** ดังนี้

(1) **ปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย** ให้มีสาระสำคัญเกี่ยวกับ

- บุคคลที่ต้องเกี่ยวข้องกับการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ได้แก่ ผู้มีสิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ผู้ริเริ่มการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ผู้แทนของผู้มีสิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

- กฎหมายที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอได้ ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติและญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด

- เอกสารประกอบการเสนอกฎหมายของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ได้แก่ ร่างกฎหมาย บันทึกหลักการแห่งร่างกฎหมาย บันทึกเหตุผลในการเสนอร่างกฎหมาย บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างกฎหมาย และเอกสารที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 77

- วิธีการเสนอกฎหมายของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง มี 2 วิธี คือ ผู้ริเริ่มจำนวน 20 คน เข้าชื่อขอรับการช่วยเหลือในการดำเนินการเข้าชื่อเสนอกฎหมายทั้งระบบ หรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งร่วมกันเข้าชื่อไม่น้อยกว่า 10,000 คน พร้อมจัดทำร่างกฎหมายได้เรียบร้อย หรือได้แต่งตั้งตัวแทนให้มาดำเนินการขอความช่วยเหลือในการเข้าชื่อเสนอกฎหมายให้ถูกต้องสมบูรณ์

- หน่วยงานช่วยเหลือในกระบวนการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ได้แก่ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสถาบันพระปกเกล้า

- หลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบหลักการและเนื้อหาของร่างกฎหมาย การตรวจสอบเอกสารการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย การประกาศรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายและการคัดค้าน

- บทกำหนดโทษ อาจมีความผิดเกิดขึ้นในกระบวนการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

(2) **ปรับปรุงข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร** ในประเด็นที่เกี่ยวกับการเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมายที่ตราขึ้นใหม่ การกำหนดวิธีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญ กรณีที่สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการเดียวกันหลายฉบับรวมกันในวาระที่หนึ่ง เมื่อสภาผู้แทนราษฎรมีมติรับหลักการแล้ว ควรกำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรต้องใช้ร่างพระราชบัญญัติที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเสนอเป็นหลักในการพิจารณาในวาระที่สอง

ส่วนการเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในประเด็นอื่นๆ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติถึงการเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของสภาผู้แทนราษฎรและ

วุฒิสภาในแนวทางเดียวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ส่วนการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมของรัฐสภาต้องเป็นไปตามที่มาตรา 256 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้สามารถนำผลการวิจัยไปปฏิบัติได้จริง ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

(1) สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสถาบันพระปกเกล้า ควรแต่งตั้งคณะกรรมการร่วมกันเพื่อพิจารณายกร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. .... รวมทั้ง บันทึกหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. .... บันทึกเหตุผลในการเสนอร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. .... บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. .... และเอกสารที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 77 ที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจัดทำขึ้น เมื่อเสร็จแล้วสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรควรเป็นผู้เสนอร่างพระราชดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบและ

เสนอร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. .... ต่อรัฐสภาในนามของคณะรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 133(1) พร้อมทั้งการเตรียมประเด็นที่เกี่ยวกับการแก้ไขข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และข้อบังคับการประชุมรัฐสภา เพื่อเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา เมื่อมีการตราข้อบังคับการประชุมสภา

(2) สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรควรจัดให้มีการสัมมนาร่วมกับสถาบันพระปกเกล้า สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการเข้าชื่อเสนอกฎหมายและการปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละฝ่ายที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการในกระบวนการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานเมื่อมีการเสนอกฎหมายของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

Reference

Carlo Casonato and Jens Woelk. (2008) **The Constitution of the Italian Republic, Faculty of Law Department of Legal Sciences University of Trento**, Retrieved February 15, 2019, from http://www.jus.unitn.it/ dsg/ pubblicazioni/ costituzione/costituzione%20genn 2008eng.pdf

Federal Council. (2018). **Federal Constitution of the Swiss Confederation of 18 April 1999.** Retrieved February 15, 2019, from https://www.admin.ch/opc/en/classified-compilation/ 19995395/ index.html,.

Nitinun Srimaek. (2017) **Direct Political Participation of the People: A Study of the Problems of Legal Proposal by the People**, office of Legal Reform.

Secretariat of the House of Representatives Committee to study the guidelines for the amendment of the constitution.(2006) **Guidelines for the Amendment of the Constitution, Legal Nomination by the People**, Bangkok: Office of the Secretariat of the House of Representatives.

Sittikorn Saksang. (2016) a study of granting citizens'rights to propose legislation of the Federation Republic of Germany, United States of America, Swiss Guidelines for the Future of the New Constitution, **Surat Thani Rajabhat Journal**, 3 (1) 71-104.

Talawadee Barikul.(2009). **Public Participation Dynamics: From the Past to the Constitution of the Kingdom of Thailand, 2007**. 1st edition. Bangkok: A.P. Design and Printing Company Limited,.

Wanida Saengsanphan.(2000) **Legal proposal by the people**. Master of Laws Thesis Thammasat University.

การเปรียบเทียบคุณภาพปัจจัยการบริการของผู้ให้บริการด้านการขนส่งสินค้า แขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

Comparison of the Quality of Service Factor of Transportation Service Providers at Luang Prabang Subdistrict, Lao People's Democratic Republic

วรรณลักษณ์ อภินาวิน*[1] กฤษฎา เครือชาลี[2] และอรุณ์ยเดช สุขเจริญ[3]
Wannaluk Apinawin*[1], Krisada Khruachalee[2] and Alounyadeth Soukchareune
*[1]อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม
[2]อาจารย์ประจำสาขาวิชาการเงินและการธนาคาร คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม
[3]อาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีโลจิสติกส์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุภานุวงศ์
แขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
[1]Instructor, Management, Faculty of Business Administration, Siam Technology College
[2]Instructor, Finance and Banking, Faculty of Business Administration, Siam Technology College
[3]Instructor, Logistics Technology, Faculty of Engineering, Souphanouvong University,
Luang Prabang, The Lao People's Democratic Republic
*ผู้นิพนธ์หลัก e-mail : Wannaluk2500@gmail.com

Received: May 10, 2019
Revised: July 27, 2019
Accepted: August 11, 2019

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบระดับคุณภาพปัจจัยการบริการของผู้ให้บริการ โลจิสติกส์ในแขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยศึกษาถึงระดับความคาดหวังและความรับรู้การบริการจากมุมมองของทั้งผู้ให้และผู้ใช้บริการโลจิสติกส์ ซึ่งประกอบด้วย รูปลักษณ์ทางกายภาพ ความน่าเชื่อถือของการให้บริการ การตอบสนองต่อผู้ใช้บริการ การสร้างความมั่นใจในบริการและการดูแลเอาใจใส่ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ได้จากการเก็บตัวอย่างผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการโลจิสติกส์ในแขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว รวมทั้งสิ้น 187 ฉบับ แบ่งเป็นผู้ใช้บริการ จำนวน 95 ฉบับ (ร้อยละ 50.80) และผู้ให้บริการ จำนวน 92 ฉบับ (ร้อยละ 49.20) โดยในส่วนแบบสอบถาม จำนวน 92 ฉบับ ของผู้ให้บริการโลจิสติกส์ เป็นพนักงานทำงานในตำแหน่งงานปฏิบัติการ ร้อยละ 54.21 โดยพนักงานส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับวิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ 65.43 และช่องทางการขนส่งส่วนใหญ่เป็นการขนส่งทางถนน คิดเป็นร้อยละ 72.35 ในส่วนแบบสอบถามจำนวน 95 ฉบับของผู้ใช้บริการโลจิสติกส์เป็นพนักงานที่ทำงานในตำแหน่งปฏิบัติการ ร้อยละ 61.75 โดยพนักงานส่วนใหญ่เป็นพนักงานที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับวิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ 59.36 รูปแบบขนส่งที่มีการใช้บริการส่วนใหญ่เป็นการขนส่งทางถนน การขนส่งทางน้ำ บริการขนส่งทางอากาศ การใช้บริการ

ขนส่งทางระบบราง คิดเป็นร้อยละ 74.48, 22.80, 42.03 และ 0.65 ตามลำดับ จากการพิจารณาระดับความคาดหวังของผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการโลจิสติกส์ตามปัจจัยการพิจารณาคุณภาพการบริการ พบว่า ทุกปัจจัยการพิจารณาคุณภาพการบริการสามารถตอบสนองได้ตามที่คาดหวังไว้ จากการทดสอบความแตกต่างระหว่างระดับปัจจัยการพิจารณาคุณภาพการบริการของบริษัทผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการบริษัทโลจิสติกส์ตามที่คาดหวังและหลังจากได้รับบริการแล้ว (การรับรู้) ด้วยวิธีการทดสอบวิลคอกซอล (Wilcoxon sign rank test) พบว่าไม่มีความแตกต่างของค่ามัธยฐานอย่างมีนัยสำคัญระหว่างระดับความคาดหวังและระดับการรับรู้บริการของปัจจัยการพิจารณาคุณภาพการบริการโลจิสติกส์ของผู้ให้บริการในทุก ๆ ปัจจัย โดยพิจารณาจากค่าความน่าจะเป็นในการปฏิเสธสมมติฐานหลักเมื่อสมมติฐานหลักของแต่ละปัจจัยการบริการ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ใช้บริการเสนอให้บริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ได้เพิ่มระบบการตรวจสอบพัสดุที่สามารถตอบสนองความต้องการได้อย่างทันที (Real time Tracking) เพื่อผู้ใช้บริการโลจิสติกส์จะสามารถยืนยันการรับพัสดุได้อย่างชัดเจนและแม่นยำมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : ผู้ให้บริการโลจิสติกส์, ผู้ใช้บริการบริษัทโลจิสติกส์, ความคาดหวัง, การรับรู้การบริการ

ABSTRACT

This research aims to compare the level of service quality factors of logistics service providers in Luang Prabang Subdistrict, Lao People's Democratic Republic. By studying the level of expectation and service recognition from the perspective of both service providers and user of the logistics service contained with physical appearance, reliability of service, responding to users, building confidence in the service and care. The data are collected from the sampling of logistics service providers and logistics service users in Luang Prabang Subdistrict, Lao People's Democratic Republic, a total of 187 issues, divided into 95 logistic users (50.80%) and 92 logistics service providers (49.20%). In the 92 collected questionnaires of the logistics service provider, there are operational employees accounted for 54.21 percent. Most employees have lower education levels than the professional level accounted for 65.43% and most of the transportation channels are road accounted for 72.35%. For the 95 copies of collected questionnaire, 61.75% of the logistic service users are employees working as an operational position. Most employees received lower education levels than professional accounted for 59.36 percent. The transportation model that has been used for most services is road transport, water transportation, air transport services and rail transport services accounted for 74.48, 22.80, 42.03 and 0.65 respectively. Considering the level of expectations of service users,

logistics companies and logistics service providers based their consideration on factors of service quality which it was found that all factors of service quality were able to respond as expected hold. From testing the differences between the factors of service quality of the logistics service company and the users of the logistics company as expected and after receiving the service (recognition), the Wilcoxon sign rank test method was found that there was no significant difference in the median between the level of expectation and the perceived service level of the quality assessment factors for services of logistics providers in all factors which can be considered by the probability of rejection the main hypothesis of each factors. However, the service user suggested that the logistics service company should add a parcel inspection system that can respond to real time checking. Then, the logistics service users will be able to confirm the receipt of the package more clearly and precisely.

Keywords: Logistics Service Provider, Logistics Service User, Expectation, Service Recognition

บทนำ

เศรษฐกิจลาวนับได้ว่ามีอัตราการเติบโตที่ต่อเนื่องมาโดยตลอด ซึ่งเศรษฐกิจหลักเป็นจะพึ่งพากับภาคเกษตร รองลงมา คือ ภาคการผลิตสินค้า การค้า การท่องเที่ยว การคมนาคม ขนส่ง การผลิตพลังงาน การก่อสร้าง และการทำเหมืองตามลำดับ แต่อย่างไรก็ตาม ปัญหาสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจการค้าและอุตสาหกรรมลาวเกิดจากการมีโครงสร้างพื้นฐานที่ไม่พอเพียง ตลอดจนการกำหนดกำแพงภาษีสินค้าขาเข้าที่สูง การเติบโตทางเศรษฐกิจลาวคงปฏิเสธไม่ได้ว่าการส่งสินค้าออกขายในต่างประเทศถือเป็นรายได้ที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการค้าระหว่างไทยกับลาว ซึ่งมีทั้งการค้าในระบบและนอกระบบ โดยผ่านช่องทาง 40 แห่ง ใน 11 จังหวัดของประเทศไทย ได้แก่ หนองคาย มุกดาหาร อุบลราชธานี นครพนม เลย น่าน พะเยา อุตรดิตถ์ เชียงราย พิษณุโลก และอำนาจเจริญ ด้วยภูมิประเทศลาวที่ไม่ติดทะเล เศรษฐกิจการขนส่งของลาวจึงเป็นการพึ่งพาการขนส่งทางถนนเป็นหลัก โดยเป็นการนำเข้าและส่งออกกับประเทศเพื่อนบ้านที่ใกล้เคียง ได้แก่ ไทย เวียดนาม จีน และกัมพูชา เป็นทางผ่านไปยังประเทศอื่น ๆ

เพื่อแก้ไขอุปสรรคของการพัฒนาเศรษฐกิจการค้าและอุตสาหกรรมลาว ในปัจจุบัน ลาวได้มีโครงการความร่วมมือกับหลายประเทศในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งประเภทต่างๆ เช่น การขนส่งทางราง ที่ได้รับความร่วมมือกับไทยในการก่อสร้างเส้นทางรถไฟสายหนองคาย –ท่านาแล้ง โดยก่อสร้างเส้นทางรถไฟ จากกึ่งกลางของสะพานมิตรภาพไทย- ลาวแห่งที่ 1 ไปยังสถานีท่านาแล้งและจะขยายเส้นทางจากท่านาแล้งถึงนครเวียงจันทน์เป็นระยะทาง 10 กิโลเมตร โดยได้รับเงินสนับสนุนจากฝรั่งเศส นอกจากนี้

ลาวยังมีแผนสร้างเครือข่ายเส้นทางรถไฟเชื่อมระหว่างไทยกับมณฑลยูนนานอีกด้วย ซึ่งจะเริ่มจากนครคุนหมิงไปยังเมืองเชียงรุ้ง เมืองลา แขวงหลวงพระบาง แขวงหลวงน้ำทา และแขวงบ่อแก้วและเชื่อมต่อมาจังหวัดเชียงราย รวมทั้งมีโครงการสำรวจเส้นทางรถไฟระหว่างเวียงจันทน์ – แขวงเชียงขวาง – กรุงฮานอย (เวียดนาม) เพื่อเป็นเส้นทางออกสู่ทะเลจีนใต้ที่ท่าเรือไฮฟองเป็นระยะทางประมาณ 500 กิโลเมตร ทั้งนี้ลาวยังคงพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งทางอากาศและการขนส่งทางน้ำอีกด้วย โดยลาวมีท่าอากาศยานนานาชาติที่สำคัญ 3 แห่ง ได้แก่ สนามบินวัดไตที่แขวงเวียงจันทน์ สนามบินหลวงพระบาง และสนามบินปากเซ และมีสนามบินภายในประเทศอีก 9 แห่งในแขวงหลัก ทางเศรษฐกิจ เช่น เชียงขวาง หลวงน้ำทา สะหวันเขต จำปาสัก อุดมไซ และพงสาลี นอกจากนี้ กลุ่มประเทศจีน พม่า ไทย และลาว ยังได้มีการเปิดเส้นทางเดินเรือในลำน้ำโขงเพื่อการขนส่งและท่องเที่ยวโดยจะเชื่อมระหว่างเมืองเชียงรุ้ง เชียงตุง (จีนตอนใต้) พม่า เชียงราย และเชียงทอง (หลวงพระบาง) แต่อย่างไรก็ตาม ปริมาณการขนส่งสินค้าทางน้ำภายในประเทศมีอัตราเติบโตที่ลดลง เนื่องจากรัฐบาลได้เน้นความสำคัญกับการพัฒนาระบบถนนมากกว่า โดยเฉพาะการปรับปรุงสภาพ ถนนสาย 13 ให้มีสภาพดีขึ้น ส่งผลให้มีสินค้าหลายรายการหันไปใช้บริการขนส่งทางถนนเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ รัฐบาลลาวยังมีแผนการพัฒนาจุดกระจายสินค้าทางบกให้ครอบคลุมออกไปทั่วประเทศ และจะนำไปสู่การเป็นยุทธศาสตร์ชาติระยะยาวถึงปี 2020 ซึ่งเป็นการกำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศให้เป็นจุดเชื่อมต่อทางการค้า โดยจะเป็นการดึงจุดเด่นด้านการคมนาคมขนส่งทางบก นำไปสู่ประเทศแห่งศูนย์รวบรวมและกระจายสินค้าที่สำคัญของภูมิภาค

ด้วยสภาพการเติบโตทางเศรษฐกิจของลาวทำให้กิจการบริการโลจิสติกส์ถือเป็นธุรกิจที่มีความสำคัญมากสำหรับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ แม้ว่าการลงทุนในธุรกิจโลจิสติกส์จะต้องได้รับอนุญาตจากรัฐบาลและต้องมีสัญญากับภาครัฐ แต่อย่างไรก็ตาม รัฐบาลลาวได้มีแผนสนับสนุนการลงทุนเพื่อให้เอกชนได้รับสิทธิประโยชน์อีกด้วย ดังนั้น การศึกษาปัจจัยในการบริการของบริษัทโลจิสติกส์จึงเป็นส่วนหนึ่งในการหาข้อมูลมานำเสนอเพื่อดึงดูดนักลงทุนและผู้ร่วมธุรกิจให้มีความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินธุรกิจดังกล่าว ซึ่งหนึ่งในเขตเศรษฐกิจที่สำคัญอีกจุดหนึ่งของลาว คือ แขวงหลวงพระบาง ทั้งเป็นเมืองท่องเที่ยว มรดกโลกและมีอาณาเขตใกล้เคียงกับประเทศไทย จีน เวียดนาม ทำให้เป็นจุดสนใจของนักลงทุน การศึกษาคุณภาพปัจจัยการบริการของผู้ให้บริการด้านการขนส่งสินค้าในแขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จึงถือได้ว่าเป็นประโยชน์ต่อทั้งเศรษฐกิจมหภาคและจุลภาค เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพปัจจัยการบริการของผู้ให้บริการด้านการขนส่งสินค้าระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการเพื่อเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ต่อการพัฒนาธุรกิจการขนส่งของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาปัจจัยการบริการมีนักวิจัยหลายท่านให้ความสนใจศึกษาเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษาของ Panpraporn

Jantrarasakawwong and Buratsakorn Toratch (2015) ที่นำแบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลมิติการประเมินคุณภาพการบริการในทฤษฎีการประเมินคุณภาพการบริการ (SERVQUAL) และหาค่าความต้องการจำเป็น Modified Priority Need Index (PNI modified) เพื่อศึกษากระบวนการในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการ ประชาชนของกรมการขนส่ง คือ การออกใบแทนใบอนุญาตขับรถและการแก้ไขรายการในใบอนุญาตขับรถตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์และการเปลี่ยนชนิดใบอนุญาตการขับรถยนต์ พร้อมทั้งเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความคาดหวังและความพึงพอใจในการรับบริการ

Sakdiphan Tanwimonrat (2016) ที่นำประเด็นการประเมินคุณภาพการบริการมาศึกษาโดยมีการนำมาปรับและประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมองค์กรและสภาพแวดล้อมของการวิจัย ซึ่งผลของงานวิจัยที่ได้นี้เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการศึกษาคุณภาพปัจจัยการบริการของผู้ให้บริการ และสามารถนำไปปฏิบัติใช้ได้อย่างเกิดประโยชน์สูงสุด

Mookdachai Sanmaung and Chonlatit Darawong (2017) ที่ศึกษาระดับความคาดหวัง การรับรู้ และความพึงพอใจของคุณภาพบริการทางการศึกษาจากมุมมองของนักศึกษาหลักสูตรนานาชาติในมหาวิทยาลัยไทย โดยพบว่า ระดับความคาดหวังต่อคุณภาพการบริการทางการศึกษาด้านต่าง ๆ ของหลักสูตรนานาชาติอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด แต่ระดับการรับรู้ในการบริการได้รับนั้นต่ำกว่าที่คาดหวังไว้ โดยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกด้าน

Veerawan Boonpithak and Kanravee Ananta-akarakul (2019) ได้ศึกษาความคาดหวังและการรับรู้คุณภาพบริการของนักศึกษาต่อคุณภาพการให้บริการงานทะเบียนนักศึกษาในด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ ด้านการตอบสนองต่อลูกค้า และด้านการรู้จักและเข้าใจลูกค้า ซึ่งพบว่า ความคาดหวังและการรับรู้ต่อคุณภาพการให้บริการงานทะเบียนนักศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ส่วนด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้าไม่แตกต่างกัน

Varisara Bounoo and Panee Seekalin (2019) ได้ศึกษาระดับคุณภาพบริการตามความคาดหวังและการรับรู้ของผู้รับบริการที่งานอุบัติเหตุฉุกเฉิน โรงพยาบาลหนองคาย ซึ่งพบว่า ความคาดหวังต่อคุณภาพบริการงานอุบัติเหตุฉุกเฉินในทุกมิติและภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนการรับรู้คุณภาพบริการด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ด้านความเชื่อถือไว้วางใจ ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการและด้านความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจในผู้รับบริการอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการที่อยู่ในระดับปานกลางและคุณภาพบริการตามการรับรู้ของผู้รับบริการอยู่ในระดับต่ำสุด

วิธีการดำเนินงานวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามที่ผ่านการทบทวนงานวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับตัวแบบการวัดคุณภาพซึ่งถูกเสนอโดย Parasuraman, Zeithaml and Berry (1985) ที่นำมาใช้ในการ

ศึกษาปัจจัยกำหนดความแตกต่างระหว่างความคาดหวังและบริการที่ได้รับจากมุมมองของผู้รับบริการ นอกจากนี้ยังประยุกต์แนวความคิดของ Parasuraman, Valarie and Leonard (1988) ที่เสนอให้พิจารณาปัจจัยที่ผู้รับบริการใช้ในการพิจารณาคุณภาพบริการทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ รูปลักษณ์ทางกายภาพ ความน่าเชื่อถือของการให้บริการ การตอบสนองต่อผู้ใช้บริการ การสร้างความมั่นใจในบริการ และการดูแลเอาใจใส่ ก่อนการเก็บข้อมูลแบบสอบถามได้ถูกนำไปปรับปรุงคำถามตามคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ พร้อมทั้งทดสอบความเชื่อถือ ได้ของข้อมูล โดย Cronbach's Alpha ได้ค่าทดสอบ เท่ากับ 0.90 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 0.70 จึงเป็นหลักฐานแสดงให้เชื่อว่าสามารถใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ชุด เพื่อใช้แบ่งเก็บข้อมูลจากผู้ให้บริการและผู้รับบริการอย่างละเท่าๆกัน

2. **การเก็บรวบรวมข้อมูล**

ประชากรในการศึกษา คือ ผู้ให้บริการและผู้รับบริการโลจิสติกส์ในแขวงหลวงพระบางที่มีจำนวนไม่มาก จึงได้เลือกจำนวนตัวอย่างตามเกณฑ์ของ Teerawut Akakool (2000) โดยถ้าขนาดประชากรเป็นหลักร้อย จึงควรใช้ตัวอย่างอย่างน้อยร้อยละ 25 ดังนั้น แบบสอบถามจำนวน 200 ฉบับ ถูกนำไปเก็บรวมรวบข้อมูลจากผู้ใช้บริการโลจิสติกส์ และผู้ให้บริการโลจิสติกส์ โดยผู้วิจัยได้เลือกใช้การสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenient sampling) เนื่องด้วยบริษัทของผู้ให้บริการโลจิสติกส์ในแขวงหลวงพระบางตั้งอยู่อย่างกระจัดกระจาย ดังนั้น การเก็บข้อมูลจึงใช้เวลาทั้งสิ้น 7 วัน ตั้งแต่วันที่ 18-25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผล

แบบสอบถามที่สมบูรณ์และนำมาวิเคราะห์ผลการวิจัยมีเพียง 187 ฉบับ ซึ่งแบ่งเป็นผู้ใช้บริการโลจิสติกส์ จำนวน 95 ฉบับ (ร้อยละ 50.80) และผู้ให้บริการโลจิสติกส์ จำนวน 92 ฉบับ (ร้อยละ 49.20)

จากแบบสอบถาม จำนวน 92 ฉบับของผู้ให้บริการโลจิสติกส์ พบว่า มีพนักงานที่ทำงานในบริษัทโลจิสติกส์ที่แตกต่างกันออกไป จำนวน 11 บริษัท ซึ่งในจำนวนนี้พบว่า ร้อยละ 19.28 เป็นพนักงานในตำแหน่งบริหาร (ผู้จัดการ รองผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ) ร้อยละ 26.51 เป็นพนักงานซึ่งทำงานในตำแหน่งหัวหน้างาน และร้อยละ 54.21 เป็นพนักงานทำงานในตำแหน่งงานปฏิบัติการ ซึ่งพนักงานส่วนใหญ่เป็นพนักงานที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับวิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ 65.43 และมีพนักงานที่สำเร็จการศึกษาในระดับวิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ 29.13 และร้อยละ 5.44 เป็นผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ช่องทางการให้บริการขนส่งที่บริษัท โลจิสติกส์ได้มีการเสนอให้ลูกค้า ส่วนใหญ่เป็นช่องทางการขนส่งทางถนน คิดเป็นร้อยละ 72.35 ส่วนช่องทางการให้บริการขนส่งทางน้ำ คิดเป็นร้อยละ 24.45 ช่องทางการให้บริการขนส่งทางอากาศ คิดเป็นร้อยละ 2.15 และช่องทางการให้บริการขนส่งระบบราง คิดเป็นร้อยละ 1.05

ในส่วนแบบสอบถามจำนวน 95 ฉบับของผู้ใช้บริการโลจิสติกส์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นพนักงานที่ทำงานในบริษัทที่ใช้บริการโลจิสติกส์ที่แตกต่างกันออกไป จำนวน 16 บริษัท ซึ่งในจำนวนนี้ ร้อยละ 15.75 เป็นพนักงานที่ทำงานในตำแหน่งบริหาร (ผู้จัดการ รองผู้จัดการ ผู้ช่วย

ผู้จัดการ) ร้อยละ 22.50 เป็นพนักงานที่ทำงานในตำแหน่งหัวหน้างาน และร้อยละ 61.75 เป็นพนักงานที่ทำงานในตำแหน่งปฏิบัติการ โดยพนักงานส่วนใหญ่เป็นพนักงานที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับวิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ 59.36 และมีพนักงานที่สำเร็จการศึกษาในระดับวิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ 32.35 และร้อยละ 8.29 เป็นผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี รูปแบบขนส่งที่มีการใช้บริการส่วนใหญ่เป็นการขนส่งทางถนน (จักรยานยนต์ รถยนต์ และรถบรรทุก) คิดเป็นร้อยละ 74.48 รองลงมาเป็นการขนส่งทางน้ำ (เรือ) คิดเป็นร้อยละ 22.84 และร้อยละ 2.03 เป็นการใช้บริการขนส่งทางอากาศ มีเพียง ร้อยละ 0.65 เป็นการใช้บริการขนส่งทางระบบราง โดยการขนส่งส่วนใหญ่เป็นการขนส่งไปยังประเทศจีน เวียดนามและไทย

จากการพิจารณาระดับความคาดหวังของผู้ใช้บริการบริษัทโลจิสติกส์และผู้ให้บริการโลจิสติกส์ตามปัจจัยการพิจารณาคุณภาพการบริการ พบว่า ผู้ให้บริการโลจิสติกส์มุ่งเน้นปัจจัยทางด้านจิตวิทยาการบริการ ซึ่งได้แก่ มารยาทการบริการ ความรวดเร็วในการบริการ ความสนใจต่อความต้องการของลูกค้า ส่วนปัจจัยด้านการตลาดเป็นสิ่งที่ผู้ให้บริการโลจิสติกส์ให้ความสำคัญเป็นลำดับถัดไป และจากผลการรับรู้ของผู้ให้บริการโลจิสติกส์ที่ได้ทำการประเมินตนเอง พบว่า ทุกปัจจัยการพิจารณาคุณภาพการบริการของผู้ให้บริการโลจิสติกส์สามารถปฏิบัติได้ตามที่คาดหวังไว้ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยการพิจารณาคุณภาพการบริการแต่ละด้านของมุมมองผู้ให้บริการโลจิสติกส์

ปัจจัยการพิจารณาคุณภาพการบริการ	บริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์			
	ค่าเฉลี่ยระดับความคาดหวัง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคาดหวัง	ค่าเฉลี่ยระดับการรับรู้บริการ	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคาดหวัง
สิ่งอำนวยความสะดวก	3.99	0.75	4.02	0.78
ความถูกต้องแม่นยำ	4.10	0.56	4.11	0.69
ความรวดเร็วในการบริการ	4.14	0.68	4.16	0.77
ความรู้ความชำนาญของพนักงาน	4.02	0.85	4.04	0.81
มารยาทการบริการ	4.16	0.7	4.20	0.63
ความสนใจต่อความต้องการของลูกค้า	4.11	0.86	4.18	0.66
การตั้งราคาค่าบริการ	4.03	0.75	4.04	0.74
ภาพรวมของการบริการ	4.04	0.78	4.09	0.75

ในส่วนผู้ใช้บริการบริษัทโลจิสติกส์ได้มุ่งเน้นปัจจัยที่ส่งผลถึงการตอบสนองต่อเป้าหมายทางการตลาด ได้แก่ ความสนใจต่อความต้องการของลูกค้า ความรวดเร็วในการบริการ ความถูกต้องแม่นยำ ส่วนปัจจัยทางด้านจิตวิทยาการบริการถือเป็นปัจจัยรองของการเลือกใช้บริการบริษัทโลจิสติกส์ อย่างไรก็ตาม จากผลการรับรู้บริการพบว่าบริษัทโลจิสติกส์ยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการโลจิสติกส์ได้ดีในแต่ละปัจจัย การพิจารณาคุณภาพการ ยกเว้นมารยาทการบริการที่ผู้ให้บริการที่สามารถตอบสนองได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับวัฒนธรรมลาวที่เน้นการดูแลลูกค้าเหมือนเครือญาติใกล้ชิด จึงทำให้ลูกค้าที่มาใช้บริการส่วนใหญ่เป็นกลุ่มลูกค้าที่มีความซื่อสัตย์ต่อตราสินค้า (Brand royalty) แม้ปัจจัยด้านการตั้งราคาค่าบริการที่ผู้ใช้บริการโลจิสติกส์รับรู้จะยังคงอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าที่ผู้ใช้บริการโลจิสติกส์คาดไว้ก็ตาม

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยการพิจารณาคุณภาพการบริการแต่ละด้านของมุมมองผู้ใช้บริการโลจิสติกส์

ปัจจัยการพิจารณาคุณภาพการบริการ	ผู้ใช้บริการบริษัทโลจิสติกส์			
	ค่าเฉลี่ยระดับความคาดหวัง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคาดหวัง	ค่าเฉลี่ยระดับการรับรู้บริการ	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคาดหวัง
สิ่งอำนวยความสะดวก	4.08	0.71	3.97	0.63
ความถูกต้องแม่นยำ	4.13	0.79	3.99	0.75
ความรวดเร็วในการบริการ	4.15	0.87	4.09	0.85
ความรู้ความชำนาญของพนักงาน	4.05	0.80	3.98	0.82
มารยาทการบริการ	4.14	0.74	4.18	0.76
ความสนใจต่อความต้องการของลูกค้า	4.17	0.79	4.11	0.69
การตั้งราคาค่าบริการ	3.94	0.80	3.88	0.81
ภาพรวมของการบริการ	4.11	0.76	4.02	0.65

จากการทดสอบสารูปสนิท (Goodness of fit test) ของข้อมูลในแต่ละปัจจัยการพิจารณาคุณภาพการบริการของทั้งบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์และผู้ใช้บริการบริษัทโลจิสติกส์ ด้วยโปรแกรม R (R Core Team (2018)) โดยใช้ฟังก์ชั่น ks.test() พบว่า ระดับปัจจัยการพิจารณาคุณภาพการบริการแต่ละปัจจัยมีเหตุผลเพียงพอที่จะปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0 :ข้อมูลระดับปัจจัยการบริการถูกสุ่ม

มาจากประชากรที่มีการแจกแจงปรกติ) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ดังนั้น เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างระดับปัจจัยการพิจารณาคุณภาพการบริการของทั้งบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์และผู้ใช้บริการบริษัท โลจิสติกส์ตามที่คาดหวังและหลังจากได้รับบริการแล้ว (การรับรู้) จึงต้องใช้การทดสอบที่ไม่อิงการแจกแจง (Distribution free) เป็นเครื่องมือทดสอบสมมติฐาน ดังนั้น การทดสอบวิลคอกซอล (Wilcoxon sign rank test) จึงนำมาใช้ในการทดสอบความแตกต่างของปัจจัยการพิจารณาคุณภาพการบริการ โดยใช้ฟังก์ชั่น wilcox.test () โดยกำหนดสมมติฐานทางสถิติ ดังนี้

$$H_0 : \mu_{X_{i,\ Perceived}} - \mu_{X_{i,\ Expected}} = \bar{d}_i = 0$$

เมื่อ X_1 แทนด้วย สิ่งอำนวยความสะดวก

X_2 แทนด้วย ความถูกต้องแม่นยำ

X_3 แทนด้วย ความรวดเร็วในการบริการ

X_4 แทนด้วย ความรู้ความ ความชำนาญของพนักงาน

X_5 แทนด้วย มารยาทการบริการ

X_6 แทนด้วย ความสนใจต่อความต้องการของลูกค้า

X_7 แทนด้วย การตั้งราคาค่าบริการ

X_8 แทนด้วย ภาพรวมของการบริการ

จากตารางที่ 3 พบว่าไม่มีความแตกต่างของค่ามัธยฐานอย่างมีนัยสำคัญระหว่างระดับความคาดหวังและระดับการรับรู้บริการของปัจจัยการพิจารณาคุณภาพการบริการโลจิสติกส์ของผู้ให้บริการโลจิสติกส์ในทุกๆปัจจัย นั่นแสดงว่าผู้ให้บริการโลจิสติกส์ในแขวงหลวงพระบางได้ดำเนินการบริการผู้รับบริการตามที่ได้คาดหวังไว้ครบถ้วนทุก ๆ ปัจจัย เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการขนส่ง

ตารางที่ 3 ค่าความน่าจะเป็นในการปฏิเสธสมมติฐานหลักเมื่อสมมติฐานหลักเป็นจริงของบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์

	ปัจจัยการพิจารณาคุณภาพการบริการ	**ระดับการรับรู้บริการ** (Perceived)							
		μ_{X_1}	μ_{X_2}	μ_{X_3}	μ_{X_4}	μ_{X_5}	μ_{X_6}	μ_{X_7}	μ_{X_8}
ระดับความคาดหวัง (Expected)	μ_{X_1}	0.76							
	μ_{X_2}		0.97						
	μ_{X_3}			0.84					
	μ_{X_4}				0.88				
	μ_{X_5}					0.72			
	μ_{X_6}						0.44		
	μ_{X_7}							0.80	
	μ_{X_8}								0.66

เมื่อพิจารณาผลการทดสอบความแตกต่างของค่ามัธยฐานระหว่างระดับความคาดหวังและระดับการรับรู้บริการของปัจจัยการพิจารณาคุณภาพการบริการโลจิสติกส์ของผู้ใช้บริการโลจิสติกส์ในทุกปัจจัย พบว่า ไม่มีความแตกต่างของค่ามัธยฐานอย่างมีนัยสำคัญในทุกปัจจัยของการพิจารณาคุณภาพการบริการโลจิสติกส์ แสดงให้เห็นว่าผู้ใช้บริการโลจิสติกส์ได้รับการบริการที่สามารถตอบสนองความต้องการตามที่ได้คาดหวังไว้ แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีความคิดเห็นของผู้ใช้บริการส่วนหนึ่งที่เสนอข้อแนะนำเพิ่มเติมให้กับบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ในแขวงหลวงพระบางว่าในส่วนของราคาค่าบริการและความสะดวกสบายของการมารับบริการนั้น ผู้ใช้บริการขอให้เพิ่มระบบการตรวจสอบพัสดุที่มีความสามารถตอบสนองความต้องการได้อย่างทันที (real time) เพื่อผู้ใช้บริการจะสามารถยืนยันการรับพัสดุได้อย่างชัดเจน ถูกต้องและแม่นยำมากขึ้น

ตารางที่ 4 ค่าความน่าจะเป็นในการปฏิเสธสมมติฐานหลักเมื่อสมมติฐานหลักเป็นจริงของผู้ใช้บริการบริษัทโลจิสติกส์

	ปัจจัยการพิจารณาคุณภาพการบริการ	**ระดับการรับรู้บริการ** (Perceived)							
		μ_{X_1}	μ_{X_2}	μ_{X_3}	μ_{X_4}	μ_{X_5}	μ_{X_6}	μ_{X_7}	μ_{X_8}
ระดับความคาดหวัง (Expected)	μ_{X_1}	0.21							
	μ_{X_2}		0.27						
	μ_{X_3}			0.84					
	μ_{X_4}				0.48				
	μ_{X_5}					0.70			
	μ_{X_6}						0.84		
	μ_{X_7}							0.59	
	μ_{X_8}								0.45

สรุปผลการศึกษา

การบริการขนส่งในแขวงหลวงพระบาง สปป. ลาว นั้นสามารถอนุมานได้ว่า เป็นธุรกิจที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้เป็นอย่างดี ซึ่งในมุมมองของผู้ให้บริการโลจิสติกส์ที่ประเมินตนเองทำให้ทราบว่าผู้ให้บริการโลจิสติกส์สามารถตอบสนองความต้องการผู้ใช้บริการโลจิสติกส์ได้ตามที่ตนเองได้คาดหวังไว้และในส่วนผู้ใช้บริการบริษัทโลจิสติกส์นั้นก็ได้รับบริการที่ตรงตามความต้องการอย่างที่ได้คาดหวังไว้ แต่อย่างไร

ก็ตาม ผู้ใช้บริการมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมให้บริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ได้เพิ่มระบบการตรวจสอบพัสดุที่สามารถตอบสนองความต้องการได้ทันที (Real Time Tracking) เพื่อผู้ใช้บริการโลจิสติกส์จะสามารถยืนยันการรับพัสดุได้อย่างชัดเจนและแม่นยำมากยิ่งขึ้น อีกทั้งเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้รับสินค้าในการชำระค่าสินค้า นอกจากนี้การเติบโตของบริษัทโลจิสติกส์ลาวยังมีแนวโน้มที่จะขยายตัวสูงขึ้นอีกหลายเท่าจากการลงทุนสร้างระบบรางของนักลงทุนจีน จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่บริษัทโลจิสติกส์ในปัจจุบันจะต้องปรับตัวทั้งด้านราคาและเทคโนโลยีการขนส่งให้ทันสมัยและตอบสนองความต้องการที่สูงขึ้นในอนาคต แต่จากผลการศึกษาพบว่าปัจจัยการบริการที่แท้จริงของการให้บริการโลจิสติกส์ในแขวงหลวงพระบาง คือ มารยาทการบริการที่ผู้ให้บริการที่สามารถตอบสนองความคาดหวังของผู้รับบริการ ด้วยการเน้นการดูแลเหมือนเครือญาติใกล้ชิดจึงทำให้ลูกค้าที่มาใช้บริการส่วนใหญ่เป็นกลุ่มลูกค้าที่มีความซื่อสัตย์ต่อตราสินค้า (Brand royalty) แม้ปัจจัยด้านการตั้งราคาค่าบริการที่ผู้ใช้บริการโลจิสติกส์รับรู้จะยังคงอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าที่ผู้ใช้บริการโลจิสติกส์คาดไว้ก็ตาม ดังนั้นจะเห็นว่าวัฒนธรรมการทำงานรวมถึงการบริการของผู้ประกอบการลาวนั้น มักจะเน้นสนับสนุนปัจจัยทางจิตวิทยาที่จะนำมาใช้ในการรักษาความสามารถในการแข่งขันในทางธุรกิจ

Reference

Boonpitak, V., and Kanravee, A. (2019). Expectation Perceptions and Development Guidelines Service Quality of Academic Promotion and Registration Office Suan Dusit University, **Academic Journal of Suan Dusit Graduate School**, May – August 2019, No. 15(2)

Bounoo, W., and Panee, S. (2019). Expectation and perception of Service Quality of Clients of the Accident and Emergency Department in Nongkhai Hospital. **Journal of Heal Education**, January – June 2019, Vol 42(1), 158-172

Jantrarasakkaowwan, P., and Buratsakorn, T. (2015). Quality Service Assessment: A Case Study of Land Transport Department Area 2. **Journal of Eduational Management**, No. 6(1) (July-December 2015), 126-140.

Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Berry, L. L. (1985). A Conceptual Model of Service Quality and Its Implication for Future Research. **Journal of Marketing**, April, 35-48

Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Berry, L. L. (1988). SERVQUAL: a multiple-item scale for measuring consumer perceptions of service quality. **Journal of Retailing**, Spring, 12-40

R Core Team (2018). **R: A language and environment for statistical computing**. R Foundation for Statistical Computing, Vienna, Austria. URL https://www.R-project.org/

Sandmaung, M., and Chonlatis, D. (2017). Students' Expectation, Perception, And Satisfaction with Service Quality of International Programs of Thai Universities. **Journal of Business Administration, The Association of Private Higher Education Institutions of Thailand**, January-June 2017), No. 6(1)

Tanwimonrat, S. (2015). Library Network Management Model from Reginal Universities to Innovative Organizations. **Veridian E-Journal**, No. 8(1) 75-94

การพัฒนาไมโครเลิร์นนิง สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร

Development of Microlearning for High Vocational Certificate Private Vocational College in Bangkok

ลัดดาวัลย์ คงสมบูรณ์
Laddawan Kongsomboon
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
Faculty of Education Bangkokthonburi University
e-mail : laddawan.ksb@gmail.com

Received: September 02, 2019
Revised: November 26, 2019
Accepted: November 30, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงทดลองครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาไมโครเลิร์นนิง สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 2) เปรียบเทียบคะแนนทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานครที่เรียนรู้ด้วยไมโครเลิร์นนิง 3) สอบถามความคิดเห็น ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยไมโครเลิร์นนิง การวิจัยนี้ทดลองกับประชากร ซึ่งเป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 วิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร 4 วิทยาลัย จำนวน 266 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ไมโครเลิร์นนิง จำนวน 3 เรื่อง แบบทดสอบก่อนเรียน และแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียน และแบบสอบถามความคิดเห็น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test

ผลการวิจัย พบว่า 1) ไมโครเลิร์นนิง จำนวน 3 เรื่อง มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานเท่ากับ 93.75/95.83, 91.67/97.92 และ 92.08/93.75 2) คะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานครที่เรียนรู้ด้วยไมโครเลิร์นนิง สูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนด้วยไมโครเลิร์นนิง เป็นรายด้านดังนี้ 1) ด้านการเรียนรู้ เป็นการสนับสนุนให้นักศึกษารู้จักการศึกษาค้นคว้าและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และเรียนรู้เพิ่มเติมได้มากขึ้น

2) ด้านประโยชน์ มีความทันสมัย สามารถเข้าถึงเนื้อหาได้อย่างสะดวก และรวดเร็ว 3) ด้านการเข้าถึงข้อมูล สามารถเรียนรู้ได้ไม่จำกัด ทั้งเรื่องของเวลาและสถานที่

คำสำคัญ: ไมโครเลิร์นนิง, ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

ABSTRACT

The purposes of this research were : 1) to develop the Microlearning of High Vocational Certificate with an efficiency standard criteria of 90/90 2) to compare pre-test scores and learning achievement test scores after students being learned by Microlearning for High Vocational Certificate Private Vocational College in Bangkok, and 3) to opinions of the Microlearning of High Vocational Certificate, Private Vocational College in Bangkok. Population was 266 freshmen of the High Vocational Certificate, Private Vocational College in Bangkok 4 Colleges. The research instruments were Microlearning 3 story, learning achievement test, and the questionnaire and opinion questionnaires. The data were analysis using frequency, percentage, means, standard deviation and t-test

The research findings were as follows : 1) 3 Microlearnings with an efficiency of 93.75/95.83, 91.67/97.92 and 92.08/93.75 2) the students' learning achievement test scores after studying through Microlearning was statistically significantly higher than pre-test scores at .01 level of significance, and 3) students had the opinions of Microlearning as follows: 1) Learning, supported the students to know how to be well in self-learning and much more in learning, 2) Benefit, it is up to date, accessible and convenient, 3) Date accession, there is no limit to learn even time and place.

Keywords : Microlearning, High Vocational Certificate

บทนำ

การศึกษาในสายอาชีวศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาคนให้มีความรู้ความชำนาญทักษะในการประกอบอาชีพ เป็นการศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายหลักในการผลิตและพัฒนาฝีมือแรงงานเพื่อประกอบอาชีพโดยตรงรวมทั้งผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพควบคู่กับการแสวงหาความรู้เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ ในการจัดการศึกษาจำเป็นต้องปรับให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา โดยการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผลิตกำลังคนให้มี

คุณภาพมาตรฐาน และมีปริมาณเพียงพอกับความต้องการของตลาดแรงงาน (บัณฑิต นราอนุสรณ์, 2551)

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ (สำนักคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2557) เป็นหลักสูตรเพื่อให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจและทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับภาษา สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ นำไปใช้ในการค้นคว้า เพื่อพัฒนาตนเอง และงานวิชาชีพด้านคอมพิวเตอร์ให้เจริญก้าวหน้า มีพื้นฐานในการนำไปใช้ในการปฏิบัติงานวิชาชีพให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี มีทักษะในการปฏิบัติงานด้านคอมพิวเตอร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถวิเคราะห์ วางแผนการปฏิบัติงานและแก้ปัญหาด้วยหลักการและเหตุผล มีทักษะในการประยุกต์ใช้คอมพิวเตอร์ในงานธุรกิจอย่างมีประสิทธิภาพ และมีเจตคติและค่านิยมที่เหมาะสมตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรมในงานด้านคอมพิวเตอร์

การจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนในปัจจุบันได้นำเทคโนโลยีเข้ามาเป็นสื่อช่วยในการสอนแทนที่การใช้ตำราในการสอนอย่างเดียว การสอนของครูจึงมีส่วนอย่างมากในการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียน สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของผู้เรียนในการเรียนก็คือสื่อการเรียนการสอน ซึ่งสื่อที่ใช้ก็มีหลายรูปแบบ และที่พบมากที่สุดในปัจจุบันคือ สื่อที่มีการพัฒนาจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (ถนอมพร เลาหจรัสแสง, 2545) ที่ได้กล่าวว่าการพัฒนาเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีทางด้านการสื่อสารเป็นไปอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องส่งผลให้เกิดความพยายามในการนำเทคโนโลยีต่าง ๆ เหล่านี้เข้ามาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษา เพื่อให้การศึกษามีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีสติปัญญาและคุณธรรม เพื่อรองรับการพัฒนาและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันในสภาพสังคมและเศรษฐกิจฐานความรู้ (knowledge-based economy and society) จากเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าทางด้านคอมพิวเตอร์นี้เองได้ทำให้เกิดความเคลื่อนไหวในวงการศึกษา โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต

ในยุคที่มีความหลากหลายของสื่อเทคโนโลยี ไมโครเลิร์นนิงเป็นสื่อทางเลือกใหม่ที่เหมาะต่อการเรียนรู้ในยุคนี้ โดยการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาสั้น ๆ ยาว 3-5 นาที หรืออาจสั้นกว่านี้ที่ออกแบบมาเพื่อตอบสนองผลการเรียนรู้ที่เน้นเฉพาะเรื่อง (Asha Pandey, 2016) เป็นสื่อที่เน้นการเรียนการสอนที่มีความยืดหยุ่นให้ผู้เรียนได้ศึกษาด้วยตนเอง สามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง มีการนำเสนอเนื้อหาที่ตรงประเด็น สั้นได้ใจความ และเนื้อหาที่ได้สามารถนำไปใช้จริง อีกทั้งช่วยลดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน ปิดช่องว่างความรู้ เพื่อให้เกิดผลการเรียนรู้ที่ดีขึ้น ช่วยให้บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน (Anand and Timothy, 2016) อีกทั้งสามารถนำเข้าไปอยู่ในรูปแบบของ Social media ที่เรียกว่า Social Microlearning โดยเป็นการเรียนรู้ที่เอื้อให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้จากเพื่อน ได้มีการสนทนาแลกเปลี่ยนในประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับความรู้ที่ได้รับ มีการสร้างประเด็นให้อภิปรายร่วมกัน มีงานวิจัยชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของการใช้บริบทของสังคม

มาช่วยโดยการโต้ตอบในสังคมออนไลน์นั้น ไม่จำเป็นต้องใช้คำพูดที่เป็นภาษาวิชาการ หรือสร้างกรอบให้ผู้เรียนมากเกินไป พบว่า การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้เรียน ไม่ว่าจะในลักษณะคล้อยตาม หรือขัดแย้ง จะเพิ่มโอกาสในการจดจำสิ่งนั้นได้ดีขึ้น (Ilona Buchem and Henrike Hamelmann, 2010)

ไมโครเลิร์นนิง เป็นการเรียนรู้ยุคใหม่ที่ผู้เรียนสมัยใหม่จะใช้เวลาและความสนใจในเวลาสั้น ๆ เพื่อศึกษาเนื้อหากรอบเล็ก ๆ ที่เน้นสาระสำคัญ และสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลาบนอุปกรณ์พกพา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ (Sudarshana Ghosh, 2016) ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาสั้น ๆ มักจะยาว 3-5 นาที หรือสั้นกว่า ซึ่งได้รับการออกแบบมาเพื่อตอบสนองผลการเรียนรู้ที่เฉพาะเจาะจง สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว เรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา และมีลักษณะรูปแบบของการเรียนรู้ แบบไม่เป็นทางการ (Asha Pandey, 2016)

อุปกรณ์พกพา มีการออกแบบ และถูกพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว เพื่อรองรับการใช้งานที่แตกต่างกันออกไป สามารถเคลื่อนย้ายติดตัวผู้ใช้งาน และมีความสามารถในสื่อสารข้อมูลแบบไร้สาย ทำให้สามารถใช้งานได้ทุกที่ทุกเวลา เพิ่มความสะดวกสบาย ซึ่งความสามารถของอุปกรณ์พกพาเหล่านี้เอื้อประโยชน์ต่อการนำมาประยุกต์ใช้กับงานต่าง ๆ ของการนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี เนื่องจากผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระเกี่ยวข้องเป็นอาจารย์ผู้สอน โดยส่วนใหญ่นักศึกษา จะเป็นเจ้าของอุปกรณ์พกพาหรือสมาร์ทโฟน ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งหากมีการนำมาพัฒนาการเรียนการสอนให้สามารถเรียนรู้ผ่านอุปกรณ์พกพา เพื่อให้นักศึกษาสามารถใช้ได้ ทุกที่ทุกเวลา เพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ (นพดล ผู้มีจรรยา, 2557)

การเรียนการสอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หรือ ปวส. วุฒิภาวะของ ผู้เรียนอยู่ในช่วงวัยรุ่น มีความอยากเป็นตัวของตัวเองสูง มีความอยากรู้อยากเห็น ความอยากลอง ซึ่งเป็นสิ่งที่ควบคู่ไปกับวัยของการศึกษาในระดับนี้ที่ต้องเวลาในการสอนมาก อีกทั้งผู้เรียนมีความแตกต่างกัน เพื่อสร้างความเข้าใจในจุดมุ่งหมายของการเรียน การเลือกใช้วิธีการสอน และสื่อที่เหมาะสมกับผู้เรียนนับเป็นงานอย่างหนึ่งของผู้สอน ที่จะทำให้ผู้เรียนกล้าคิดกล้าทำกล้า แสดงออกเพราะการสื่อสารจะได้ผลต้องขึ้น อยู่กับปัจจัยด้านสื่อเป็นสำคัญ การสร้างความสนใจ ในการสอนควรมีองค์ประกอบของสื่อมัลติมีเดียแบบสมบูรณ์ ทั้งสื่อทางภาพ เสียงวีดิทัศน์ กราฟิก เพื่อสร้างสิ่งเร้าให้กับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเห็นภาพรวมทั้งหมดของเนื้อหาแยกเป็นหัวข้อสำคัญ ดึงใจความสำคัญของเนื้อหาย่อยเน้นให้ผู้เรียนได้คิดอย่างมีลำดับขั้น มีระบบ (ประเวศ วะสี, 2543)

รายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการอาชีพ เป็นรายวิชาพื้นฐานที่นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงต้องเรียน เพราะเป็นภาคบังคับของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ (สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ, 2557) ซึ่งจะเน้นการสอนภาคทฤษฎีมาก คณะผู้วิจัย พบปัญหาว่าเนื้อหาในรายวิชามีปัญหาในการเรียนมากวิชาหนึ่ง และจากการวิเคราะห์สาเหตุ พบว่า ผู้เรียนขาดความรู้ความเข้าใจในภาคทฤษฎี และผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายที่จะเรียน เนื่องจากคิดว่าจะได้ใช้คอมพิวเตอร์ แต่กลับเป็นทฤษฎีส่วนมาก ดังนั้น

จึงไม่สามารถนำความรู้ไปต่อยอดในการเรียนเนื้อหาตอนต่อไป ที่ต้องอาศัยพื้นความรู้จากเนื้อหาเบื้องต้นหรือเนื้อหาเดิม ผู้เรียนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ มีความคิดรวบยอดในเนื้อหานั้น จึงจะสามารถนำความรู้นั้นไปใช้ประโยชน์ในการเรียนเนื้อหาต่อไปได้ และอีกประการหนึ่งเนื้อหาที่ค่อนข้างมาก จึงไม่สามารถที่จะทำความเข้าใจได้โดยเร็วในชั่วโมงเรียน ต้องอาศัยการทบทวนหลาย ๆ ครั้ง จึงจะเกิดความเข้าใจ

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นนั้น คณะผู้วิจัยจึงสนใจนำไมโครเลิร์นนิงที่เป็นสื่อการสอนทางเลือกใหม่ที่มีความยืดหยุ่น มาใช้กับนักศึกษาได้เรียนรู้ด้วยตนเองในการวิจัยนี้ และคณะผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาว่าการเรียนรู้ด้วยไมโครเลิร์นนิงนักศึกษาจะมีความคิดเห็นต่อการใช้ไมโครเลิร์นนิงอย่างไร เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุง และส่งเสริมการใช้ไมโครเลิร์นนิงในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงเพื่อประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนการสอนต่อไป และเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อพัฒนาไมโครเลิร์นนิง สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90

2) เพื่อเปรียบเทียบคะแนนทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่เรียนรู้ด้วยไมโครเลิร์นนิง

3) เพื่อสอบถามความคิดเห็น ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยไมโครเลิร์นนิง

กรอบแนวคิดการวิจัย

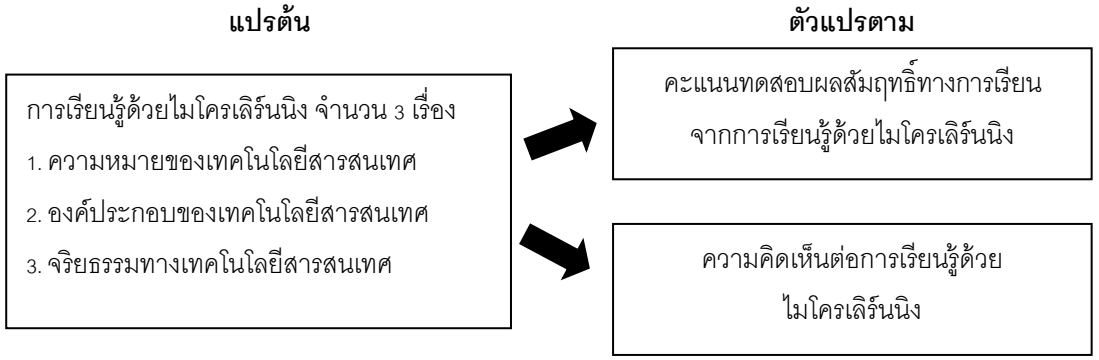

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่เรียนรู้ด้วยไมโครเลิร์นนิง มีคะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การดำเนินการวิจัย

คณะผู้วิจัย ขอความร่วมมือจากนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 จำนวน 4 วิทยาลัย ได้แก่ วิทยาลัยอาชีวศึกษากรุงเทพธุรกิจ จำนวน 66 คน วิทยาลัยเทคโนโลยีโพลีกรุงเทพ จำนวน 67 คน วิทยาลัยเทคโนโลยีมิตรพลบริหารธุรกิจ จำนวน 68 คน และ โรงเรียนจันทศิริวิทยาและเทคโนโลยีเอเชียบริหารธุรกิจ จำนวน 65 คน รวมประชากรที่ใช้ในการทดลองทั้งหมด จำนวน 266 คน โดยขอใช้เวลาหลังเลิกเรียนเพื่อทำการวิจัย ซึ่งคณะผู้วิจัยชี้แจ้งให้กลุ่มทดลองทำความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ จากนั้นให้ทำแบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน 30 ข้อ ล่วงหน้า 1 สัปดาห์ โดยในการวิจัย ใช้เวลาในการทำแบบทดสอบก่อนเรียน 30 นาที และสัปดาห์ต่อไปให้กลุ่มทดลองในการวิจัยเรียนรู้ด้วยไมโครเลิร์นนิง โดยใช้อุปกรณ์พกพาของตนเอง จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ เรื่อง ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศ องค์ประกอบของเทคโนโลยีสารสนเทศ และจริยธรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ใช้เวลาในการดูและฟังในแต่ละเรื่อง 5 นาที และพัก 5 นาที โดยกลุ่มทดลอง สามารถเลือกเรียนรู้เรื่อนไหนก่อนหรือหลังก็ได้ หลังจากที่เรียนรู้ด้วยไมโครเลิร์นนิงครบทั้ง 3 เรื่องแล้ว ให้ทำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลาในการทำแบบทดสอบ 30 นาที และคณะผู้วิจัยได้ทำการแจกแบบสอบถามความคิดเห็นในการเรียนรู้ด้วยไมโครเลิร์นนิง โดยตอบแบบสอบถามให้แล้วเสร็จใช้ระยะเวลา 30 นาที ในการตอบแบบสอบถาม การแจกแบบสอบถาม จำนวน 266 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา 266 ฉบับ ซึ่งตรวจสอบแล้ว พบว่าเป็นแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ สามารถนำไปวิเคราะห์ได้ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามที่แจกไป เมื่อทำการวิจัยเสร็จ จึงนำข้อมูลจากผลการทำแบบทดสอบก่อนเรียน แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามไปวิเคราะห์เพื่อสรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

1. ประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 (เปรื่อง กุมุท, 2519 อ้างถึงใน มนตรี แย้มกสิกร, 2551) ของไมโครเลิร์นนิง จำนวน 3 เรื่อง ดังนี้

1.1 ไมโครเลิร์นนิง เรื่อง ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร เท่ากับ 93.75/95.83 แสดงไว้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของไมโครเลิร์นนิง เรื่อง ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศ จากการทดลองใช้ภาคสนาม (Try out)

ประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์มาตรฐาน	คะแนนเฉลี่ยนักศึกษา ทั้งกลุ่ม	จำนวนนักศึกษาที่ผ่านตามเกณฑ์ ทุกวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
90/90	93.75	95.83

1.2 ไมโครเลิร์นนิง เรื่อง องค์ประกอบของเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร เท่ากับ 91.67/97.92 แสดงไว้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของไมโครเลิร์นนิง เรื่อง องค์ประกอบของ เทคโนโลยีสารสนเทศ จากการทดลองใช้ภาคสนาม (Try out)

ประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์มาตรฐาน	คะแนนเฉลี่ยนักศึกษา ทั้งกลุ่ม	จำนวนนักศึกษาที่ผ่านตามเกณฑ์ ทุกวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
90/90	91.67	97.92

1.3 ไมโครเลิร์นนิง เรื่อง จริยธรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร เท่ากับ 92.08/93.75 แสดงไว้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของไมโครเลิร์นนิง เรื่อง จริยธรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศ จากการทดลองใช้ภาคสนาม (Try out)

ประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์มาตรฐาน	คะแนนเฉลี่ยนักศึกษา ทั้งกลุ่ม	จำนวนนักศึกษาที่ผ่านตามเกณฑ์ ทุกวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
90/90	92.08	93.75

2. คะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร หลังเรียนรู้ด้วยไมโครเลิร์นนิง ทั้ง 3 เรื่อง สูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงไว้ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบคะแนนทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	μ	s	t	df	Sig.
ก่อนเรียน	30	18.08	2.47	-57.07	265	.000*
หลังเรียน	30	27.55	1.32			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า นักศึกษาส่วนมากเป็นเพศชาย (ร้อยละ 68.80) มีคะแนนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 2.51 - 3.00 (ร้อยละ 39.60) ใช้อุปกรณ์พกพาประเภทสมาร์ทโฟน (Smartphone) ในการเรียนรู้ด้วยไมโครเลิร์นนิง (ร้อยละ 97.90)

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ไมโครเลิร์นนิง แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

4.1 ด้านการเรียนรู้ นักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า การใช้ไมโครเลิร์นนิง ในการเรียนรู้ เป็นการสนับสนุนให้ผู้เรียนรู้จักการศึกษาค้นคว้าและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และเรียนรู้เพิ่มเติมได้มาก ในอันดับรองลงมา คือ มีความน่าสนใจกว่าการเรียนแบบปกติ

4.2 ด้านประโยชน์ นักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า การใช้ไมโครเลิร์นนิง มีความทันสมัย สามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวก และรวดเร็ว ในอันดับรองลงมา คือ ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความชอบและความสนใจ

4.3 ด้านการเข้าถึงข้อมูล นักศึกษาส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่า การใช้ไมโครเลิร์นนิงในการเรียนรู้ บนอุปกรณ์พกพา ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ไม่จำกัด ทั้งเรื่องของเวลาและสถานที่ ในอันดับรองลงมา คือ เป็นการเรียนรู้ยุคใหม่ที่ผู้เรียนสมัยใหม่ จะใช้เวลาและความสนใจในเวลาสั้น ๆ เพื่อศึกษาเนื้อหา

อภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่อง การพัฒนาไมโครเลิร์นนิงสำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร คณะผู้วิจัยมีการอภิปรายผลในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

ผลจากการหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน ของไมโครเลิร์นนิง จำนวน 3 เรื่อง สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร ได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 92.78/91.67, 91.67/97.92 และ 92.08/93.75 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์

90/90 ที่คณะผู้วิจัยได้กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของการวิจัย เนื่องจากการสร้างไมโครเลิร์นนิง ได้มีการวางแผนและเตรียมการในกระบวนการผลิตตามลำดับขั้นตอนที่ถูกต้องและเหมาะสม โดยอาศัยแนวคิดการสร้างตามขั้นตอนการสร้างเลิร์นนิงออบเจกต์ (Learning Object) เนื่องจากเป็นสื่อที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับไมโครเลิร์นนิง เพื่อนำมาเป็นกรอบในการสร้างไมโครเลิร์นนิง ซึ่งได้ผ่านการพิจารณาและตรวจสอบความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญในด้านเนื้อหาและด้านเทคนิคตลอดจนคณะผู้วิจัยได้แก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำ เพื่อให้ไมโครเลิร์นนิงที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นมีคุณภาพและประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ สามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้จริง ซึ่งมีความสอดคล้องกับ ประทิน คล้ายนาค (2541) ที่ได้วางแผนไว้ จึงได้เนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับหลักสูตร มีความถูกต้อง เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน รวมทั้งมีภาพความคมชัดและเสียงที่ชัดเจน (กิดานันท์ มลิทอง, 2548) ซึ่งสอดคล้องกับ ขวัญชนก อนุรักษ์จันทรา (2555) พัฒนาเลิร์นนิงออบเจ็กต์ เรื่องการคูณและการหาร และสอดคล้องกับ นวลสวาสดิ์ มณีมัย (2555) พัฒนาเลิร์นนิงออบเจ็กต์บนแท็บเล็ต เรื่องงานประดิษฐ์ของฉันที่มีต่อผลงานสร้างสรรค์ ซึ่งมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก และมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่ได้กำหนดไว้เช่นกัน

ผลการเปรียบเทียบคะแนนทดสอบก่อนเรียนและคะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่เรียนรู้ด้วยไมโครเลิร์นนิง สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า คะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากการเรียนรู้ด้วยไมโครเลิร์นนิง สามารถสร้างความสนใจให้กับนักศึกษามีความตั้งใจและความกระตือรือร้นในการเรียนรู้มากขึ้น เพราะไมโครเลิร์นนิง มีการเนื้อหาที่กระชับ เนื้อหาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีลำดับขั้นตอนการนำเสนอเนื้อหาที่ดี ปริมาณของเนื้อหามีความเหมาะสม เนื้อหามีความถูกต้อง การอธิบายเนื้อหามีความชัดเจน มีรูปภาพกราฟิก ตัวอักษร เสียง และภาพเคลื่อนไหว ที่เหมาะสมกับวัยของนักศึกษา ที่สามารถช่วยเสริมให้นักศึกษาจำได้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นวลสวาสดิ์ มณีมัย (2555), ดลวรรณ พวงวิภาต (2554), อรนุช สมภักดี (2553) และ ถนอมพร เลาหจรัสแสง (2550) สรุปได้ว่า ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ง่าย และมีความสนใจในการเรียนรู้ เนื่องจากเลิร์นนิงออบเจกต์ที่มีคุณสมบัติเหมือนกับไมโครเลิร์นนิง มีเนื้อหาที่กระชับ การนำเสนอน่าสนใจ ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจได้ดีขึ้น ซึ่งส่งผลให้การเรียนรู้ด้วยไมโครเลิร์นนิง ทำให้นักศึกษามีคะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ไมโครเลิร์นนิงด้านการเรียนรู้ คือ เป็นการสนับสนุนให้ผู้เรียนรู้จักการศึกษาค้นคว้าและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และเรียนรู้เพิ่มเติมได้มาก ซึ่งมีความสอดคล้องกับ รุจโรจน์ แก้วอุไร (2545) การเรียนการสอนผ่านเครือข่ายใยแมงมุมเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมการเรียนด้วยตนเองอย่างอิสระ ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความสามารถ และทบทวนบทเรียนได้ตลอดเวลา ซึ่งจะส่งผลให้การใช้ไมโครเลิร์นนิง ทำให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียนที่ดีขึ้นได้

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ไมโครเลิร์นนิง ด้านประโยชน์ คือ มีความทันสมัย สามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวก และรวดเร็ว ซึ่งมีความสอดคล้องกับ เสกสรร สายสีสด (2545) นักศึกษามีการยอมรับประโยชน์และความสะดวกของการเข้าถึงข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการเรียนของตน ซึ่งถือว่าเป็นการนำประโยชน์ของไมโครเลิร์นนิงมาใช้ในการเรียนการสอนให้เกิดมีประสิทธิภาพ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ไมโครเลิร์นนิง ด้านการเข้าถึงข้อมูล คือ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ไม่จำกัด ทั้งเรื่องของเวลาและสถานที่ ซึ่งสอดคล้องกับ เสกสรร สายสีสด (2545) นักศึกษามีการยอมรับประโยชน์และความสะดวกของการเข้าถึงข้อมูลสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ถือได้ว่าการใช้ไมโครเลิร์นนิง สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย สะดวกและรวดเร็ว เพราะเกี่ยวข้องกับอุปกรณ์ที่ใช้ในการเข้าถึงข้อมูล ซึ่งก็คือ อุปกรณ์พกพา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้คือ นักศึกษาใช้ไมโครเลิร์นนิงในการเรียนรู้ และส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เป็นการสนับสนุนให้ผู้เรียนรู้จักการศึกษาค้นคว้าและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความจำและการเรียนรู้ที่ดีขึ้น มีความน่าสนใจกว่าการเรียนแบบปกติ ดังนั้น ผู้สอนควรพิจารณาการใช้ไมโครเลิร์นนิงในการสนับสนุนกิจกรรมในการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประโยชน์และเกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ จากการใช้ไมโครเลิร์นนิงของนักศึกษา สามารถนำไมโครเลิร์นนิงไปใช้ในการทบทวนเนื้อหา หรือสอนเพิ่มเติมจากในห้องเรียนได้เพราะผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ไม่จำกัด ทั้งเรื่องของเวลาและสถานที่ และเป็นการเรียนรู้ยุคใหม่ที่ผู้เรียนสมัยใหม่ จะใช้เวลาและความสนใจในเวลาสั้น ๆ เพื่อศึกษาเนื้อหา และการใช้ไมโครเลิร์นนิง เป็นการสนับสนุนให้นักศึกษารู้จักการศึกษาค้นคว้าและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และเรียนรู้เพิ่มเติมได้มาก ดังนั้น วิทยาลัยควรกำหนดนโยบายหรือยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมให้นักศึกษาใช้เวลาอย่างถูกต้องและสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดประโยชน์กับตนเอง

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป มีประเด็นดังนี้

2.1 ควรศึกษาถึงผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับไมโครเลิร์นนิงที่ส่งผลต่อการใช้ไมโครเลิร์นนิงในด้านต่าง ๆ เช่น สุขภาพของผู้ใช้ไมโครเลิร์นนิงในเวลาที่ใช้นาน ๆ

2.2 ควรมีการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการเรียนรู้ผ่านไมโครเลิร์นนิง เพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการเรียนรู้ผ่านไมโครเลิร์นนิงที่แท้จริง

2.3 อาจจะศึกษาถึงปัญหา อุปสรรค การยอมรับ รูปแบบการเรียนที่พึงประสงค์ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา และอาจารย์ ยิ่งขึ้น ควรมีการศึกษาหรือวิจัยความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนรู้ผ่านไมโครเลิร์นนิง โดยการเก็บข้อมูลแยกนักศึกษาตามชั้นปี เพื่อจัดการเรียนผ่านไมโครเลิร์นนิง ได้ตรงตามความต้องการยิ่งขึ้น

2.4 ควรมีการศึกษาหรือวิจัยความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ไมโครเลิร์นนิง โดยการเก็บข้อมูลโดยใช้เครื่องมือหลาย ๆ ประเภท เช่น แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์

Reference

Anand and Timothy. (2016). **Technology Enabled Learning Excellence Essentials**. Aurora.

Asha Pandey. (2016). **Benefits of Microlearning-Based Training**. Retrieved May 3, 2019, from, https://elearningindustry.com/10-benefits-microlearning-based-training.

Bandura, A. (1977). **Social Learning Theory**. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall, Inc.

Boonchom srisa - ard. (2011). **Preliminary research**.9th edition. Bangkok: Sureewitarnsarn

Buff and Tim. (2017). **Technology Enabled Learning Excellence Essentials**; Aurora.

Christopher Pappas. (2016). **7 Tips to Create Memorable Microlearning Online Training**. Available from, https://elearningindustry.com/7-tips-create-memorable-microlearning- online-training.

Churchill, D. and J. Hedberg. (2008). Learning object design considerations for Small- screen handheld devices. **ScienceDirect** (50): 881-893.

Connie Malamed. (2015). **A Closer Look at Bite-sized Learning**. Retrieved May 25, 2019, from website: http://theelearningcoach.com/elearning2-0/what-is-Microlearning

Gidanan Malithong. (2005) **Technology and communication for education**. 1st edition. Bangkok: Aroon printing

Jaitip Nasongkhla .(2007). **E-Instructional Design: Electronic science teaching design methodology**. 1st edition. Bangkok: Textbook and Academic Document Center, Faculty of Education. Chulalongkorn University.

John Sweller, Paul L. Ayres and Slava Kalyuga. (2011). **Cognitive Load Theory**. New York: Springer.

Karla Gutierrez Trejos. (2016). **Technology Enabled Learning Excellence Essentials**; Aurora.

Lester, P. M. (2014). **Visual Communication, Image with messages:** Wadsworth Cengage Learning.

Likert Rensis. (1967). **The Method of Constructing and Attitude Scale**. In Reading in Fishbeic, M (Ed.), Attitude Theory and Measurement (pp.90-95). New York: Wiley & Son.

Montree *Yamkasikorn. (2007)*. **How to use efficiency criterion in media research and development : The difference between 90/90 standard and E1/E2**. Journal of Education Burapa university. 19 (1), 12

Noppadon Phumeechanya. (2014). **A problem-based ubiquitous scaffold learning system to enhance problem-solving skills and context awareness**. Doctor of Philosophy Program in Information and Communication Technology for Education Faculty of Industrial Education College . King Mongkut's University of Technology North Bangkok

Nualsawart Maneemai.(2012). **Development of learning object on table in topic of my invention work upon creative product for prathomsuksa1 students.** Thesis Master of Education Department of Educational Technology and Communication. Rajamangala University of Technology Thanyaburi

Phadungsak Kitvanitkajorn. (2002). **The opinion of the patrol border police toward the criminal conduct of the burmese : a case study of Amphoe Thong Pha Phum, Changwat Kanchanaburi.** Master of Education Thesis Department of Educational Technology and Communication, Kasetsart University.

Pratin Klaynark. (1998). **Educational television program production.** Nakhon Pathom: Department of Educational Technology Faculty of Education Silpakorn University

Pring Kumut. (1976). **Programming Techniques for Writing Lessons.** Bangkok: Faculty of Education Srinakharinwirot University Prasarnmit

Rettger and Elaine. 2017. **Arizona State University**, ProQuest Dissertations Publishing. DAI-A 78/10(E), Dissertation Abstracts International.

Rujroad Kaewurai. (2000). **The instructional system development of Web Based instruction.** Doctor of Education Educational Technology Program, Srinakharinwirot University.

Satiya Langarpin. (2005). Learning Object. **Journal of the Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology.** 33 (134), 70-74.

Seksan Saisrisod. (2002). **Development of an instructional system model using the internet for Rajabhat Institutes.** Ph.D. thesis Educational Technology Program Srinakharinwirot University Prasarnmit

Sudarshana, S. (2016). **8 Tips for Creating Effective Microlearning Courses.** Retrieved May 20, 2019, from website: https://www.trainingindustry.com/articles/content-development.

Tapscott, D. (1999). **Growing up Digital: The rise of the Net Generation.** New York: McGraw-Hill.

Thanomporn Laohajaratsang. (2002). **Designing e-learning.** Chiang Mai: Chiang Mai University

การรายงานข้อมูลทางการเงินที่เป็นมาตรฐานเดียวกันส่งผลต่อต้นทุนส่วนของผู้ถือหุ้น

Effect of a Unified Standard for Reporting Financial Data on Cost of Equity

ณฐา ธรเจริญกุล[*1], กอบกูล จันทรโคลิกา[2]

Natha Thornjareankul[*1] Korbkul Jantarakolica[2]

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

College of Innovation Management, Rajamangala University of Technology Rattanakosin

*ผู้นิพนธ์หลัก e-mail: ann.natha@hotmail.com Tel. 0863993651

Received: July 07, 2019

Revised: October 01, 2019

Accepted: October 04, 2019

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของการรายงานข้อมูลทางการเงินที่เป็นมาตรฐานเดียวกันมีผลต่อต้นทุนเงินทุนส่วนของผู้ถือหุ้น ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2540 – ปี 2560 มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 4,535 ข้อมูลตัวอย่าง โดยการรายงานข้อมูลทางการเงินที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ผู้วิจัยเลือกวัดจากก่อนและหลังที่มีการนำเทคโนโลยี XBRL มาใช้ ส่วนต้นทุนเงินทุนส่วนของผู้ถือหุ้น คำนวณโดยวิธีแบบจำลองการกำหนดราคาหลักทรัพย์ Capital Asset Pricing Model (CAPM)

ผลการศึกษาพบว่าการรายงานข้อมูลทางการเงินที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับต้นทุนส่วนของผู้ถือหุ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นถึงการรายงานงบการเงินที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ทำให้ความไม่สมมาตรของข้อมูล (Asymmetric Information) ระหว่างผู้บริหารกับผู้ถือหุ้นลดลง เนื่องจากผู้ถือหุ้นสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว ข้อมูลมีความโปร่งใสเพิ่มมากขึ้น สามารถตรวจสอบได้ ผู้ถือหุ้นและนักลงทุนมีข้อมูลที่เพียงพอในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้บริหาร ทำให้ ต้นทุนตัวแทนลดลง ส่งผลให้ความเสี่ยงจากการลงทุนของนักลงทุนลดลง ต้นทุนส่วนของผู้ถือหุ้นจึงลดลงด้วย

คำสำคัญ : การรายงานข้อมูลทางการเงิน, เทคโนโลยี XBRL, ต้นทุนส่วนของผู้ถือหุ้น

ABSTRACT

This research had the objective to study the effect of a unified standard for reporting financial data on capital cost of shareholders of companies listed on the Stock Exchange of Thailand (SET). During 1997-2007, there were 4,535 sample data points using the same standard format for reporting financial data. The researcher conducted a pre- and post-assessment of the application of the XBRL technology. The capital asset of shareholders was calculated using the Capital Asset Pricing Model (CAPM). This study found that standard reporting of financial data had a statistically significant negative association with capital asset of shareholders. That finding indicates that a unified standard of reporting of financial data reduces asymmetric information exchange between company management and shareholders , As shareholders can quickly access information Information is more transparent. Can check Shareholders and investors have sufficient information to inspect the operations of executives, resulting in reduced agent costs. Resulting in reduced investment risks. This also reduces the capital asset of shareholders at the same time.

Keyword : Reporting of financial data, XBRL technology, Cost of Equity

บทนำ

จากการดำเนินธุรกิจในปัจจุบันผู้ถือหุ้นไม่สามารถบริหารจัดการกิจการของตนเองได้ จึงมีการมอบหมายให้ตัวแทนทำหน้าที่แทนในการบริหารจัดการองค์กร ให้เป็นไปตามเป้าหมายเพื่อให้ได้ผลประโยชน์สูงสุด สร้างความมั่งคั่งให้กับผู้ถือหุ้น แต่หากการบริหารธุรกิจเป็นไปตามความต้องการของทั้งสองฝ่าย มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน จะไม่ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งทางผลประโยชน์ ระหว่างผู้ถือหุ้นและผู้บริหาร ปัญหานี้เรียกว่าปัญหาตัวแทน (Agency Problem) ที่เกิดจากความไม่สมมาตรของข้อมูลระหว่างผู้บริหารกับผู้ถือหุ้น ทำให้ผู้ถือหุ้นต้องคอยติดตาม ควบคุมดูแลการดำเนินงานของผู้บริหารให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ เกิดเป็นต้นทุนตัวแทน (Agency Cost) ขึ้น และเพื่อลดปัญหาความไม่สมมาตรของข้อมูลลง จึงเกิดการพัฒนาการรายงานทางการเงินขึ้นให้เป็นมาตรฐานเดียวกันโดยมีการนำเสนอข้อมูลทางบัญชีที่ถูกต้อง รวดเร็ว เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ ง่ายต่อการเข้าถึงข้อมูล เพื่อให้ผู้ถือหุ้นมีข้อมูลที่เพียงพอ สามารถตรวจสอบได้ โดยในปี 2548 คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) แห่งประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ประกาศให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์มีการนำส่งข้อมูลทางการเงิน โดยใช้ภาษา XBRL เพื่อให้รายงานทางการเงินเป็นมาตรฐานเดียวกัน ลดขั้นตอนในการปฏิบัติงานทางบัญชี ลดการตกแต่งข้อมูล

จากผู้บริหาร (Blankespoor et al.,2012; Vasarhelyi, M. A., Chan, D. Y., & Krahel, J. P.,2012) จากปัญหาความไม่สมมาตรของข้อมูลมีผลทำให้ต้นทุนส่วนของผู้ถือหุ้นเพิ่มขึ้น (Diamond and Verrecchia,1991) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) และจากการศึกษาในอดีตพบว่ารูปแบบการแสดงรายการในงบการเงินที่มีความแตกต่างกันส่งผลต่อการตัดสินใจของนักลงทุนและผู้ใช้งบการเงินที่แตกต่างกัน (ณัฐวุฒิ, 2558) งบการเงินจึงถือเป็นข้อมูลทางบัญชีที่มีประโยชน์ต่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจของนักลงทุนและผู้ใช้งบการเงินที่ส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์ เช่น มูลค่าตามบัญชี กำไรต่อหุ้น สินทรัพย์ที่มีตัวตน สินทรัพย์ไม่มีตัวตน Anne Beyer, Cohen, Lys, & Walther, 2010;และจากการศึกษาของ Kovarova-Simecek & Pellegrini (2016) พบว่านักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์มีความพึงพอใจอย่างมากต่อการรายงานข้อมูลทางการเงินให้เป็นมาตรฐานเดียวกันในรูปแบบ XBRL เนื่องจากเป็นรายงานที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ เข้าถึงข้อมูลได้รวดเร็ว ทำให้ผู้ถือหุ้นสามารถเข้าถึงข้อมูลของบริษัทได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว ส่งผลให้ปัญหาความไม่สมมาตรของข้อมูล (Asymmetric Information) ระหว่างผู้บริหารกับผู้ถือหุ้นลดลง และจากกรณีตัวอย่างการรายงานผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของบริษัท Enron Corporation ที่จัดทำรายงานดีเกินความเป็นจริง และได้มีการประกาศแก้ไขงบการเงินด้วยการลดกำไร นำไปสู่การล้มละลาย ส่งผลให้ราคาหุ้นลดต่ำ สร้างความเสียหายอย่างมากให้กับนักลงทุน อย่างไรก็ตาม จากความเชื่อที่ว่า กิจการที่มีผลประกอบการดีประสบความสำเร็จมาจากการบริหารจัดการที่ดีของผู้บริหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ผู้บริหารมีการบริหารจัดการข้อมูล เพื่อต้องการให้ราคาหุ้นของบริษัทเป็นที่สนใจของนักลงทุน มีการเสนอขายหุ้นในราคาที่สูง จึงเกิดการจัดการกำไรขึ้น ดังนั้น หากปัญหาความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูลลดลงมีผลทำให้ต้นทุนส่วนของผู้ถือหุ้นลดลงเช่นกัน ซึ่งต้นทุนเงินทุนส่วนของผู้ถือหุ้นมีบทบาทสำคัญต่อการตัดสินใจในการดำเนินงานของผู้บริหาร ถือเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างมูลค่ากิจการ

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยต้องการศึกษาผลกระทบการรายงานข้อมูลทางการเงินที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน กับต้นทุนส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาถึงผลกระทบของการรายงานข้อมูลทางการเงินที่เป็นมาตรฐานเดียวกันกับต้นทุนส่วนของผู้ถือหุ้น ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรควบคุม
ความเป็นมาตรฐานเดียวกัน 1. การรายงานข้อมูลทางการเงินที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน (XBRL) 2. กิจการที่มีลักษณะกระจายธุรกิจ (Divers Firm) 3. ขนาดของรายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของ ผู้บริหาร (DCA)	1. ขนาดกิจการ (Size) 2. ความเสี่ยงในการดำเนินกิจการ (Debt to Asset ratio 3. อัตราส่วนมูลค่าทางบัญชีต่อมูลค่าตลาด (Book to Market value)

ตัวแปรตาม

ต้นทุนเงินทุนของส่วนผู้ถือหุ้น (Cost of equity)

วิธี CAPM model

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด ความเป็นมาตรฐานเดียวกันของงบการเงินที่มีผลต่อต้นทุนส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

การดำเนินงานวิจัย

การศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้ รวบรวมข้อมูลจากเว็บไซต์ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย 8 กลุ่มอุตสาหกรรม (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย,2561) เว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (www.sec.or.th) ฐานข้อมูล Data Stream โดยกลุ่มตัวอย่างจะใช้บริษัทที่มีผลการดำเนินงานตั้งแต่ปี 2540 - ปี 2560

ตัวแปรตามในงานวิจัยนี้ คือ ต้นทุนเงินทุนส่วนของผู้ถือหุ้น (Cost of Equity หรือ Ke) ซึ่งมีวิธีที่ใช้ในการวัดค่าของตัวแปร โดยคำนวณจากแบบจำลองการกำหนดราคาหลักทรัพย์ หรือ Capital Asset Pricing Model (CAPM) (สถาบันพัฒนาความรู้ตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2548) เขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$CAPM_{i,t} = Rf_t + \beta_{i,t} \times \left(Rm_t - Rf_t \right)$$

โดยที่

CAPMi,t = ต้นทุนเงินลงทุนที่คำนวณจาก Capital Asset Pricing Model

Rft = อัตราผลตอบแทนที่ปราศจากความเสี่ยงใช้การรวบรวมข้อมูลจากพันธบัตรรัฐบาลอายุ 1 ปี ทุกสิ้นปีทำการตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2540 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2560 จากธนาคารแห่งประเทศไทย

$\beta_{i,t}$ = ค่าเบต้าหรือค่าวัดความเสี่ยงที่กำจัดไม่ได้ของตลาด โดยใช้ข้อมูลสำเร็จรูปจากฐานข้อมูล DataStream และฐานข้อมูลจาก SetSmart ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2540 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2560

Rmt = ดัชนีผลตอบแทนรวมของตลาด (Total return index) จากข้อมูลของตลาดหลักทรัพย์ โดยใช้อัตราผลตอบแทนของตลาดหลักทรัพย์ทุกสิ้นปีทำการ โดยใช้สูตรคำนวณ ดังนี้

$$RM = \frac{(SET_t - SET_{t-1}) \times 100}{SET_{t-1}}$$

โดยกำหนดให้

RM หมายถึง อัตราผลตอบแทนของตลาดหลักทรัพย์

SETt หมายถึง ราคาปิดของ SET INDEX ในวันสิ้นปีที่ t

SETt-1 หมายถึง ราคาปิดของ SET INDEX ในวันสิ้นปีที่ t-1

แบบจำลอง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นมาตรฐานเดียวกันของงบการเงินและต้นทุนเงินทุนส่วนของผู้ถือหุ้น มีประเด็นที่สำคัญเนื่องจากข้อมูลไม่สามารถหามาได้โดยตรง งานวิจัยนี้จึงใช้แบบจำลอง

Ke = f (Standardized, control variables, dummy) ซึ่งขยายเป็นโมเดลเต็มรูปแบบ สำหรับบริษัท i ในปี t ดังนี้

$Ke = \beta_o + \beta_1(XBRL)_{I,t} + \beta 2\ (Divers\text{-}Firm)_{I,t} + \beta_3(DCA)_{I,t} + \beta_4(LEVE)_{I,t} + \beta_5(InSize)_{I,t} + \beta_6(MBV)_{I,t} + \beta_{it}$ และ

$Ke = \beta_o + (\beta_1 XBLR_{it} + \beta_1 D_{it}) + (\beta_2 DiversFirm_{it} + \beta_2 D_{it}) + (\beta_3 DCA_{it} + \beta_3 D_{it}) + (\beta_4 Leve_{it} + \beta_4 D_{it}) + (\beta_5 InSize_{it} + \beta_5 D_{it}) + (\beta_6 MBV_{it} + \beta_6 D_{it}) + \mu_{it}$

โดยที่

Ke = ค่าสัมบูรณ์ (Absolute) ของต้นทุนเงินลงทุน (Cost of Equity) ซึ่งการวัดมูลค่าของต้นทุนเงินลงทุน จะใช้โมเดล Capital Asset Pricing Model: CAPM

β_o = ค่าคงที่ของสมการถดถอย (Constant)

β_i = ค่าสัมประสิทธิ์หน้าตัวแปรที่ I ในสมการ (Standardized Coefficient)

XBRL = ปีที่มีการเริ่มจัดทำงบการเงินด้วยเทคโนโลยี XBRL

Diver-Firm = ลักษณะการดำเนินธุรกิจแบบกระจายธุรกิจ

LEVE = ความเสี่ยงทางการเงินวัดจากอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม

InSize = ขนาดของกิจการ วัดจากยอดสินทรัพย์รวม (Log_assets)

MBV = การเจริญเติบโตของบริษัทวัดจากราคาตลาดต่อหุ้นหารด้วยราคาตามบัญชีต่อหุ้น

ε_{it} = ค่าความคลาดเคลื่อน

ผลการวิจัย

เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ โดยกำหนดตัวแปรอิสระ ได้แก่ การรายงานทางการเงินที่เป็นมาตรฐานเดียวกันด้วยเทคโนโลยี XBRL กิจการที่มีใช้กลยุทธ์การกระจายธุรกิจ และขนาดของรายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร และตัวแปรตาม คือ ต้นทุนส่วนของผู้ถือหุ้น สมการถดถอยเชิงเส้นพหุเป็นดังนี้

$$Y = \beta_0 + \beta_1 X_{1it} + \beta_2 X_{2it} + \beta_3 X_{3it} + \beta_4 X_{4it} + \beta_5 X_{5it} + \beta_6 X_{6it} + \varepsilon_{it}$$

(ค่า ε เป็นค่าความคลาดเคลื่อน)

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสมการถดถอยเชิงพหุ

Variable	การวิเคราะห์ข้อมูล		
	Linear 1	Linear 2	Tobit
	1	2	3
XBRL-Year	0.6264***	0.6183***	0.6261***
XBRL-Year2	-0.0782***	-0.0778***	-0.0782***
Divers-Before	-0.1363*	-0.0568	-0.1157
DCA-Before	-0.0003	-0.0003	-0.0003
LEVERAG-Before	-1.2180***	-1.1531***	-1.2155***
InSize-Before	1.3853***	1.3144***	1.3792***
MBV-Before	0.0208**	0.0210**	0.0209**
_cons	-7.5157***	-6.8032***	-7.4363***
XBRL-Dummy After	-0.7627***	-0.8592***	-0.7384***
Divers*XBRL-Dummy	-0.1709*	-0.1752*	-0.1805*
DCA*XBRL-Dummy	-0.0001	-0.0000	-0.0001
LEVERAG*XBRL-Dummy	-0.1339	-0.1100	-0.1105
InSize*XBRL-Dummy	-0.0428	-0.0335	-0.0480
MBV*XBRL-Dummy	-0.0469***	0.0464***	-0.0482***

Variable	การวิเคราะห์ข้อมูล		
	Linear 1	Linear 2	Tobit
	1	2	3
Statistics			
Firm-Year	4535	4494	4535
Firm	216	216	216
Firm-Year-censored			41
Overall-Chi-Square	1128.2679***	1266.0164***	1177.0401***
Overall-R-Square	0.3124	0.3306	
Within-R Square	0.1674	0.1861	

*p≤0.1, **p≤0.05, ***p≤0.01

จากตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ กับตัวแปรตาม เพื่ออธิบายตามทฤษฎีตัวแทนกับต้นทุนส่วนของผู้ถือหุ้น เป็นวิธีประมาณค่าแบบ Panel Random Effects Model มีการแสดงเปรียบเทียบเป็น 3 วิธี คือ

1) วิธีที่ 1 เป็นวิธีประมาณค่าแบบ Linear Regression (Linear1) โดยใช้ข้อมูลทั้งหมด 4,535 ข้อมูล จำนวน 216 บริษัท ไม่มีการตัดค่าตัวแปรที่มีค่าผิดปกติออก

2) วิธีที่ 2 เป็นวิธีประมาณค่าแบบ Linear Regression (Linear2) โดยใช้ข้อมูลทั้งหมด 4,494 ข้อมูล จำนวน 216 บริษัท มีการตัดค่าตัวแปรที่มีค่าผิดปกติออก

3) วิธีที่ 3 เป็นวิธีประมาณค่าแบบ Panel Random-Effects Tobit (Tobit) โดยใช้ข้อมูลทั้งหมด 4,535 ข้อมูล จำนวน 216 บริษัท ไม่มีการตัดค่าตัวแปรที่มีค่าผิดปกติออก

ดังนั้นขอเสนอผลการวิเคราะห์ดังนี้

ก่อนที่จะมีการรายงานงบการเงินให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

1. ตัวแปรอิสระด้านความเป็นมาตรฐานเดียวกัน

การรายงานงบการเงินที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ที่วัดค่าจากการนำเทคโนโลยี XBRL มาใช้ของกิจการที่มีการดำเนินธุรกิจแบบกระจายธุรกิจ พบว่าการรายงานงบการเงินที่เป็นมาตรฐานเดียวกันของบริษัทที่มีลักษณะการดำเนินงานแบบกระจายธุรกิจ (Divers_Firm) ตามวิธีที่ 1 (Linear1) ส่งผลต่อต้นทุนส่วนของผู้ถือหุ้น

การบริหารกำไร ที่วัดค่าจากค่าสัมบูรณ์ของรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร โดยคำนวณรายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหารตาม The Modified Jones Model พบว่า ไม่พบความสัมพันธ์ของการบริหารกำไรต่อต้นทุนส่วนของผู้ถือหุ้น

2. ตัวแปรควบคุมด้านผลการดำเนินงาน (Operation) ปัจจัยที่ใช้วัดผลการดำเนินงานของกิจการคือ ความเสี่ยงทางการเงิน (Leverage) ขนาดของกิจการ (InSize) และราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชี (MBV) พบว่า

ความเสี่ยงทางการเงิน (LEV) วัดจากอัตราหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม พบว่าวิธีที่ 1 (Linear 1) – วิธีที่ 3 (Tobit) มีผลต่อต้นทุนส่วนของผู้ถือหุ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยตัววิธีที่ 1 (Linear1) มีค่า -1.2180 วิธีที่ 2 (Linear2) มีค่า -1.1531 และวิธีที่ 3 (Tobit) มีค่า -1.2155 ซึ่งวิธีที่ 2 (Linear2) ส่งผลต่อต้นทุนส่วนของผู้ถือหุ้นมากที่สุด

ขนาดของกิจการ (In Size) วัดจาก Natural Logarithm ของสินทรัพย์รวม พบว่า วิธีที่ 1 (Linear 1) – วิธีที่ 3 (Tobit) มีผลต่อต้นทุนส่วนของผู้ถือหุ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยวิธีที่ 1 (Linear1) มีค่า 1.3853 วิธีที่ 2 (Linear2) มีค่า 1.3144 และวิธีที่ 3 (Tobit) มีค่า 1.3792 ซึ่งวิธีที่ 2 (Linear2) ส่งผลต่อต้นทุนส่วนของผู้ถือหุ้นมากที่สุด

การเจริญเติบโตของบริษัท (MBV) วัดจากราคาตลาดต่อหุ้นหารด้วยราคาตามบัญชีต่อหุ้น พบว่า วิธีที่ 1 (Linear 1) – วิธีที่ 3 (Tobit) มีผลต่อต้นทุนส่วนของผู้ถือหุ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยวิธีที่ 1 (Linear1) มีค่า 0.0208 วิธีที่ 2 (Linear2) มีค่า 0.0210 และวิธีที่ 3 (Tobit) มีค่า 0.0209 ซึ่งวิธีที่ 1 (Linear1) ส่งผลต่อต้นทุนส่วนของผู้ถือหุ้นมากที่สุด

หลังจากที่มีการรายงานงบการเงินให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

1. ตัวแปรอิสระด้านความเป็นมาตรฐานเดียวกัน

หลังจากที่มีการรายงานงบการเงินที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน (XBRL-Dummy) พบว่า การรายงานทางการเงินที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทำให้ต้นทุนส่วนของผู้ถือหุ้นลดลง แต่ลดลงในอัตราที่เพิ่มขึ้น ตามวิธีที่ 1 (Linear1) – วิธีที่ 3 (Tobit) ส่งผลต่อต้นทุนส่วนของผู้ถือหุ้น โดยวิธีที่ 4 (Linear1) มีค่า -0.7627 วิธีที่ 2 (Linear2) มีค่า -0.8592 และวิธีที่ 3 (Tobit) มีค่า -0.7384 ซึ่งวิธีที่ 3 (Tobit) ส่งผลต่อต้นทุนส่วนของผู้ถือหุ้นมากที่สุด

เมื่อพิจารณาการรายงานงบการเงินที่เป็นมาตรฐานเดียวกันในปีแรก พบว่า การรายงานงบการเงินที่เป็นมาตรฐานเดียวกันส่งผลให้ต้นทุนส่วนของผู้ถือหุ้นลดลง แต่เป็นอัตราการลดลงที่เพิ่มขึ้น ตามวิธีที่ 1 (Linear1) – วิธีที่ 3 (Tobit) ส่งผลต่อต้นทุนเงินทุนส่วนของผู้ถือหุ้น โดยวิธีที่ 1 (Linear1) มีค่า 0.6264 วิธีที่ 2 (Linear2) มีค่า 0.6183 และวิธีที่ 3 (Tobit) มีค่า 0.6261 ซึ่งวิธีที่ 2 (Linear2) ส่งผลต่อต้นทุนส่วนของผู้ถือหุ้นมากที่สุด และเมื่อผู้วิจัยได้ทำการทดสอบ โดยนำ XBRL[2] แต่ละปี พบว่าหลังจากที่มีการรายงานงบการเงินที่เป็นมาตรฐานเดียวกันส่งผลให้ต้นทุนส่วนของผู้ถือหุ้นลดลง แต่เป็นการลดลงในอัตราที่เพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง วิธีที่ 1 (Linear1) –วิธีที่ 3 (Tobit) ส่งผลต่อต้นทุนเงินทุนส่วนของผู้ถือหุ้น โดยวิธีที่ 1 (Linear1) มีค่า -0.0782 วิธีที่ 2 (Linear2) มีค่า -0.0778 และวิธีที่ 3 (Tobit) มีค่า -0.0782 ซึ่งวิธีที่ 2 (Linear2) ส่งผลต่อต้นทุนส่วนของผู้ถือหุ้นมากที่สุด

การรายงานงบการเงินที่เป็นมาตรฐานเดียวกันของกิจการที่มีการดำเนินธุรกิจแบบกระจายธุรกิจ พบว่าการรายงานงบการเงินที่เป็น

มาตรฐานเดียวกันของบริษัทที่มีลักษณะการดำเนินงานแบบกระจายธุรกิจ (Divers_Firm) วิธีที่ 1 (Linear1) วิธีที่ 2 (Linear2), วิธีที่ 3 (Tobit) ส่งผลต่อต้นทุนส่วนของผู้ถือหุ้น

การบริหารกำไร ที่วัดค่าจากค่าสัมบูรณ์ของรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร โดยคำนวณรายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหารตาม The Modified Jones Model พบว่า การบริหารกำไรตามวิธีที่ 1 (Linear1)-วิธีที่ 3 (Tobit) ไม่สัมพันธ์กับต้นทุนส่วนของผู้ถือหุ้น

2. ตัวแปรควบคุมด้านผลการดำเนินงาน (Operation) ปัจจัยที่ใช้วัดผลการดำเนินงานของกิจการคือ ความเสี่ยงทางการเงิน (Leverage) ขนาดของกิจการ (In Size) และราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชี (MBV) พบว่า

ความเสี่ยงทางการเงิน (LEV) วัดจากอัตราหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม พบว่าวิธีที่ 1 (Linear 1) - วิธีที่ 3 (Tobit1) ไม่พบความสัมพันธ์ของความเสี่ยงทางการเงินที่มีผลต่อต้นทุนส่วนของผู้ถือหุ้น

ขนาดของกิจการ (In Size) วัดจาก Natural Logarithm ของสินทรัพย์รวม ไม่พบ ความสัมพันธ์ของต้นทุนส่วนของผู้ถือหุ้น ทั้ง 3 วิธี

การเจริญเติบโตของบริษัท (MBV) วัดจากราคาตลาดต่อหุ้นหารด้วยราคาตามบัญชีต่อหุ้น พบว่า วิธีที่ 1 (Linear 1) - วิธีที่ 3 (Tobit) มีผลต่อต้นทุนส่วนของผู้ถือหุ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยวิธีที่ 1 (Linear1) มีค่า -0.0469 วิธีที่ 2 (Linear2) มีค่า -0.0464 วิธีที่ 3 (Tobit) มีค่า -0.0482 ซึ่งวิธีที่ 2 (Linear2) ส่งผลต่อต้นทุนส่วนของผู้ถือหุ้นมากที่สุด

สรุปผลการวิจัย

การรายงานทางการเงินที่เป็นมาตรฐานเดียวกันมีผลต่อต้นทุนเงินทุนส่วนของผู้ถือหุ้น จากผลการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

1) ความเป็นมาตรฐานเดียวกันของงบการเงิน

ผลการศึกษาทั้ง 3 ตัวแบบ พบความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญระหว่างการรายงานทางการเงินที่เป็นมาตรฐานเดียวกันของงบการเงินกับต้นทุนส่วนของผู้ถือหุ้น ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 1 ผลการศึกษาสอดคล้องกับทฤษฎีตัวแทน และผลการศึกษาของ Kovarova Simecek & Pellegrini, (2016) พบว่า การนำเสนอรายงานงบการเงินในรูปแบบ XBRL เป็นการจัดทำงบการเงินให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ทำให้นักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์มีความพึงพอใจและให้ความเชื่อมั่นในรายงาน เนื่องจากเป็นรายงานที่ถูกต้องเชื่อถือได้ สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว สามารถนำข้อมูลไปวิเคราะห์ได้ทันต่อการตัดสินใจ ส่งผลให้ความเสี่ยงที่เป็นระบบและผลตอบแทนที่คาดหวังลดลง

2) ความเป็นมาตรฐานเดียวกันของงบการเงิน กิจการที่มีลักษณะกระจายธุรกิจ

จากผลการศึกษาทั้ง 3 ตัวแบบ ไม่พบความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญระหว่างการรายงานทางการเงินที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ของกิจการที่มีลักษณะกระจายธุรกิจกับต้นทุนส่วนของผู้ถือหุ้น

3) การบริหารกำไร

จากผลการศึกษาทั้ง 3 ตัวแบบ ไม่พบความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญระหว่างการบริหาร

กำไรกับต้นทุนส่วนของผู้ถือหุ้น ผลการศึกษาของ Gostimi, D. (2015) ที่แสดงให้เห็นนักลงทุนมีความเชื่อมั่นต่อความเป็นมาตรฐานของงบการเงิน เนื่องจากงบการเงินมีคุณภาพมากขึ้น เป็นรายงานที่เชื่อถือได้ มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ทำให้นักลงทุนไม่ได้ให้ความสำคัญกับการบริหารกำไร

อภิปรายผล

จากการศึกษาเพื่อตอบคำถามการวิจัยว่า การรายงานข้อมูลทางการเงินที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน มีผลต่อต้นทุนเงินทุนส่วนของผู้ถือหุ้นหรือไม่ สอดคล้องกับทฤษฎีตัวแทน และผลการศึกษาของ Kovarova Simecek & Pellegrini, (2016),NathaThornjareankul,WorapongJanyangyuen. (2016) จากผลการศึกษาสามารถอภิปรายดังนี้

1) ความเป็นมาตรฐานเดียวกันของข้อมูลทางการเงิน

จากผลการศึกษาพบความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญระหว่างการรายงานข้อมูลทางการเงินที่เป็นมาตรฐานเดียวกันกับต้นทุนเงินทุนส่วนของผู้ถือหุ้น แสดงว่าการรายงานงบการเงินที่เป็นมาตรฐานเดียวกันส่งผลกระทบต่อต้นทุนเงินทุนส่วนของผู้ถือหุ้น เนื่องจากในอดีตการจัดทำรายงานทางการเงินมีการจัดทำขึ้นตามความต้องการของหน่วยงานต่าง ๆ การจัดทำต้องใช้เวลาอย่างมากในการบันทึกข้อมูลซ้ำเพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์และรวบรวมไว้ในฐานข้อมูลรูปแบบที่ต้องการ ซึ่งอาจเกิดข้อผิดพลาดในการนำข้อมูลเข้า บริษัทต้องใช้เวลาและทรัพยากรจำนวนมากในการจัดทำรายงาน แต่เมื่อมีการจัดทำรายงานงบการเงินที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ทำให้การนำเข้าข้อมูลเพียงครั้งเดียว และเป็นข้อมูลจากฐานข้อมูลทางการบัญชีเดียวกัน ซึ่งข้อมูลเดียวกันนี้จะถูกเปลี่ยนรูปแบบตามที่ต้องการโดยที่ไม่ได้เปลี่ยนเนื้อหาของข้อมูล ทำให้การปรับแต่งข้อมูลของผู้บริหารลดน้อยลง ต้นทุนในการจัดทำงบการเงินลดลง ความไม่สมมาตรของข้อมูลระหว่างผู้บริหารกับผู้ถือหุ้นลดลง เพราะผู้ถือหุ้นสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายขึ้น งบการเงินมีความโปร่งใส ง่ายต่อการตรวจสอบข้อมูล ทำให้ผู้ถือหุ้นสามารถเปรียบเทียบงบการเงินระหว่างบริษัทได้ รายงานงบการเงินจึงมีคุณภาพมากขึ้น ส่งผลให้ความเสี่ยงที่เป็นระบบ (Systematic risk) และผลตอบแทนที่คาดหวัง (Expected returns) ลดลง สอดคล้องกับทฤษฎีตัวแทน ที่พบว่าข้อมูลทางการเงินที่มีคุณภาพและโปร่งใส สามารถลดต้นทุนเงินทุนส่วนของผู้ถือหุ้นของกิจการได้ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Chen, S., Harris, L.,Li, W., & Wu, D. (2015), Kovarova Simecek & Pellegrini, (2016) พบว่า การนำเสนอรายงานงบการเงินในรูปแบบ XBRL เป็นการจัดทำงบการเงินให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ทำให้นักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์มีความพึงพอใจและให้ความเชื่อมั่นในรายงาน เนื่องจากเป็นรายงานที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว สามารถนำข้อมูลไปวิเคราะห์ได้ทันต่อการตัดสินใจ ส่งผลให้ความเสี่ยงที่ไม่เป็นระบบและผลตอบแทนที่คาดหวังลดลง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Li, O. Z., Ni, C., & Lin, Y.(2012)

2) การรายงานข้อมูลทางการเงินที่เป็นมาตรฐานเดียวกันของ กิจการที่มีลักษณะกระจายธุรกิจ

จากผลการศึกษา พบความสัมพันธ์ระหว่างการรายงานข้อมูลทางการเงินที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ของกิจการที่มีลักษณะกระจายธุรกิจกับต้นทุนเงินทุนส่วนของผู้ถือหุ้น แสดงว่าการรายงานข้อมูลทางการเงิน ของกิจการที่มีลักษณะกระจายธุรกิจ ส่งผลกระทบต่อต้นทุนเงินทุนส่วนของผู้ถือหุ้น เนื่องจากการรายงานที่เป็นมาตรฐานเดียวกันเป็นข้อมูลที่ทำให้ผู้ถือหุ้นหรือนักลงทุนมองเห็นถึงการควบรวมกิจการมีความโปร่งใส สามารถเชื่อมโยงระบบเข้าด้วยกัน เกิดการใช้ข้อมูลร่วมกันระหว่างหน่วยงานรัฐบาล ผู้ถือหุ้น ทำให้ต้นทุนในการลงทุนของผู้ถือหุ้นลดลง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Corwin, S. A.,&Schultz, P. (2012). อีกทั้งอาจเนื่องมาจากบริษัทมีการกระจายธุรกิจไปยังธุรกิจที่มีความสัมพันธ์กัน ส่งผลให้บริษัทมีผลการดำเนินงานที่ดีขึ้น ไม่มีความเสี่ยงในธุรกิจใหม่ ผลตอบแทนที่นักลงทุนคาดหวังก็ลดลง สอดคล้องกับทฤษฎีตัวแทน กล่าวคือผู้บริหารมักจะมีแรงจูงใจในการกระจายธุรกิจ เพื่อเพิ่มอำนาจและผลประโยชน์ส่วนตัว โดยเลือกกระจายธุรกิจไปยังธุรกิจที่ตนมีประสบการณ์หรือเชี่ยวชาญ

3) การบริหารกำไร

จากผลการศึกษาไม่พบความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญระหว่างการบริหารกำไรกับต้นทุนเงินทุนส่วนของผู้ถือหุ้น ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ 2.3 ผลการศึกษาไม่สอดคล้องกับทฤษฎีตัวแทน และผลการศึกษาของ Efendi, J., Park, J. D., & Smith, L. M.(2014). ที่พบว่าบริษัทที่มีการบริหารกำไรมีแนวโน้มที่จะมีต้นทุนของเงินทุนที่สูงขึ้น และ Ilias, A., & Ghani, E. K. (2015). ที่แสดงให้เห็นนักลงทุนมีความเชื่อมั่นต่อความเป็นมาตรฐานของงบการเงิน เนื่องจากงบการเงินมีคุณภาพมากขึ้น เป็นรายงานที่เชื่อถือได้ มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ทำให้นักลงทุนไม่ได้ให้ความสำคัญกับการบริหารกำไร

ข้อเสนอแนะ

1. แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาครั้งต่อไปควรใช้แบบจำลองแบบอื่น เช่น แบบจำลองของ Yoon เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับผลการศึกษาครั้งนี้

2. เพิ่มตัวแปรอิสระในการศึกษา เช่น กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน การกำกับดูแลที่ดี เป็นต้น

Reference

Anne Beyer, Daniel A. Cohen, Thomas Z. Lys and Beverly R. Walther.(2010). The financial reporting environment: Review of the recent literature. **Journal of Accounting and Economics**, 2010.(vol. 50). issue 2-3, 296-343.

Blankespoor, E. A. (2012). **The Impact of Investor Information Processing Costs on Firm Disclosure Choice**: Evidence from the XBRL Mandate.

Corwin, S. A.,&Schultz, P. (2012). A simple way to estimate bid-ask spreads from daily high and low prices. **Journal of Finance**, 67(2), 719-760.

Chen, S., Harris, L., Li, W., & Wu, D. (2015). How does XBRL affect the cost of equity capital? Evidence from an emerging market. **Journal of International Accounting Research**, 14(2), 123-145.

Efendi, J., Park, J. D., & Smith, L. M. (2014). Do XBRL filings enhance informational efficiency? Early evidence from post-earnings announcement drift. **Journal of Business Research**, 67(6), 1099-1105.

Gostimi, D. (2015). XRBL Standard for Financial Reporting in Croatia: Current State and Perspectives. **Business Systems Research**, 6(2):31-40

Ilias, A., & Ghani, E. K. (2015). Examining the adoption of extensible business reporting language among public listed companies in Malaysia. **Procedia Economics and Finance**, 28, 32-38.

Kovarova-Simecek, M., & Pellegrini, T. (2016). Financial Reporting Trends and Adoption of XBRL among Austrian Listed Companies. **Studies of Modern Society - Academic Papers**, 7(1):240–250.

Li, O. Z., Ni, C., & Lin, Y. (2012). **Does XBRL adoption reduce the cost of capital**? Working Paper

Natha Thornjareankul,Worapong Janyangyuen.(2016) Adoption of XBRL in Thailand. The 19th **International Society for Business Innovation and Technology Management Conference**. June 12th – 14th ,23.

Vasarhelyi, M. A., Chan, D. Y., & Krahel, J. P. (2012). Consequences of XBRL standardization on financial statement data. **Journal of Information Systems**, 26(1), 155-167.

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ให้องค์กรด้วยการจัดการความรู้ในภาคธุรกิจอุตสาหกรรม

Exploratory Factors Analysis of Increasing Organization Achievement with Knowledge Management in Industrial Business Sector

ณัฐพล พุ่มศิริ
Nattapol Phumsiri
อาจารย์ประจำ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
Instructor, Faculty of Business Administration, King Mongkut's University of Technology North Bangkok
e-mail: nattapol.p@fba.kmutnb.ac.th

Received: October 09, 2019
Revised: November 24, 2019
Accepted: November 30, 2019

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหาแนวทางการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ในองค์กรและวิเคราะห์องค์ประกอบแนวทางการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ในองค์กรด้วยการจัดการความรู้ในภาคธุรกิจอุตสาหกรรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้บริหารที่รับผิดชอบด้านการจัดการความรู้ จำนวน 500 คน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) ค่าความเหมาะสมของเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร(KMO) มีค่า = .849 2) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านแสวงหาความรู้ ด้านการพัฒนาและเติมเต็มข้อมูลความรู้ ด้านการจัดเก็บและประยุกต์ใช้ความรู้ และด้านการถ่ายทอดและแบ่งปันความรู้ 3) ความสำคัญแนวทางการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ในองค์กรด้วยการจัดการความรู้ในภาคธุรกิจอุตสาหกรรมโดยภาพรวม อยู่ในระดับความสำคัญมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดเก็บและประยุกต์ใช้ความรู้ ด้านการพัฒนาและเติมเต็มข้อมูลความรู้ ด้านแสวงหาความรู้ และด้านการถ่ายทอดและแบ่งปันความรู้ เรียงตามลำดับ 4) การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ พบว่า ความสัมพันธ์รายคู่ของตัวแปรแนวทางการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ในองค์กรด้วยการจัดการความรู้ในภาคธุรกิจอุตสาหกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 มีจำนวน 404 คู่ ที่ระดับ .01 มีจำนวน 31 คู่ และที่ระดับ .05 มีจำนวน 20 คู่ คู่ที่มีความสัมพันธ์มากที่สุด ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่าง การแจ้งเวียนให้ทราบเกี่ยวกับข่าวสารอย่างสม่ำเสมอ กับ ทบทวนความรู้ทำให้ความผิดพลาดในการทำงานลดลง มีค่าความสัมพันธ์ .660

คำสำคัญ: การจัดการความรู้, ผลสัมฤทธิ์, ธุรกิจอุตสาหกรรม

ABSTRACT

This research aims to 1) explore the ways to increase organizational achievement and 2) analyze factors for increasing organizational achievement by knowledge management in industrial business sector. The sample was 500 of administrators who is responsible for knowledge management in organization.

The results can be summarized as followed; 1) Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) was 0.849, 2) four factors were extracted including Knowledge acquisition, Knowledge development and replenishment, Knowledge storage and application, and Knowledge transfer and sharing and 3) the overall picture of an importance for increasing organizational achievement by knowledge management in industrial business sector was in high level. When considered by aspect, Knowledge storage and application aspect had the highest score, followed by Knowledge development and replenishment aspect, Knowledge acquisition aspect, and Knowledge transfer and sharing aspect, respectively. 4) correlation coefficient analysis found that there were 404 pairs interrelated statistically significant at the level of .001, 31 pairs interrelated statistically significant at the level of .01, and 20 pairs interrelated statistically significant at the level of .05. The strongest interrelationship was the relationship between regularly news update and regularly review the knowledge that can reduce errors and mistakes at correlation value 0.660.

Keywords: knowledge management, organizational achievement, industrial business

บทนำ

หลักการการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ฉบับที่ 12 สู่การปฏิบัติที่ว่า “เพิ่มการใช้องค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ให้เป็นเครื่องมือหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกภาคส่วนในระดับพื้นที่ ท้องถิ่นและชุมชน (Office of the National Economic and Social Development Board, 2019) แสดงให้เห็นว่าการจัดการความรู้เป็นสิ่งจำเป็นในการสร้างความเข้มแข็งทางปัญญาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการกำหนดกลยุทธ์ทางธุรกิจ นับตั้งแต่คุณค่าของพนักงานและข้อมูลขององค์กร การค้นหา คัดเลือก จัดเก็บ กระจายและถ่ายโอนข้อมูลที่สำคัญผ่านกระบวนการการจัดการความรู้ขององค์กร เพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์ขององค์กรและการได้เปรียบทางการแข่งขัน (Fatt and Khin, 2010) ทรัพยากรมนุษย์มีความสำคัญต่อองค์กร เพราะหลายองค์กรได้มีกำหนดผลการดำเนินงานหรือประสิทธิภาพขององค์กรไว้แล้วนั้น ถ้าใช้ทรัพยากรความรู้ที่มีอยู่อย่างจำกัดภายใน

องค์กรให้เกิดประโยชน์สูงสุด จะสามารถสร้างคุณค่าเพิ่มให้กับองค์กรได้ (Jones, 2009) สอดคล้องกับข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) พ.ศ.2547 กล่าวไว้ว่า "ความรู้จะอยู่กับบุคคลไปตลอด และอยู่ในรูปแบบเอกสาร และค้นพบว่าองค์กรต้องสูญเสียความรู้ไปพร้อม ๆ กับการที่บุคลากรลาออกหรือเกษียณอายุราชการ อันส่งผลกระทบต่อการดำเนินการขององค์กรเป็นอย่างยิ่ง (Office of the Public Sector Development Commission) จากการสำรวจข้อมูลเชิงลึกของสำนักงานประกันสังคมเกี่ยวกับข้อมูลของผู้ประกันตน พ.ศ.2561 พบว่า ผู้ประกันตนตามมาตรา 33 ซึ่งเป็นพนักงานที่ทำงานอยู่ในสถานประกอบการมีอัตราเพิ่มขึ้น ในขณะเดียวกันผู้ประกันตามมาตรา39 คือผู้ที่เคยทำงานอยู่ในสถานประกอบการแล้วลาออกจากการเป็นพนักงาน ซึ่งอยู่ในอัตราที่เพิ่มขึ้นจะเห็นได้ว่าข้อมูลของผู้ประกันตนทั้งมาตรา 33 และ 39 มีอัตราเพิ่มขึ้นในทิศทางเดียวกัน (Social Security Office, 2019) จากที่ผู้ประกันตนตามมาตรา 33 มีอัตราเพิ่มขึ้น นั้นหมายถึงมีจำนวนของผู้ที่เข้างานใหม่เพิ่มขึ้นในทุก ๆ เดือนเช่นกัน ส่งผลให้องค์กรเกิดต้นทุนในการฝึกอบรม สูญเสียด้านเวลา ด้านบุคลากรในการฝึกอบรม เป็นต้น ขณะเดียวกัน ผู้ประตนตามมาตรา 39 มีอัตราเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ทรัพยากรความรู้ในองค์กรก็สูญหายไปพร้อมกับบุคคลกลุ่มนี้ด้วย ดังนั้นองค์กรจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องตักตวงทรัพยากรความรู้ในลักษณะเฉพาะตัวจากบุคคลเหล่านี้ จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาแนวทางการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ในองค์กรด้วยการจัดการความรู้ในภาคธุรกิจอุตสาหกรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของแนวทางการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ให้องค์กรด้วยการจัดการความรู้ในภาคธุรกิจอุตสาหกรรม
2. เพื่อศึกษาแนวทางการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ให้องค์กรด้วยการจัดการความรู้ในภาคธุรกิจอุตสาหกรรม

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้รวบรวมเนื้อหาที่สำคัญเกี่ยวกับการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ให้องค์กรด้วยการจัดการความรู้ มีแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ดังนี้ 1) **แนวคิดของ** Nonaka & Takeuchi (1995) ได้นำเสนอแนวคิดด้านความรู้ของแต่ละบุคคลไว้ว่า ความรู้ออกเป็น 2 ประเภท คือ 1. ความรู้เฉพาะตัว (Tacit Knowledge) เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ พรสวรรค์หรือสัญชาตญาณของแต่ละบุคคล โดยแต่ละบุคคลต้องแสวงหาความรู้และมีการพัฒนาและเติมเต็มความรู้ที่ได้มาเพื่อนำไปสู่ความรู้แบบชัดแจ้ง 2.ความรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) เป็นความรู้ที่สามารถรวบรวมถ่ายทอดได้ โดยผ่านวิธีต่าง ๆ โดยที่แต่ละบุคคลต้องจัดเก็บความรู้ที่ได้มาเป็นระบบ รวมทั้งนำความรู้มาประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ แล้วถ่ายทอดแบ่งปันความรู้ที่ตนมีให้กับบุคคลอื่น ๆ ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ 2)**ทฤษฎีภูเขาน้ำแข็ง** The Iceberg Model Competencies (McClelland, C. David, 1973) ได้อธิบายบุคลิกลักษณะของคนเปรียบเสมือนภูเขาน้ำแข็ง ส่วนที่อยู่เหนือน้ำ สามารถสังเกตเห็นได้ง่าย 1.ทักษะ (Skills) สิ่งที่บุคคลรู้และสามารถทำได้เป็นอย่างดี 2.ความรู้ (Knowledge) สิ่งที่บุคคลรู้และเข้าใจในหลักการ ขณะเดียวกันส่วนที่

อยู่ใต้น้ำ สังเกตเห็นได้ยาก ได้แก่ 1. บทบาททางสังคม (Social Role) 2. ภาพลักษณ์ที่รับรู้ตัวเอง (Self Image) 3. อุปนิสัย (Traits) และ 4. แรงกระตุ้น (Motive) สิ่งเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อการกระทำ จากแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าวข้างต้นเห็นได้ว่า ความรู้ที่อยู่ในแต่ละบุคคลมีความสำคัญอย่างมากสำหรับองค์กร เพื่อจะแบ่งปันภูมิปัญญา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน และเพิ่มความได้เปรียบทางการแข่งขันในอุตสาหกรรมให้สูงขึ้น อย่างไรก็ตาม Nonaka ได้นำประเภทของความรู้ทั้ง 2 อย่างดังกล่าวข้างต้นมาบูรณาการเข้าด้วยกันจนเกิดเป็น 3) **ทฤษฎีเกลียวความรู้ (Knowledge Spiral)** หรือที่รู้จักกันในชื่อ **SECI Model** นี้เป็นกระบวนการในการสร้างความรู้ที่เกิดจากผสมผสานระหว่างความรู้เฉพาะตัว (Tacit Knowledge) และความรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) ประกอบด้วย 1. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน (Socialization) 2. การสร้างความรู้ชัดแจ้งจากความรู้เฉพาะตัว (Externalization) 3. การรวมความรู้ (Combination) และ 4.การนำความรู้ชัดแจ้งมาปฏิบัติ (Internalization) กระบวนการต่าง ๆ จะเกิดขึ้นหมุนวนกันไปซ้ำแล้วซ้ำเล่า ซึ่งนั่นหมายความว่า Externalization และ Internalization เป็นกระบวนการสำคัญในการสร้างความรู้ ยิ่งสามารถกระตุ้นให้กระบวนการทั้ง 4 ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นเกลียวความรู้ (Knowledge Spiral) และยิ่งเกลียวความรู้หมุนเร็วเท่าไหร่ก็จะทำให้เกิดความรู้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์กับองค์กรได้มากขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตของการวิจัย พื้นที่ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ธุรกิจอุตสาหกรรมเขตภาคตะวันออก จำนวน 70,800 ราย (Depertment of Business Development, 2019) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารงานบุคคลหรือผู้รับผิดชอบด้านการจัดการความรู้ ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของ Comrey & Lee มีจำนวน 500 ตัวอย่าง (Silpcharu, 2017) การสุ่มตัวอย่างเป็นแบบการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) เพื่อแบ่งตามกลุ่มอุตสาหกรรมได้ 4 กลุ่ม แล้วจึงสุ่มแบบอย่างง่าย (Random Sampling) (Vanichbuncha, 2003)

2. ขอบเขตของการวิจัยด้านตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ 1) ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) คือ กลุ่มอุตสาหกรรมในนิคมอุตสาหกรรม ได้แก่ ปิโตรเคมี เหล็กและวัสดุ เครื่องจักรและยานยนต์ และกระดาษและบรรจุภัณฑ์ และ 2) ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ แนวทางการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ให้องค์กรด้วยการจัดการความรู้ในภาคธุรกิจอุตสาหกรรม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น ตอนที่ 1 แบบสอบถามทั่วไปเกี่ยวกับประเภทอุตสาหกรรมของผู้ตอบแบบสอบถาม (Check-List) ตอนที่ 2แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ให้องค์กรด้วยการจัดการความรู้ในภาคธุรกิจอุตสาหกรรม (Rating Scale) ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็น (Open-Ended)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเก็บข้อมูลโดยการขอเข้าไปสัมภาษณ์จากแบบสอบถามแบบตัวต่อตัว หรือให้ส่งแบบสอบถามกลับทางไปรษณีย์/สื่ออิเล็กทรอนิกส์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ หาค่าความถี่ (Frequency) แล้วสรุปมาเป็นค่าร้อยละ (Percentage) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) และแบบปลายเปิด (Open Ended) ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วสรุปออกมาเป็นค่าความถี่ (Frequency)

5.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) โดยมีเกณฑ์การพิจารณาองค์ประกอบที่มีค่าไอเกน (Eigen Value) เกินกว่าหรือเท่ากับ 1.00 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบของแต่ละข้อคำถามเกิน .35 ขึ้นไป (Hair et al, 2014)

5.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เป็นรายคู่ โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Bivariate Correlations) ตามวิธีของ Pearson's chi-squared โดยกำหนดความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001, .01 และ 0.5

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด ได้แก่กลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมี คิดเป็นร้อยละ 29.20 รองลงมากลุ่มอุตสาหกรรมเหล็กและวัสดุอุตสาหกรรม คิดเป็นร้อยละ 27.40 กลุ่มอุตสาหกรรมเครื่องจักรและยานยนต์ คิดเป็นร้อยละ 23.00 และกลุ่มอุตสาหกรรมกระดาษและบรรจุภัณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 20.40 ตามลำดับ

การตรวจสอบความเหมาะสมของเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแนวทางการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ให้องค์กรด้วยการจัดการความรู้ในภาคธุรกิจอุตสาหกรรม พบว่า ความเหมาะสมของเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทางการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ให้องค์กรด้วยการจัดการความรู้ในภาคธุรกิจอุตสาหกรรม มีค่า KMO (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) เท่ากับ .849 มีค่า Chi-Square = 8386.674 และ Sig. = .000 แสดงว่าตัวแปรทั้งหมดมีความสัมพันธ์กันและมีความเหมาะสมสำหรับการนำมาใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบของงานวิจัยเรื่องนี้ได้

การจัดจำนวนองค์ประกอบเชิงสำรวจทางการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ให้องค์กรด้วยการจัดการความรู้ในภาคธุรกิจอุตสาหกรรมจากค่าไอเกน (Eigen Value) ได้องค์ประกอบทั้งหมด 4 องค์ประกอบ มีค่าไอเกน (Eigen Value) ตั้งแต่ 2.879 – 5.511 และมีค่าร้อยละของความแปรปรวนอยู่ระหว่าง 8.996 – 15.983 มีร้อยละของค่าความแปรปรวนสะสมอยู่ระหว่าง 15.983 – 49.549 โดยมีรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบแสดงดังตารางที่ 1 ถึง ตารางที่ 4

ตารางที่ 1 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ค่าไอเกน ร้อยละของความแปรปรวน และร้อยละของความแปรปรวนสะสมขององค์ประกอบ *ด้านแสวงหาความรู้ (Knowledge Acquiring : A)*

ข้อ	ตัวแปร	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ
10	เผยแพร่ความรู้ในรูปแบบเอกสาร คู่มือ	.749
11	การหมุนเวียนงาน	.749
27	คัดเลือกความรู้ที่จำเป็นโดยผู้เชี่ยวชาญ	.706
6	ระดมความคิดเห็นกับเพื่อนร่วมงานเพื่อพัฒนางาน	.681
7	ถามไถ่ปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ	.674
12	เชิญที่ปรึกษาที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญมาเป็นวิทยากร	.603
28	จัดทำสมุดหน้าเหลือง yellow pages	.554
13	ส่งเสริมให้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมประกวดสิ่งประดิษฐ์นวัตกรรม	.552
5	สนับสนุนให้พนักงานเข้าร่วมอบรม,สัมมนา	.543
20	การจัดเก็บที่สามารถเข้าถึงได้สะดวกรวดเร็ว	.538
25	ให้ความสำคัญกับการจัดทำบันทึกวิธีการปฏิบัติงาน	.374
	ค่าไอเกน	5.115
	ร้อยละของความแปรปรวน	15.983
	ร้อยละของความแปรปรวนสะสม	15.983

จากตารางที่ 1 พบว่า องค์ประกอบที่ 1 มีตัวแปรทั้งหมด 11 ตัว มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง .374 - .749 มีค่าไอเกนเท่ากับ 5.115 ค่าความแปรปรวนคิดเป็นร้อยละ 15.983 ค่าความแปรปรวนสะสมคิดเป็นร้อยละ 15.983 เรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่าองค์ประกอบ *ด้านแสวงหาความรู้*

ตารางที่ 2 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ค่าไอเกน ร้อยละของความแปรปรวน และร้อยละของความแปรปรวนสะสมขององค์ประกอบ *ด้านการพัฒนาและเติมเต็มข้อมูลความรู้ (Knowledge development & replenishment: F)*

ข้อ	ตัวแปร	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ
30	การประชุมทางไกลผ่านวีดีโอคอนเฟอเร้นซ์	.668
22	รวบรวมกระบวนการ/วิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)	.666
31	มีเว็บบอร์ดในเว็บไซต์เพื่อเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนความรู้ออนไลน์	.663
32	จัดบอร์ดรูปแบบผังความคิดในองค์กร	.653
17	ถ่ายทอดความรู้ในรูปแบบการหมุนเวียนงาน	.607
8	การอบรมพนักงานใหม่อย่างเป็นทางการ	.459
18	ศึกษาจากผลงานที่ได้ทำมาในอดีต	.409
19	มีระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูล	.395
16	จัดสถานที่เพื่อเป็นมุมของการเรียนรู้	.393
	ค่าไอเกน	4.419
	ร้อยละของความแปรปรวน	12.966
	ร้อยละของความแปรปรวนสะสม	28.949

จากตารางที่ 2 พบว่า องค์ประกอบที่ 2 มีตัวแปรทั้งหมด 9 ตัว มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง .393 - .668 มีค่าไอเกนเท่ากับ 4.419 ค่าความแปรปรวนคิดเป็นร้อยละ 12.966 ค่าความแปรปรวนสะสมคิดเป็นร้อยละ 28.949 เรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่าองค์ประกอบ *ด้านการพัฒนาและเติมเต็มข้อมูลความรู้*

ตารางที่ 3 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ค่าไอเกน ร้อยละของความแปรปรวน และร้อยละของความแปรปรวนสะสมขององค์ประกอบ *ด้านการจัดเก็บและประยุกต์ใช้ความรู้ (Knowledge storage & application: S)*

ข้อ	ตัวแปร	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ
26	ใช้กรณีศึกษาเพื่อขอคำชี้แนะ	.748
1	มีระบบสอนงานแบบพี่เลี้ยง	.620
22	นำความรู้ไปใช้แก้ปัญหากับงานหลัก	.616
9	สอนงานด้านทักษะในระหว่างการปฏิบัติงาน	.596
14	ใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง ผลัดกันเล่าถึงความสำเร็จ,ความภูมิใจ	.524
29	มีเว็บไซต์ความรู้ด้านการปฏิบัติงานด้วย E-Learning	.520
15	มีห้องสมุดขององค์กร	.487
	ค่าไอเกน	3.713
	ร้อยละของความแปรปรวน	11.604
	ร้อยละของความแปรปรวนสะสม	40.553

จากตารางที่ 3 พบว่า องค์ประกอบที่ 3 มีตัวแปรทั้งหมด 7 ตัว มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง .487 - .748 มีค่าไอเกนเท่ากับ 3.713 ค่าความแปรปรวนคิดเป็นร้อยละ 11.604 ค่าความแปรปรวนสะสมคิดเป็นร้อยละ 40.553 เรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่าองค์ประกอบ *ด้านการจัดเก็บและประยุกต์ใช้ความรู้*

ตารางที่ 4 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ค่าไอเกน ร้อยละของความแปรปรวน และร้อยละของความแปรปรวนสะสมขององค์ประกอบ *ด้านการถ่ายทอดและแบ่งปันความรู้ (Knowledge transfer & sharing: T)*

ข้อ	ตัวแปร	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ
2	การประชุมภายในหน่วยงาน	.789
4	มีการฝึกอบรมภายใน	.708
3	ศึกษาจากคู่มือปฏิบัติงาน	.677
23	ทบทวนความรู้ทำให้ความผิดพลาดในการทำงานลดลง	.598
24	มีการแจ้งเวียนให้ทราบเกี่ยวกับข่าวสารอย่างสม่ำเสมอ	.455
	ค่าไอเกน	2.879
	ร้อยละของความแปรปรวน	8.996
	ร้อยละของความแปรปรวนสะสม	49.549

จากตารางที่ 4 พบว่า องค์ประกอบที่ 4 มีตัวแปรทั้งหมด 5 ตัว มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง .455 - .789 มีค่าไอเกนเท่ากับ 2.879 ค่าความแปรปรวนคิดเป็นร้อยละ 8.996 ค่าความแปรปรวนสะสมคิดเป็นร้อยละ 49.549 เรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่าองค์ประกอบ *ด้านการถ่ายทอดและแบ่งปันความรู้*

ผลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของงานวิจัยเรื่องแนวทางการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ให้องค์กรด้วยการจัดการความรู้ในภาคธุรกิจอุตสาหกรรม ดังตารางที่ 1 ถึง 4 ข้างต้น สามารถนำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแนวทางการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ให้องค์กรด้วยการจัดการความรู้ในภาคธุรกิจอุตสาหกรรม โดยภาพรวมและรายด้าน ได้ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแนวทางการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ให้องค์กรด้วยการจัดการความรู้ในภาคธุรกิจอุตสาหกรรม

ตัวแปรสังเกต	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
โดยภาพรวม	3.90	.44	มาก
ด้านแสวงหาความรู้	3.91	.43	มาก
ด้านการพัฒนาและเติมเต็มข้อมูลความรู้	3.97	.48	มาก
ด้านการจัดเก็บและประยุกต์ใช้ความรู้	4.02	.58	มาก
ด้านการถ่ายทอดและแบ่งปันความรู้	3.71	.59	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่าระดับความสำคัญแนวทางการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ให้องค์กรด้วยการจัดการความรู้ในภาคธุรกิจอุตสาหกรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 สำหรับผลการวิจัยเป็นรายด้าน ทุกด้านมีระดับความสำคัญแนวทางการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ให้องค์กรด้วยการจัดการความรู้ในภาคธุรกิจอุตสาหกรรมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการจัดเก็บและประยุกต์ใช้ความรู้ ($\bar{x}$ =4.02) ด้านการพัฒนาและเติมเต็มข้อมูลความรู้ ($\bar{x}$=3.97) ด้านแสวงหาความรู้ ($\bar{x}$ =3.91) และด้านการถ่ายทอดและแบ่งปันความรู้ ($\bar{x}$ =3.71) สำหรับผลการพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.36 - 3.37

ระดับความสำคัญแนวทางการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ให้องค์กรด้วยการจัดการความรู้ในภาคธุรกิจอุตสาหกรรม อยู่ในระดับความสำคัญมาก 10 ลำดับแรก ได้แก่ ศึกษาจากผลงานที่ได้ทำมาในอดีต ($\bar{x}$=4.36) การหมุนเวียนงาน ($\bar{x}$=4.35) มีระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูล ($\bar{x}$=4.34) เชิญที่ปรึกษาที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญมาเป็น

วิทยากร ($\bar{x}$=4.25) จัดทำสมุดหน้าเหลือง yellow pages ($\bar{x}$=4.21) เผยแพร่ความรู้ในรูปแบบเอกสาร คู่มือ ($\bar{x}$=4.18) คัดเลือกความรู้ที่จำเป็นโดยผู้เชี่ยวชาญ ($\bar{x}$=4.14) ทบทวนความรู้ทำให้ความผิดพลาดในการทำงานลดลง ($\bar{x}$=4.13) ระดมความคิดเห็นกับเพื่อนร่วมงานเพื่อพัฒนา ($\bar{x}$=4.10) มีระบบสอนงานแบบพี่เลี้ยง, ให้ความสำคัญกับการจัดทำบันทึกวิธีการปฏิบัติงาน ($\bar{x}$=4.08 S.D.=0.75, 0.77) ตามลำดับ

การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Bivariate Correlations) เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแนวการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพในแต่ละด้าน ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร (Bivariate Correlations)

Guide		S.D.	A1	A2	A3	A4	A5	A6	A7	A8	A9	A10	F11	F12	F13	F14	F15	F16
A1	4.08	.79	1															
A2	3.83	.80	.207***	1														
A3	4.02	.77	.120**	.384***	1													
A4	3.84	.76	.122**	.435***	.476***	1												
A5	3.91	.87	.271***	.041	.158***	.154***	1											
A6	4.10	.83	.191***	.289***	.198***	.274***	.429***	1										
A7	3.82	.83	.156***	.200***	.111*	.288***	.381***	.551***	1									
A8	3.66	.76	.046	.141**	.020	.100*	.205***	.169***	.162***	1								
A9	3.68	.81	.272***	.088*	.129**	.069	.338***	.217***	.073	.023	1							
A10	4.18	.80	.245***	.048	.053	.088*	.359***	.423***	.397***	.020	.257***	1						
F11	4.35	.74	.266***	.112*	.130**	.199***	.264***	.471***	.435***	.162***	.170***	.565***	1					
F12	4.25	.74	.250***	.236***	.157***	.277***	.364***	.460***	.501***	.247***	.209***	.436***	.537***	1				
F13	4.01	.73	.268***	.274***	.178***	.263***	.354***	.326***	.345***	.215***	.233***	.410***	.424***	.576***	1			
F14	3.95	.79	.211***	.161***	.137***	.123**	.092*	.205***	.239***	.127**	.266***	.149***	.251***	.348***	.360***	1		
F15	3.90	.85	.473***	.122**	.070	.139**	.288***	.253***	.220***	.182***	.305***	.331***	.371***	.370***	.349***	.258***	1	
F16	3.53	.75	.213***	.123**	.067	.027	.094*	.169***	.321***	.373***	.118**	.038	.205***	.317***	.102*	.348***	.327***	1
F17	3.78	.70	.121**	.193***	.015	.055	.261***	.302***	.299***	.208***	.191***	.148***	.164***	.250***	.145***	.194***	.192***	.337***
S18	4.36	.80	.242***	.221***	.241***	.278***	.420***	.440***	.219***	.133**	.301***	.297***	.305***	.301***	.274***	.248***	.373***	.090*
S19	4.34	.71	.152***	.216***	.099*	.189***	.367***	.350***	.147***	.138**	.249***	.272***	.304***	.269***	.322***	.229***	.327***	.061
S20	4.01	.86	.231***	.211***	.301***	.265***	.502***	.501***	.354***	.235***	.383***	.381***	.477***	.392***	.455***	.242***	.340***	.193***
S21	3.71	.79	.076	.056	.121**	.009	.232***	.166***	.123***	.280***	.305***	.061	.080	.311***	.163***	.174***	.313***	.410***
S22	3.54	.99	.263***	.290***	.184***	.025	.179***	.173***	-.008	.153***	.301***	.019	.107*	.229***	.263***	.317***	.410***	.349***
S23	4.13	.78	.234***	.464***	.384***	.310***	.225***	.324***	.190***	.120**	.269***	.125**	.222***	.434***	.283***	.162***	.322***	.287***
S24	4.02	.79	.178***	.277***	.241***	.275***	.278***	.358***	.232***	.098*	.376***	.245***	.182***	.380***	.414***	.209***	.186***	.240***
S25	4.08	.75	.139**	.312***	.171***	.183***	.379***	.416***	.316***	.137**	.339***	.301***	.231***	.368***	.518***	.176***	.247***	.095*
T26	3.49	.97	.453***	.082	.168***	-.019	.134**	.072	.022	.103*	.420***	-.019	.146***	.181***	.125**	.321***	.322***	.293***
T27	4.14	.84	.065	.033	.133**	.251***	.346***	.517***	.433***	.124**	.256***	.414***	.579***	.433***	.359***	.237***	.229***	.179***
T28	4.21	.69	.198***	.034	.185***	.074	.517***	.396***	.222***	.073	.439***	.424***	.450***	.367***	.409***	.307***	.290***	.189***
T29	3.57	.86	.264***	.143***	.239***	.063	.320***	.218***	.152***	.151***	.267***	.211***	.263***	.360***	.366***	.291***	.321***	.258***
T30	3.37	1.13	.046	.205***	.092*	.289***	.278***	.233***	.293***	.205***	.131**	.113*	.194***	.255***	.157***	.029	.317***	.203***
T31	3.63	1.03	.108*	.067	.152***	.113*	.303***	.151***	.044	.255***	.126**	.138**	.164***	.200***	.182***	.126**	.394***	.152***
T32	3.56	.92	.074	.141**	.263***	.248***	.326***	.186***	.219***	.272***	.171***	.175***	.248***	.369***	.291***	-.033	.238***	.264***

ตารางที่ 6 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร (Bivariate Correlations) (ต่อ)

Guide		S.D.	F17	S18	S19	S20	S21	S22	S23	S24	S25	T26	T27	T28	T29	T30	T31	T32
F17	3.78	.70	1															
S18	4.36	.80	.334***	1														
S19	4.34	.71	.420***	.647***	1													
S20	4.01	.86	.240***	.478***	.492***	1												
S21	3.71	.79	.397***	.312***	.258***	.292***	1											
S22	3.54	.99	.257***	.425***	.363***	.356***	.515***	1										
S23	4.13	.78	.334***	.446***	.428***	.382***	.471***	.491***	1									
S24	4.02	.79	.331***	.427***	.453***	.412***	.477***	.430***	.660***	1								
S25	4.08	.75	.205***	.329***	.420***	.526***	.344***	.400***	.507***	.648***	1							
T26	3.49	.97	.099*	.170***	.088*	.271***	.275***	.424***	.223***	.208***	.244***	1						
T27	4.14	.84	.298***	.413***	.337***	.429***	.126**	.137**	.257***	.317***	.379***	.184***	1					
T28	4.21	.69	.256***	.406***	.464***	.522***	.273***	.316***	.350***	.494***	.486***	.277***	.554***	1				
T29	3.57	.86	.240***	.340***	.354***	.445***	.335***	.462***	.351***	.329***	.417***	.461***	.261***	.455***	1			
T30	3.37	1.13	.446***	.465***	.336***	.320***	.380***	.239***	.271***	.259***	.237***	.176***	.260***	.116**	.289***	1		
T31	3.63	1.03	.164***	.336***	.198***	.315***	.315***	.415***	.285***	.191***	.251***	.158***	.201***	.239***	.387***	.395***	1	
T32	3.56	.92	.266***	.230***	.272***	.438***	.381***	.275***	.396***	.309***	.367***	.227***	.258***	.302***	.492***	.407***	.591***	1

***. Correlation is significant at the 0.001 level (2-tailed).

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

จากตารางที่ 6 พบว่าความสัมพันธ์รายคู่ของตัวแปรแนวทางการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ให้องค์กรด้วยการจัดการความรู้ในภาคธุรกิจอุตสาหกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 มีจำนวน 404 คู่ ที่ระดับ .01 มีจำนวน 31 คู่ และที่ระดับ .05 มีจำนวน 20 คู่ และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติมีจำนวน 41 คู่ ความสัมพันธ์รายคู่ 3 ลำดับแรกเรียงตามค่าความสัมพันธ์จากมากไปน้อยได้แก่ 1) มีการแจ้งเวียนให้ทราบเกี่ยวกับข่าวสารอย่างสม่ำเสมอ (S24) กับ ทบทวนความรู้ทำให้ความผิดพลาดในการทำงานลดลง (S23) มีค่าความสัมพันธ์ .660, 2) ให้ความสำคัญกับการจัดทำบันทึกวิธีการปฏิบัติงาน (S25) กับ มีการแจ้งเวียนให้ทราบเกี่ยวกับข่าวสารอย่างสม่ำเสมอ (S24) มีค่าความสัมพันธ์ .648, และ 3) มีระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูล (S19) กับ ศึกษาจากผลงานที่ได้ทำมาในอดีต (S18) มีค่าความสัมพันธ์ .647,

อภิปรายผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ให้องค์กรด้วยการจัดการความรู้ในภาคธุรกิจอุตสาหกรรม ได้องค์ประกอบทั้งหมด 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านแสวงหาความรู้ ด้านการพัฒนาและเติมเต็มข้อมูลความรู้ ด้านการจัดเก็บและประยุกต์ใช้ความรู้ และด้านการถ่ายทอดและแบ่งปันความรู้ ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าการจัดการความรู้ที่ประสบความสำเร็จจะต้องดำเนินการผ่านขั้นตอน

ต่าง ๆ ซึ่งไม่สามารถดำเนินการได้เบ็ดเสร็จภายในตัวเอง สอดคล้องกับ Úbeda-García (2012) พบว่ากระบวนการจัดการความรู้ด้านประกันคุณภาพ 4 ขั้นตอน คือ 1.ขั้นแสวงหาความรู้ 2. ขั้นการแปลงความรู้ 3.ขั้นเผยแพร่ความรู้ และ 4. ขั้นประยุกต์ใช้ความรู้

2. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจด้านแสวงหาความรู้มีความสำคัญมากที่สุด เนื่องจากมีค่าไอเกนสูงสุด ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าประเด็นความรู้ถือเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุด ความรู้เกิดจากบุคคลในองค์กรร่วมกันสร้างสรรค์ความรู้ขึ้นด้วยกัน ใช้ความรู้ร่วมกัน และถ่ายทอดความรู้ให้เกิดขึ้นในทุก ๆ วัน สอดคล้องกับ Stephen (2017).ที่พบว่าความรู้นั้นมีความสัมพันธ์โดยตรงกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาตนเองให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ องค์กรควรมีระบบส่งเสริมให้บุคลากรเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง ถ้าองค์กรไม่เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ถือว่าองค์กรนั้นมีการลงทุนที่ไร้ค่า

3. ค่าเฉลี่ยของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยความสำคัญแนวทางการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ให้องค์กรด้วยการจัดการความรู้ในภาคธุรกิจอุตสาหกรรม จำแนกรายด้าน พบว่าด้านการจัดเก็บและประยุกต์ใช้ความรู้มีความสำคัญอยู่ในระดับสูงที่สุด ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าบุคคลในองค์กรจะมีความรู้ที่สมบูรณ์นั้น ต้องมีพื้นฐานความรู้ที่ดีและพัฒนาความรู้ตนเองอยู่ตลอด รวมทั้งสามารถดึงเอาความรู้ที่มีอยู่ในตัวมาประยุกต์ใช้หรือเชื่อมโยงเหตุการณ์ได้อย่างเหมาะสมกับสถานกาณ์ สอดคล้องกับ Boonrueang & Sangwanna (2017). พบว่าการจัดเก็บความรู้ อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยปัจจัยย่อยที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ การแบ่งชนิดและประเภทข้อมูล/ความรู้เป็นระบบเพื่อความง่ายสะดวกต่อการค้นหา และการใช้งาน และองค์กรมีการจัดทำระบบฐานข้อมูลของการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Best Practices)

4. ความสำคัญแนวทางการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ให้องค์กรด้วยการจัดการความรู้ในภาคธุรกิจอุตสาหกรรม จำแนกรายข้อ พบว่าข้อที่มีความสำคัญสูงที่สุดได้แก่ ศึกษาจากผลงานที่ได้ทำมาในอดีต สอดคล้องกับ Boyelt & Boyelt (2001). เครื่องมือในการจัดการความรู้ KM TOOLS. เนื่องจากการเรียนรู้จากบทเรียนที่ผ่านมา (Lesson Learned) คือ การเรียนรู้โดยอาศัยข้อมูลความสำเร็จและความผิดพลาดจากการดำเนินการที่ผ่านมา เพื่อหาแนวทางในการวางแผนการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เกิดข้อผิดพลาดน้อยที่สุดหรืออย่างน้อย ไม่เกิดความผิดพลาดในประเด็นที่เคยผิดพลาดมาแล้ว

5. ค่าน้ำหนักองค์ประกอบรายข้อที่มีค่าสูงที่สุด ได้แก่ ประชุมภายในหน่วยงาน ซึ่งอยู่ในด้านการถ่ายทอดและแบ่งปันความรู้ ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าในภาคธุรกิจอุตสาหกรรมควรสนับสนุน ส่งเสริมแนวทางการประชุมในภายองค์กร เพื่อให้ทุกคนในองค์กรได้แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน หากเป็นการประชุมแบบไม่เป็นทางการ องค์กรก็จะได้รับข้อมูลความรู้ได้เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับ Jarutirasarn (2015). ที่พบว่าวิธีการจัดการความรู้องค์กรที่เหมาะสมในโรงงานนิคมอุตสาหกรรมส่วนใหญ่นำวิธีการพัฒนาบุคลากรมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของวิธีการจัดการความรู้ เช่น การบ่งชี้ความรู้ การฝึกอบรมภายใน แสวงหาความรู้ใหม่ ๆ การเข้า

ถึงความรู้ เช่น ใช้ระบบอินเทอร์เน็ต ตลอดจนใช้วิธีการสอนแนะนำงาน นำเสนอผลที่ได้หรือความสำเร็จในงานและการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้

6. รายคู่ที่มีค่าความสัมพันธ์สูงที่สุด ได้แก่ มีการแจ้งเวียนให้ทราบเกี่ยวกับข่าวสารอย่างสม่ำเสมอ กับ ทบทวนความรู้ทำให้ความผิดพลาดในการทำงานลดลง มีค่าความสัมพันธ์ .660 ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างตรงไปตรงมา และเปิดใจรับฟังคนในทีมเพื่อนำมาปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น ถ้าหากมีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้น จะสามารถแก้ไขได้อย่างทันท่วงที สอดคล้องกับ Cooperative Technology TransferCenter19. (2017). การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ ผู้ปฏิบัติงานด้านการเงิน เก็บรวบรวมระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง ที่มีการ Update แจ้งผ่านช่องทางต่าง ๆ ให้กับบุคลากรในหน่วยงานได้รับทราบ เช่น กลุ่มไลน์ของหน่วยงาน แจ้งเวียนเป็นหนังสือ หรือติดประกาศ เพื่อป้องกันข้อผิดพลาดและการคืนเอกสารในการแก้ไขบ่อย ๆ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้งาน

1. ด้านอุตสาหกรรม ควรจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้ออนไลน์โดยใช้เว็บบอร์ดในเว็บไซต์ขององค์กร เพื่อให้พนักงานได้เข้ามาอ่านแล้วนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ซึ่งสอดคล้องกับยุค Thailand 4.0 จำเป็นต้องอาศัยทักษะด้านดิจิทัลเทคโนโลยีเป็นอย่างมาก

2. ด้านผู้บริหาร มีบทบาทสำคัญในการริเริ่มการจัดการความรู้ที่ประสบความสำเร็จ ควรเป็นผู้นำหลักในการจัดกิจกรรม อบรม สัมมนาขององค์กร กิจกรรมประกวดสิ่งประดิษฐ์นวัตกรรม และสนับสนุนให้พนักงานในองค์กรได้เข้าร่วมอบรมสัมมนากับหน่วยงานภายนอกด้วย เพื่อให้พนักงานมีทักษะ ความรู้ ความสามารถ รวมทั้งผู้บริหารควรถ่ายทอดและแบ่งปันความรู้ให้กับองค์กรในรูปแบบวีดีโอคอนเฟอเร้นซ์ หรือรูปแบบบอร์ดผังความคิดในองค์กร

3. ด้านพนักงานองค์กร ควรที่จะเรียนรู้ความผิดพลาดจากอดีตและประยุกต์ใช้กับงานในปัจจุบันเพื่อลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น พร้อมทั้งเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งทางด้านเทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อทำให้งานนั้นบรรลุเป้าหมายได้รวดเร็วขึ้น

4. ด้านสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ ควรสร้างรูปแบบแห่งการเรียนรู้ตามความเหมาะสมของแต่ละองค์กร เช่น การจัดมุมกาแฟ การจัดมุมห้องสมุด การถ่ายทอดความรู้แบบเวียนงานเพื่อให้พนักงานได้มีระบบเชื่อมโยงกันทั่วทั้งองค์กร

Reference

Boonrueang S. & Sangwanna S. (2017). Factors Affecting Knowledge Management of Mahachulalongkornrajavidyalaya University. **Journal of MCU Social Science Review.** 6 (4): 225-237

Boyelt J H, & Boyelt JT. (2001). **The Guide to the knowledge Economy.** New York: John Wiley & Son.

Cooperative Technology Transfer Center 19. (2017). **Knowledge Management (KM). to reduce documentation errors disbursement.** Retrieced March 28, 2019, from http://km.cpd.go.th/pdf-bin/pdf_2335131016.pdf,

Depertment of Business Development. (2019). **Business Development Office.** Retrieced September 30, 2019, from https://www.dbd.go.th/download/document_file/Statisic/2562/Special/EEC.pdf

Fatt CK, Khin EWS, Heng TN (2010). **The Impact of Organizational Justice on Employee's Job Satisfaction: The Malaysian Companies Perspectives.** Am. J. Econ. Bus. Adm., 2 (1): 56-63.

Hair, J. F. Jr., Hult, G. T. M., Ringle, C. M. & Sarsted, M. (2014). **A primer on partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM).** California: SAGE Publications

Jarutirasarn, Piyachat. (2015). The Methods for Knowledge Management in Inustrial Sector: A Case Study of Industrial Estates Throughout Thailand. **RMUTT Global Business and Economics Review.** 10 (1). 61-72

Jones, Michael. (2009). **Organizational culture and knowledge management: An empirical investigation of U.S. manufacturing firms.** Cite Ulike.

Office of the National Economic and Social Development Board. **12th Economic and Social Development Plan.** Retrieced March 3, 2019, from http://www.nesdb.go.th/ewt_dl_ link.php?nid=6422,

McClelland, C. David. (1973). **Testing for Competence rather than for Intelligence.** New Jersey: American Psychologist.

Nonaka, I. & Takeuchi, H. (1995). **The knowledge-creating company.** New York: Oxford University Press

Office of the Public Sector Development Commission (OPDC). **"Knowledge Management: KM,"** Retrieced March 3, 2019, from www.catc.or.th/KM/files/article/article1.doc,

Silpcharu, Thanin. (2017). **Research and Statistical Analysis of Data with SPSS and AMOS (In Thai).** 17th Edition. Bangkok: S.R. Printing Mass Production

Social Security Office. **"Number of the insured under Section 33 and 39, from December 2015 to 2018,"** Retrieved March 3, 2019, from http://social.nesdb.go.th/SocialStat/StatReport_Final.aspx?reportid=172&template=1R2C&yeartype=M&subcatid=46,

Stephen, A. T. (2017). **UnderStanding Knowledge Storage/retrienal System Success: AnAnalytic Network Process Perspective.** Ohio: Cleveland Tsate University.

Úbeda-García, Mercedes. (2012). **There is an Interrelationship between Human Resource Management, Training & Knowledge Management Empirical Evidence**. Human Systems Management,31: 231–240. doi: 10.3233/HSM-2012-0771

Vanichbuncha, Kanlaya. (2003). **Statistical for Research (In Thai)**. 3rd Edition.Bangkok: Chulalongkorn University Printing House

การศึกษาต้นแบบความเป็นครูดนตรีพื้นบ้านล้านนา: กรณีศึกษา ครูพรหเมศวร์ สรรพศรี

A Study of The Lanna Music Teacher's Role Model: A Case Study of Kru Prommate Sabpasri

เพียงแพน สรรพศรี*[1], ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์[2]
Piangpan Sabpasri*[1], Yootthana Chuppunnarat[2]
[1,2]สาขาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
[1,2]Music Department Faculty of Education Chulalongkorn University
หน่วยปฏิบัติการวิจัย (RU) วัฒนธรรมสยามศึกษา: การวิจัยและนวัตกรรมสังคม, โครงการนววิจัยทางศิลปวัฒนธรรม (761008-03AC)
กองทุนรัชดาภิเษกสมโภช จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Research Unit Siam Cultural Education: Research and Social Innovation, Innovation in Arts and Culture (761008-03AC)
Ratchadapisek Sompoch, Chulalongkorn University
*ผู้นิพนธ์หลัก e-mail: Piangpan.ps@gmail.com

Received: May 25, 2019
Revised: August 20, 2019
Accepted: August 22, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาต้นแบบความเป็นครูดนตรีพื้นบ้านล้านนาของครูพรหเมศวร์ สรรพศรี ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ครูพรหเมศวร์ สรรพศรี กลุ่มครอบครัวและเครือญาติ และกลุ่มลูกศิษย์ที่ได้รับการถ่ายทอดโดยตรง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอผลการวิจัยเป็นความเรียง

ผลการวิจัยพบว่า ต้นแบบความเป็นครูดนตรีพื้นบ้านล้านนาของครูพรหเมศวร์ สรรพศรี ประกอบไปด้วยคุณลักษณะ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบุคลิกภาพ พบว่า ท่านเป็นผู้มีทักษะการเข้าสังคม เป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เป็นผู้มีความเป็นกัลยาณมิตร และเป็นผู้มีความใฝ่รู้ 2) ด้านคุณธรรม พบว่า ท่านเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ เป็นผู้มีความประพฤติตนอยู่ในความดี เป็นผู้มีความอดทน และเป็นผู้สละความสุขส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม 3) ด้านความรู้ พบว่า ท่านสามารถจดจำเพลงและบรรเลงได้อย่างแม่นยำ สามารถแปรทำนองคล่องชำนาญ สามารถสอน ใช้ ปรับ กระบวนทัศน์แตกฉาน สามารถวิเคราะห์บริบทดนตรีพื้นบ้านล้านนาอย่างชาญเชี่ยว สามารถสร้างสรรค์ผลงานตระการผล และ สามารถประเมินผลงานดนตรีเที่ยงธรรม 4) ด้านการสอน ท่านปลูกฝังให้ศิษย์บรรเลงดนตรีล้านนาได้เสนาะโสต ปลูกฝังให้ศิษย์มีความเป็นดนตรีการ ปลูกฝังให้ศิษย์พัฒนาตนเองต่อเนื่อง ปลูกฝังให้ศิษย์มีประสบการณ์

การแสดงดนตรี ปลูกฝังให้ศิษย์รู้สมรรถนะตนเอง และ ปลูกฝังให้ศิษย์มีทักษะดนตรีพื้นบ้านล้านนาที่ลุ่มลึก 5) ด้านความเป็นคนในวัฒนธรรมล้านนา พบว่า ท่านเป็นผู้ดำเนินชีวิตตามวิถีชาวล้านนา และเป็นผู้มีความผูกพันกับขนบวัฒนธรรมดนตรีล้านนา

คำสำคัญ: ต้นแบบความเป็นครู, ครูดนตรีพื้นบ้านล้านนา, ครูพรหเมศวร์ สรรพศรี

ABSTRACT

This research aims to study the Lanna music teacher's role model of Kru Prommate Sabpasri. Qualitative research methodology was applied to this study and the instrument used was interview form for Kru Prommate Sabpasri, family and relatives, and followers who were taught directly by Kru Prommate Sabpasri. The researcher collected data by studying the document and interviewing the informants. Data were analyzed by content analysis and the presentation was done in a form of essay.

Research result revealed that Lanna music teacher role model of Kru Prommate Sabpasri consists of 5 dimensions of characteristic. 1) Personality: He has a social skill. He is responsible for his duty, true friend, and always seeks for knowledge. 2) Morality: He is an honest person with good behavior, patient and devote his personal happiness for the common benefit. 3) Knowledge: He can recognize the song and play it precisely. He can make melody variation fluently. He can teach, use, and adjust paradigm thoroughly. He can analyses the context of Lanna folk music professionally, create beautiful performances and evaluate the music uprightly. 4) Teaching: He instills followers to play Lanna music beautifully, to love music, to develop themselves continuously. He as well instills followers to have experience and to be aware of their own capability in performing as well as having Lanna music skills prudently. 5) People in Lanna Culture: He lives according to Lanna way of life and is associated with Lanna music culture.

Keywords: Teacher Role Model, Lanna Music Teacher, Kru Prommate Sabpasri

บทนำ

ดนตรีพื้นบ้านล้านนาเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นทางศิลปวัฒนธรรมอันมีความสำคัญในวิถีชีวิตของสังคมชาวล้านนา (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547) การถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีพื้นบ้านล้านนามีความสำคัญอย่างยิ่งในด้านการส่งต่อองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ดำรงอยู่ในสังคมล้านนาและเป็นศิลปะของประเทศชาติ องค์ประกอบในการ

เรียนการสอนดนตรีพื้นบ้านล้านนาที่สำคัญคือ "ครู" ซึ่งถือว่าเป็นบุคลากรทางการศึกษาที่มีความสำคัญยิ่ง ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (2516) ที่ได้พระราชทานแก่บัณฑิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรว่า

"งานครูนั้นจัดเป็นงานสำคัญ เพราะเท่ากับเป็นการสร้างคนให้เป็นคนโดยสมบูรณ์"

จากพระบรมราโชวาทดังข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความสำคัญต่อความเป็นครู ผู้ที่จะเป็นครูที่ดีนั้นต้องมีจิตใจที่มีความเป็นครู พร้อมที่จะถ่ายทอดทั้งวิชาความรู้และมีคุณธรรมสอนให้ผู้เรียนเป็นผลผลิตที่ดีต่อสังคม (ภัทรวดี วชิรธาดากุล, 2553) ระพี สาคริก (2551) ได้กล่าวถึงครูว่า การให้ที่ลึกซึ้งที่สุดคือการให้ความรู้ หากทำจากความจริงใจย่อมถือว่ามีคุณค่าเหนือการให้สิ่งอื่น

สำหรับการสืบทอดวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านล้านนานั้น จะเป็นการถ่ายทอดโดยวิธีมุขปาฐะ สิ่งสำคัญยิ่งที่ครูดนตรีพื้นบ้านล้านนาจะต้องมีอยู่ในจิตวิญญาน คือ ต้องมีใจรักที่จะอนุรักษ์สืบต่อศิลปะพื้นบ้านล้านนา (สุคำ แก้วศรี, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2561) บุคคลผู้เป็นครูดนตรีพื้นบ้านล้านนาท่านหนึ่งที่ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาความเป็นครูของท่านคือ ครูพรหเมศวร์ สรรพศรี

ครูพรหเมศวร์ สรรพศรี ครูภูมิปัญญาไทยด้านดนตรีพื้นบ้านล้านนา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ระทรวงศึกษาธิการ, 2554) ได้รับการถ่ายทอดความรู้และทักษะการบรรเลงดนตรีจากนายอินทร์หล่อ สรรพศรี ผู้เป็นบิดาซึ่งเป็นนักดนตรีไทยและดนตรีพื้นบ้านล้านนาในคุ้มพระราชชายา เจ้าดารารัศมี และเรียนรู้การขับจ๊อยขับซอจากนางพลอยสี สรรพศรี ผู้เป็นมารดา ช่างฟ้อนในคุ้มพระราชชายา เจ้าดารารัศมี (ตั้งปณิธานอารีย์, 2553) แม่ครูบัวเรียว (ศิลปินแห่งชาติ) ได้กล่าวถึงครูพรหเมศวร์ว่า

"รู้จักกับครูแผนตั้งแต่สมัยเด็ก สมัยก่อนแม่ครูเป็นช่างฟ้อนที่พ่อครูอินทร์หล่อกับแม่ครูพลอยสี พาไปออกงานแสดงฟ้อนสาวไหมตามที่ต่าง ๆ ได้เจอกับแผนเป็นประจำ ครูแผนเป็นคนที่มีความสามารถในด้านการเล่นดนตรีพื้นเมืองสมกับที่ได้รับการถ่ายทอดจากพ่อครูอินทร์หล่อและแม่ครูพลอยสี รูปแบบการบรรเลงก็จะมีความเป็นระเบียบแบบแผนงามสง่าอย่างคนในคุ้มหลวง งานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมที่เชียงรายจะต้องให้ครูแผนเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในการดำเนินงานเสมอ"

(บัวเรียว รัตนมณีภรณ์, ศิลปินแห่งชาติ, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2561)

นอกจากนี้ครูพรหเมศวร์ ยังได้เรียนเพิ่มเติมจากเจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ บุคคลสำคัญผู้เป็นคนจัดระเบียบแบบแผนการบรรเลงดนตรีพื้นบ้านล้านนาในประเภทวงสะล้อซอซึงที่เป็นรูปแบบปัจจุบันที่ใช้บรรเลงกันอยู่ทุกวันนี้ (สุรศักดิ์ ณ เชียงใหม่, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2561)

ครูพรหเมศวร์ ได้รับการยกย่องให้เป็นปราชญ์ชุมชนจังหวัดเชียงรายด้านดนตรีพื้นบ้านล้านนา (รัชกร บุญรักษาเดชธนา, 2560) และท่าน เป็นผู้นำดนตรีพื้นบ้านล้านนาเข้าไปสอนในโรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2522 ซึ่งจากการสืบค้นของผู้วิจัยพบว่า ท่านเป็นครูคนแรกที่นำดนตรีพื้นบ้านล้านนาเข้าสู่ระบบโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ (กิจชัย ส่องเนตร, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2561)

เห็นได้ว่า ท่านมีใจรักและมุ่งมั่นที่จะสืบสานดนตรีพื้นบ้านล้านนา ได้ปลูกฝังให้เยาวชนได้ซึมซับและใกล้ชิดกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเองตั้งแต่ยังเยาว์วัย รวมถึงลูก ๆ ของท่านเองก็เช่นกัน นับเป็นการส่งต่อองค์ความรู้สู่ทายาทในรุ่นที่ 3 ซึ่งผู้วิจัยเป็นหนึ่งในทายาทรุ่นนี้ จากการที่ได้ใกล้ชิดกับครูพรหเมศวร์ผู้เป็นบิดา ผู้วิจัยสัมผัสได้ถึงความทุ่มเทในการเป็นครูดนตรีพื้นบ้านล้านนาของท่าน ท่านใช้เวลาทั้งชีวิตเพื่ออุทิศให้กับการสอนดนตรีพื้นบ้านล้านนา

จากทั้งหมดที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยวิเคราะห์และสรุปได้ว่า ครูพรหเมศวร์ มีลักษณะเฉพาะ 5 ด้านอันเป็นจุดเด่นของความเป็นครูดนตรีพื้นบ้านล้านนา ได้แก่ 1) เป็นผู้ได้รับการสืบทอดดนตรีพื้นบ้านล้านนาสายตรงจากคุ้มหลวงฝ่ายเหนืออันเป็นต้นแบบสำคัญของดนตรีพื้นบ้านล้านนา 2) เป็นผู้นำดนตรีพื้นบ้านล้านนาเข้าสู่การศึกษาในระบบเป็นคนแรกของภาคเหนือ 3) เป็นผู้ส่งต่อองค์ความรู้ดนตรีพื้นบ้านล้านนาคู่ขนานทั้งในระบบการศึกษา นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย 4) เป็นผู้ส่งต่อองค์ความรู้ดนตรีพื้นบ้านล้านนาสู่ทายาทในรุ่นที่สามซึ่งบุตรธิดาของครูล้วนแต่สืบทอดเจตนารมณ์ที่จะสืบสานดนตรีพื้นบ้านล้านนาต่อไป และ 5) ได้รับการยกย่องเป็นครูภูมิปัญญาไทย ด้านดนตรีพื้นบ้านล้านนาอันเป็นสิ่งยืนยันถึงความรู้ความสามารถของครูพรหเมศวร์ได้เป็นอย่างดี ลักษณะเด่นทั้ง 5 ด้านนี้แสดงให้เห็นถึงจิตวิญญาณความเป็นครูของครูพรหเมศวร์ ที่มีความรักและอุทิศตนเพื่อดนตรีพื้นบ้านล้านนา ควรค่าแก่การยกย่องเป็นต้นแบบของครูดนตรีพื้นบ้านล้านนาที่ดี ทำให้ผู้วิจัยมีแรงบันดาลใจที่จะศึกษาต้นแบบความเป็นครูดนตรีพื้นบ้านล้านนาของครูพรหเมศวร์ สรรพศรี

ทั้งนี้ เคยมีผู้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับชีวประวัติและการสอนดนตรีของครูพรหเมศวร์ สรรพศรี ไว้บ้างแล้ว แต่ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นบุตรสาวโดยตรงของครูพรหเมศวร์ สรรพศรี ดังนั้นความใกล้ชิดนี้จะเป็นข้อได้เปรียบในการเก็บข้อมูลเชิงลึกที่ผู้วิจัยสามารถเข้าถึงผู้ให้ข้อมูลได้มากกว่าผู้วิจัยท่านอื่น และการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะทำการศึกษาต้นแบบความเป็นครูดนตรีพื้นบ้านล้านนาของครูพรหเมศวร์ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบุคลิกภาพ 2) ด้านคุณธรรม 3) ด้านความรู้ และ 4) ด้านการสอน ซึ่งทั้ง 4 ด้านที่กล่าวมานี้ เป็นคุณลักษณะครูดนตรีที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลในเบื้องต้นพบว่า ความเป็นครูดนตรีที่ดีนั้นไม่ว่าจะเป็นครูดนตรีสากล ครูดนตรีไทย และครูดนตรีพื้นบ้านล้านนา ล้วนประกอบไปด้วยคุณลักษณะทั้ง 4 ด้านนี้เช่นเดียวกัน (วรรณิสา ประเสริฐศุภวิทย์, 2555; เสาวภาคย์ อุดมวิชัยวัฒน์, 2559) และเพื่อแสดงถึงความซื่อตรงของผู้วิจัย ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) อันจะเป็นการยืนยันได้ถึงความเที่ยงตรงของข้อมูล

ประโยชน์ที่สำคัญของงานวิจัยนี้ต่อวงการดนตรีศึกษา จะเป็นการตั้งต้นที่กล่าวถึงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาที่พึงควรมีอยู่ในหลักสูตรการผลิตครูดนตรีพื้นบ้านล้านนา อันเป็นความจำเป็นและเป็นคุณลักษณะร่วมกันของบัณฑิตที่จะจบการศึกษาออกไปเป็นครูโดยที่ตัวเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญในมิติของจิตวิญญาณรวมถึงทักษะบางประการซึ่งจะได้คำตอบจากงาน

วิจัยชิ้นนี้ อันจะนำมาสู่ซึ่งความแข็งแกร่งของบุคลากรทางด้านดนตรีศึกษาในมิติของดนตรีพื้นบ้านล้านนาที่จะยังประโยชน์สูงสุดให้แก่ประเทศไทยในด้านของการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านล้านนาสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาต้นแบบความเป็นครูดนตรีพื้นบ้านล้านนาของครูพรหเมศวร์ สรรพศรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กำหนดผู้ให้ข้อมูลและแหล่งข้อมูล ได้แก่ 1.1) แหล่งข้อมูลด้านเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 1.2) แหล่งข้อมูลด้านบุคคล ได้แก่ 1.2.1) ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ ครูพรหเมศวร์ สรรพศรี 1.2.2) กลุ่มครอบครัวและเครือญาติ และ 1.2.3) กลุ่มลูกศิษย์ที่ได้รับการถ่ายทอดโดยตรง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร และแบบสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structured interview) (สุภางค์ จันทวานิช, 2561) ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน

3. เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามด้วยตนเองโดยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม

4. วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

5. ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) โดยผู้วิจัยใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าด้านข้อมูล (Data triangulation) (สุภางค์ จันทวานิช, 2561)

6. สรุปผลและอภิปรายผล

กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิด: ความเป็นครู และครูดนตรีพื้นบ้านล้านนา

ความเป็นครู

1. งานครูนั้นจัดเป็นงานสำคัญ เป็นการสร้างคนให้เป็นคนที่มีความสมบูรณ์ (พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช, พระบรมราโชวาท, 2516)
2. ครูที่ดีต้องมีความเสียสละ เป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542)
3. การให้ที่ลึกซึ้งที่สุดคือการให้ความรู้ หากทำจากความจริงใจย่อมถือว่ามีคุณค่าเหนือการให้สิ่งอื่น (ระพี สาคริก, 2551)
4. ครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง มีเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ คนที่ประกอบวิชาชีพครูได้ถือว่าเป็นมืออาชีพเนื่องจากได้รับการฝึกหัดเพื่อเป็นครูมาอย่างดี (ภัทรวดี วชิรธาดากุล, 2553)

ครูดนตรีพื้นบ้านล้านนา

1. การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านดนตรีของครูดนตรีชาวล้านนามีระเบียบแบบแผน (Dyck, P. G. 2009)
2. ครูดนตรีพื้นบ้านล้านนาต้องเป็นผู้มีความภาคภูมิใจในความเป็นพื้นบ้านของตน ที่สำคัญคือนอกจากมีฝีมือการเล่นดนตรีที่ดีแล้ว ยังต้องสามารถถ่ายทอดให้ได้ด้วย (กิจชัย ส่องเนตร, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2561)
3. ครูดนตรีพื้นบ้านล้านนาต้องมีใจรักและพร้อมที่จะถ่ายทอด สิ่งสำคัญยิ่งคือมีใจรักที่จะอนุรักษ์สืบต่อศิลปะพื้นบ้านล้านนา (สุคำ แก้วศรี, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์

ความเป็นต้นแบบ (Role model) และการศึกษาแบบกรณีศึกษา (case study)

1. บุคคลผู้ประสบความสำเร็จ มีความเป็นแม่แบบที่ดีให้บุคคลอื่นดูเป็นเยี่ยงอย่างและเป็นแรงบัลดาลใจให้แก่ผู้อื่นได้ (Morgenroth, 2015)
2. การวิจัยกรณีศึกษาเป็นการมุ่งศึกษาและอธิบายปรากฏการณ์ของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง (Robert, 2003)
   ขั้นตอนในการศึกษา ได้แก่ 1) ตั้งคำถามเพื่อศึกษา 2) กำหนดประเด็นที่จะศึกษา 3) เลือกบุคคลที่จะศึกษา 4) เชื่อมโยงข้อมูลและเหตุผล 5) ตีความ

คุณลักษณะความเป็นครูดนตรีสากล/ดนตรีไทย/ดนตรีพื้นบ้านล้านนา

ด้านบุคลิกภาพ

คุณลักษณะบุคลิกภาพ (Personaliti Characteristics)

1. บุคลิกภาพแบบแสดงตัว (Extraversion) (Costa & McCrae, 1992)
2. บุคลิกภาพแบบมีมโนสำนึก (Conscientiousness) (Barrick & Mount, 1991)
3. บุคลิกภาพแบบประนีประนอม(Agreeableness) (Hogan&Hogan, 1986)
4. บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ (Openness to experience) (Barrick & Mount. 1991)

ด้านคุณธรรม

หลักธรรม 4 ประการ

1. การรักษาความสัตย์
2. การประพฤติตนให้อยู่ในความดี
3. การอดทน อดกลั้น
4. การละวางความชั่ว สละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวม (พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช, พระบรมราโชวาท, 2525)

ด้านความรู้

หลักพุทธิพิสัย (Cognitive Domain)

1. ความจำ
2. ความเข้าใจ
3. นำไปใช้
4. วิเคราะห์
5. สังเคราะห์
6. ประเมินค่า (Bloom, 1956)

ด้านการสอน

หลักการสอนทักษะดนตรี

1. เสียงก่อนสัญลักษณ์
2. ความถูกต้องและความไพเราะ
3. ความมีดนตรีการ
4. ทักษะการฝึกซ้อม
5. ทักษะการแสดง
6. การประเมินผลตนเอง
7. การแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาทักษะ (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2555)

(วรรณิสา ประเสริฐศุภวิทย์, 2555; เสาวภาคย์ อุดมวิชัยวัฒน์, 2559; บัวเรียว รัตนมณีพร, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2561)

ทฤษฎีทางการศึกษา (Steiner, 1988)

T ครู | S ผู้เรียน | C หลักสูตร | X การเรียนการสอน

ด้านครอบครัว | ด้านการศึกษา

ครูพรหเมศวร์ สรรพศรี

ด้านการทำงาน | ด้านผลงานและรางวัลที่ได้รับ

ต้นแบบความเป็นครูดนตรีพื้นบ้านล้านนา ของครูพรหเมศวร์ สรรพศรี

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ต้นแบบความเป็นครูดนตรีพื้นบ้านล้านนาของครูพรหเมศวร์ สรรพศรี ประกอบไปด้วยคุณลักษณะ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบุคลิกภาพ 2) ด้านคุณธรรม 3) ด้านความรู้ 4) ด้านการสอน และ 5) ด้านความเป็นคนในวัฒนธรรม ซึ่งมีรายละเอียดประเด็นย่อยในแต่ละด้าน ดังนี้

1. **ด้านบุคลิกภาพ**

ประกอบไปด้วย 4 คุณลักษณะสำคัญ ได้แก่

1) เป็นผู้มีทักษะการเข้าสังคม

2) เป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่

3) เป็นผู้มีความเป็นกัลยาณมิตร

4) เป็นผู้มีความใฝ่รู้

2. **ด้านคุณธรรม**

ประกอบไปด้วย 4 คุณลักษณะสำคัญ ได้แก่

1) เป็นผู้มีความซื่อสัตย์

2) เป็นผู้ประพฤติตนอยู่ในความดี

3) เป็นผู้มีความอดทน

4) เป็นผู้สละความสุขส่วนตนเพื่อส่วนรวม

3. **ด้านความรู้**

พบว่า 1) ครูเป็นผู้มีความสามารถในการจดจำเพลงต่าง ๆ ได้อย่างแม่นยำและครบถ้วน รวมถึงวิธี เทคนิคการบรรเลงของแต่ละประเภทเครื่องดนตรี 2) ครูเข้าใจถึงโครงสร้างของแต่ละเพลง สามารถแปรทางของทุกเครื่องดนตรีได้อย่างถูกต้องและไพเราะ 3) ครูนำความรู้ความสามารถมาใช้ในการเรียนการสอนดนตรีพื้นบ้านล้านนาได้อย่างถูกต้อง ทั้งการบรรเลงเดี่ยวและการบรรเลงรวมวง 4) ครูวิเคราะห์ดนตรีพื้นบ้านล้านนาในมิติต่าง ๆ ทั้งด้านบทบาท รูปแบบ และการคงอยู่ของดนตรีพื้นบ้านล้านนาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้อย่างมีหลักการและเหตุผล 5) ครูสร้างสรรค์ผลงานเพลงพื้นบ้านล้านนาและบทขับซอ รวมถึงนำหลักการบรรเลงดนตรีไทยมาประยุกต์ใช้ในการเล่นดนตรีพื้นบ้านล้านนาโดยไม่เสียระบบเสียงล้านนา และ 6) ครูสามารถตัดสิน ประเมินผลทางทักษะของผู้เล่นดนตรีพื้นเมืองได้อย่างมีระบบกฎเกณฑ์เป็นที่ยอมรับของคนในวงการดนตรีพื้นบ้านล้านนา

4. **ด้านการสอน**

ประกอบไปด้วย 6 คุณลักษณะสำคัญ ได้แก่

1) สอนให้ผู้เรียนสามารถบรรเลงดนตรีพื้นบ้านล้านนาได้อย่างถูกต้องและไพเราะ

2) ปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความเป็นดนตรีการ

3) ฝึกซ้อมดนตรีพื้นบ้านล้านนาให้กับผู้เรียนโดยการพาลูกศิษย์ไปแสดงตามงานต่าง ๆ เมื่อมีโอกาสที่เหมาะสมไม่ว่าจะเป็นผู้เรียนในวัยใดก็ตาม

4) ฝึกประสบการณ์การแสดงดนตรีพื้นบ้านล้านนาให้กับผู้เรียน ครูให้โอกาสผู้เรียนได้แสดงความสามารถตามโอกาสต่าง ๆ

5) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินความสามารถตนเอง ทั้งยามเรียนและยามแสดง

6) แก้ไขปรับปรุงและพัฒนาทักษะด้านดนตรีพื้นบ้านล้านนาของผู้เรียน โดยการสังเกตผู้เรียนเป็นรายบุคคล

5. **ด้านความเป็นคนในวัฒนธรรม**

ประกอบไปด้วย 2 คุณลักษณะสำคัญ ได้แก่

1) ความเป็นผู้ดำเนินชีวิตตามวิถีชาวล้านนา

2) ความเป็นผู้ผูกพันกับดนตรีพื้นบ้านล้านนา

ข้อค้นพบอันเป็นประเด็นสำคัญในงานวิจัยนี้คือ ความเป็นครูดนตรีพื้นบ้านล้านนาของครูพรหเมศวร์ได้ตรงกับคุณลักษณะ ความเป็นครูดนตรีที่ดีอันต้องประกอบไปด้วยคุณลักษณะสำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ 1) เป็นผู้มีบุคลิกภาพที่ดี 2) เป็นผู้มีคุณธรรม 3) เป็นผู้มีความรู้ และ 4) เป็นผู้มีความสามารถด้านการสอน ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวทั้ง 4 ด้าน ผู้วิจัยได้ทำการศึกษางานวิจัยของ วรรณิสา ประเสริฐศุภวิทย์ (2555) ที่ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาต้นแบบความเป็นครูที่ดี: กรณีศึกษาพันเอกชูชาติ พิทักษากร ศิลปินแห่งชาติ ซึ่งมุ่งเน้นความเป็นครูด้านดนตรีสากล และงานวิจัยของเสาวภาคย์ อุดมวิชัยวัฒน์ (2559) ที่ทำการศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์อัตลักษณ์ความเป็นครูดนตรีไทยของครูสำราญ เกิดผล ศิลปินแห่งชาติ ซึ่งมุ่งเน้นความเป็นครูด้านดนตรีไทย ทั้งนี้ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาต้นแบบความเป็นครูดนตรีพื้นบ้านล้านนาของครูพรหเมศวร์ สรรพศรี ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ครูมีคุณลักษณะความเป็นครูดนตรีที่ดีครบทั้ง 4 ด้านตามที่เคยมีผู้นำเสนอข้อมูลวิจัย แต่นอกเหนือจากคุณลักษณะสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยพบคุณลักษณะความเป็นครูของครูพรหเมศวร์เพิ่มขึ้นอีกหนึ่งมิติ คือ ความเป็นคนในวัฒนธรรม ซึ่งมี 2 ประเด็นย่อย ได้แก่ ความเป็นผู้ดำเนินชีวิตตามวิถีของชาวล้านนา และความเป็นผู้ผูกพันกับดนตรีพื้นบ้านล้านนา จะเห็นได้ว่าความเป็นครูดนตรีที่ดีของครูพรหเมศวร์ มีทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบุคลิกภาพ 2) ด้านคุณธรรม 3) ด้านความรู้ 4) ด้านการสอน และ 5) ด้านความเป็นคนในวัฒนธรรม ซึ่งด้านสุดท้ายนี้เป็นคุณลักษณะเด่นเฉพาะตัวของครูพรหเมศวร์ สรรพศรี โดยความเป็นต้นแบบครูดนตรีพื้นบ้านล้านนาของครูพรหเมศวร์นั้น ผู้วิจัยได้สรุปและนำเสนอข้อมูลในรูปแบบแผนภาพดังต่อไปนี้

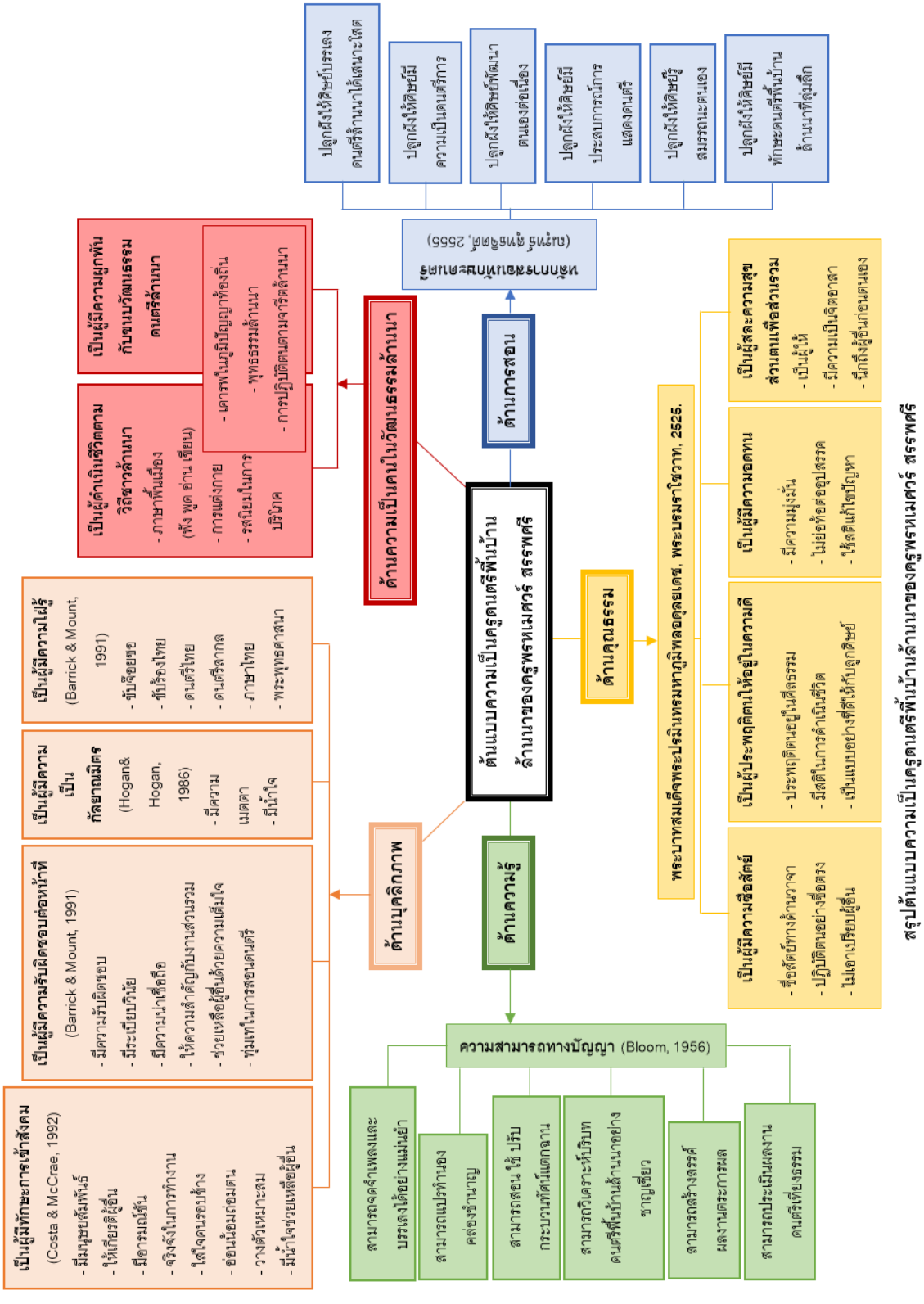

สรุปต้นแบบความเป็นครูดนตรีพื้นบ้านล้านนาของครูพรหมเมศวร์ สรรพศรี

อภิปรายผลการวิจัย

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาต้นแบบความเป็นครูดนตรีพื้นบ้านล้านนาของครูพรหเมศวร์ สรรพศรี ผู้วิจัยค้นพบประเด็นในการอภิปรายผลดังนี้

1. ความเป็นครูดนตรีพื้นบ้านล้านนาของครูพรหเมศวร์ สรรพศรี ภูมิหลังของครูได้รับการบ่มเพาะมาจากบิดามารดาคือพ่อครูอินทร์หล่อและแม่ครูพลอยศรี สรรพศรี ซึ่งเป็นนักดนตรีพื้นบ้านล้านนาและช่างฟ้อนในคุ้มพระราชชายาเจ้าดารารัศมี ทำให้ครูพรหเมศวร์ได้รับการปลูกฝังให้มีใจรักในศิลปวัฒนธรรมล้านนา ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามกระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นดนตรีล้านนา ซึ่งกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ดนตรีของชาวล้านนานั้นมีความเป็นระเบียบแบบแผน (Dyck, P. G. 2009) อีกทั้งในวัยเด็กครูพรหเมศวร์ ต้องช่วยบิดามารดาสอนดนตรีพื้นบ้านล้านนาให้กับลูกศิษย์ที่มาขอเรียนวิชาดนตรีที่บ้าน ทำให้ครูมีประสบการณ์ด้านการสอนดนตรีมาเป็นเวลานาน ส่งผลให้ครูมีทักษะในการถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้อื่น กล่าวได้ว่าครูได้รับการหล่อหลอมให้มีความเป็นครูดนตรีพื้นบ้านล้านนามาตั้งแต่วัยเยาว์ ครูเป็นผู้มีความรักและภูมิใจในความเป็นคนพื้นเมือง เคารพภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งความเป็นครูดนตรีพื้นบ้านล้านนาของครูพรหเมศวร์ ได้สอดคล้องกับความเป็นครูดนตรีพื้นบ้านล้านนาที่ดี ดังที่กิจชัย ส่องเนตร ได้กล่าวว่าครูดนตรีพื้นบ้านล้านนาที่ดีต้องเป็นผู้มีความภาคภูมิใจในความเป็นพื้นบ้านของตน มีใจรักในศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และที่สำคัญคือนอกจากมีฝีมือการเล่นดนตรีที่ดีแล้ว ยังต้องสามารถถ่ายทอดให้ได้ดีด้วย (กิจชัย ส่องเนตร, 2561) จะเห็นว่าจากการได้รับการปลูกฝังแต่วัยเยาว์ทำให้ครูได้รับการบ่มเพาะด้านความเป็นครูดนตรีพื้นบ้านล้านนาประกอบกับอุปนิสัยส่วนตัวของครูที่มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีทัศนคติที่ดีต่อความเป็นครูดนตรี และขยันฝึกฝนหมั่นหาประสบการณ์เพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ทำให้ครูเป็นครูดนตรีพื้นบ้านล้านนาอย่างสมบูรณ์

2. ครูเป็นผู้มีความเสียสละและทุ่มเทกับการสอนดนตรี ให้ความสำคัญกับผู้เรียนทุกคน ครูปฏิบัติหน้าที่ครูดนตรีทุกวัน ทั้งการรับราชการครูที่โรงเรียนดำรงค์ราษฎร์สงเคราะห์ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาในรูปแบบการศึกษาในระบบ บางครั้งมีกิจกรรมที่ต้องสอนเพิ่มเติมนอกวันและเวลาราชการ นอกจากนี้ครูยังเป็นวิทยากรสอนดนตรีให้กับมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง มหาวิทยาลัยวัยที่สามนครเชียงราย ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาในรูปแบบการศึกษานอกระบบ และการสอนดนตรีพื้นบ้านล้านนาให้กับชมรมดนตรีพื้นบ้านผู้สูงอายุซึ่งเป็นการจัดการศึกษาในรูปแบบการศึกษาตามอัธยาศัย อีกทั้งยังเป็นการสอนแบบจิตอาสาที่ครูยินดีมาสอนโดยไม่หวังผลตอบแทนใด ๆ กล่าวได้ว่าครูเป็นผู้ที่มีความทุ่มเทให้กับการทำงานด้านการสอนดนตรีให้กับผู้เรียนในทุกรูปแบบการศึกษา ความเป็นครูของครูพรหเมศวร์ ได้สอดคล้องกับความเป็นครูที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี (2542) ได้ระบุว่าต้องมีความเสียสละ เป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน

3. สำหรับในด้านการสอนดนตรีพื้นบ้านล้านนาให้กับผู้สูงอายุของครูพรหเมศวร์ สรรพศรี ผู้วิจัยมองว่านอกจากจะเป็นศาสตร์ด้านดนตรีศึกษาแล้ว ยังมีความเชื่อมโยงในมิติของดนตรี

บำบัดอีกด้วย เนื่องจากครูมุ่งสอนเพื่อสุขภาวะที่ดีของผู้เรียนทั้งด้านร่างกายและจิตใจ โดยทางร่างกายนั้นพบว่า ผู้สูงอายุที่มีปัญหาสุขภาพด้านกล้ามเนื้ออ่อนแรงเมื่อมาฝึกเล่นซึงซึ่งเป็นเครื่องดนตรีประเภทดีด ผลคือ สมรรถภาพกล้ามเนื้อแข็งแรงขึ้นจากการฝึกหัดบรรเลง และทางด้านจิตใจพบว่าผู้สูงอายุในชมรมดนตรีพื้นบ้านทุกคนมีสุขภาพจิตที่ดี ไม่มีความเครียด ซึ่งผลการสอนของครูได้สอดคล้องกับคำกล่าวของรองศาสตราจารย์ ดร.สุกรี เจริญสุข ที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของดนตรีกับผู้สูงอายุไว้ว่า เสียงดนตรีเป็นเพื่อนที่ดีสำหรับผู้สูงอายุ มีอิทธิพลต่อร่างกายจิตใจ (สุกรี เจริญสุข, 2550) จึงมีการนำดนตรีมาประยุกต์ใช้ในการเยียวยาทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ และดนตรีสามารถช่วยฟื้นฟูและพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ และจิตใจเพื่อให้มีสภาพที่ดีขึ้น (บุษกร บิณฑสันต์, 2553) จะเห็นว่าดนตรีมีความสำคัญและส่งผลต่อผู้สูงอายุ ดังนั้นผู้ที่จะนำกิจกรรมดนตรีเข้าไปใช้กับผู้สูงอายุควรเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริงทั้งในศาสตร์ของดนตรีและความเข้าใจวัยผู้สูงอายุ ซึ่งครูพรหเมศวร์เป็นผู้ที่มีความแตกฉานด้านดนตรีพื้นบ้านล้านนาและมีประสบการณ์การสอนดนตรีให้กับผู้สูงอายุมาเป็นเวลานาน ทำให้ครูมีความเข้าใจถึงความต้องการและข้อจำกัดของผู้เรียน สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม

4. ความเป็นครูดนตรีพื้นบ้านล้านนาของครูพรหเมศวร์ได้ตรงกับคุณลักษณะความเป็นครูดนตรีที่ดีอันต้องประกอบไปด้วยคุณลักษณะสำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ 1) เป็นผู้มีบุคลิกภาพที่ดี 2) เป็นผู้มีคุณธรรม 3) เป็นผู้มีความรู้ และ 4) เป็นผู้มีความสามารถด้านการสอน ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวทั้ง 4 ด้าน ผู้วิจัยได้ทำการศึกษางานวิจัยของ วรรณิสา ประเสริฐศุภวิทย์ (2555) ที่ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาต้นแบบความเป็นครูที่ดี: กรณีศึกษาพันเอกชูชาติ พิทักษากร ศิลปินแห่งชาติ ซึ่งมุ่งเน้นความเป็นครูด้านดนตรีสากล และงานวิจัยของเสาวภาคย์ อุดมวิชัยวัฒน์ (2559) ที่ทำการศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์อัตลักษณ์ความเป็นครูดนตรีไทยของครูสำราญ เกิดผล ศิลปินแห่งชาติ ซึ่งมุ่งเน้นความเป็นครูด้านดนตรีไทย ทั้งนี้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาต้นแบบความเป็นครูดนตรีพื้นบ้านล้านนาของครูพรหเมศวร์ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ครูมีคุณลักษณะความเป็นครูดนตรีที่ดีครบทั้ง 4 ด้านตามที่เคยมีผู้นำเสนอข้อมูลวิจัย แต่นอกเหนือจากคุณลักษณะสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยพบคุณลักษณะความเป็นครูของครูพรหเมศวร์เพิ่มขึ้นอีกหนึ่งมิติ คือ ความเป็นคนในวัฒนธรรม ซึ่งมี 2 ประเด็นย่อย ได้แก่ การดำเนินชีวิตตามวิถีของชาวล้านนา และความผูกพันกับดนตรีพื้นบ้านล้านนา จะเห็นได้ว่าความเป็นครูดนตรีที่ดีของครูพรหเมศวร์ มีทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบุคลิกภาพ 2) ด้านคุณธรรม 3) ด้านความรู้ 4) ด้านการสอน และ 5) ด้านความเป็นคนในวัฒนธรรม ซึ่งด้านสุดท้ายเป็นคุณลักษณะเด่นเฉพาะตัวของครูพรหเมศวร์ ทำให้ครูมีความเป็นต้นแบบครูดนตรีพื้นบ้านล้านนาได้อย่างสมบูรณ์

5. มิอาจปฏิเสธได้ว่าข้อได้เปรียบของผู้วิจัยในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือความสัมพันธ์ที่มีความใกล้ชิดกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลอันนำมาซึ่งความสะดวกต่อการเก็บข้อมูลเชิงลึก ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลในมิติด้านต่าง ๆ ของครูพรหเมศวร์

อย่างครบถ้วนและละเอียด ได้รับความร่วมมือในการให้การสัมภาษณ์จากทุกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล แต่จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ตลอดระยะเวลาการเก็บข้อมูลภาคสนามทำให้ผู้วิจัยพบว่า ตัวผู้วิจัยเองในฐานะของบุตรสาวมีโอกาสได้สัมผัสกับตัวตนของครูพรหเมศวร์มากขึ้น ได้รับรู้เรื่องราวในชีวิตที่ผ่านมาของครูพรหเมศวร์แบบที่ผู้วิจัยไม่เคยได้รับรู้รายละเอียดมาก่อน แม้ว่าผู้วิจัยจะอยู่ในสถานะบุตรสาวที่มีความใกล้ชิดกับครูพรหเมศวร์ผู้เป็นบิดาก็ตาม ด้วยความใกล้ชิดที่แน่นแฟ้นนี้ทำให้ผู้วิจัยไม่เคยมองครูพรหเมศวร์ในฐานะ “ครู” หรือ “ศิลปินพื้นบ้าน” อย่างที่บรรดาลูกศิษย์และบุคคลทั่วไปมองครูพรหเมศวร์ แต่ทั้งชีวิตที่ผ่านมาผู้วิจัยมองครูพรหเมศวร์เป็นเพียง “พ่อ” คนหนึ่งมาโดยตลอด ความผูกพันทางสายเลือดนี้อาจทำให้เรามองข้ามรายละเอียดบางประการของคนใกล้ตัว

กล่าวได้ว่าการทำวิจัยครั้งนี้ของผู้วิจัยนอกจากจะได้องค์ความรู้ด้านความเป็นครูดนตรีพื้นบ้านล้านนาอันสามารถนำไปเป็นประโยชน์ต่อวงการดนตรีศึกษาได้แล้วนั้น ยังเป็นการเปิดประตูอีกบานที่ทำให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสได้สัมผัสและใกล้ชิดกับครูพรหเมศวร์ผู้เป็นบิดามากขึ้น ได้รู้จักท่านในมุมที่ไม่เคยมองมาโดยตลอด ทำให้ผู้วิจัยมีความภาคภูมิใจอย่างลึกซึ้งในงานวิจัยชิ้นนี้ ส่งผลให้ผู้วิจัยมีความมั่นใจและมีกำลังใจมากขึ้นในการก้าวเดินของชีวิตในสายวิชาชีพดนตรี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการทำวิจัยครั้งนี้

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาในมิติความเป็นครูดนตรีพื้นบ้านล้านนาของครูพรหเมศวร์ สรรพศรี ซึ่งจากการทำวิจัยพบว่า นอกจากความรู้ความสามารถด้านดนตรีพื้นบ้านล้านนาที่ครูมีความรู้อย่างลึกซึ้งและเป็นที่ยอมรับของผู้คนในวงการดนตรีพื้นบ้านล้านนา ครูยังมีความเชี่ยวชาญด้านการบรรเลงดนตรีไทยโดยเฉพาะในกลุ่มเครื่องสายไทย ทั้งซอด้วง ซออู้ ขิม จะเข้ โดยได้รับการถ่ายทอดโดยตรงจากบิดา ผู้เป็นนักดนตรีในคุ้มพระราชชายาเจ้าดารารัศมี และได้รับการถ่ายทอดจากครูดนตรีไทยในคุ้มในสมัยนั้น อาทิเช่น ครูช่อ สุนทรวาทิน, เจ้าบัวชุม ณ เชียงใหม่, หลวงสนธิ วิชาอาจ ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นประเด็นที่มีความน่าสนใจควรค่าแก่การศึกษาวิจัยให้ลุ่มลึกในมิตินี้เพิ่มเติมอีกด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ปัจจุบันงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับดนตรีพื้นบ้านล้านนาในมิติของดนตรีศึกษายังมีไม่มากนัก ผู้วิจัยจึงเห็นสมควรให้มีการศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้ด้านดนตรีพื้นบ้านล้านนาเพิ่มเติม จัดเรียงระบบข้อมูลและจัดทำเป็นเกณฑ์มาตรฐานเฉกเช่นเดียวกับดนตรีสากลและดนตรีไทย

Reference

Buaryo Ratanamaneeporn, **National Artist**, (Interview, 21 February 2018).

Barrick, M. R. and Mount, M. K. (1991). **The big five persornality dimentions and job performance.** Persornel Psychology.

Busakorn Binthasan. (2010). **Music Therapy. 2nd edition.** Bangkok: Chulalongkorn University Press.

Bloom, B. S. and Others. (1956). **Taxonomy of Educational Objectives**. New york: David McKay Co., Inc.

Costa, P. T. and McCrae, R. R. (1992). **Revised NEO personality inventory and NEO five factor inventory: Professional manual**. Odessa, FL: PAR.

Dyck, P. G. (2009). **Musicial journeys in Northern Thailand**. Massachusetts: Minuteman press of fall river.

His Majesty King Bhumibol Adulyadej. (13 November 1973). Royal speech.

His Majesty King Bhumibol Adulyadej. (1982). Royal speech.

Hogan, J. and Hogan, R. (1986). **Hogan personnel selection series manual**. Tulsa, OK: Hogan Assessment Systems.

Kitchai Songnet, (Interview, 20 February 2018)

Morgenroth, T. (2015). **How role models affect role asporants' motivation and goals**. Doctor of philosophy in psychology. University of Exeter.

Narut Sutthachit. (2012). **Music Study of principles and essence**. Bangkok: Chulalongkorn University Publishing House.

Office of the Education Council Ministry of Education. (2011).**Thai Wisdom Teachers 7th Batch, Northern Region.** Bureau of Lifelong Learning Policy and Educational Opportunities, Office of the Education Council, Ministry of Education.

Office of the National Education Commission, the Prime Minister. (1999). Summary of the opinions of master teachers in 1998 and 1999. National Institute for Learning Reform.

Phatthawadee Wachirathadakun. (2010).**Comparison of teacher development methods to professional teachers: interaction analysis.** Master of Education, Chulalongkorn University.

Prommate Sabpasri. Interview, 20 February 2018.

Rapee Sarik. (2008). **Teacher who is a true friend of the student**. Bangkok: Ekpimthai Company Limited.

Ratchakon Boonraksadetthana. (2017).**Biographical studies and teaching methods of the Kru Prommate Sabpasri**. Bachelor of Arts, Faculty of Humanities Kasetsart University.

Robert, K. Y. (2003). **Case study research. Third edition**. Applied social research methods series volume 5. SAGE publication.

Saowapak Udomwichaiwat. (2016). **Analysis of the identity of a Thai music teacher of Samran Kerdphon,** National Artist. Master of Education Chulalongkorn University.

Steiner, E. (1988). **Methodology of Theory Building**. Sydney; Educology Research Associates.

Sukum Kaewsri. (Interview, 20 February 2018)

Sukree Charoensook. (2007). **Music for the development of brain potential**. 1st Edition, Bangkok: College of Music.

Supang Chantawanich. (2018). **Qualitative research methods**. 24th Edition. Chulalongkorn University Publishing House.

Surasak Na Chiang Mai. (Interview, 21 February 2018)

Tangpanithan Aree (2010). **Asomsuksa: Kru Prommate Sabpasri**. Master of Arts, Faculty of Arts Chulalongkorn University.

Udom Rungruengsri. (2004). **Lanna-Thai dictionary, Mae Fah Luang edition**. Faculty of Humanities, Chiang Mai University.

Wannisa Prasertsupawit. (2012). **A study of the model of music teacher: A case study of Colonel Chuchat Pitaksakorn, National Artist**. Master of Education thesis, Chulalongkorn University

การศึกษาระบบการจัดการความปลอดภัยในสถานประกอบการ ด้วยเครื่องบ่งบอกสัญญาณ Beacon

The Study of the Safety Management System in the Workplace Using the Beacon Indicator

นิธินพ ทองวาสนาส่ง

Nitinop Tongwassanasong

สาขาการจัดการ, คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

Department of Management, Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Rattanakosin

e-mail: nitinop.ton@rmutr.ac.th

Received: July 07, 2019

Revised: October 05, 2019

Accepted: October 08, 2019

บทคัดย่อ

การศึกษาระบบการจัดการความปลอดภัยในสถานประกอบการด้วยเครื่องบ่งบอกสัญญาณ Beacon มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างระบบการจัดการความปลอดภัยในสถานประกอบการ ด้วยเครื่องบ่งบอกสัญญาณ Beacon 2) ศึกษาและเปรียบเทียบประสิทธิภาพการทำงานของระบบการจัดการความปลอดภัยในสถานประกอบการแบบดั่งเดิม กับระบบการจัดการความปลอดภัยในสถานประกอบการ ด้วยเครื่องบ่งบอกสัญญาณ Beacon งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ พนักงานในระดับปฏิบัติการที่เป็นผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการในจังหวัดสมุทรปราการและจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 400 ราย เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ และการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า ระบบการจัดการความปลอดภัยในสถานประกอบการ ด้วยเครื่องบ่งบอกสัญญาณ Beacon สามารถลดการลืมสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลของพนักงานก่อนเข้าปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าระบบการจัดการความปลอดภัยในสถานประกอบการแบบดั่งเดิม โดยมีผลการประเมินคุณภาพของระบบการจัดการความปลอดภัยในสถานประกอบการด้วยเครื่องบ่งบอกสัญญาณ Beacon โดยรวมอยู่ในระดับดี (ค่าเฉลี่ย มีค่าเท่ากับ 4.01) และกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนให้ระดับความสำคัญไม่แตกต่างกันมาก (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าเท่ากับ 0.235)

คำสำคัญ: การจัดการความปลอดภัย, อันตรายจากการปฏิบัติงาน, เครื่องบ่งบอกสัญญาณ Beacon

ABSTRACT

The study of the safety management system in the workplace with the Beacon indicator has the objectives to establish a safety management system in the workplace with the Beacon signal indicator. Compare and contrast the effectiveness of the original workplace safety management system with the safety management system in the workplace using the Beacon indicator. The research conducted using surveys and experimental research. The samples used in this study are the number of the operational staff of 400 persons in the workplace in Samut Prakan, and Samut Sakhon provinces. The data were collected using questionnaires by accidental sampling, analyzed using statistical software packages and descriptive statistics.

The research found that the safety management system in the workplace with Beacon indicators could significantly reduce the absent of wearing personal protective equipment for employees before entering work more efficiently than traditional safety management systems in the workplace. The results of the assessment of the quality of the safety management system in the workplace with the Beacon indicator are at a good level (the average value is 4.01), and each sample gives no significant difference. (The standard deviation is equal to 0.235)

Keywords: Safety Management, Danger from Operation, Beacon Signal Indicator

บทนำ

ข้อกำหนดของกระทรวงแรงงานในการกำกับดูแลเกี่ยวกับความปลอดภัยในการปฏิบัติงานที่ได้มีการพัฒนาให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ด้านแรงงานรวมทั้งสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมไทย ส่งผลให้สถานประกอบการส่วนใหญ่ในปัจจุบันได้ให้ความสนใจในการหาแนวทางการจัดการด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานมากขึ้น เนื่องจากการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการปฏิบัติงานอาจนำมาซึ่งความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินได้ โดยสาเหตุหลักของการประสบอันตรายมาจากการขาดการจัดการด้านความปลอยภัยในการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้ประกอบการจึงควรหาแนวทางป้องกันและควบคุมปัญหาดังกล่าว

ถึงแม้ว่าเครื่องมือที่ช่วยในการจัดการด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานจะมีหลากหลายประเภท แต่บางเครื่องมือก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ปัญหาอันเนื่องมาจากพนักงานที่ไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตาม หรือพฤติกรรมที่เกิดจากความประมาทของพนักงานโดยตรง จึงส่งผลให้เกิดอันตรายดังกล่าวถึงร้อยละ 88 จากสาเหตุของการเกิดอันตรายทั้งหมด (Heinrich,1959) รวมถึงขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ซับซ้อนของกระบวนการก็อาจส่งผลให้พนักงานไม่สามารถจดจำขั้นตอนหรือข้ามขั้นตอนในการปฏิบัติงาน

ที่ถูกวิธีได้ โดยข้อมูลสถิติจากสำนักงานกองทุนเงินทดแทน (2560) พบว่า ข้อมูลสถิติการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการปฏิบัติงานจำแนกตามความรุนแรงในปี 2559 มีจำนวนความสูญเสียที่เกิดขึ้นทั้งสิ้น 89,488 ราย โดยระดับความรุนแรงของความสูญเสียมีตั้งแต่การลาหยุดงาน การสูญเสียอวัยวะบางส่วน ทุพพลภาพไปจนถึงการเสียชีวิต ซึ่งส่งผลกระทบต่อสถานประกอบการทั้งในด้านการดำเนินงาน ความน่าเชื่อถือของสถานประกอบการ การสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน รวมวิธีการสร้างระบบจัดการความปลอดภัยในสถานประกอบการที่ขาดประสิทธิภาพ ซึ่งการสูญเสียดังกล่าวไม่สามารถนำไปประเมินมูลค่าได้

ดังนั้นการสร้างระบบการจัดการด้านความปลอดภัยในสถานประกอบการโดยการนำเอาเครื่องมือเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่สอดคล้องกับการเข้าถึงพฤติกรรมการดำเนินชีวิตของพนักงานในปัจจุบันเข้ามาปรับใช้จะส่งผลให้เกิดแนวทางการป้องกันการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเทคโนโลยีบ่งบอกสัญญาณผ่านอุปกรณ์ที่เรียกว่า Beacon นับเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อเข้าช่วยจัดการด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานได้ โดยเทคโนโลยีดังกล่าวจะทำหน้าที่ในการรับสัญญาณข้อมูลที่ถูกปล่อยออกมาจากตำแหน่งที่ติดตั้งอุปกรณ์ เพื่อนำมาตีความหาระยะความใกล้และส่งข้อมูลตามที่เจ้าของได้บันทึกไว้ในระบบฐานข้อมูล ซึ่งจะช่วยให้พนักงานได้ทราบและเข้าใจถึงขั้นตอนการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและปลอดภัยได้ด้วยตนเองอย่างสะดวกและง่ายดาย ทั้งในรูปแบบของข้อความตัวอักษร รูปภาพ วีดีโอและเสียง ตามสถานการณ์ของการปฏิบัติงานในรูปแบบต่างๆ ที่สถานประกอบการได้กำหนดไว้

จากข้อมูลที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาสาเหตุที่ก่อให้เกิดการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการปฏิบัติงานในสถานประกอบการ เพื่อนำมาสร้างเป็นต้นแบบของระบบการจัดการความปลอดภัยด้วยเครื่องบ่งบอกสัญญาณ Beacon ภายใต้ระบบที่ชื่อ “XENSAFETY” เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเครื่องมือที่สามารถลดอัตราการเกิดอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการปฏิบัติงานของพนักงานในสถานประกอบการต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างระบบการจัดการความปลอดภัยในสถานประกอบการ ด้วยเครื่องบ่งบอกสัญญาณ Beacon
2. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบประสิทธิภาพการทำงานของระบบการจัดการความปลอดภัยในสถานประกอบการแบบดั่งเดิม กับระบบการจัดการความปลอดภัยในสถานประกอบการด้วยเครื่องบ่งบอกสัญญาณ Beacon

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างระบบการจัดการความปลอดภัยในสถานประกอบการ ด้วยเครื่องบ่งบอกสัญญาณ Beacon และดำเนินการวัดประสิทธิภาพการใช้งานของระบบ พร้อมทั้งประเมินคุณภาพของระบบจากกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยกำหนดให้เป็นตัวแปรตาม ซึ่งมีกรอบแนวคิดของโครงการวิจัยดังภาพที่ 1

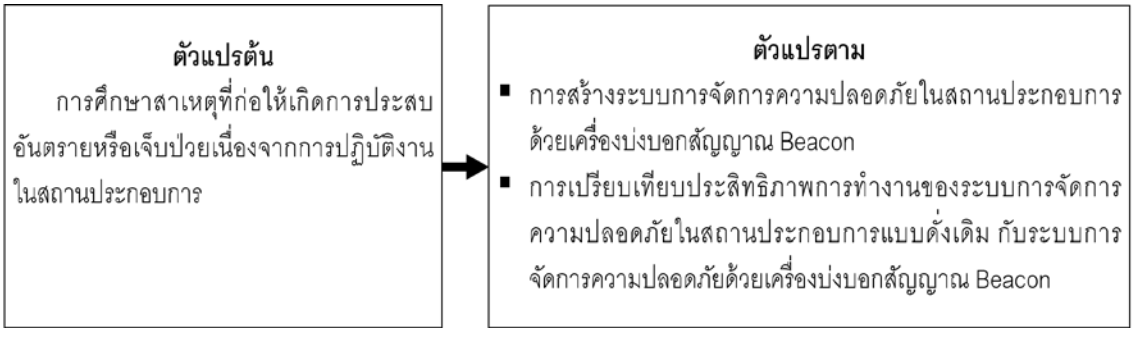

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยมีระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการสอบสวนและวิเคราะห์สาเหตุของการเกิดอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการปฏิบัติงานของพนักงานในระดับปฏิบัติการ และสร้างเครื่องมือแบบสอบถามเพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงคุณภาพผ่านวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ด้วยการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการสอบสวนและวิเคราะห์สาเหตุของการเกิดอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการปฏิบัติงาน จำนวน 10 ราย

2. นำผลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ที่ได้มาวิเคราะห์ถึงสาเหตุของการเกิดอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการปฏิบัติงานของพนักงานในระดับปฏิบัติการ เพื่อทำการออกแบบและสร้างเป็นระบบ “XENSAFETY”

3. ดำเนินการสร้างระบบ “XENSAFETY” ที่สามารถแสดงผลข้อมูลในรูปแบบข้อความตัวอักษร รูปภาพ และเสียง โดยมีระบบการรายงานผลแบบ Real Time สำหรับช่วยแจ้งเตือนถึงขั้นตอนในการปฏิบัติงานของพนักงานได้อย่างถูกต้องและปลอดภัย

4. ดำเนินการทดลองใช้จริงกับพนักงานในระดับปฏิบัติการ ที่ปฏิบัติงานในสถานประกอบการจังหวัดสมุทรปราการและจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบประสิทธิภาพการทำงานของระบบการจัดการความปลอดภัยในสถานประกอบการแบบดั่งเดิม กับระบบ “XENSAFETY”

โดยประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พนักงานผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการ จังหวัดสมุทรปราการและจังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรกรณีที่ไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนของ W.G. Cochran โดยกำหนดให้ค่าความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2549) จึงได้ผลลัพธ์ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

ทั้งหมด 400 ตัวอย่าง โดยมีการกำหนดขั้นตอนในการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดตัวอย่างจากพื้นที่ในจังหวัดสมุทรปราการและจังหวัดสมุทรสาคร โดยจังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการกำหนดตัวอย่างจากพื้นที่ที่มีการจัดตั้งสถานประกอบการอุตสาหกรรมมากที่สุด 2 ลำดับแรก จาก 6 เขตพื้นที่การปกครองในปี พ.ศ. 2558 (สำนักงานจังหวัดสมุทรปราการ, 2560) ได้แก่ อำเภอบางพลี และอำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรสาคร ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการกำหนดตัวอย่างจากพื้นที่ที่มีการจัดตั้งสถานประกอบการอุตสาหกรรมมากที่สุด 2 ลำดับแรก จาก 3 เขตพื้นที่การปกครองในปี พ.ศ. 2559 (สำนักงานจังหวัดสมุทรสาคร, 2560) ได้แก่ อำเภอเมืองสมุทรสาคร และอำเภอกระทุ่มแบน

ขั้นตอนที่ 2 สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งเขตพื้นที่ (Area Cluster Sampling) โดยเลือกเก็บตัวอย่างในสถานประกอบการจังหวัดสมุทรปราการ และจังหวัดสมุทรสาคร ตามที่ได้กล่าวไว้ในขั้นที่ 1 โดยมีการกำหนดสัดส่วนดังนี้

ตารางที่ 1 การกระจายแบบสอบถาม

ลำดับ	จังหวัดสมุทรปราการ	จำนวนตัวอย่าง
1	อำเภอบางพลี	100
2	อำเภอเมือง	100
	จังหวัดสมุทรสาคร	
1	อำเภอเมือง	100
2	อำเภอกระทุ่มแบน	100
	รวม	**400**

ขั้นตอนที่ 3 เลือกกลุ่มตัวอย่างในเขตที่กำหนดได้โดยการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยมีการสอบถามกลุ่มตัวอย่างก่อนทดลองการใช้งานระบบ ”XENSAFETY” และดำเนินการแจกแบบสอบถามให้ตอบหลังจากการทดลอง

5. ดำเนินการทดลองเปรียบเทียบประสิทธิภาพการใช้งานของระบบ “XENSAFETY” ด้วยวิธีการเปรียบเทียบจำนวนครั้งที่กลุ่มตัวอย่างลืมสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล (Personal Protective Equipment) ก่อนเข้าปฏิบัติงาน โดยแบ่งเป็นช่วงเวลาก่อนและหลังการใช้งานระบบ “XENSAFETY” และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่และค่าร้อยละ

6. ดำเนินการประเมินคุณภาพของระบบ “XENSAFETY” ในแต่ละด้านเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้เกณฑ์การประเมินตามหลักระดับคุณภาพ 5 ระดับ ของ Likert

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับ "การศึกษาระบบการจัดการความปลอดภัยในสถานประกอบการด้วยเครื่องบ่งบอกสัญญาณ Beacon" โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างระบบการจัดการความปลอดภัยในสถานประกอบการด้วยเครื่องบ่งบอกสัญญาณ Beacon และศึกษาและเปรียบเทียบประสิทธิภาพการทำงานของระบบการจัดการความปลอดภัยในสถานประกอบการแบบดั่งเดิม กับระบบการจัดการความปลอดภัยในสถานประกอบการ ด้วยเครื่องบ่งบอกสัญญาณ Beacon โดยผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การสร้างต้นแบบระบบการจัดการความปลอดภัยในสถานประกอบการ ด้วยเครื่องบ่งบอกสัญญาณ Beacon

1.1 หลังจากที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการสอบสวนและวิเคราะห์สาเหตุของการเกิดอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการปฏิบัติงานของพนักงานในระดับปฏิบัติการด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ผ่านการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแก่ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คนสำเร็จแล้ว ผู้วิจัยจึงสามารถสรุปได้ว่าสาเหตุของการเกิดอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการปฏิบัติงานของพนักงานในระดับปฏิบัติการส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากพนักงานที่เป็นผู้ปฏิบัติงานในฝ่ายการผลิตที่ยังขาดประสบการณ์และความเข้าใจถึงขั้นตอนการปฏิบัติงานอย่างถูกวิธี รวมถึงการที่พนักงานไม่ยอมปฏิบัติตามกฎระเบียบตามที่สถานประกอบการได้กำหนดไว้ ตัวอย่างเช่น การไม่สวมใส่อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล เป็นต้น จากนั้นผู้วิจัยจึงนำผลสรุปที่ได้มาทำการออกแบบซอฟต์แวร์ (Software Design) ในรูปแบบของระบบ "XENSAFETY" ต่อไป

1.2 ดำเนินการออกแบบระบบ "XENSAFETY" ที่มุ่งเน้นกลุ่มพนักงานที่เป็นผู้ปฏิบัติงานในฝ่ายการผลิตเป็นหลัก ซึ่งระบบดังกล่าวจะสามารถทำการแสดงผลข้อมูลในรูปแบบการรายงานผลแบบ Real Time ด้วยข้อความตัวอักษรและรูปภาพ เพื่อทำการแสดงให้ผู้บังคับบัญชาได้ทราบว่าพนักงานผู้ปฏิบัติงานคนใดมีการสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลอย่างถูกวิธีก่อนเข้าปฏิบัติงานทุกครั้ง ซึ่งถ้าพนักงานผู้ปฏิบัติงานคนใดไม่ดำเนินการสวมใส่อุปกรณ์ดังกล่าวตามที่ทางผู้บังคับบัญชาหรือสถานประกอบการได้กำหนดไว้ ระบบจะทำการแจ้งเตือนถึงขั้นตอนในการปฏิบัติงานของพนักงานได้อย่างถูกต้องและปลอดภัยตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การติดตั้งอุปกรณ์ของระบบ "XENSAFETY" โดยมีอุปกรณ์หลักคือ Tag Beacon ที่มีหน้าที่ในการส่งสัญญาณแจ้งเตือนให้กับผู้ใช้งานได้ทราบถึงข้อมูลการสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลอย่างถูกวิธีก่อนเข้าปฏิบัติงานตามที่นักพัฒนาระบบได้กำหนดไว้ โดยงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้มีการติดตั้งอุปกรณ์ Tag Beacon เอาไว้กับอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล ได้แก่ รองเท้าเซฟตี้ และหมวกเซฟตี้ รวมถึงอุปกรณ์ยืนยันตนเองอย่างบัตรประจำตัวพนักงาน เพื่อใช้สำหรับการรับสัญญาณและนำไปสู่การระบุตำแหน่งในการแจ้งเตือนพนักงานผู้ปฏิบัติงานถึงขั้นตอนในการปฏิบัติงานอย่างถูกต้องและปลอดภัย

ขั้นตอนที่ 2 นำอุปกรณ์ Tag Beacon มาตั้งค่าในระบบ Software ผ่านเว็บไซต์ที่นักพัฒนาระบบได้จัดเตรียมไว้ ซึ่งในระบบดังกล่าวจะมีการแสดงข้อมูลในรูปแบบของข้อความตัวอักษรและรูปภาพ โดยมีการแสดงผลผ่านการ

แทนสัญลักษณ์รูปภาพของตัวบุคคล ซึ่งเปรียบเสมือนพนักงานผู้ปฏิบัติงานที่มีการสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล และบัตรประจำตัวพนักงาน โดยการแสดงผลใน 1 ครั้ง ผู้ใช้งานจะสามารถทราบให้เห็นเวลาเข้า-ออก ของพนักงานผู้ปฏิบัติงานจำนวน 3 คน ผ่านการแสดงผลในข้อมูลตัวอักษรที่มีการระบุข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย ชื่อ-นามสกุล และรหัสพนักงาน จากนั้นระบบจะมีการแสดงข้อมูลสัญลักษณ์รูปภาพตามตำแหน่งของการสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลที่มีการแจ้งเตือนผ่านสัญลักษณ์ด้วยสีในแต่ละตำแหน่ง หลังจากที่ได้ทำการตั้งค่าในระบบสำเร็จแล้ว ผู้วิจัยและนักพัฒนาระบบจะดำเนินการทดสอบระบบ (System Testing) ในรอบที่ 1 เพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องทางด้านภาษาสั่ง และความสามารถในการทำงานของระบบ

ขั้นตอนที่ 3 นำระบบที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 มาเชื่อมต่อในระบบอินเตอร์เน็ตเข้ากับ “XENSAFETY” และ Gateway โดยในขั้นตอนนี้จะมีการนำอุปกรณ์ Router ที่ทำหน้าที่เป็นตัวรับสัญญาณ และนำเสาสัญญาณที่ทำหน้าที่เป็นอุปกรณ์ในการแสดงสถานะของความครบถ้วนในการสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลเข้ามาใช้ เพื่อให้พนักงานที่เป็นผู้ปฏิบัติงานได้ทราบถึงระบบการจัดการความปลอดภัยในสถานประกอบการ ผ่านการแจ้งเตือนด้วยไฟสัญญาณสีเขียวและสีแดง รวมถึงการแจ้งเตือนด้วยเสียงในกรณีที่พนักงานไม่มีการสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล หรือมีการสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลไม่ครบตามจำนวนที่สถานประกอบการกำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 4 ดำเนินการตั้งค่าความแรงของสัญญาณในการรับส่งข้อมูลของ “XENSAFETY” เพื่อให้สามารถรับสัญญาณได้ในขนาดพื้นที่ที่เหมาะสม โดย Tag Beacon จะสามารถส่งสัญญาณด้วยเทคโนโลยีวัดความใกล้ (Proximity) โดยมีระยะทางอยู่ที่ระหว่าง 0-70 เมตร เพื่อใช้ในการสื่อสารกับอุปกรณ์พกพา Bluetooth 4.0 LE (Low Energy)

ขั้นตอนที่ 5 ดำเนินการทดสอบระบบในรอบที่ 2 เพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องทางด้านการแสดงผลของการแจ้งสัญญาณเตือนในตำแหน่งที่ได้ติดตั้ง Tag Beacon ไว้เพื่อเตรียมดำเนินการทดสอบเพื่อการยอมรับระบบ (Acceptance Testing) ต่อไป

ขั้นตอนที่ 6 ดำเนินการทดสอบเพื่อการยอมรับระบบ เพื่อเป็นการตรวจสอบโดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์ ในการทดสอบและมาตรฐานที่ต้องการได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการ โดยระบบจะทำการแสดงผลลัพธ์จากการตรวจสอบผ่านหน้าเว็บไซต์และเสาสัญญาณดังภาพที่ 2

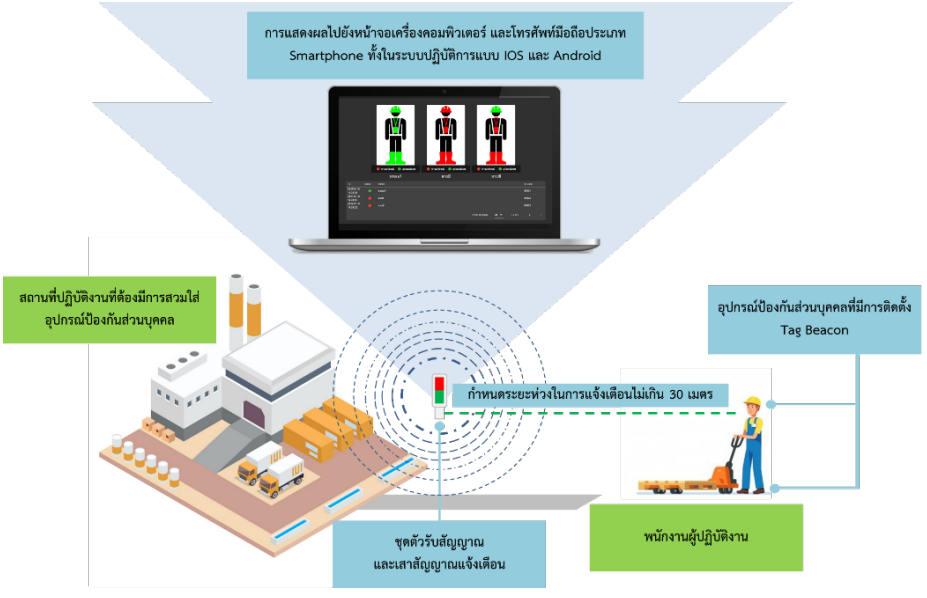

ภาพที่ 2 สรุปกระบวนการทำงานของ “XENSAFETY”

2. ผลการศึกษาและเปรียบเทียบประสิทธิภาพการทำงานของระบบการจัดการความปลอดภัยในสถานประกอบการแบบดั่งเดิม กับระบบการจัดการความปลอดภัยในสถานประกอบการด้วยเครื่องบ่งบอกสัญญาณ Beacon

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบต้นแบบระบบ“XENSAFETY” เพื่อการยอมรับระบบ (Acceptance Testing) สำเร็จแล้ว จึงนำต้นแบบดังกล่าวมาทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานระดับปฏิบัติการ จำนวนทั้งหมด 400 ตัวอย่าง เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการทำงานของระบบ ”XENSAFETY” โดยดำเนินการแจกแบบสอบถามให้ตอบหลังจากการทดลองเสร็จสิ้น ซึ่งจำแนกผลการวิเคราะห์เป็นรายข้อดังต่อไปนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ด้านปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช. มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่าหรือเท่ากับ 1 ปี รายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ระหว่าง 15,001 - 20,000 บาท มีจำนวนชั่วโมงการปฏิบัติงานในแต่ละวันมากกว่า 8 ชั่วโมง และมีระบบการปฏิบัติงานในแผนก โดยไม่มีการแบ่งช่วงเวลาการปฏิบัติงาน (ไม่มีกะ)

2.2 ผลการวิเคราะห์ด้านปัจจัยด้านเครื่องจักรและสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการใช้งานเครื่องจักรที่มีอายุการใช้งานเฉลี่ยอยู่ที่ระหว่าง 1-3 ปี มีการหยุดทำงาน (Breakdown) ของเครื่องจักรต่อ 1 สัปดาห์อยู่ที่ 1 ครั้ง โดยไม่มีการจัดทำคู่มือหรือขั้นตอนการ

ดำเนินงานและวิธีการปฏิบัติงานกับเครื่องจักรแต่ละชนิด แต่มีการกำหนดแผนการตรวจสอบบำรุงรักษาเครื่องจักร และได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเรื่องความปลอดภัยในการปฏิบัติงานกับเครื่องจักรตามชนิด ประเภทและลักษณะการทำงานของเครื่องจักร โดยมีสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่มีแสงสว่างในสถานที่ปฏิบัติงานน้อยเกินไป แต่มีเสียงของเครื่องจักรในสถานที่ปฏิบัติงานอยู่ในระดับปกติ มีอุณหภูมิในที่สถานที่ปฏิบัติงานที่สูงเกินไป (เกิน 30 องศาเซลเซียส) มีการปฏิบัติงานโดยมีฝุ่นละอองในสถานที่ปฏิบัติงาน และมีการปฏิบัติงานโดยมีการเกิดประกายไฟในสถานที่ปฏิบัติงาน

2.3 สรุปผลการวิเคราะห์ด้านการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการใช้งาน

ช่วงที่ 1 ก่อนใช้งานระบบ “XENSAFETY” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยลืมสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล (จำนวน 368 ราย คิดเป็นร้อยละ 92.00) โดยลืมสวมใส่หมวกบ่อยที่สุด (จำนวน 122 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.50) และมีความถี่ในการลืมสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล อยู่ระหว่างที่ 4-6 ครั้งต่อปี (จำนวน 138 ราย เป็นร้อยละ 34.50)

ช่วงที่ 2 หลังใช้งานระบบ “XENSAFETY” พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ไม่มีการลืมสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลก่อนเข้าปฏิบัติงาน (จำนวน 400 ราย คิดเป็นร้อยละ 100)

จากข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยสามารถวัดประสิทธิภาพการใช้งานของระบบ “XENSAFETY” ด้วยวิธีการเปรียบเทียบจำนวนครั้งที่ลืมสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลก่อนเข้าปฏิบัติงานของกลุ่มตัวอย่างในขณะที่ทดลอง โดยแบ่งเป็นช่วงเวลาก่อนและหลังการใช้งานระบบ “XENSAFETY” โดยผู้วิจัยได้กำหนดการติดตั้งอุปกรณ์ Tag Beacon เอาไว้กับอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล ได้แก่ รองเท้า หมวก และบัตรประจำตัวพนักงาน โดยมีการจำลองสถานการณ์ในการปฏิบัติงานจริงของฝ่ายผลิต ในสถานประกอบการ และมีการวางอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลดังกล่าวไว้ โดยไม่มีการแจ้งเตือนให้สวมใส่ ซึ่งผลการทดลองสามารถสรุปช่วงเวลาก่อนและหลังการใช้งานระบบ “XENSAFETY” ได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การทดลองเปรียบเทียบประสิทธิภาพการใช้งานของระบบ “XENSAFETY”

ช่วงก่อนใช้งานระบบ “XENSAFETY”			**ช่วงหลังใช้งานระบบ “XENSAFETY”**		
ข้อมูลการลืม	จำนวน	ร้อยละ	ข้อมูลการลืม	จำนวน	ร้อยละ
การลืมสวมหมวก	98	24.50	การลืมสวมหมวก	0	0.00
การลืมสวมรองเท้า	41	10.25	การลืมสวมรองเท้า	0	0.00
การลืมบัตรประจำตัว	141	35.75	การลืมบัตรประจำตัว	0	0.00
ค่าเฉลี่ยรวม	**94**	**23.50**	**ค่าเฉลี่ยรวม**	**0**	**0.00**

จากตารางที่ 2 ผู้วิจัยจึงสามารถสรุปได้ว่าการนำระบบ “XENSAFETY” เข้ามาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงานในสถานประกอบการจะมีส่วนช่วยให้พนักงานผู้ปฏิบัติงานได้เกิดความตระหนักถึงการสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล เพื่อความปลอดภัยก่อนเข้าปฏิบัติงานทุกครั้งได้อย่างมีประสิทธิภาพ สาเหตุอันเนื่องมาจากการทดลองใช้งานระบบ “XENSAFETY” มีส่วนช่วยให้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปฏิบัติงานไม่เกิดการลืมสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลของพนักงานก่อนเข้าปฏิบัติงานได้ เพราะมีการแจ้งเตือนผ่านเสาสัญญาณ จึงส่งผลให้ระบบการจัดการความปลอดภัยในสถานประกอบการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และมีอัตราความเสี่ยงในการกระทำที่ไม่ปลอดภัยลดลง

ซึ่งหลังจากที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองเปรียบเทียบประสิทธิภาพการใช้งานของระบบ “XENSAFETY” เสร็จสิ้นแล้ว จึงทำการประเมินคุณภาพของระบบ “XENSAFETY” โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการประเมินคุณภาพของระบบ“XENSAFETY” โดยรวมอยู่ในระดับดี (ค่าเฉลี่ย มีค่าเท่ากับ 4.01) และกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนให้ระดับความสำคัญไม่แตกต่างกันมาก (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าเท่ากับ 0.235) โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินคุณภาพของระบบ “XENSAFETY”

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. ความเหมาะสมในการใช้งานจริง ของระบบ “XENSAFETY”	4.32	0.349	ดี
2. การนำเสนอในรูปแบบเสียงสัญญาณแจ้งเตือนของระบบ “XENSAFETY”	4.12	0.327	ดี
3. การนำเสนอในรูปแบบแสง สี สัญญาณแจ้งเตือนของระบบ “XENSAFETY”	3.77	0.244	ดี
4. ความสมบูรณ์ของหน้าจอแสดงผล ของระบบ “XENSAFETY”	3.98	0.382	ดี
5. ประสบการณ์หลังการใช้งานระบบ “XENSAFETY”	4.61	0.412	ดีมาก
6. ความสะดวก และความง่าย ในการติดตั้งของระบบ “XENSAFETY”	3.12	0.435	ปานกลาง
7. การรองรับระบบปฏิบัติการของโทรศัพท์มือถือสมาร์ทโฟน (IOS และ Android) ของระบบ “XENSAFETY”	4.42	0.324	ดี
8. ความรวดเร็วในการแจ้งเตือน ของระบบ “XENSAFETY”	3.91	0.249	ดี
9. ความเสถียรในตัวอุปกรณ์ ของระบบ“XENSAFETY”	3.24	0.318	ปานกลาง
10. ประโยชน์ของระบบ “XENSAFETY” ในการนำไปใช้จริง	4.59	0.293	ดีมาก
รวม	**4.01**	**0.235**	**ดี**

จากตารางที่ 6 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า ด้านประสบการณ์หลังการใช้งานระบบ "XENSAFETY" มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก (ค่าเฉลี่ย มีค่าเท่ากับ 4.61) และกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนให้ระดับความสำคัญไม่แตกต่างกันมาก (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าเท่ากับ 0.412) รองลงมาคือ ด้านประโยชน์ของระบบ "XENSAFETY" ในการนำไปใช้จริงมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก (ค่าเฉลี่ย มีค่าเท่ากับ 4.59) และกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนให้ระดับความสำคัญไม่แตกต่างกันมาก (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าเท่ากับ 0.293) ตามลำดับ

อภิปรายผล

สาเหตุของการเกิดอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการปฏิบัติงานของพนักงานในระดับปฏิบัติการส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากพนักงานที่เป็นผู้ปฏิบัติงานในฝ่ายการผลิต ที่ยังขาดประสบการณ์และความเข้าใจถึงขั้นตอนการปฏิบัติงานอย่างถูกวิธี รวมถึงการที่พนักงานไม่ยอมปฏิบัติตามกฎระเบียบตามที่สถานประกอบการได้กำหนดไว้ โดยเฉพาะในประเด็นของการไม่สวมใส่อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล ดังนั้นการสร้างระบบการจัดการความปลอดภัยในสถานประกอบการด้วยเครื่องบ่งบอกสัญญาณ Beacon จึงนับเป็นอีกหนึ่งทางเลือกที่ช่วยเสริมสร้างประสบการณ์และความเข้าใจเกี่ยวกับการสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลเพื่อป้องกันการเกิดอันตรายจากการปฏิบัติงานได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิธินพ ทองวาสนาส่ง และ วิภาวรรณ ทองเนียม (2562) ที่ได้ทำการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ด้านระบบการจัดการความปลอดภัยในโรงงาน ด้วยเทคโนโลยี Internet of Things ของนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ โดยแนวทางต้นแบบดังกล่าวจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของสื่อการเรียนรู้สมัยใหม่เกี่ยวกับระบบการจัดการความปลอดภัยในโรงงานที่มีการนำเอาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาประยุกต์ใช้ ก่อให้เกิดการคิดในกระบวนการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เป็นการเรียนรู้ตามแนวคิดแบบมีวิจารณญาณ ไม่ใช่เพียงการจดจำข้อมูล หรือมโนทัศน์เพียงอย่างเดียว

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองเปรียบเทียบประสิทธิภาพการทำงานของระบบการจัดการความปลอดภัยในสถานประกอบการแบบดั่งเดิม กับระบบการจัดการความปลอดภัยในสถานประกอบการด้วยเครื่องบ่งบอกสัญญาณแบบ Becon จึงพบว่า ระบบการจัดการความปลอดภัยในสถานประกอบการด้วยเครื่องบ่งบอกสัญญาณแบบ Becon มีประสิทธิภาพมากกว่าระบบการจัดการความปลอดภัยในสถานประกอบการแบบดั่งเดิม โดยการนำระบบดังกล่าวเข้ามาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงานในสถานประกอบการจะมีส่วนช่วยให้พนักงานผู้ปฏิบัติงานได้เกิดความตระหนักถึงการสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลเพื่อความปลอดภัยก่อนเข้าปฏิบัติงานทุกครั้ง รวมถึงเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพในด้านการบริหารจัดการความปลอดภัยของสถานประกอบการต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รจนาภรณ์ ติดไชย และคณะ (2560) ที่กล่าวว่า การใช้งานอุปกรณ์ Beacon จะสามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิเคราะห์ต่อไป และได้สามารถแสดงถึงการเชื่อมโยงของระบบต่าง ๆ ในการใช้งานระบบ Beacon เพื่อให้เกิดความสะดวกในการใช้งานขององค์กร

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้ประกอบการในสถานประกอบการ ควรมีการปรับตัวและให้ความสำคัญในเรื่องของการจัดการความปลอดภัยในการปฏิบัติงานให้มากยิ่งขึ้น รวมถึงมีการแสวงหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอุปกรณ์ เครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยี Internet of Things เข้ามาปรับใช้กับสถานประกอบการในแผนกต่าง ๆ เพื่อลดอัตราการสูญเสียที่เกิดจากภัยอันตรายจากการปฏิบัติงาน

2. พนักงานผู้ปฏิบัติงาน ควรมีการใส่ใจและปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานประกอบการอย่างเคร่งครัด เพื่อลดอัตราการสูญเสียที่เกิดจากภัยอันตรายจากการปฏิบัติงานของตนเอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน

3. นักพัฒนาโปรแกรม ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาความเสถียรของเครื่องมือ อุปกรณ์ที่เป็นเทคโนโลยี Internet of Things ให้สามารถแสดงผลได้อย่างรวดเร็ว รวมถึงลดขั้นตอนการใช้งานที่ไม่ซับซ้อน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเข้าถึงข้อมูลของผู้ประกอบการ และพนักงานผู้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ(วช.) และขอขอบคุณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ที่ให้การสนับสนุนงานด้านการวิจัยด้วยดีเสมอมา

Reference

Heinrich, H.W. (1959). **Industrial Prevention.** New York: McGraw-Hill.

Thailand. Compensation fund. (2017). **Annual Report 2016 Compensation Fund.** Nonthaburi: Social Security Office. Ministry of Labor.

Thailand. Samutsakhon Provincial Office. (2017). **Briefing Samutsakhon.** Samutsakhon: Samutsakhon Provincial Office.

Thailand. Samutprakan Provincial Office. (2017). **Samutprakan Development Plan 4 years (2018-2021).** Samutprakan: Samutprakan Provincial Office.

Tidchai, Rojanaporn, et al. (2017). Beacon Implementations for Work Process Monitoring in Health Care Services. **Journal of the Thai Medical Informatics Association**, 3(2). 39-45.

Tongwassanasong, Nitinop and Tongniam, Wiphawan. (2019). Development of Learning Materials in Safety Management Systems in Factories using the Internet of Things Technology Powered by the Industrial Management Students, Rajamangala University of Technology Rattanakosin. **National Academic Conference the 2nd Quality Assurance of Education**, 159-166.

Vanichbuncha, Kanlaya. (2006). **Statistics for Research.** (2nd Edition.) Bangkok: Chula Printing House.

การสำรวจและประเมินพฤติกรรมประชาชนในการค้าขายบริเวณเขตการค้าชายแดนพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน

Exploring and Evaluatiing Public Behavior in The Trading Area, Border Trade Area, Mae Hong Son Province.

ชุติมันต์ สะสอง
Chutimun Sasong
สาขาวิชาการจัดการการค้าชายแดน วิทยาลัยแม่ฮ่องสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ วิทยาเขตแม่ฮ่องสอน
Border Trade Management Program, Mae Hong Son College, Chiang Mai Rajabhat University, Mae Hong Son Campus.
e-mail: chutimun24@gmail.com

Received: September 17, 2019
Revised: November 17, 2019
Accepted: November 24, 2019

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสำรวจช่องทาง-ท่าข้าม และจุดผ่อนปรนเขตการค้าชายแดนบริเวณพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา 2) เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมประชาชนในการค้าขายสินค้าบริเวณเขตการค้าชายแดนพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการค้าขายบริเวณเขตการค้าชายแดนพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ประชากร คือ หน่วยงานราชการและหน่วยงานภาคเอกชน ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 30 คน เครื่องมือวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

ผลการวิจัย พบว่า ช่องทาง-ท่าข้าม เขตการค้าชายแดนบริเวณพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา มีทั้งหมดจำนวน 39 แห่ง และมีจุดผ่อนปรนจำนวน 5 แห่ง โดยมีทางการไทยและทางการเมียนมารับผิดชอบดูแล ประชาชนไปมาหาสู่กันเป็นประจำ มีกิจกรรมสร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อกันอย่างใกล้ชิด ส่วนพฤติกรรมประชาชนในการค้าขายสินค้าบริเวณเขตการค้าชายแดนพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนแบ่งออกเป็น 7 ด้าน คือ (1) ลักษณะการทำธุรกิจ (2) ประเภทสินค้าที่ค้าขาย (3) แหล่งผลิตสินค้าที่จำหน่าย (4) ภาษาที่ใช้ในการติดต่อค้าขาย (5) การคมนาคมขนส่ง (6) การชำระเงิน และ (7) โอกาสขยายธุรกิจของผู้ประกอบการ ส่วนแนวทางการพัฒนาควรให้จังหวัดแม่ฮ่องสอนเสนอนโยบายไปยังรัฐบาล เพื่อกำหนดจุดผ่อนปรนให้ยกระดับเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษการค้าการลงทุนชายแดนไทย-เมียนมา และสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก และความปลอดภัยในบริเวณดังกล่าว

คำสำคัญ: การสำรวจ พฤติกรรม การค้าชายแดน

ABSTRACT

This research is survey research. There is a purpose of (1) to explore the channel - Tha Kham and The border trade area of Mae Hong Son Province between Thailand and the Republic of the Union of Myanmar, (2) to analyze the behavior of the people in the trade area of the border trade area, Mae Hong Son Provincial area, And 3) To study the development of trade in the area of the border trade area, Mae Hong Son Province, the population is government and private agency. Use the method to choose a specific sample group (purposive sampling). The number of 30 people, the research tool is a Semi-Structure Interview.

The research results found that the channel-Tha Kham-border trade area of Mae Hong Son Province between Thailand and The Republic of the Union of Myanmar. There are all 39 of them, and there are several five respites with Thai and official is responsible for taking care of the people to come to each other regularly. There is a good relationship with each other carefully. The public behavior in the trade area, the area of the border trade area, Mae Hong Son Province, divided into 7 sides is (1) Business Characteristics (2) Product types that are sold (3) Hotbed products (4) Languages used to contact for sales (5) Transport Transportation (6) Payment and (7) The opportunity to expand the business of entrepreneurship. The development guidelines should be provided to the Mae Hong Son Province to offer policies to the government to determine the relief point to be an exclusive economic zone, Thai-Myanmar border investment, and build facilities and safety in such areas.

Keyword: Exploring , Behavior , The border trade

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยให้ความสำคัญกับการค้าชายแดน ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจและนำไปสู่การกระจายผลประโยชน์และลดความเลื่อมล้ำด้านรายได้ สิ่งแรกที่ต้องเร่งดำเนินการ คือ การส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ประกอบการเล็งเห็นโอกาสการค้าจากกำลังซื้อที่กำลังเติบโตและการอำนวยความสะดวกด้านการค้าระหว่างประเทศที่พัฒนามากขึ้น

ประเทศไทยยังมีมิติทางการค้าชายแดนอีกหลายประเด็นที่ต้องเร่งรัดดำเนินการเพื่อกระจายผลประโยชน์การค้าชายแดนให้คนส่วนใหญ่ของประเทศ แนวโน้มการค้าชายแดนมีการเติบโตและขยายตัวอย่างต่อเนื่อง จึงมีความสำคัญทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ทำให้สามารถติดต่อค้าขายไปมาหาสู่ระหว่างพรมแดนมีช่องทางการค้าชายแดนระหว่างกัน โดยมีทั้งจุดผ่านแดนถาวร จุดผ่านแดนชั่วคราว และจุดผ่อนปรนกระจายอยู่ในจังหวัดชายแดนทั่วประเทศ

ปัจจัยที่สร้างความได้เปรียบของสินค้าไทยในตลาดประเทศเพื่อนบ้าน คือความคุ้นเคยกันด้านวัฒนธรรม เนื่องจากรูปแบบการบริโภคที่มีความใกล้เคียงกันเป็นพื้นฐานดั้งเดิม ทำให้สินค้าที่ส่งไปขายยังตลาดประเทศเพื่อนบ้านไม่ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบมากนัก อีกทั้งผู้บริโภคในตลาดเพื่อนบ้านมีความนิยมและยอมรับสินค้าไทยในระดับค่อนข้างดีในฐานะที่เป็นสินค้าคุณภาพดี มีความน่าเชื่อถือ ราคาไม่แพง สินค้าที่มีศักยภาพที่ผู้ประกอบการไทยมีความสามารถในการแข่งขันกับประเทศคู่แข่งในตลาดเพื่อนบ้าน อาทิ สินค้าอาหารและเครื่องดื่ม อัญมณีและเครื่องประดับ ผลิตภัณฑ์เสริมความงาม สินค้าประดับบ้าน รวมทั้งเสื้อผ้า และสินค้าแฟชั่น เป็นต้น (วิมล ปั้นคง, 2557, ออนไลน์)

จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นจังหวัดชายแดนจังหวัดหนึ่ง ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเมียนมา ตั้งอยู่ทางด้านตะวันตกสุดของภาคเหนือ โดยอยู่ห่างจากกรุงเทพฯประมาณ 924 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 12,681.259 ตารางกิโลเมตรปัจจุบันแบ่งการปกครองออกเป็น 7 อำเภอ คือ อำเภอเมืองแม่สะเรียง ขุนยวม ปาย แม่ลาน้อย สบเมย และปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอนได้ชื่อว่า เมืองสามหมอก เนื่องจากเป็นเมืองในหุบเขา ล้อมรอบด้วยภูเขาสลับซับซ้อนทอดขนานไปกับทิวเขาถนนธงชัย และทิวเขาแดนลาว ดังนั้น จึงถูกปกคลุมด้วยหมอกตลอดทั้งปี มีทิวทัศน์สวยงามตามธรรมชาติของเทือกเขาสลับซับซ้อนและป่าไม้นานาพันธุ์จนมีคำกล่าวว่า “เป็นสวิตเซอร์แลนด์ของเมืองไทย” (การจัดการการค้าชายแดน, 2562, น. 1)

นอกจากนี้ จังหวัดแม่ฮ่องสอนซึ่งเป็นเมืองชายแดนติดกับประเทศเมียนมา ที่ผ่านมาประชาชนทั้งสองประเทศไปมาหาสู่กัน ซื้อขายสินค้าและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมร่วมกันมาอย่างยาวนาน ทั้งนี้จังหวัดแม่ฮ่องสอนพยายามผลักดันให้เกิดจุดผ่านแดนถาวรเพื่อเป็นการส่งเสริมการแข่งขันการค้าบริเวณชายแดนของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านให้มีการขยายตัวมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้สามารถจัดเก็บรายได้เพิ่มขึ้น ถือเป็นการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับประชาชนโดยตรง

อย่างไรก็ตามแม้จะมีการผลักดันจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่ก็ยังต้องมีการศึกษาถึงช่องทาง – ท่าข้าม จุดผ่อนปรนการค้าชายแดน จากจังหวัดแม่ฮ่องสอนไปยังสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา รวมถึงศึกษาพฤติกรรมการค้าชายแดนไทย-เมียนมา เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับผู้ประกอบการค้าชายแดนได้ผลิตสินค้าและหาช่องทางจำหน่ายสินค้าไปยังประเทศเมียนมา ก่อให้เกิดแนวทางการพัฒนาการค้าขายบริเวณเขตการค้าชายแดน เกิดการจ้างงานในชุมชน ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น ก่อให้เกิดเศรษฐกิจที่ดี ส่งผลให้คนในชุมชนชายแดนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ผู้ประกอบการนำผลวิจัยไปใช้ตัดสินใจทำการค้า การลงทุนในบริเวณเขตการค้าชายแดนกับประเทศเมียนมา ประโยชน์เชิงนโยบายหน่วยงานภาครัฐสามารถกำหนดเป็นแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด กำหนดเป็นนโยบายการบริหารงานด้านการค้า การลงทุน และด้านความมั่นคงชายแดน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสำรวจช่องทาง-ท่าข้าม และจุดผ่อนปรนเขตการค้าชายแดนบริเวณพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

2. เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมประชาชนในการค้าขายสินค้าบริเวณเขตการค้าชายแดนพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน

3. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการค้าขายบริเวณเขตการค้าชายแดนพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลช่องทาง-ท่าข้าม และจุดผ่อนปรนเขตการค้าชายแดนบริเวณพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

2. รับรู้พฤติกรรมประชาชนในการค้าขายสินค้าบริเวณเขตการค้าชายแดนพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน

3. ได้แนวทางการพัฒนาการค้าขายบริเวณเขตการค้าชายแดนพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน

4. หน่วยงานภาครัฐสามารถนำไปกำหนดเป็นนโยบายการบริหารงาน และส่งเสริมการค้าการลงทุนแก่ผู้ประกอบการค้าชายแดน

5. ผู้อ่านงานวิจัยได้ความรู้ ข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจทำการค้า การลงทุนบริเวณเขตการค้าชายแดนพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน

การทบทวนวรรณกรรม

พฤติกรรมประชาชน

พฤติกรรมประชาชน หมายถึง พฤติกรรมซึ่งทำการค้นหา การซื้อ การใช้ การประเมินผลการใช้สอยผลิตภัณฑ์ และการบริการ ซึ่งคาดว่าจะตอบสนองความต้องการของตนเอง (Schiffman and Kanuk, 1994) ทั้งนี้รวมถึงพฤติกรรมการกิน การใช้ การซื้อ และความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อผลิตภัณฑ์จึงแตกต่างกันออกไป ทำให้มีการซื้อการบริโภคสินค้าและบริการหลาย ๆ ชนิดที่แตกต่างกัน นอกจากลักษณะประชากรดังกล่าวแล้ว ยังมีปัจจัยอื่น ๆ อีกที่ทำให้มีการบริโภคแตกต่างกัน (กมลภพ ทิพย์ปาละ, 2555)

ดังนั้น การวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้บริโภคสามารถเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ได้จาก 7 คำถาม (6Ws 1H) เพื่อค้นหาคำตอบเกี่ยวกับพฤติกรรมของ ผู้บริโภค ได้แก่ (1) ใครอยู่ในตลาดเป้าหมาย (Who is in the target market) (2) ผู้บริโภคซื้ออะไร (What does the consumer buy) (3) ทำไมผู้บริโภคจึงซื้อ (Why does the consumer buy) (4) ใครมีส่วนร่วมในการตัดสินใจซื้อ (Who participates in the buying) (5) ผู้บริโภคซื้อเมื่อใด (When does the consumer buy) (6) ผู้บริโภคซื้อที่ไหน (Where does the consumer buy) และ (7) ผู้บริโภคซื้ออย่างไร (How does the consumer buy) ปรัชญา ปิยะรังสี, 2554)

แนวคิดการค้าชายแดน

การค้าชายแดน หมายถึง การค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ มาเลเซีย เมียนมา สปป. ลาว และ กัมพูชา โดยการส่งออกและนำเข้าผ่านทางจุดผ่านแดนที่จัดตั้งขึ้นบริเวณชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างเป็นทางการ ตามประกาศกระทรวงมหาดไทยภายใต้พระราชบัญญัติการตรวจคนเข้าเมือง ซึ่งเป็นการค้าที่เกิดขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ ของประชาชนหรือผู้ประกอบการที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัด อำเภอ หมู่บ้านที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน การซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างประชาชน ที่อยู่อาศัยตามบริเวณชายแดนของทั้งสองฝ่าย โดยมีมูลค่าครั้งละไม่มากนัก ส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่มีความจำเป็นต่อชีวิตประจำวัน เช่น สินค้าอุปโภคบริโภค สินค้าเกษตรบางชนิด และ

สินค้าที่หาได้จากธรรมชาติได้แก่ ของป่า ซากสัตว์ เป็นต้น เป็นการค้าที่มีกรรมวิธีไม่ยุ่งยาก และมีความสะดวกรวดเร็ว การค้าชายแดนมีทั้งที่ถูกต้องตามกฎหมายผ่านด่านศุลกากร ปัจจุบันนี้ช่องทางการค้าที่ราชการได้กำหนดไว้ให้สามารถทำการค้าขายได้ตามกฎหมาย สามารถจำแนกออกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ จุดผ่านแดนถาวร จุดผ่านแดนชั่วคราว และจุดผ่อนปรน ซึ่งช่องทางในแต่ละประเภทมีลักษณะการค้าขายที่แตกต่างกันไป (สำนักยุทธศาสตร์และการวางแผนพัฒนาพื้นที่/สศช. , 2561, น. 1-3)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เทพรักษ์ สุริฝ่าย และ ลำปาง แม่นมาตย์ (2561, น. 153) ได้ทำวิจัยบทบาทการค้าชายแดนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษา จังหวัดหนองคาย จังหวัดนครพนม และจังหวัดมุกดาหาร ผลการวิจัยพบว่า การค้าชายแดนมีลักษณะการค้าทั่วไปทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ของพ่อค้า-แม่ค้า หรือผู้ประกอบการ ที่อาศัยอยู่บริเวณชายแดน สินค้าที่นำมาจำหน่ายส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุปโภค-บริโภค และสินค้านำเข้า-ส่งออกระหว่างประเทศ ผู้ซื้อหรือลูกค้าที่เดินทางมาซื้อสินค้าบริเวณชายแดน ได้แก่ คนต่างชาติ คนในภูมิภาคอื่นของประเทศไทยและคนในชุมชนท้องถิ่น ซึ่งในภาพรวม พบว่า การค้าชายแดนส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนด้านบวกทั้งด้านอาชีพและการจ้างงาน ด้านการเพิ่มรายได้ และด้านสังคมความเป็นอยู่ และมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนด้านการส่งเสริมอาชีพ และการจ้างงานในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนจนสามารถลดภาวะการย้ายถิ่นฐาน รวมถึงการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศให้ดีขึ้นทั้งด้านการติดต่อการค้าและแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างประเทศ การลงทุนทางการค้า การขนส่งคมนาคม มีการสร้างเครือญาติโดยการแต่งงานข้ามวัฒนธรรมการเที่ยวงานบุญประเพณี และการจัดงานประเพณีต่าง ๆ ร่วมกัน

เจษฎา ความคุ้นเคย. (2561). การพัฒนารูปแบบเขตเศรษฐกิจชายแดนไทย - กัมพูชา เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน. ผลการวิจัย พบว่า ระดับความพร้อมในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนไทย-กัมพูชา อยู่ในระดับปานกลาง โดยขีดความสามารถของผู้ประกอบการท้องถิ่นสูงสุด ระดับความสำเร็จในการดำเนินการตามยุทธศาตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน อยู่ในระดับปานกลาง โดยการเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันและพัฒนา คุณภาพชีวิตสูงสุด ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง พบว่า ความพร้อมในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนไทย-กัมพูชา ส่งผลต่อความสำเร็จด้านดำเนินการตามยุทธศาตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ร้อยละ 77 รูปแบบเขตเศรษฐกิจชายแดนไทย-กัมพูชา เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน คือ มาตรฐานการให้บริการและขีดความสามารถของบุคลากร ระบบการคมนาคมขนส่ง ขีดความสามารถของผู้ประกอบการท้องถิ่น และระบบโลจิสติก

ฉัฐมณฑน์ ทองสมจิตติ์ และคณะ. (2560, น. 31). บุพปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์การค้าชายแดนไทย-สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ผลการวิจัยพบว่า (1) นโยบายส่งเสริมจากภาครัฐบาลเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากต่อประสิทธิผลของการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์การค้า ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างคู่ค้า และปัจจัยด้าน

ต้นทุนสินค้า มีความสำคัญรองลงมา ตามลำดับ และ (2) ประสิทธิผลของการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์การค้าชายแดนไทย-สปป.ลาวสู่เศรษฐกิจอาเซียน ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างคู่ค้า และนโยบายส่งเสริมภาครัฐ ส่วนปัจจัยด้านต้นทุนสินค้า แม้ไม่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุทางตรงต่อการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์การค้าก็ตาม แต่มีความสัมพันธ์ทางตรงกับปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างคู่ค้าและนโยบายส่งเสริมจากภาครัฐบาล

อังคณา ธรรมสัจการ และ สายฝน ไชยศรี. (2558, น. 46-50) พฤติกรรมการค้าชายแดนไทย-มาเลเซียในจังหวัดสงขลา ผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมการค้าส่วนใหญ่ค้าปลีก สินค้าได้แก่ เสื้อผ้า รองลงมาเป็นสินค้าอุปโภคบริโภค ทำการค้ามานานมากกว่า 5 ปี ภาษาเพื่อการค้าขาย คือ ภาษา มาเลเซีย รองลงมาภาษาไทย ในตลาดด่านนอก ส่วนตลาดหาดใหญ่ ภาษาไทย รองลงมา ภาษาจีน ภาษามาเลเซีย ตามลำดับ สินค้าส่วนใหญ่เป็นสินค้าผลิตในประเทศไทย ใช้เงินสด สกุลบาทและริงกิต ชาวมาเลเซียนิยมซื้อเสื้อผ้า สินค้าอุปโภคบริโภค บริการท่องเที่ยว โดยมาซื้อด้วยตนเอง ปัญหาการค้าชายแดน ผู้ประกอบการกังวลเรื่องอัตราแลกเปลี่ยนริงกิตที่อ่อนค่าลง ทำให้นักท่องเที่ยวลดลง การขนส่งของไทยมีปัญหาไม่สะดวกเหมือนมาเลเซีย การกีดกันการค้าที่ไม่ใช่ภาษี โควต้าสินค้าผ่านแดน จำกัดการนำเข้าข้าวสารต้องผ่านเฉพาะด่านสะเดา แนวทางแก้ไขเร่งสร้างทางคมนาคมในไทยให้สามารถเชื่อมโยงกับทางประเทศมาเลเซีย

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงนำมาสร้างกรอบแนวคิดในการทำวิจัยได้ดังนี้

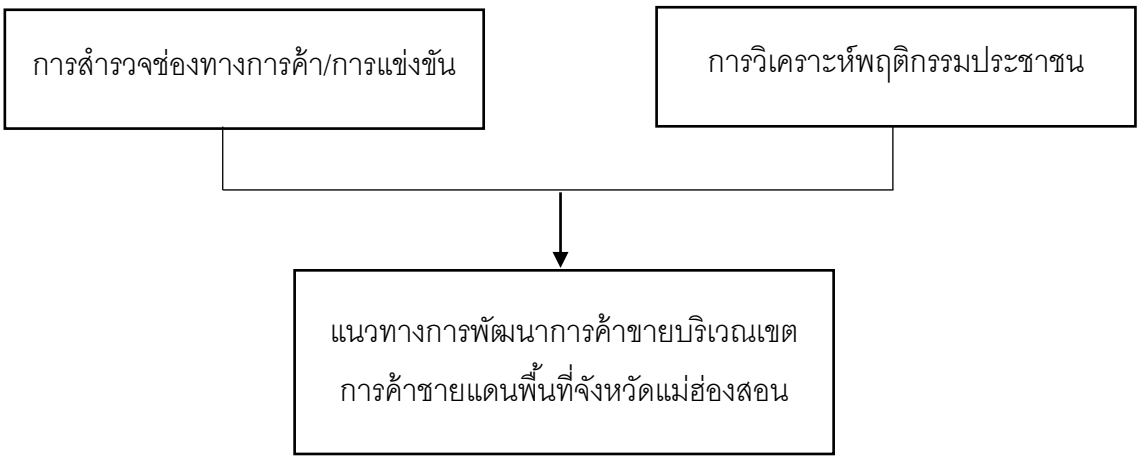

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้วิธีดำเนินการวิจัยแบบเชิงสำรวจ ศึกษาข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิ และแหล่งปฐมภูมิ โดยใช้วิธีการศึกษาหลายวิธี ได้แก่ การศึกษาข้อมูลเชิงเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลัก และการสังเกต โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย หน่วยงานทหาร ตำรวจตระเวนชายแดน สำนักงานศุลกากรจังหวัด ปกครองจังหวัด อุตสาหกรรมจังหวัด พาณิชย์จังหวัด สำนักงานพัฒนาชุมชน ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด และสถาบันการศึกษาในเขตพื้นที่ เป็นต้น หน่วยงานภาคเอกชน ประกอบด้วย นักธุรกิจ และผู้ประกอบการการค้าชายแดน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 30 คน

เครื่องมือวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ และมีค่า IOC ของแบบสัมภาษณ์โดยรวมมีค่า 0.85

วิธีการเก็บข้อมูล

งานวิจัยนี้ มีวิธีการเก็บข้อมูล โดยแบ่งตามลักษณะของข้อมูลเพื่อการวิจัยดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) เป็นการศึกษาภาคสนาม เพื่อสำรวจและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่

2. ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ที่มีส่วนได้และส่วนเสีย อาทิ ข้าราชการในเขตพื้นที่จำนวน 15 คน กลุ่มนักธุรกิจภาคเอกชนและผู้ประกอบการการค้าชายแดน จำนวน 10 คน กลุ่มนักวิชาการในสถาบันการศึกษาในเขตพื้นที่ จำนวน 5 คน รวมจำนวน 30 คน

3. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ บทความวิจัย วารสาร นิตยสาร รายงานการวิจัย และรายงานประจำปี

สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง โดยมีการเสวนากลุ่ม จากนั้นวิเคราะห์เนื้อหา โดยรวบรวมวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิดสรุปเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

ผลการสำรวจช่องทาง-ท่าข้าม เขตการค้าชายแดนบริเวณพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา พบว่า จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีช่องทางไปยังสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา จำนวน 30 ช่องทาง ประกอบด้วย (1) หารเด็ด (2) ห้วยผึ้ง (3) รักไทย (4) ปางโยน (5) ไม้สะเป่ (6) ดอยแสง (7) ทะนาควาย (8) น้ำเพียงดิน (9) แม่สุรินทร์ (10) นาหัวแหลม (11) แม่เงา (12) แม่เงาน้อย (13) ห้วยนา (14) ห้วยต้นนุ่น (15) พะแข่ (16) พะโท (17) ห้วยเดื่อ (18) เสาหิน (19) ดอยผาตั้ง (20) ดอนอ่างหลี (21) ดอยคู (22) ปุงยาม (23) ปางคอง (24) ดอยหลักแต่ง (25) ไม้กาย (26) ขุนห้วยน้ำเพียงดิน (27) ไม้ล้น (28) ป่าแปก (29) หัวราง และ (30) คายหลวง นอกจากนี้ยังมีท่าข้ามไปยังสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา จำนวน 9 ท่าข้าม ประกอบด้วย (1) เวยจี (2) สบแงะ (3) โกป๊ะ (4) แม่สะเกิบ (5) ท่าตาฝั่ง (6) แม่สามแลบ (7) สบเมย (8) สบยวม

และ (9) ทูวาหลู่ ดังภาพที่ 2 (การจัดการการค้าชายแดน, 2562, น. 4)

ทางการไทย (หน่วยงานทหาร) และทางการเมียนมา ทำข้อตกลงร่วมกันให้ประชาชนทั้ง 2 ประเทศ ไปมาหาสู่เพื่อแลกเปลี่ยน ซื้อ-ขายสินค้าและบริการต่าง ๆ ร่วมกันได้เป็นครั้งคราวโดยอนุโลม อีกทั้งมีกิจกรรมเพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกันระหว่างหน่วยงานราชการและประชาชนทั้งสองประเทศ เช่น การทำบุญตักบาตรสองแผ่นดินในเทศกาลสำคัญทางศาสนา การแข่งขันกีฬาเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างบ้านพี่เมืองน้อง เป็นต้น

ช่องทาง-ท่าข้ามยังไม่มีการสำรวจอย่างเป็นทางการเพื่อสนับสนุนให้เป็นจุดผ่อนปรนชั่วคราว ซึ่งจากการสัมภาษณ์ พบว่า หน่วยงานราชการและประชาชนอยากให้เปิดเป็นจุดผ่อนปรนในพื้นที่บางแห่งที่มีความพร้อม เช่น ดอยหลักแต่ง และรักไทยเป็นต้น

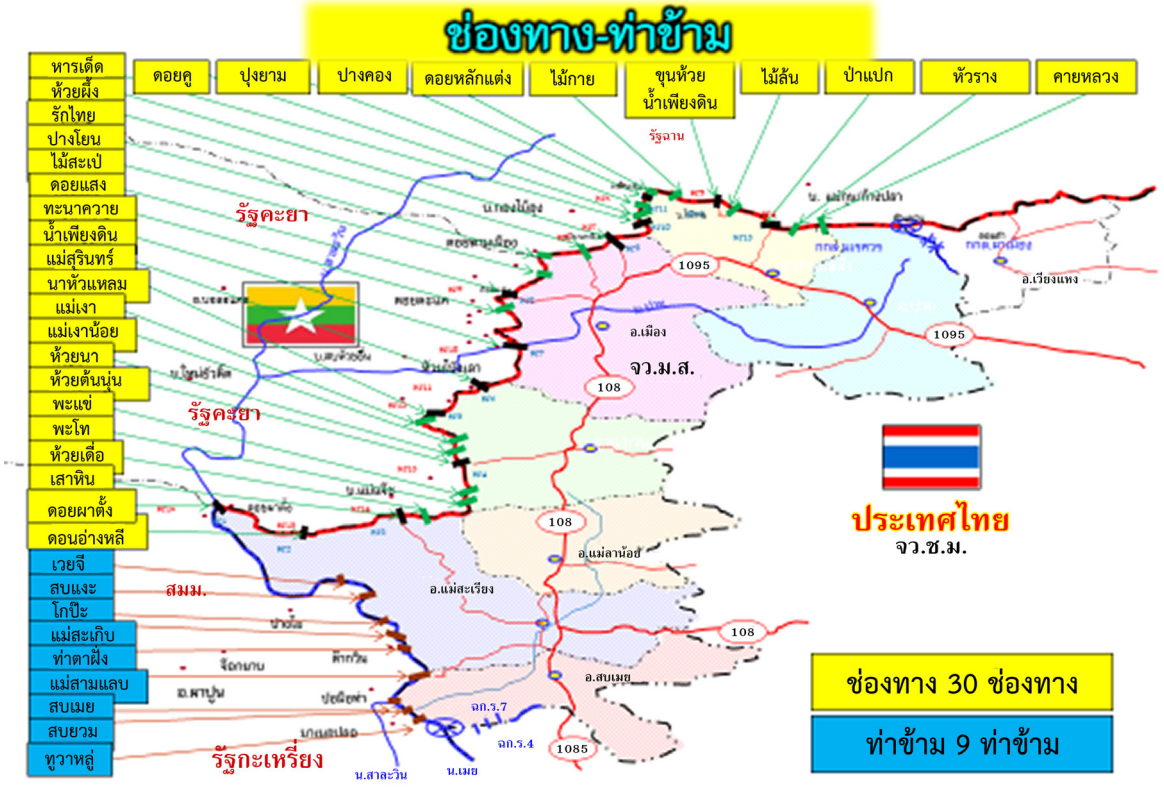

ภาพที่ 2 ช่องทาง-ท่าข้ามไปสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

ที่มา : การจัดการการค้าชายแดน (2562, น. 4)

ส่วนผลการสำรวจจุดผ่อนปรนเขตการค้าชายแดนบริเวณพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา พบว่า เมื่อวันที่ 27 เมษายน 2554 ได้มีประกาศ ศูนย์สั่งการชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนด้านเมียนมา จังหวัดแม่ฮ่องสอนได้กำหนดให้มีจุดผ่อนปรนจำนวน 5 จุดผ่อนปรน ประกอบด้วย (1) จุดผ่อนปรนห้วยผึ้ง (2) จุดผ่อนปรนน้ำเพียงดิน (3) จุดผ่อนปรนห้วยต้นนุ่น (4) จุดผ่อนปรนเสาหิน และ (5) จุดผ่อนปรนแม่สามแลบ ดังภาพที่ 3 (การจัดการการค้าชายแดน, 2562, น. 5)

นอกจากนี้การเข้า-ออกระหว่างประเทศจะมีหน่วยงานทหารของทั้งสองประเทศตรวจสอบประวัติและลงบันทึกเวลาการเข้า-ออก และมีกำหนดเวลาการกลับไว้เป็นหลักฐานทุกครั้ง ซึ่งจุดผ่อนปรนบางแห่งหากได้รับการพัฒนาให้เป็นเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนมีโอกาสเปลี่ยนเป็นจุดผ่อนปรนถาวรเหมือนด่านแม่สาย และด่านแม่สอดได้ เช่น จุดผ่อนปรนห้วยผึ้ง อำเภอเมือง และจุดผ่อนปรนห้วยต้นนุ่น อำเภอขุนยวม

ภาพที่ 3 จุดผ่อนปรนของจังหวัดแม่ฮ่องสอน
ที่มา : การจัดการการค้าชายแดน (2562, น. 5)

ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมประชาชนในการค้าขายสินค้าบริเวณเขตการค้าชายแดนพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ใน 7 ด้าน พบว่า

1. **ลักษณะการทำธุรกิจ**

การทำธุรกิจมีลักษณะเป็นการค้าปลีก และมีตัวแทนรับสินค้าจากตัวเมืองแม่ฮ่องสอนไปขายยังฝั่งประเทศเมียนมา และมีการแลกเปลี่ยนซื้อขายสินค้าระหว่างกันแบบเรียบง่าย ซื้อขายเป็นเงินสด หรือเงินผ่อนตามแต่จะตกลงกันเป็นการภายใน

2. **ประเภทสินค้าที่ค้าขาย**

สินค้าที่ทำการค้าขายส่งออกไปยังประเทศเมียนมาเป็นประเภทสินค้าอุปโภค-บริโภค โดยสินค้าส่งออกที่คนเมียนมานิยม คือ เบียร์ กระป๋อง น้ำมัน เครื่องดื่มชูกำลัง เช่น สปอนเซอร์ น้ำดื่ม น้ำอัดลม สบู่ ยาสีฟัน และเส้นก๋วยเตี๋ยว

ภาพที่ 3 สินค้าอุปโภค – บริโภค ที่ขายในฝั่งเมียนมา
ที่มา : การจัดการการค้าชายแดน (2562, น. 8)

ส่วนสินค้านำเข้ามายังประเทศไทยเป็นสินค้าเกษตร เช่น โค กระบือ ถั่ว งา พริกแห้ง ดีบุก เนื่องจากค่าแรงเมียนมาถูกกว่าค่าแรงไทย

ทั้งนี้การนำสินค้าเข้า-ออกนั้นต้องได้รับการอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอนก่อน เพราะสินค้านำเข้า-ส่งออกนั้นจะมีข้อกำหนด คือ ของต้องห้าม และของต้องกำกับ ของต้องห้าม คือ ของผิดกฎหมายซึ่งห้ามนำเข้าทุกกรณี ส่วนของต้องกำกับ คือ รถยนต์ รถมอเตอร์ไซด์ ซึ่งต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของพื้นที่เท่านั้น ซึ่งคือผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการค้าชายแดน โดยทั่วไปคือผู้ว่าราชการสามารถอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้นำเข้า-ส่งออก หากมีการส่งออกต้องมีการระบุจำนวน สี ทะเบียนรถ อย่างชัดเจน (การจัดการการค้าชายแดน, 2562, น. 9)

3. **แหล่งผลิตสินค้าที่จำหน่าย**

ชาวเมียนมานิยมใช้สินค้าอุปโภค-บริโภคที่มีแหล่งผลิตในประเทศไทยมากกว่าสินค้าที่ผลิตในจีน เนื่องจากสินค้าของประเทศไทยมีความทนทานกว่า ประณีตกว่า โดยผู้บริโภคเมียนมากล่าวว่าซื้อของใช้ที่มาจากประเทศจีน 3 ครั้ง เท่ากับซื้อของใช้ที่มาจากประเทศไทยเพียงครั้งเดียว ดังนั้น คนเมียนมาจึงนิยมใช้ของไทย แม้ว่าสินค้าของประเทศจีนจะมีราคาถูกกว่าก็ตาม (อุดม หมั่นศึกษา, 2562, สัมภาษณ์)

4. **ภาษาที่ใช้ในการติดต่อค้าขาย**

ผู้ประกอบการใช้ภาษาไทย ภาษาท้องถิ่น เช่น ภาษาไทใหญ่ ภาษากะเหรี่ยง และภาษาเมียนมา และมีผู้ประกอบการบางรายใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารเพื่อติดต่อซื้อขายสินค้าระหว่างกัน

5. **การคมนาคมขนส่ง**

การขนส่งมี 2 วิธี ได้แก่ วิธีที่ 1 การขนส่งสินค้าใช้วิธีขนส่งทางบก โดยรถยนต์บรรทุกและรถยนต์กระบะแบบท้ายรถยนต์ของฝั่งไทยชนท้ายรถยนต์ของฝั่งเมียนมาขนถ่ายสินค้าระหว่างกัน เพราะรถยนต์ของไทยไม่สามารถข้ามไปฝั่งเมียนมาได้ สินค้าที่ข้ามไปฝั่งเมียนมาต้องใช้รถยนต์ของเมียนมาเท่านั้น ทั้งนี้ในส่วนของโค กระบือนั้นใช้การขนส่งทางเท้าเท่านั้น และวิธีที่

2 การขนส่งโดยวิธีทางเรือ ผู้ประกอบการจะว่าจ้างเรือบรรทุกสินค้าข้ามฝั่งไทย–เมียนมา ซึ่งต้องมีการตรวจสอบจากทางการของสองประเทศทุกครั้ง

6. **การชำระเงิน**

สินค้าที่ซื้อขายกันชำระด้วยสกุลเงิน "บาท" โดยคนเมียนมานำเงินจ๊าดมาแลกกับผู้ประกอบการเอกชนที่รับแลกอัตราเงินจ๊าดและเงินบาท

7. **โอกาสขยายธุรกิจของผู้ประกอบการ**

จุดแรก คือ การค้าขายในจุดผ่อนปรนห้วยผึ้ง ทุนเดิมที่มีอยู่คือ โกดังสินค้า ขาดแต่การบริหารจัดการให้มีกิจกรรมที่ให้คนทั้งสองฝั่งทั้งไทยและเมียนมาได้ซื้อ-ขายสินค้า อาจเป็นเดือนละครั้งหรือสัปดาห์ละครั้ง จากการลงพื้นวิจัย พบว่ามีรถรับจ้างขนส่งสินค้าไปยังเมียนมาทุกวัน

จุดที่ 2 คือ การค้าขายในจุดผ่อนปรนห้วยต้นนุ่น ทุนเดิมที่มีอยู่คือ จังหวัดแม่ฮ่องสอนและอำเภอแม่แจ๊ะ ฝั่งประเทศเมียนมา ได้ทำความตกลงทำตลาดนัดสองแผ่นดิน โดยมีการนำสินค้าของฝั่งไทย และฝั่งเมียนมาไปขายในบริเวณตลาดนัดของอำเภอแม่แจ๊ะ เป็นประจำทุกปี ซึ่งสามารถขยายเวลาจัดกิจกรรม หรือเพิ่มกิจกรรมด้านวัฒนธรรมและกีฬาเข้ามาร่วมด้วย เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง

ทั้ง 2 จุดนี้ ต้องมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องบริหารจัดการให้มีกิจกรรมที่ให้คนทั้งสองฝั่งทั้งประเทศไทยและประเทศเมียนมาได้ซื้อ-ขายสินค้ากันเป็นประจำ และเกิดประสิทธิภาพประสิทธิผล ทั้งนี้ควรมีการรักษาความปลอดภัยให้เข้มข้นขึ้น มีการขยายกำลังการผลิตสินค้าต่าง ๆ เข้ามาในพื้นที่อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอนมากขึ้นเพื่อเป็นการลดต้นทุนค่าขนส่งจากกรุงเทพฯ มายังจังหวัดแม่ฮ่องสอนและส่งต่อไปยังประเทศเมียนมา และมีการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการค้าขายให้มากขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการ

จากผลการสำรวจและผลการวิเคราะห์พฤติกรรมของประชาชน จึงได้เป็นแนวทางการพัฒนาการค้าขายบริเวณเขตการค้าชายแดนพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้ว่า

1. ควรเสนอจังหวัดแม่ฮ่องสอนกำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจุดผ่อนปรนที่มีศักยภาพความพร้อมเป็นต้นแบบนำร่องยกระดับเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษการค้าการลงทุนชายแดนไทย-เมียนมา

2. ควรมีการเสนอนโยบายไปยังรัฐบาลเพื่อกำหนดให้บริเวณจุดผ่อนปรนการค้าชายแดนไทย-เมียนมา เช่น จุดผ่อนปรนห้วยต้นนุน เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าการค้า และดึงดูดนักลงทุนชาวไทยเข้ามาค้าขาย

3. ควรมีการปรับปรุงเรื่องระบบภาษี และขั้นตอนการนำสินค้า เข้า-ออก ประเทศให้มีความสะดวก รวดเร็ว

4. ควรมีการจัดแผนผังของตลาดมิตรภาพชายแดนไทย-เมียนมา และก่อสรางสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มเติม เช่น สถานที่จอดรถ ห้องสุขา ศนูย์อาหาร เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักลงทุน ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยวให้มีจำนวนมากขึ้น

5. ควรมีการจัดตั้งศูนย์สั่งการชายแดนและศูนย์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับตลาดมิตรภาพชายแดน ไทย-เมียนมา เพื่อเป็นศูนย์อำนวยความสะดวกด้านข้อมูลให้แก่นักลงทุน ผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว

สรุปและอภิปรายผล

ช่องทาง-ท่าข้าม เขตการค้าชายแดนบริเวณพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา มีทั้งหมดจำนวน 39 แห่ง และมีจุดผ่อนปรนจำนวน 5 แห่ง ซึ่งได้มีการทำมาค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการระหว่างกันของชาวไทยกับชาวเมียนมามาโดยตลอด ถือเป็นการแลกเปลี่ยนสร้างมูลค่าเพิ่ม สร้างรายได้ และส่งเสริมสินค้าและบริการระหว่างกันแบบกัลยาณมิตร และเกิดคู่ค้าขายที่ผูกพันกันเป็นอย่างดี ทำให้เกิดมิตรภาพของประชาชนทั้งสองแผ่นดินให้มั่นคงยั่งยืนสืบไป สอดคล้องกับงานวิจัยของนวรัตน์ นิธิชัยอนันต์ (2556, น. 109) ที่กล่าวว่า จุดผ่อนปรนทางการค้าช่องกร่าง จึงนับว่าเป็นตลาด ระบายสินค้าจุดเล็ก ๆ ของจังหวัดสุรินทร์ และสามารถที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสุรินทร์พร้อมทั้งเป็นจุดเชื่อมโยงความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมและเศรษฐกิจที่จะช่วยกระดับความสัมพันธ์อันดีตามแนวชายแดนของทั้งสองประเทศ

ส่วนพฤติกรรมประชาชนในการค้าขายสินค้าบริเวณเขตการค้าชายแดนพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ส่วนมากพฤติกรรมของประชาชนชาวไทยมีการเลือกวิธีทำธุรกิจแบบค้าปลีก และมีตัวแทนรับสินค้าจากตัวเมืองแม่ฮ่องสอนไปขายยังฝั่งเมียนมา โดยชาวเมียนมานิยมใช้สินค้าอุปโภค-บริโภคที่มีแหล่งผลิตในไทยในขณะที่ชาวไทยนิยมซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าทางการเกษตรจากชาวเมียนมา ภาษาที่ใช้สื่อสารกันส่วนมากใช้ภาษาไทยและภาษาท้องถิ่น สำหรับวิธีการขนส่งสินค้าใช้ทั้งทางรถยนต์และทางเรือ การชำระเงินค้าสินค้าและบริการใช้สกุลเงินบาท และผู้ประกอบการเสนอให้มีการพิจารณาเปิดจุดผ่อนปรนชั่วคราวเพิ่มขึ้นเพื่อสร้างรายได้ให้กับประชาชนสองแผ่นดิน และเป็นการขยายโอกาสทางธุรกิจให้เจริญก้าวหน้าต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของเทพรักษ์ สุริฝ่าย และ ลำปาง แม่นมาตย์ (2561, น. 153) ที่กล่าวว่า สินค้าที่นำมาจำหน่ายบริเวณชายแดนจังหวัดหนองคาย จังหวัดนครพนม และจังหวัดมุกดาหาร กับประเทศลาว ส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุปโภค บริโภค ซึ่งมีการซื้อขายแลกเปลี่ยนกันแบบกัลยาณมิตรที่มีความผูกพันระหว่างสองแผ่นดินเป็นอย่างดี

ทั้งนี้แนวทางการพัฒนาการค้าขายบริเวณเขตการค้าชายแดนพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ควรมีการเสนอนโยบายไปยังจังหวัดแม่ฮ่องสอนและรัฐบาล เพื่อกำหนดจุดผ่อนปรนที่มีศักยภาพความพร้อมเป็นต้นแบบนำร่องเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษการค้าการลงทุนชายแดนไทย-เมียนมา เพื่อเกิดมูลค่าเพิ่มทางการค้า และดึงดูดนักลงทุนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเข้ามาค้าขาย โดยปรับปรุงเรื่องระบบภาษี และขั้นตอนการนำสินค้า เข้า-ออก ประเทศให้มีความสะดวก รวดเร็ว รวมทั้งมีการจัดตั้งศูนย์สั่งการชายแดนและศูนย์ประชาสัมพันธ์เพื่อเป็นศูนย์อำนวยความสะดวกด้านข้อมูล และความปลอดภัยให้แก่ นักลงทุน ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยว ประชาชนในบริเวณเขตการค้าชายแดนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของวีรวิชญ์ ปิยนนทศิลป์ (2560, น. 1) กล่าวว่า การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ชายแดนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ต้องคำนึงถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สังคม และความมั่นคง ซึ่งเป็นปัจจัยการพัฒนา โดยอาศัยข้อมูลและการมีส่วนร่วมของของหน่วยงาน ภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ควรศึกษาผลกระทบการยกระดับจุดผ่อนปรนทางการค้าทั้ง 5 จุดผ่อนปรนของจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นจุดผ่านแดนถาวร เพื่อให้ได้แนวทางที่ดีที่สุดในการส่งเสริมและพัฒนาการค้าชายแดนต่อไป

2. ควรมีการศึกษาโลจิสติกส์การค้าบริเวณเขตการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาบริเวณพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อทราบถึงปริมาณการนำเข้าส่งออก เพื่อพัฒนาช่องทาง-ท่าข้ามให้เป็นจุดผ่อนปรนและพัฒนาจุดผ่อนปรนให้เป็นจุดผ่านแดนถาวร

Reference

Border Trade Management Program. (2019) .**Information of business and community products in border trade areas, Mae Hong Son Province.** Mae Hong Son: Chiang Mai Rajabhat University, Mae Hong Son Campus.

Bygrave, W. D. & Zacharakis, A. (2011). **Entrepreneurship.** (2nd ed) Hoboken. NJ: John Wiley & Sons.

Hisrich, R. D. , Peters, M.P. & Shepherd, D.A. (2008). **Entrepreneurship.** (7th ed). Singapore : McGraw-Hill.

Mansuksa, U. (2019). Community leader of Huai Ton Nun, Mae Ngao Subdistrict, Khun Yuam District, Mae Hong Son Province. Interview on March 25, 2019.

Nithichaianan, N. (2013). Border trade in the Krang Channel Trade Relief Area between Surin Thailand and Udon Meechai Province, Cambodia. **Journal of Research and Development.** 8 (2), 103-110.

Office of Strategy and Area Development Planning (NESDB) (2017). **Report Summary.** Retrieved September 19, 2018, from http://www.nesdb.go.th/main.php? Filename = nesdb_structure.

Pankong, W. (2014). **Opportunities for Thai border trade (2).** Post Today Newspaper Section: Business-Market / ASEAN Community. Year 12, Issue: 4341, Friday 26 December 2014. Retrieved February 2, 2019 from http://www.itd.or.th/en/ Thai border trading opportunities -2 /.

Piyanontasin, W. (2017). Land area development For trade, investment and improving the quality of life of people. **Journal of Payap University,** 27 (2), 1-13.

Piyarangsi. P. (2011). **Comparison of consumer behavior in factory spirits and community distilled spirits in Chiang Mai province.** (Master thesis, Chiang Mai University).

Ronstadt R. C. (1984). **Entrepreneurship: Text, Cases and Notes**, Lord, Dover.

Surifai, T. , & Manmart, L. (2018). The role of border trade in community economic development: a case study of Nong Khai Province Nakhon Phanom Province And Mukdahan province. **Journal of Politics and Government**, 8 (1), 153-176.

Thippala, K. (2012). **Consumer Decision Making Process in Mueang Chiang Mai District for Camera Purchase Digital single lens image**. (Master thesis, Chiang Mai University).

Thongsomchit, C. , Kularojanaphat, S. , & Thaikasem, S. (2017). Factors Affecting the Development of the Strategic Trade Plan for Thai-Lao People's Democratic Republic to ASEAN Economic Community. **Journal of Research and Development Suan Sunandha Rajabhat University**, 9 (3), 31-44.

Thammasatjakarn, A. , & Chaisri, S. (2015). **Behavior of Thai-Malaysian border behavior in Songkhla province**. (Research report). Songkhla: Songkhla Rajabhat University.

Timmons, J. A. (1999). **New venture creation: Entrepreneurship for the 21st century**. Boston: Irwin/McGraw-Hill.

โครงการการสร้างอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัล เพื่อพัฒนาแรงงานแห่งศตวรรษที่ 21

A Construct of Digital Learning Kingdom for Development 21st Century Skill Workforce

ธันยวิช วิเชียรพันธ์
Thanyawich Vicheanpant
อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาออกแบบสื่อสาร มหาวิทยาลัยศรีปทุมวิทยาเขตชลบุรี
Lecturer of Master of Arts Program in Bachelor of Arts Communication Design Sripatum University, Chonburi Campus
e-mail: thanyawich@gmail.com

Received: September 25, 2019
Revised: October 21, 2019
Accepted: October 26, 2019

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อพัฒนา ทดลองระบบและประเมินคุณภาพการพัฒนาระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลต่างๆ กลุ่มตัวอย่างเป็น นักเรียนระดับประถมศึกษาปี6ไปจนถึงนักเรียนที่ระดับมัธยมศึกษาปี ที่ 6 และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ จำนวน 600 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยค่าเฉลี่ยของคะแนน ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลกับการจัดการเรียนรู้แบบปกติระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้สถิติค่าที (t-test แบบ independent) เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังเรียนโดยใช้สถิติค่าทีแบบจับคู่(Paired-Samples t-test) ผลการวิจัย พบว่า การดำเนินงานพัฒนาระบบฐานข้อมูลสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ในการสร้างอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลเพื่อพัฒนาแรงงานแห่งศตวรรษที่ 21 ประกอบไปด้วย5 ระบบ มีประสิทธิภาพระดับ มากที่สุด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยจัดการเรียนรู้ด้วยระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลสูงกว่าการจัดการเรียนรู้แบบปกติ และมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัล โดยรวม อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุดผลการวิจัย พบว่า การดำเนินงานพัฒนาระบบฐานข้อมูลสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ในการสร้างอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลเพื่อพัฒนาแรงงานแห่งศตวรรษที่21ประกอบไปด้วย5 ระบบ มีประสิทธิภาพระดับ มากที่สุด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยจัดการเรียนรู้ด้วยระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลสูงกว่าการจัดการเรียนรู้แบบปกติ และมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัล โดยรวม อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด

คำสำคัญ: อาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัล

ABSTRACT

The purpose of this research is to develop, test and evaluate the development of Digital Learning Kingdom. The samples Students in Grade 6 to Grade Students 6 and vocational total of 600 people, the statistics used in the research. Consisting of an average of the scores ($\bar{x}$) and standard deviation (SD) test the difference between the average score of students with learning management systems kingdom digital learning for learning, usually between the experimental group and the control group. using statistical t-test (t - Test and independent).Comparing the average scores before and after using statistical paired t (Paired - the Samples, t - Test). The results showed that the development of database 21 consists of five systems have the highest level of achievement of students. The learning management system with digital learning kingdom higher than the normal learning. The score higher than before the study. A significant statistical level 01. Satisfaction of students learning management systems kingdom digital learning overall level of satisfaction of the results showed that the operation of the database. Online learning materials to build digital learning to improve workforce of century 21 comprising 5.The most powerful system The score higher than before the study. A statistically significant level 01. Satisfaction of students with learning management systems, learning digital realm as a whole in the most satisfaction.

Keywords: Digital learning Kingdom

บทนำ

โครงการการสร้างอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลเพื่อพัฒนาแรงงานแห่งศตวรรษที่ 21 (A Construct of Digital Learning Kingdom for Development 21stCentury Skill Workforce) เป็นหนึ่งในวิธีการเพื่อช่วยแก้ปัญหาเรื่องความไม่เท่าเทียมและความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ซึ่งส่งผลให้ผู้ที่ขาด โอกาสหรือไม่มีโอกาสได้ศึกษาในระบบโรงเรียนปกติต้องไปประกอบอาชีพที่คนเหล่านั้นไม่ได้ชอบหรืออยากทำก็ได้ หากแต่ด้วยวุฒิการศึกษาหรือความรู้มีเฉพาะระบบโรงเรียนอาจไม่ได้ส่งเสริมหรือพัฒนาทักษะแรงงานให้พวกเขามีโอกาสที่ดีกว่านั้นได้ การที่ประเทศไทยจะมีแหล่งเรียนรู้ที่ครบวงจร มีสื่อการศึกษาที่หลากหลายรูปแบบ หลากหลายประเภท และไม่จำกัดเวลา สถานที่ และจำนวนผู้เข้าใช้สื่อเหล่านั้น อาจเป็นช่องทางที่ทำให้โอกาสของการศึกษาหาความรู้อยู่ใกล้ตัวมากขึ้นและสามารถพัฒนาตนเองได้ด้วยตนเอง แม้จะไม่สามารถได้เรียนในระบบโรงเรียนปกติก็ตาม แต่ในขณะเดียวกัน อาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลเพื่อพัฒนาแรงงานนี้ก็ไม่ได้สร้างไว้เฉพาะผู้ที่ขาดโอกาสเท่านั้น ผู้ที่ศึกษาในระบบโรงเรียน ก็สามารถศึกษาและหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองและเรียนรู้ได้ด้วย

ตนเองเช่นกัน ซึ่งความสามารถในการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองหรือ Self-Directed Learning นี้ก็เป็นทักษะที่จำเป็นและสำคัญที่สุดในศตวรรษที่ 21 ด้วยเพื่อพัฒนาแรงงานแห่งศตวรรษที่ 21 เพื่อให้อาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลนี้สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ ทั้งทักษะความรู้ ทักษะในการประกอบอาชีพ และเพิ่มทักษะการเป็นนักเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งจะเป็นปัจจัยที่ทำให้การศึกษาของประเทศเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลต่างๆ และพัฒนาระบบกลางเพื่อจัดการฐานข้อมูลการเรียนรู้ระบบย่อยเพื่อพัฒนาแรงงานแห่งศตวรรษที่ 21

2. เพื่อทดลองระบบและประเมินคุณภาพการพัฒนาระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลต่างๆ และพัฒนาระบบกลางเพื่อจัดการฐานข้อมูลการเรียนรู้ระบบย่อยเพื่อพัฒนาแรงงานแห่งศตวรรษที่ 21

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการดำเนินงานวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินค้นคว้า ทบทวนวรรณกรรมและเรียนรู้แนวคิดทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลในประเทศไทยและต่างประเทศ โดยมีขั้นตอน คือ

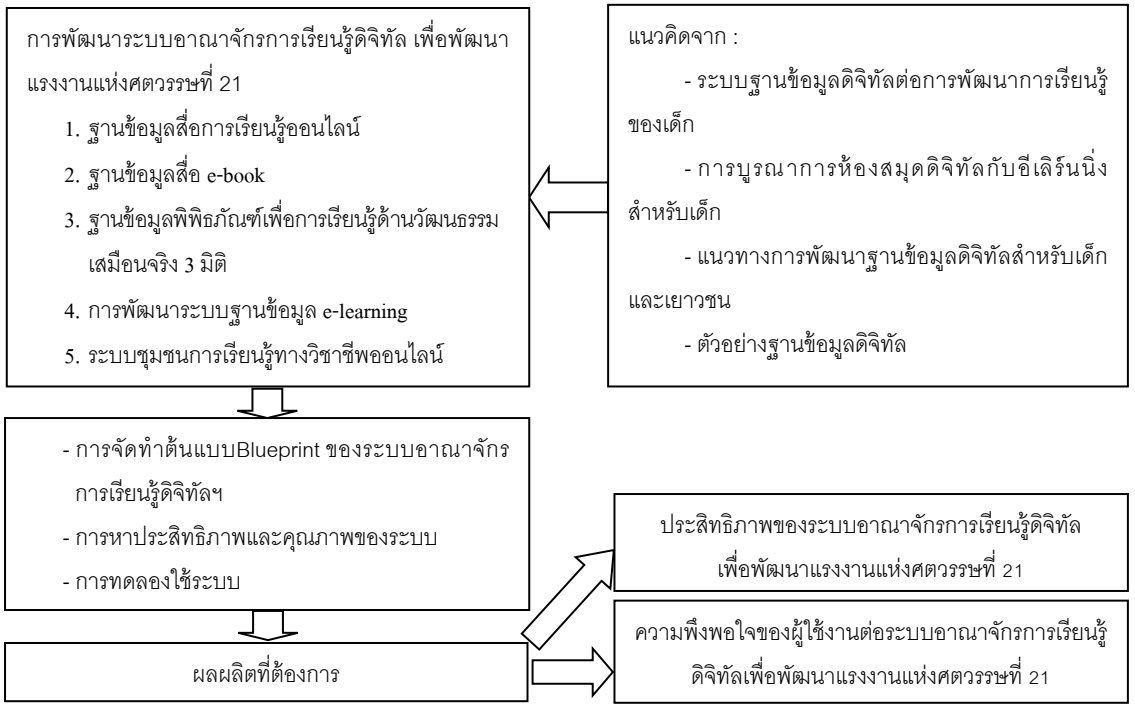

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้จำแนกเป็น 2 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ขั้นตอนการพัฒนาระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลต่างๆ และพัฒนาระบบกลางเพื่อจัดการฐานข้อมูลการเรียนรู้ระบบย่อยเพื่อพัฒนาแรงงานแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบไปด้วย 5 ระบบ คือ

1) ฐานข้อมูลสื่อการเรียนรู้ออนไลน์

2) ฐานข้อมูลสื่อ e-book

3) ฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์เพื่อการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมเสมือนจริง 3 มิติ

4) ฐานข้อมูลวรรณกรรมเด็กและเยาวชนออนไลน์

5) ระบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์ เพื่อพัฒนาแรงงานแห่งศตวรรษที่ 21 โดยมีรายละเอียดดังนี้

การดำเนินโครงการการสร้างอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลเพื่อพัฒนาแรงงานแห่งศตวรรษที่ 21 ในระยะที่ 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาความต้องการการพัฒนาระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลโดยการประชุมระดมความคิดเห็นสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ผลที่ได้รับนำมาใช้เป็นแนวคิดในการออกแบบพัฒนาระบบอาณาจักรเพื่อการเรียนรู้ดิจิทัลต่างๆ และพัฒนาระบบกลางเพื่อจัดการฐานข้อมูลการเรียนรู้ระบบย่อยเพื่อพัฒนาแรงงานแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบไปด้วย 5 ระบบด้วยกัน คือ 1)ฐานข้อมูลสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ 2) ฐานข้อมูลสื่อ e-book 3)ฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์เพื่อการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมเสมือนจริง 3 มิติ 4) การพัฒนาระบบฐานข้อมูล e-learning และ 5)ระบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์ ผลที่ได้รับคือระบบอาณาจักรเพื่อการเรียนรู้ดิจิทัล 5 ระบบ ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ มี 5 ด้าน คือ 1.ความเหมาะสมในการทำงานของระบบ 2.ด้านความถูกต้องในการทำงานของระบบและ 3.ด้านความสะดวกและง่ายในการทำงานของระบบ 4.ด้านความรวดเร็วในการทำงานของระบบ และ 5.ด้านการรักษาความปลอดภัย

ระยะที่ 2 ทดลองระบบและประเมินคุณภาพการพัฒนาระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลต่างๆ (ระบบย่อย) และพัฒนาระบบกลางเพื่อจัดการฐานข้อมูลการเรียนรู้ระบบย่อยเพื่อพัฒนาแรงงานแห่งศตวรรษที่ 21 การดำเนินโครงการการสร้างอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลเพื่อพัฒนาแรงงานแห่งศตวรรษที่ 21 ในระยะที่ 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองระบบและประเมินคุณภาพการพัฒนาระบบอาณาจักรเพื่อการเรียนรู้ดิจิทัลต่างๆ และพัฒนาระบบกลางเพื่อจัดการฐานข้อมูลการเรียนรู้ระบบย่อยเพื่อพัฒนาแรงงานแห่งศตวรรษที่ 21 ที่ได้พัฒนาปรับปรุงจากขั้นตอนที่ 1 พร้อมมีคู่มือการใช้ระบบไปทดลองใช้ในสถานศึกษาในขอบเขตที่ศึกษาจำนวน 30 แห่ง ครอบคลุม 20 จังหวัด คือ ภาคเหนือจังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง ภาคตะวันตก จังหวัดตาก เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ภาคตะวันออก จังหวัดระยอง ชลบุรี ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดอุดรธานี อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด ภาคกลาง จังหวัดกรุงเทพมหานคร พิจิตร พิษณุโลก ภาคใต้ จังหวัดภูเก็ต กระบี่ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส โดยผู้วิจัยอบรมให้ความรู้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูชำนาญการ คณะครูและคณาจารย์ จากสถาบัน

การศึกษาผู้ใช้ระบบก่อนดำเนินการทดลอง ในระหว่างดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยติดตามสังเกต ปัญหา อุปสรรคในการใช้โปรแกรม พร้อมแก้ไข ปรับปรุง โดยใช้ระยะเวลาในการทดลอง 1 ภาคเรียนผลการทดลองสรุปผลการสังเกต และ สอบถามโดยใช้เครื่องมือวัดความพึงพอใจของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ไปจนถึงนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในสถานศึกษาที่มีต่อระบบ

ประชากร

1. ผู้บริหารสถานศึกษา ครูชำนาญการ คณะครูและคณาจารย์ จากสถาบันการศึกษา

2. นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ไปจนถึงนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพครอบคลุม20 จังหวัดในเขตพื้นที่ที่ศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง

1. ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา และผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ทรงวุฒิ ครูชำนาญการ คณะครูและคณาจารย์ จำนวน 5 ท่าน 2. นักเรียนโดยครอบคลุม 20 จังหวัด คือ ภาคเหนือ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง ภาคตะวันตก จังหวัดตาก เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ภาคตะวันออก จังหวัดระยอง ชลบุรี ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดอุดรธานี อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด ภาคกลาง กรุงเทพมหานคร จังหวัดพิจิตร พิษณุโลก ภาคใต้ จังหวัดภูเก็ต กระบี่ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส จำนวน 600 คน โดยผู้วิจัยดำเนินการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่มีจำนวนมากจากตัวแปรอิสระที่ศึกษา คือ เพศ และระดับการศึกษา และหลังจากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยเลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากประชากรใน 20 จังหวัดในเขตพื้นที่ที่ศึกษา โดยมีจังหวัดเป็นตัวแบ่งชั้น (Strata) และคนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) มีรายละเอียดดังนี้

การศึกษาระยะที่ 2 จึงมีกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ไปจนถึงนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีจำนวนทั้งหมด 600 คน โดยผู้วิจัยดำเนินการแบ่งนักเรียนเป็นเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มทดลอง 300 คนและกลุ่มควบคุม 300 คน ซึ่งเป็นตัวแทนนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในสังกัดสถานศึกษาจาก 30 แห่ง สถานศึกษาละ 20 คน โดยทุกโรงเรียนจะแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองโรงเรียนละ 10 คน และกลุ่มควบคุมโรงเรียนละ 10 คนซึ่งในแต่ละโรงเรียนก็จะมีระดับชั้นแตกต่างกันไป ในลักษณะก่อนและหลังเรียน และ Control Group และ Experimental Group เพื่อพิสูจน์ว่าการยกระดับของทักษะศตวรรษที่ 21 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่โดย ผู้วิจัยตรวจสอบการแจกแจงของข้อมูลคะแนนการทดสอบข้อมูลคะแนน

งานวิจัยนี้ ดำเนินการโดยจังหวัดครอบคลุม 20 จังหวัด คือ ภาคเหนือ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง ภาคตะวันตก จังหวัดตาก เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ภาคตะวันออก จังหวัดระยอง ชลบุรี ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดอุดรธานี อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด ภาคกลาง กรุงเทพมหานคร จังหวัดพิจิตร พิษณุโลก ภาคใต้ จังหวัดภูเก็ต กระบี่ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส

สมมติฐานของการวิจัย

1. ระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพระดับมากที่สุด

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัล สูงกว่าการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

3. คะแนนหลังเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัล สูงกว่าก่อนเรียน

4. ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 นี้เป็นการวิจัยและพัฒนาโดยใช้การวิจัยรูปแบบมีกลุ่มควบคุม (random control group pretest-posttest design) โดยกลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มทดลอง จัดการเรียนรู้ด้วยระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัล และกลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มควบคุม จัดการเรียนรู้แบบปกติเมื่อเสร็จสิ้นการเรียน ทั้งสองกลุ่มแล้วให้ทั้งสองกลุ่มทำแบบทดสอบบทเรียนชุดเดียวกัน และนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบคะแนนจากการทดสอบของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม โดยใช้ t-test independent ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2538, น. 249)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัล

2. แบบประเมินเพื่อหาประสิทธิภาพของระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัล

3. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4. แบบประเมินความพึงพอใจระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติสำหรับการบรรยายลักษณะของคะแนนจากแบบประเมินคุณภาพ โดยผู้เชี่ยวชาญและแบบประเมินความพึงพอใจหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ไปจนถึงนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ที่เรียนรู้โดยระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543, น. 73) ค่าเฉลี่ยของคะแนน ($\bar{x}$),ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลกับการจัดการเรียนรู้แบบปกติระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้สถิติค่าที (t-test แบบ independent) การเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้สถิติค่าทีแบบจับคู่ (Paired-Samples t-test) กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตางรางที่ 1 ผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบฐานข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ (n = 5 คน)

รายการ	($\bar{x}$)	S.D.	ความหมาย
ลำดับองค์ประกอบระบบ	4.59	0.53	มากที่สุด
ความสวยงามภาพ	4.87	0.38	มากที่สุด
ความสอดคล้องของเสียง	4.61	0.53	มากที่สุด
เทคนิคการปฏิสัมพันธ์	4.84	0.49	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.73**	**0.48**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 1 พบว่าในภาพรวมผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นต่อระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัล ค่าเฉลี่ยทุกรายการระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นความสวยงามภาพที่ระดับมากที่สุด รองลงมามีความเห็นต่อเทคนิคการปฏิสัมพันธ์ที่ระดับมากที่สุด และมีความเห็นต่อที่ระดับความสอดคล้องของเสียงมากที่สุด และมีความเห็นต่อภาพรวมของระบบที่ระดับมากที่สุด

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยปรากฏว่า

ระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลต่างๆ (ระบบย่อย) และพัฒนาระบบกลางเพื่อจัดการฐานข้อมูลการเรียนรู้ระบบย่อยเพื่อพัฒนาแรงงานแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบไปด้วย 5 ระบบด้วยกัน ดังภาพแสดงให้เห็นผลการพัฒนาระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัล มีดังนี้

ภาพที่ 2 ภาพแสดงหน้าแรกของระบบเพื่อนำผู้เรียนเข้าไปสู่การเรียนรู้อาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลฯ

ภาพที่ 3 ภาพแสดงหน้าแรกของการเรียนรู้ระบบ Book Castle การพัฒนาสื่อ e-book

ภาพที่ 4 ภาพแสดงหน้าจอหลักเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ระบบสื่อเสมือนจริง
พระอารามหลวงในประเทศไทย

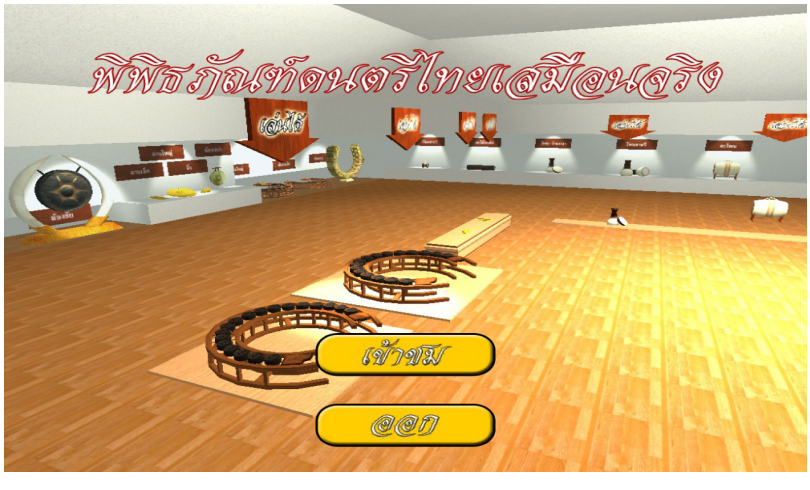

ภาพที่ 5 ภาพแสดงหน้าแรกเพื่อนำผู้เรียนเข้าไปสู่การเรียนรู้
ระบบสื่อเสมือนจริงสามมิติเรื่องเครื่องดนตรีไทย

ภาพที่ 6 ภาพแสดงวิธีการเรียนรู้ระบบสื่อเสมือนจริงสามมิติ
การใช้งานพิพิธภัณฑ์เสมือนจริงเรื่องประเพณี จังหวัดชลบุรี

ภาพที่ 7 ภาพแสดงวิธีการเรียนรู้ระบบสื่อเสมือนจริงสามมิติ
การใช้งานพิพิธภัณฑ์เสมือนจริงเรื่องประเพณี จังหวัดชลบุรี

ภาพที่ 8 ภาพแสดงหน้าจอเพื่อนำผู้เรียนเข้าไปสู่การเรียนรู้การใช้ ระบบ e-learning Space

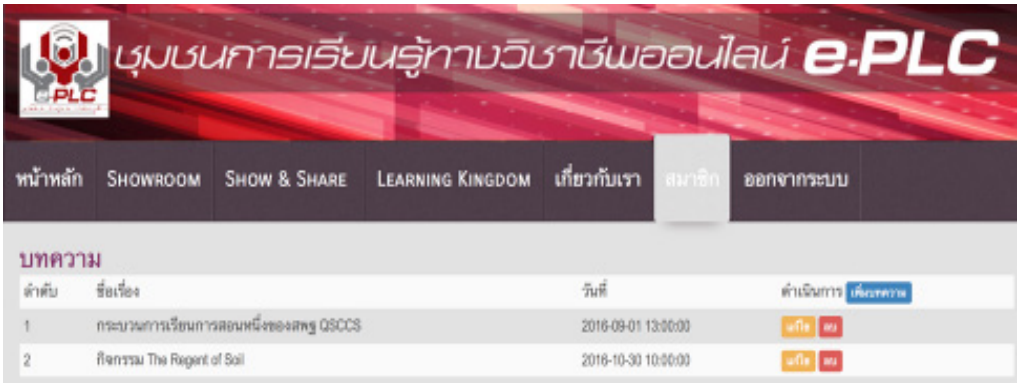

ภาพที่ 9 ภาพแสดงการเรียนรู้ระบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์ e-PLC

ภาพที่ 10 ภาพการแสดงกิจกรรมกระบวนการเรียนการสอนภายใต้ PLERN Model ของนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน

ภาพที่ 11 ภาพแสดงหน้าจอการนำเสนอตัวอย่างการจัดการเรียนการสอนการคูณมหาสนุก

ภาพที่ 12 ภาพแสดงผู้วิจัยดำเนินการถ่ายทอดการกระบวนการเรียนรู้ระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัล ให้กับคณะผู้บริหาร ครู นักวิชาการศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในสถานศึกษา กลุ่มเป้าหมายใน 6 ภูมิภาค

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการนำระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลไปทดลองใช้ มีดังนี้ คือ

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัล

รายการ	**ระดับความคิดเห็น**		**ความหมาย**
	$\bar{x}$	S.D.	
บทเรียนมีลักษณะจูงใจน่าสนใจในการเรียน	4.53	0.51	มากที่สุด
การวางรูปแบบของหน้าจอ	4.41	0.50	มาก
การออกแบบข้อความ	4.50	0.51	มาก
ความเหมาะสมของกราฟิกส์	4.53	0.51	มากที่สุด
ความเหมาะสมของเสียงและจังหวะ	4.44	0.50	มาก
ระยะเวลาในการนำเสนอ	4.47	0.57	มาก
เปิดโอกาสให้ผู้เรียนกลับไปศึกษาเนื้อหาที่ผ่านมาแล้วได้	4.69	0.59	มากที่สุด
เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ควบคุมทิศทางและความช้า-เร็วในการเรียน	4.41	0.67	มาก
มีการนำเข้าสู่บทเรียนโดยการเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่	4.53	0.57	มากที่สุด

รายการ	ระดับความคิดเห็น		ความหมาย
	$\bar{x}$	S.D.	
เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในบทเรียนตลอดการเรียน	4.56	0.56	มากที่สุด
ความหลากหลายและความเหมาะสมของรูปแบบการมีปฏิสัมพันธ์	4.59	0.50	มากที่สุด
การกระตุ้นให้ผู้เรียนตอบสนองในบทเรียน	4.53	0.51	มากที่สุด
การกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้	4.41	0.67	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.52**	**0.54**	**มากที่สุด**

ตารางที่ 2 พบว่า จากการประเมินประสิทธิภาพและความพึงพอใจข้างต้นพบว่า ระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัล มีคุณภาพในการสนับสนุนการเรียนการสอนได้ โดยสื่อสามารถสนับสนุนให้เกิดการเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สามารถจัดการเรียนรู้ได้ทั้งกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ และเกิดประโยชน์กับสังคมไปในคราวเดียวกัน นอกจากนี้ผู้ดำเนินงานได้ทำการสอดแทรกเทคนิคการผลิตสื่อที่เหมาะสมกับ ยุคสมัย ส่งผลให้เกิดสภาพการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับระดับของผู้เรียน

ผลการประเมินคุณภาพการพัฒนาระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลเพื่อการพัฒนาแรงงานแห่งศตวรรษที่ 21 พบว่า ผู้ใช้ระบบมีความพึงพอใจภาพรวมในระดับมากที่สุด เรียงตามอันดับคือระบบสื่อเสมือนจริงสามมิติ ระบบสื่อเสมือนจริงสามมิติเครื่องดนตรีไทย และระบบพิพิธภัณฑ์เสมือนเรื่องประเพณีผู้ใช้ระบบมีความพึงพอใจภาพรวมในระดับมาก คือ ระบบ สื่อเสมือนจริงสามมิติสถาปัตยกรรมวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร และระบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์ผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลเพื่อการพัฒนาแรงงานแห่งศตวรรษที่ 21 พบว่าผู้ใช้ระบบระเมินประสิทธิภาพของของระบบพิพิธภัณฑ์เสมือนเรื่องประเพณีโดยผู้เรียนมีความคิดเห็นในภาพรวมระดับมากที่สุด และผู้ใช้ระบบระเมินประสิทธิภาพการสื่อสารโดยผู้ใช้ระบบมีความเห็นภาพรวมในระดับมาก

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้คือ

1. การพัฒนาระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลต่างๆ และพัฒนาระบบกลางเพื่อจัดการฐานข้อมูลการเรียนรู้ระบบย่อยเพื่อพัฒนาแรงงานแห่งศตวรรษที่21พบว่า

1.1 การดำเนินงานพัฒนาระบบฐานข้อมูลสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ในการสร้างอาณาจักรการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาแรงงานแห่งศตวรรษที่ 21 ประกอบไปด้วย 5 ระบบ คือ 1) ฐานข้อมูลสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ 2) ฐานข้อมูลสื่อ e-book 3)ฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์เพื่อการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมเสมือนจริง 3 มิติ 4)การพัฒนาระบบฐานข้อมูล e-learning และ 5) ระบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์

2. การทดลองระบบและประเมินคุณภาพการพัฒนาระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลต่างๆ และพัฒนาระบบกลางเพื่อจัดการฐานข้อมูลการเรียนรู้ระบบย่อยเพื่อพัฒนาแรงงานแห่งศตวรรษที่ 21 พบว่า

2.1 ระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพระดับมากที่สุด

2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยจัดการเรียนรู้ด้วยระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลสูงกว่าการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 คะแนนหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยจัดการเรียนรู้ด้วยระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.4 ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลโดยรวม อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุดทุกข้อ

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผล พบว่า

จากการดำเนินการวิจัยเรื่อง โครงการการสร้างอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลเพื่อพัฒนาแรงงานแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องแผนการศึกษาแห่งชาติ การพัฒนาระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลในสถาบันการศึกษาจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ต่อการพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ในยุคสังคมดิจิทัล เพื่อให้นักเรียนสามารถที่จะเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต เรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง มีความสามารถในการเข้าถึงเทคโนโลยี มีโอกาสพัฒนาชีวิตและพัฒนาทักษะอาชีพผ่านสื่อดิจิทัลและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอย่างเท่าเทียมและยั่งยืนตลอดไป จากการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ จากการทดลองใช้ระบบและประเมินคุณภาพของระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลเพื่อพัฒนาแรงงานแห่งศตวรรษที่ 21 พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจระบบในภาพรวม ระดับมากถึงมากที่สุด ทั้งนี้สามารถอภิปรายได้ว่า ในการทดลองใช้ระบบอาณาจักรการเรียนดิจิทัลนี้ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ซึ่งกล่าวได้ว่า สื่อการเรียนรู้ คือ ตัวกลางที่สำคัญในการที่จะนำความรู้ไปสู่ผู้เรียนและทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างดี นอกจากนี้ระบบฐานข้อมูลทั้ง 5 ระบบ ที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญพบว่าทุกระบบมีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ซึ่งกล่าวได้ว่า สื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้โดยครูและนักเรียน เพื่อเสริมการเรียนรู้ที่ดีให้กับผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ควรวิจัยประเด็นกาสร้างเครือข่ายสถานศึกษาที่มีการเรียนรู้ด้วยระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัล

2. ควรมีการวิจัยประเด็นการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลที่เป็นแบบสหวิทยาการ

Reference

Gaines, Brian R. (2002). **Implementing the learning web**. Alberta, Canada: Knowledge Science Institute, University of Calgary.

Ministry of Education. (1999). **National Education Act 1999**.Bangkok: Graphic Sweet Pepper.

OECD. (2009). **Skills Beyond School: Synthesis Report, OECD Reviews of Vocational Education and Training,**: OECD Publishing, Paris.

OECD. (2009). **Assessment Framework**, :OECD, Paris.

OECD. (2010). L**earning for Jobs, OECD Reviews of Vocational Education and Training.**: OECD Publishing, Paris.

Rung Kaew Daeng. (2000). **Thai education revolution**. (Type 8). Bangkok: Matichon.

Setthachai Chai Sanit. (2007). **Information Technology.** (2nd edition). Bangkok: Wang Aksorn.

Than Na Khaemmanee. (2002). **Learning process, meaning, development guidelines and problems of grievances**. Bangkok: Publishers of Academic Quality Development Company Limited.

Yuen Phu Worawan and Somchai Namprasertchai. (2003). **ICT for education**. Bangkok: SE-EDUCATION.

บริบทและการจัดการความรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนระดับอาชีวศึกษา

The Context and Knowledge Management of Learning and Teaching Process of Vocational Education

ลลิตา ฤกษ์สำราญ[*1], กฤษฎาภรณ์ รุจิธำรงกุล[2]
Lalita Lerksumran[*1], Krisdaporn Rujithamrongkul [2]
[*1]อาจารย์สถาบันวิจัย มหาวิทยาลัยนครพนม
[2]ผู้ช่วยอธิการฯ หลักสูตรดุษฎีบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัย กรุงเทพธนบุรี
[*1]Lecturer of Research and Development Institute Nakhon Phanom University
Assistant to the President, Doctor of Business Administration, Bangkokthonburi University
*ผู้นิพนธ์หลัก e-mail: krisruji2559@gmail.com

Received: July 09, 2019
Revised: October 01, 2019
Accepted: October 08, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) บริบททั่วไปของสถานศึกษา กระบวนการจัดการเรียนการสอน 2) แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนอาชีวศึกษา

เครื่องมือวิจัยครั้งนี้ คือ การวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่เชิงปริมาณ ด้วยแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง คือผู้บริหารระดับสูงกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 4 คน ผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักศึกษา จากวิทยาลัยอาชีวศึกษา 12 แห่งใน 3 จังหวัด คือ จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดสกลนคร จังหวัดนครพนม จำนวน 642 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา และสถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance)

ผลการวิจัย พบว่า สถาบันอาชีวศึกษา 1) มีบริบทการบริหารจัดการเป็นไปตามพระราชบัญญัติอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 คือ เปิดสอนหลักสูตรระยะสั้น ประกาศนียบัตรวิชาชีพและประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และปริญญาตรีเพียงสองแห่ง ทุกแห่งเปิดสอนสายอาชีพอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม ยกเว้นเกษตรกรรมมีแห่งเดียว และกำหนดสมรรถนะความรับผิดชอบของนักศึกษาแตกต่างกันไม่สอดคล้องกับเป้าหมายที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนดไว้ ส่วนครูผู้สอนส่วนใหญ่เป็นครูอัตราจ้าง มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีและโท โดยใช้การเรียนรู้ระบบฐานข้อมูลเน้นเอกสารร่วมกับการทัศนะศึกษาเพื่อเชื่อมโยงคนกับสถานการณ์จริงเป็นกลยุทธ์หลัก และใช้วิธีสอนแบบบรรยายกับสื่อโสตทัศนูปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนที่ทันสมัยน้อยมาก ใช้ระบบเครือข่ายสร้างการเรียนรู้ได้ดีคือ สถานที่ฝึกงาน แต่กลับไม่มีสถานประกอบการรองรับผู้สำเร็จการศึกษา 2) จัดการการเรียนการสอนแตกต่างกันคือ การศึกษาดูงานนอกสถานที่ การวางแผนเตรียมการสอนล่วงหน้า เครื่องมือ วิธีวัดประเมินผลความรู้ทฤษฎี

ในชั้นเรียนด้วยแบบทดสอบ และเกณฑ์ตัดสินผลเรียนรู้ด้วยงานชิ้นงานเดี่ยวที่นำไปสร้างสิ่งประดิษฐ์นวัตกรรมใหม่ และ3) แนวทางเพิ่มศักยภาพการเรียนรู้สายอาชีวะคือ กำหนดวิสัยทัศน์อนาคตชัดเจน มีเครื่องมือโสตทัศนูปกรณ์เทคโนโลยีมีประสิทธิภาพ มีสิ่งอำนวยสะดวกเอื้อในการเรียนรู้และพัฒนาสมรรถนะภาษา สื่อสาร เทคโนโลยี สร้างมโนทัศน์จากผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญภายนอกเพื่อพัฒนาครู ผู้เรียน และบริการชุมชน

คำสำคัญ: การจัดการเรียนการสอน, ศักยภาพการเรียนรู้, หลักสูตรอาชีวศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this research were to study: (1) the general context of educational institutions and their teaching and learning processes, and (2) the learning management guidelines that promote the learning potential of vocational learners. The research design employed both quantitative and qualitative methods. In-depth interviews with four key informants that were top executives at the Ministry of Education in Thailand were carried out employing the qualitative method, while questionnaires were used for the survey 642 respondents from 12 vocational colleges in 3 provinces in Thailand: Mukdahan, Sakon Nakonn, and Nakhon Phanom. Descriptive statistics and one-way analysis of variance were applied for the analyses of the collected primary and secondary data.

The results of the research indicated the following. One, vocational institutions have a management context in accordance with Vocational Education Act BE 2551, where the curricula include short course programs, a vocational certificate curriculum, and a higher vocational diploma curriculum, except for the bachelor degree, which is available only at two colleges . The industrial and commercial curricula were opened at all vocational colleges, except for the curriculum of agriculture, where there was only one institution teaching this program. Most of the vocational colleges set their own goals and levels of competency of the students differently, which is inconsistent with the goals and levels of competency determined by the Office of the Vocational Education Committee in the Ministry of Education of Thailand. Even though most teachers in the colleges had a bachelor's or master's degree, their employment status was non-permanent. Further, the strategies used for learning and teaching management were mostly codified strategies, such as taking the students on excursions or outside the classroom, which linked the persons and real situations. The institutions used the network system well to create

apprenticeships for the students; however, there were no private sectors or factories to provide support for those that had graduated. Finally, the teaching method revealed that most of the teachers used the "lecture" method and audio-visual materials. New and modern teaching techniques were rarely used. Two, the management of learning and teaching was different in terms of the outside classroom studies, pre-instruction planning, tools, classroom evaluation techniques, and the criteria for determining the learning outcomes using a single piece of work that leads to creating new inventions. Three, the guidelines for increasing vocational learning potential represented a clear vision of the future with effective audio-visual equipment and facilities that facilitated learning and developing language competencies, communicating technology, creating conceptual knowledge from external experts in order to develop teachers, students, and community services.

Keywords: learning and teaching management, learning potential, vocational education

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กลุ่มจังหวัด "สนุก" เป็นกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนคือ จังหวัดสกลนคร จังหวัดนครพนม และจังหวัดมุกดาหาร มีวิสัยทัศน์คือ "สะพานการค้าและการท่องเที่ยวอินโดจีน" มียุทธศาสตร์พัฒนา 1) การค้าชายแดนและความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน 2) การท่องเที่ยว 3) การเกษตรและอุตสาหกรรมการเกษตร และ 4) ทรัพยากรมนุษย์ เพื่อปัญหาสังคมและความเดือดร้อนของประชาชน ฟื้นฟูรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยนำเทคโนโลยีและความรู้ใหม่ๆ เข้ามาจัดวางระบบและสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มจังหวัด สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 มาตรา 22-23ให้จัดการศึกษาเน้นผู้เรียนสามารถเรียนรู้พัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติและตามศักยภาพ รวมถึงความรู้คุณธรรม บูรณาการตามความเหมาะสมแต่ละระดับ (สำนักนโยบายและแผนการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม, 2542) ทั้งในระบบ นอกระบบ ทวิภาคีและเทียบโอนประสบการณ์ตามสถานศึกษา ประเภทวิชาหลักสูตรที่เปิดสอน

กลุ่มจังหวัด "สนุก" มีหน่วยงานและสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา รวม 12 แห่ง ซึ่งมีข้อมูลไม่สมบูรณ์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาการจัดการเรียนการสอน กระบวนการการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเร่งศึกษาประเด็นดังกล่าวเพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญและนำไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาแนวความคิดและแนวพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ ส่งเสริมระบบการคิดการแก้ปัญหาให้กับ

นักศึกษาอาชีวศึกษาหรือสายอาชีพ ซึ่งเป็นผลของการศึกษาชุดโครงการที่ 2 ที่ต้องนำเสนอต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อจัดการองค์ความรู้โครงการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ระดับอาชีวศึกษาต่อเนื่อง จากการศึกษาในเบื้องต้น คือ

1) บริบททั่วไปของสถานศึกษา กระบวนการจัดการเรียนการสอน

2) เสนอแนะแนวทาง (guideline) การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนระดับอาชีวศึกษา

การทบทวนวรรณกรรมและแนวคิด

สถาบันศึกษาอาชีวศึกษาพัฒนาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2475 เริ่มจากการศึกษาวิชาชีพสายวิสามัญตามความเหมาะสมของภูมิประเทศทั้งกสิกรรม หัตถกรรมและพาณิชยการ ปีพ.ศ. 2545-2546 มีการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา 842 แห่ง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่กระจายในภูมิภาค 416 แห่ง และในเขตเมือง 427 แห่ง (กรมอาชีวศึกษา, 2547; สัมภาษณ์นายสมบัติ) โดยจัดการเรียนการสอนแบบในระบบ (ทวิภาคี) หรือในสถานศึกษาหลักและนอกระบบแบบเทียบโอนประสบการณ์ที่ยืดหยุ่นได้ในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบวิธีการศึกษา ระยะเวลา การวัดและประเมินผลการสำเร็จการศึกษาจากความเหมาะสมของเนื้อหาหลักสูตรผลิตและพัฒนากำลังคนทางวิชาชีพฝีมือเทคนิคและเทคโนโลยีสอดคล้องตลาดแรงงานต้องการ สภาพปัญหาและบุคคลแต่ละกลุ่มต้องการตามมาตรา 8 พระราชบัญญัติอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551

กระบวนการจัดการเรียนการสอนการอาชีวศึกษาประกอบด้วย หลักสูตร (curriculum) การอาชีวศึกษา (วิรัช วรรณรัตน์, 2554) การจัดการเรียนการสอน (learning and instructional management) การอาชีวศึกษา การวัดประเมินผลการเรียนการสอนของหลักสูตร สมรรถนะของครูผู้สอน เครื่องมือ อุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์ สิ่งอำนวยสะดวก (fascinators) ในการเรียนการสอนสายอาชีพความต้องการแรงงานสายอาชีพ การวัดผลและประเมินผลของสถาบันการอาชีวศึกษา งบประมาณการอาชีวศึกษา อีกทั้งฉัตรชัย เรืองมณี (2551) ยังพบว่า คุณภาพการจัดการเรียนรู้ด้านอาชีวศึกษา ส่งผลต่อจำนวนช่างฝีมือช่างเทคนิค นักเทคโนโลยี และสมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาคือ ความพึงพอใจของสถานประกอบการกับความต้องการกำลังคนของท้องถิ่น และประเทศที่เพียงพอ ขึ้นอยู่กับ ศักยภาพผู้เรียน คุณภาพครูผู้สอน งบประมาณ อาคารสถานที่ ห้องปฏิบัติการ ครุภัณฑ์วัสดุฝึกงาน กระบวนการจัดการเรียนรู้ หลักสูตรบนฐานสมรรถนะในการฝึกงาน ระบบควบคุมคุณภาพ และบุคลากรอาชีวศึกษาให้สอดคล้องการเปลี่ยนแปลง เป็นจัดการศึกษาเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะทักษะที่สามารถออกไปประกอบอาชีพและใช้ชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข มั่นคงในอาชีพภายใต้คุณธรรมและจริยธรรม

คุณภาพการจัดการเรียนรู้ด้านอาชีวศึกษาขึ้นอยู่กับ หลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดแก้ปัญหา แนวทางพัฒนาองค์ความรู้และเพิ่มศักยภาพให้กับผู้เรียนอาชีวศึกษา สายอาชีพผสมผสานการฝึกอบรมวิชาชีพ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพระดับฝีมือระดับเทคนิคและระดับเทคโนโลยี รวมถึงยกระดับการศึกษาวิชาชีพ

สูงขึ้นทั้งสมรรถนะทักษะอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติงานอาชีพอย่างอิสระตามโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องความต้องการของตลาดแรงงานคือ มีความรู้ทฤษฎีสากล ภูมิปัญญาไปปฏิบัติได้จริง ตลอดจน มีกระบวนการจัดการเรียนรู้บริหารหลักสูตรอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ มีคุณภาพ ขึ้นอยู่กับ ศักยภาพของสถาบันอาชีวศึกษาเป็นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการและระบบควบคุมคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษาที่เป็นผลผลิตการเป็นช่างฝีมือ ช่างเทคนิคและนักเทคโนโลยี หมายถึง ผลสัมฤทธิ์เชิงคุณภาพทางสมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาสายปฏิบัติการกับผลลัพธ์สุดท้าย คือ ความพึงพอใจและมั่นใจของสถานประกอบการและผลสัมฤทธิ์เชิงปริมาณที่ต้องการว่าจ้างกำลังคนของท้องถิ่นและประเทศอย่างเพียงพอ

รวมถึงการสร้างความเป็นเลิศแห่งการจัดการอาชีวศึกษาคือ ความเข้าใจ เข้าถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ยุทธศาสตร์ นโยบายและประวัติ ความเป็นมาการอาชีวศึกษาดำเนินงานสู่วิสัยทัศน์ เป็นความปรารถนาของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) แสดงถึงมีภาพลักษณ์ อัตลักษณ์ เป็นองค์กรมุ่งมั่นผลิตกำลังคนและพัฒนาการอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เพื่อขับเคลื่อนขีดความสามารถแข่งขันของประเทศและภูมิภาค ภายใต้ยุทธศาสตร์แผนผลิตการพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษารองรับวิสัยทัศน์กระทรวงศึกษาธิการคือ การพัฒนาศักยภาพการอาชีวศึกษาในพื้นที่ กลุ่มอาชีพ ภูมิภาคหลักโดยเร่งปฏิรูประบบความรู้ สร้างและกระจายโอกาสการศึกษาในสังคมไทยทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ จากการสนับสนุนวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศสร้างทุนปัญญาชาติพัฒนาทรัพยากรมนุษย์รองรับการเปิดเสรีประชาคมอาเซียนทัดเทียมนานาชาติ หลักสูตรในต่างประเทศแตกต่างกัน เช่น ประเทศเยอรมนีและเกาหลีใช้ระบบ ทวิภาคี (dual system)/โปรแกรม two-plus-one มีวิธีการเรียนการสอน เริ่มต้นอายุแรกเข้าเวลาเรียนรู้ สถานเรียนรู้ทฤษฎีและทักษะอาชีพกับเครือข่ายสถานที่ฝึกงานจริงเพื่อผลิตกำลังคนตามความต้องการภาคอุตสาหกรรม ส่วนออสเตรเลียใช้ระบบศึกษาต่อเนื่องใช้มาตรฐานสมรรถภาพแห่งชาติ (national competency standard : NCS) กรอบคุณวุฒิการศึกษาและฝึกอบรม (The Australia qualification framework: AQF) แต่อังกฤษใช้ฝึกอบรมและศึกษาต่อเนื่องเริ่มอายุ 16 ปี ศึกษาวิชาชีพทักษะตามที่ตลาดแรงงานต้องการให้มีความรู้พื้นฐานด้านเทคโนโลยีและโลกงานอาชีพที่มีมาตรฐานสมรรถนะ 5 ระดับวิชาชีพสอดคล้องการปฏิบัติงานในโลกงานจริงที่มีคุณวุฒิวิชาชีพ (National vocational qualification: NVQ) มีมาตรฐานวิชาชีพแห่งชาติทั่วไป (General national vocational qualifications: GNVQ) พื้นฐาน ความรู้วิชาชีพสู่ตลาดแรงงานทั้งพื้นฐาน กลาง สูง และต่อยอดเพิ่มพูนความรู้ ทักษะวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ภาษา ประสบการณ์ทำงานจริงจัง เช่น วิชาชีพบริหารธุรกิจ ช่างเทคนิคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม ศิลปะ ท่องเที่ยวการโรงแรม ส่วนสหรัฐอเมริกาให้ผู้เรียนเลือกเรียนเหมาะสมกับวัยตั้งแต่อนุบาลถึงอุดมศึกษาแบบผสมผสานแนวการเรียนรู้คู่การทำงาน สรุปเป็นกรอบการศึกษาดังนี้

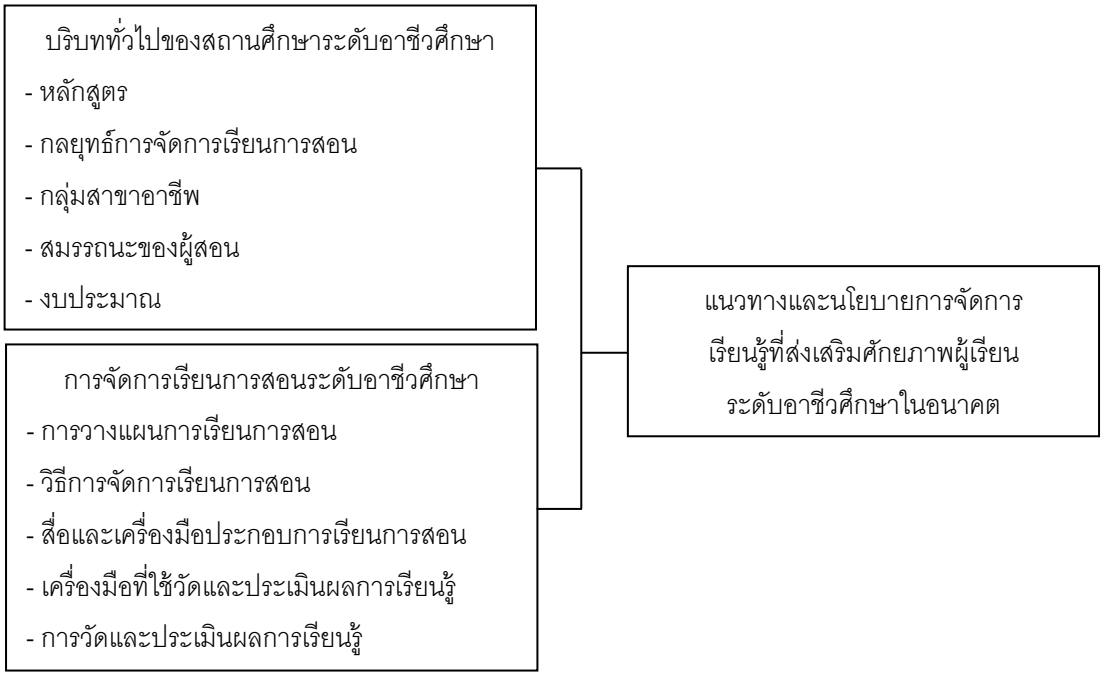

ภาพที่ 1 กรอบการศึกษาครั้งนี้

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษานี้ เน้นวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ประชากรคือ ผู้บริหารระดับสูงเชิงนโยบายของกระทรวงศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 4 รายคือ นายศักดา คงเพชร นายชัยพฤกษ์ เสรีรัตน์ นายประดิษฐ์ ระสิตานนท์ นายสมบัติ แสงสว่างสัจกุล ใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยผู้วิจัยเอง มีแบบสอบถามที่มีโครงสร้างของคำถามเชิงนโยบายเป็นเครื่องมือวิจัยชุดที่ 1 ควบคู่กับการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) อาศัยเครื่องมือวิจัย 4 ชุด ครอบคลุมเนื้อหา วัตถุประสงค์ข้อ 1-2 ซึ่งผ่านการทดลอบความเชื่อถือด้วยค่าอัลฟ่าครอนบลัคคือ ชุดผู้บริหาร 0.873 ชุดครูผู้สอน 0.921 และชุดนักศึกษา 0.958 เพื่อสรุปผลวิจัยเชิงปริมาณ รวมทั้งสิ้น 19,210 ราย เป็นวิธีสุ่มตัวอย่างแบบการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ผู้บริหารนโยบายการอาชีวศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการ ฝ่ายปฏิบัติงานพื้นที่คือ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักศึกษาสถาบันอาชีวศึกษา 12 แห่ง 3 จังหวัด 642 ราย จังหวัดนครพนม 5 สถาบัน สกลนคร 4 สถาบัน มุกดาหาร 3 สถาบัน อยู่ในปี 2555 – 2558 และนำผลวิจัยเชิงปริมาณไปศึกษาเกี่ยวกับการจัดการองค์ความรู้แบบการระดมความคิดจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องสรุปเป็นผลวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ศึกษาข้อ 3 และนำไปพัฒนาสร้างสื่อการเรียนการสอนระดับอาชีวะต่อไปอย่างต่อเนื่อง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลเชิงปฏิบัติการ (Practical contributions) ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องการอาชีวศึกษาได้เข้าใจสภาพบริบทและการจัดการความรู้ด้านการจัดการเรียนการสอน กระบวนการคิดแก้ปัญหาของนักศึกษาระดับอาชีวศึกษา เป็นข้อค้นพบไปใช้กำหนดนโยบาย กลยุทธ์พัฒนาศักยภาพทักษะการปฏิบัติงาน รวมถึงพัฒนาสื่อการเรียนรู้ในระบบคิดแก้ปัญหาสอดคล้องความต้องการตลาดแรงงานในพื้นที่ให้บรรลุเป้าหมายหรือมีประสิทธิผลอย่างจริงจัง

ผลทางทฤษฎี (Theoretical contributions) นักวิชาการสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ใหม่ให้กับผู้เรียนสายอาชีพได้พัฒนาระบบคิดในการแก้ปัญหาและสร้างนวัตกรรมใหม่เชิงระบบ รวมถึงนำผลวิจัยครั้งนี้เป็นฐานข้อมูลจัดการเรียนการสอน การวิจัยพัฒนาเรียนรู้สายวิชาชีพอนาคต

ผลการวิเคราะห์

ข้อค้นพบวัตถุประสงค์ข้อ 1 พบว่า จังหวัดมุกดาหาร นครพนมและสกลนครมีสถานศึกษาสายอาชีพ 12 แห่ง โดยทุกแห่ง

1.1 มีบริบทการเรียนการสอนทั่วไปคือ

ก) เปิดสอนหลักสูตรระยะสั้น ยกเว้นวิทยาลัยการอาชีพนาหว้า ธาตุพนม และเทคนิคสกลนคร ส่วนปริญญาตรีเปิดสอนที่วิทยาลัยเทคนิคนครพนมและการอาชีพธาตุพนม และประกาศนียบัตรวิชาชีพระดับปวช. และปวส. ที่เปิดสอนคือ ข) อาชีพอุสาหกรรมและพาณิชยกรรม ยกเว้นอาชีพทางความคิดสร้างสรรค์และบริการมีเปิดสอนที่มุกดาหาร นครพนม และอาชีพการเกษตรกรรมมีเปิดสอนที่เทคโนโลยีดอนตาล

ค) มุ่งสร้างสมรรถนะของหลักสูตรคือ หลักสูตรระยะสั้นมุ่งให้มีความรู้และทักษะพื้นฐานทำงานเล็กน้อย ระดับ ปวช.ให้มีความรู้และทักษะพื้นฐานทำงานเล็กน้อยเป็นเพียงผู้บริหารระดับล่างและกลาง ระดับปวส.ให้มีความรู้ทักษะทำงานดีเป็นผู้บริหารระดับกลางและสูง ระดับปริญญาตรีให้มีความรู้และทักษะทำงานดีเป็นผู้บริหารระดับกลางถึงมืออาชีพ ง) มีรูปแบบกลยุทธ์ที่ใช้จัดการเรียนรู้ที่ดีคือ วิทยาลัยเทคนิคนครพนม เทคโนโลยีและการจัดการนครพนม และวิทยาลัยการอาชีพพรรณนานิคมอาสัยแบบระบบฐานข้อมูลโดยให้ค้นคว้าเองจากห้องสมุดใช้มากที่สุดร่วมกับแบบบุคคลสู่บุคคล โดยให้ผู้เชี่ยวชาญและครูสอน จ) วุฒิของครูส่วนใหญ่คือ ระดับปริญญาตรีและโทยกเว้นวิทยาลัยการอาชีพนวมิน- ทราชินีมุกดาหาร เทคนิคนครพนมและการอาชีพธาตุพนม เทคนิคสกลนคร และสารพัดช่างสกลนครมีปริญญาเอก และ จ) ลักษณะครูผู้สอนส่วนใหญ่ เป็นครูอัตราจ้างมีมากที่สุดคือ จังหวัดมุกดาหาร นครพนมและสกลนครตามลำดับ

ข้อค้นพบของวัตถุประสงค์ข้อ 1 ดังนี้

1.2 มีกระบวนการจัดการเรียนการสอนสายอาชีพ มีผลวิเคราะห์ สรุปได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การจัดกระบวนการเรียนการสอน

ตัวแปลข้อค้นพบ การจัดกระบวนการเรียนการสอน	มุกดาหาร		นครพนม		สกลนคร		F-test	Sig.
	M	S.D.	M	S.D.	M	S.D.		
ความคิดเห็นของครูผู้สอน (n=239 **ราย**)								
1. ศึกษาดูงานนอกสถานที่	1.80	0.68	1.55	0.60	1.70	0.59	3.440*	0.034
2. เตรียมล่วงหน้า เครื่องมือวัด ประเมินผล	2.61	0.49	2.45	0.50	2.42	0.55	3.327*	0.038
3. ผลสัมฤทธิ์การเรียนภาคทฤษฎีในชั้นเรียน	2.60	0.49	2.55	0.55	2.36	0.56	4.235*	0.016
4. ใช้รายงานและพิจารณาชิ้นงานเดี่ยว	2.07	0.63	1.99	0.69	2.29	0.56	4.933*	0.008
ความคิดเห็นของนักศึกษา (n=391 **ราย**)								
1. ทัศนศึกษานอกสถานที่	2.77	0.54	2.44	0.77	2.75	0.61	9.375*	0.000
2. ใช้โสตทัศนูปกรณ์: คอม วีดีโอ เครื่องฉาย	2.61	0.49	2.44	0.54	2.60	0.49	3.670*	0.026
3. นำความรู้ที่ได้สร้างนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ใหม่	2.28	0.94	2.32	0.92	2.63	0.78	6.226*	0.002

ความคิดเห็นของครู ส่วนใหญ่เห็นว่า มีกระบวนการจัดการเรียนแตกต่างกันคือ ก) การศึกษาดูงานนอกสถานที่ ข) การวางแผนเตรียมการสอนล่วงหน้า การวิเคราะห์เนื้อหาที่สอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร วัตถุประสงค์และลำดับเนื้อหาที่สอน ค) การเตรียมเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้นักศึกษา ง)การใช้แบบทดสอบวิธีวัดประเมินผลความรู้ภาคทฤษฎีในชั้นเรียนซึ่งมีวิทยาลัยจังหวัดมุกดาหารใช้มากที่สุด และ จ) เกณฑ์ที่ใช้ตัดสินผลเรียนรู้คือ งานชิ้น/งานเดี่ยว ที่สามารถนำไปสร้างสิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรมใหม่ๆ โดยมีวิทยาลัยจังหวัดสกลนครใช้มากที่สุด

ความเห็นของนักศึกษา ส่วนใหญ่เห็นว่า มีกระบวนการจัดการเรียนแตกต่างกันคือ ก) การจัดการเรียนรู้ในวิชาโดยวิธีพาไปทัศนศึกษานอกสถานที่ ข) การใช้สื่อโสตทัศนูปกรณ์จากคอมพิวเตอร์ วิดีโอ เครื่องฉายภาพหรือสไลด์ ค) การใช้ความรู้จากหลักสูตรนำไปสร้างสิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรมใหม่ๆ ได้

ข้อค้นพบวัตถุประสงค์ข้อ 2 ดังนี้

จากการวิจัยอาศัยแบบสอบถามเชิงปริมาณเป็นเครื่องมือ ได้ผลสรุปของการศึกษาครั้งนี้ ดังนี้

1.3 แนวทาง (guide line) การจัดการเรียนรู้ส่งเสริมศักยภาพของนักศึกษาของ สถาบัน พบว่า

ผู้บริหารส่วนใหญ่ ต่างเห็นว่า ศักยภาพของนักศึกษา ขึ้นอยู่กับ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีนวัตกรรมสมัยใหม่ที่ใช้พัฒนาการเรียนการสอน สถานที่ออกกำลังกาย สวัสดิการครู และจัดทุนให้นักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์

ครูผู้สอนส่วนใหญ่ ต่างเห็นว่า ศักยภาพของนักศึกษา ขึ้นอยู่กับ การกำหนดวิสัยทัศน์ในอนาคตต้องชัดเจน การจัดเครื่องมืออุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์สิ่งอำนวยสะดวกให้มีสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา การสร้างโอกาสพัฒนาสมรรถนะพิเศษทางภาษา สื่อสาร เทคโนโลยี และการสนับสนุนเพิ่มคุณภาพการเรียนการสอนโดยเชิญผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมาให้ความรู้ที่สร้างมโนทัศน์ใหม่ๆ ซึ่งทุกสถาบันต้องการมากที่สุด

*นักศึกษา*ส่วนใหญ่ ต่างเห็นว่า ศักยภาพของนักศึกษา ขึ้นอยู่กับ การจัดหาสถานที่ออกกำลังกายและเล่นกีฬา และการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้กระตุ้นให้นักศึกษาเกิดความอยากรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการเรียนรู้มากขึ้น อีกทั้งได้ให้แนวทางในการแก้ไขปัญหาให้กับนักศึกษาเพื่อให้มีคุณภาพในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนคือ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการที่มีชื่อเสียงมีคุณภาพในการเข้าสู่อาเซียน ซึ่งจังหวัดนครพนมต้องการให้มีมากที่สุด

สรุปผลวิจัย และการอภิปรายผล

จากข้อค้นพบข้างต้นนำไปสู่การปฏิบัติดังนี้ 1) สถาบันการอาชีพศึกษาต้องมีบริบทการจัดการหลักสูตรตามพระราชบัญญัติอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 มาตรา 8 ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2546 และ 2547 และนโยบาย สคอ. โดยระมัดระวังประเด็นสำคัญคือ การกำหนดสมรรถนะความรับผิดชอบให้กับนักศึกษาของแต่ละหลักสูตรกลุ่มอาชีพที่แต่ละแห่งแตกต่างกันให้สอดคล้องเป็นไปตามเป้าหมายของ สคอ. ด้วยเกณฑ์มาตรฐานสมรรถนะให้ชัดเจนไม่คลุมเครือและกระทบต่อคุณภาพสมรรถนะที่จำเป็นของนักศึกษาเมื่อสำเร็จการศึกษานั้นแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง เพราะอาจส่งผลต่อเนื่องให้นักศึกษาขาดโอกาสในการประกอบอาชีพและการพิจารณาเงินเดือนตามคุณวุฒิทางการศึกษา และคำถามที่ตามมาคือ สาเหตุที่แท้จริงนั้นมาจากเรื่องใด? ทำไมผู้บริหารสถาบันฯ ไม่ปฏิบัติตาม สคอ.ทำไมไม่รู้ไม่เข้าใจในนโยบายใหม่ๆ ?

สอดคล้องคำสัมภาษณ์นายสมบัติ แสงสว่างสัจกุล รองเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กุมภาพันธ์ 2555 คือ กำหนดสมรรถนะระดับความรับผิดชอบและมาตรฐานแต่ละหลักสูตรกลุ่มอาชีพให้ชัดเจนในการปรับเปลี่ยนโครงสร้างรูปแบบบริหารสถาบันการอาชีวศึกษา จาก 416 แห่ง เป็นสถาบันอาชีวศึกษา 19 แห่ง

นอกจากนี้ ยังพบว่า การพัฒนาใช้ กลยุทธ์หลักสร้างองค์ความรู้เฉพาะทางเพื่อบ่งบอกความเป็นอัจฉริยะ (wisdom) ของการอาชีวศึกษา คือ การขยายระบบฐานข้อมูลเชื่อมโยงคนกับเอกสาร ผสมผสาน แบบบุคคลสู่บุคคล เชื่อมโยงคนกับคน เพื่อถ่ายโอนความรู้ ประสบการณ์ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางจากผู้รู้ ผู้มีภูมิปัญญาสู่นักศึกษามากขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้นักศึกษาแต่ละหลักสูตรสามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ แก้ปัญหาและสร้างองค์ความรู้ คิดค้นนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ได้ด้วยตนเอง และมีห้องสมุดที่มีตำรา เอกสาร อุปกรณ์เทคโนโลยีในการเรียนรู้ที่ทันสมัย เป็นกลยุทธ์

สอดคล้องวิรัช วรรณรัตน์. (2554) ที่ว่า ปัจจัยดังกล่าวมีอิทธิพลต่อมาตรฐานการประกันคุณภาพให้เกิดความคุ้มค่าในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรมนุษย์ของสถาบันการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและมีผลต่อเนื่อง ให้การจัดกระบวนการเรียนการสอนสายอาชีพมีระบบเครือข่ายหลายรูปแบบร่วมกันอย่างมีคุณภาพประโยชน์ในการผลิต พัฒนากำลังคนของประเทศไทย และแนวคิดของ Nonaka และ Takeuchi (1995) และDorothy Leonard & Walter Swap (2556) ที่ว่า กลยุทธ์เชื่อมโยงบุคคลสู่บุคคล (personalized strategy) จากการใช้สมองของทีมที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิเฉพาะทางของสถาบันคือ ใช้ความรู้โดยนัย (tacit knowledge) ที่มีที่ฝังลึกอยู่ภายในตัวบุคคลนั้นๆ มาสร้างความสามารถที่ล้ำลึกหรือมีคลังประสบการณ์มากมายมาเพิ่มเติมการตัดสินใจแบบหยั่งรู้ นับเป็นบ่อเกิดคุ้มค่าประโยชน์ยิ่งต่อผู้เรียน สถาบัน สถานประกอบการและชาติโดยลำดับ สอดคล้องกับ เบนจามิน บลูม (Benjamin S. Bloom อ้างถึงใน อักษร สวัสดี 2542 : 26-28) อธิบายว่า มนุษย์มีกระบวนการเชื่อมโยงจัดระเบียบในการรับรู้เชิงพุทธิพิสัย (cognitive domain) ตั้งแต่มีความรู้เข้าใจ จนเกิดความคิดรวบยอด (comprehension) นำไปปรับใช้ (application) วิเคราะห์ (analysis) สังเคราะห์ (synthesis) ประเมินผล (evaluation) พัฒนา (developion)

ข้อเสนอแนะ จากผลที่ได้วิเคราะห์และสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณกับวิจัยคุณภาพครั้งนี้ นำมาสรุปเป็นแนวทางพัฒนาสถาบันการอาชีวศึกษาสู่การปฏิบัติจริง คือ

เชิงนโยบาย กระทรวงศึกษาธิการและ สคอ.

1. ควรกำหนดนโยบายชัดเจนเกี่ยวกับการจัดงบประมาณสนับสนุนการเรียนรู้สายอาชีพในทิศทางที่รัฐต้องการ และพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหาร หลักสูตร ครูผู้สอน นักศึกษาทุกกลุ่มอาชีพเรียนรู้แนวใหม่ กิจกรรมจิตสำนึก จิตสาธารณะ การพัฒนาการคิดแก้ปัญหา องค์ความรู้และทักษะ สร้างเอกลักษณ์ของนักศึกษาอาชีวศึกษาให้ชัดเจน

2. ควรเร่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสายอาชีพ โดยเร่งจัดกระบวนการเรียนการสอน กระบวนการคิดแก้ปัญหาสายอาชีพให้ครอบคลุมบริบทการอาชีวศึกษา และสนับสนุนงบประมาณ จำนวนครู โสตทัศนูปกรณ์ เทคโนโลยีใหม่ๆ และสื่อออนไลน์ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ทุกกลุ่มอาชีพแบบผสมผสานเชื่อมโยงสร้างคุณค่าให้นักศึกษาอย่างมีเป้าหมาย ดังภาพที่ 2

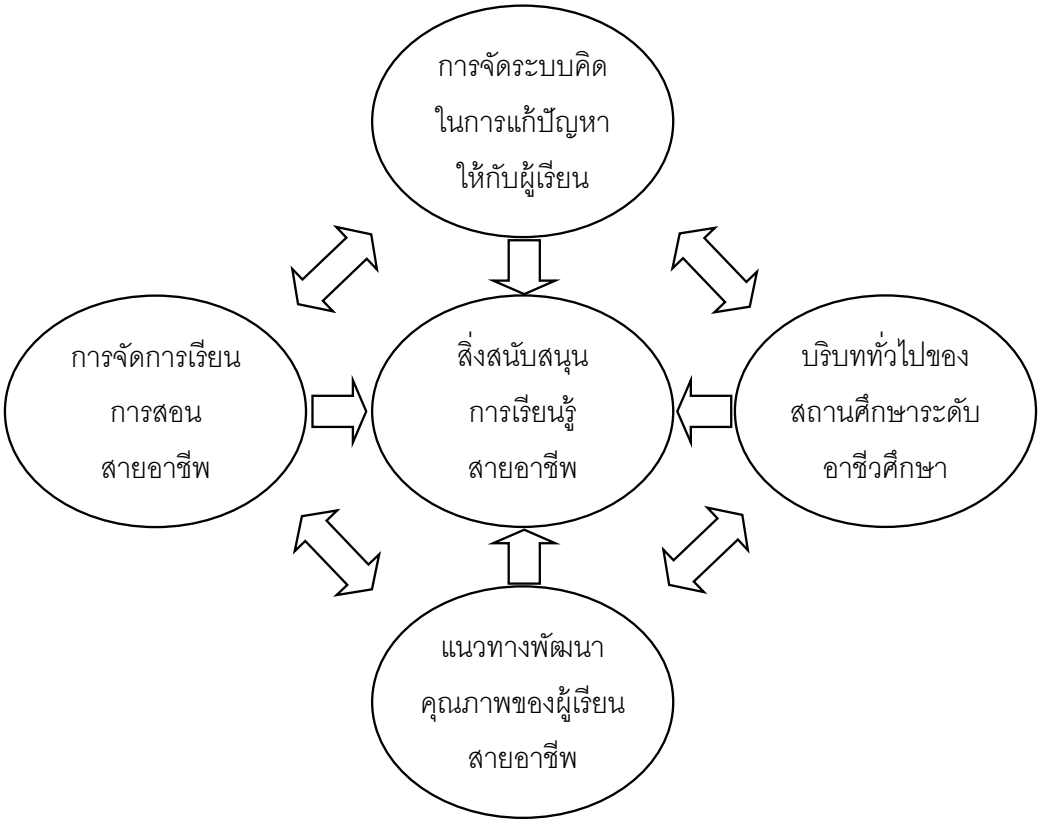

ภาพที่ 2 การผสมผสานการจัดกระบวนการเรียนการสอน กระบวนการคิดแก้ปัญหา

3.รัฐบาลควรให้ความสำคัญการเพิ่มสมรรถนะ ศักยภาพของครูผู้สอนและผู้เชี่ยวชาญเพื่อพัฒนาความเป็นสถาบันการอาชีวศึกษา กำหนดมาตรฐานและสมรรถนะพื้นฐานของผู้เรียนโดยยึดมาตรฐานสากลของภูมิภาคอาเซียนเป็นหลัก ดังภาพที่ 3

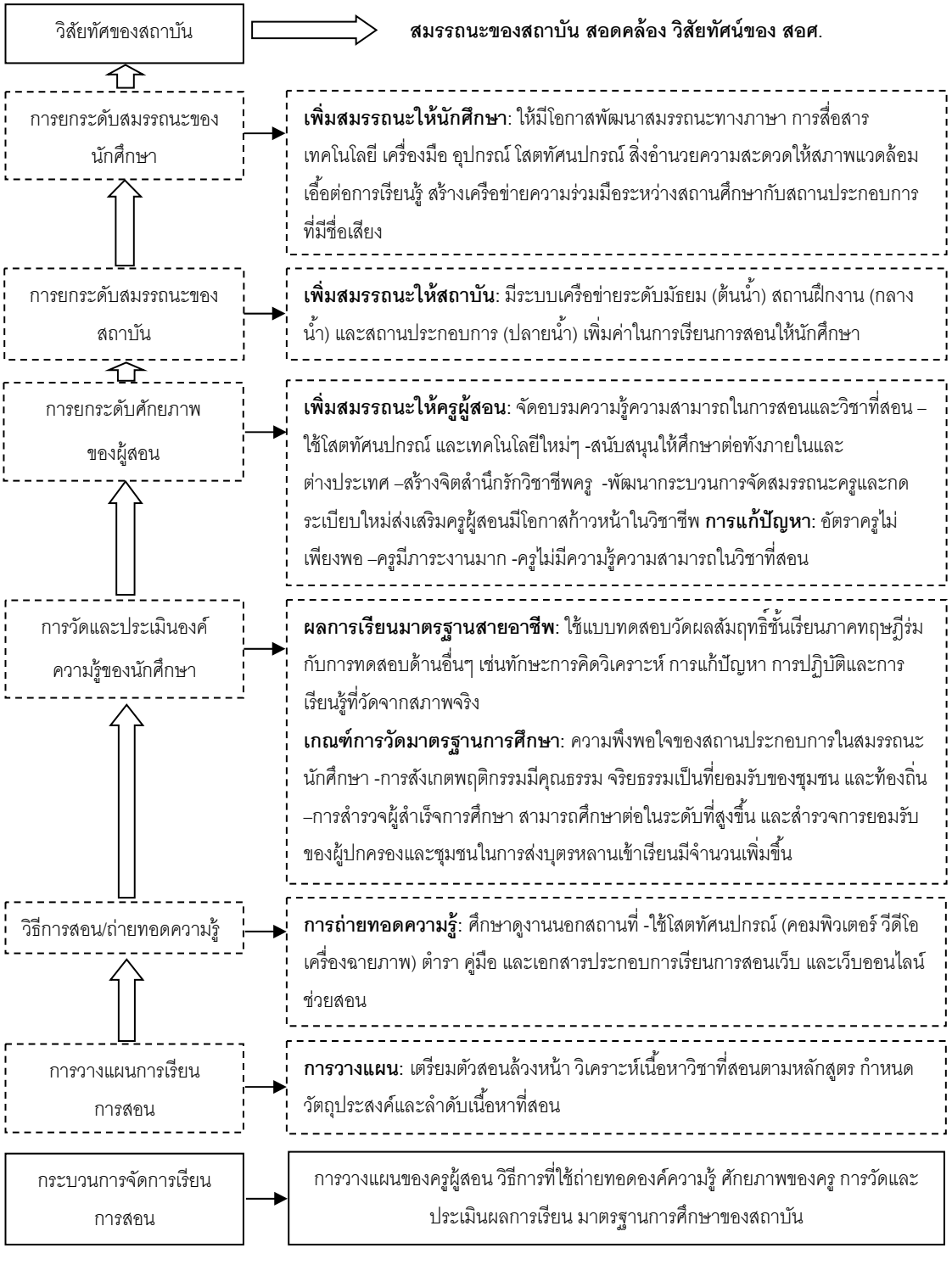

ภาพที่ 3 แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแต่ละหลักสูตรกลุ่มอาชีพของสถาบันอาชีวศึกษาและเครือข่าย

4. ผู้บริหารสถาบัน ควรมีวิสัยทัศน์กว้างไกลในการกำหนดทิศทางของสถาบันให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม ตรงกับความต้องการของผู้ประกอบการและตลาดแรงงานด้านอาชีวศึกษาในพื้นที่และประเทศชาติและกลุ่มประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) โดยมีนโยบายภาครัฐผลักดัน ดังภาพที่ 4

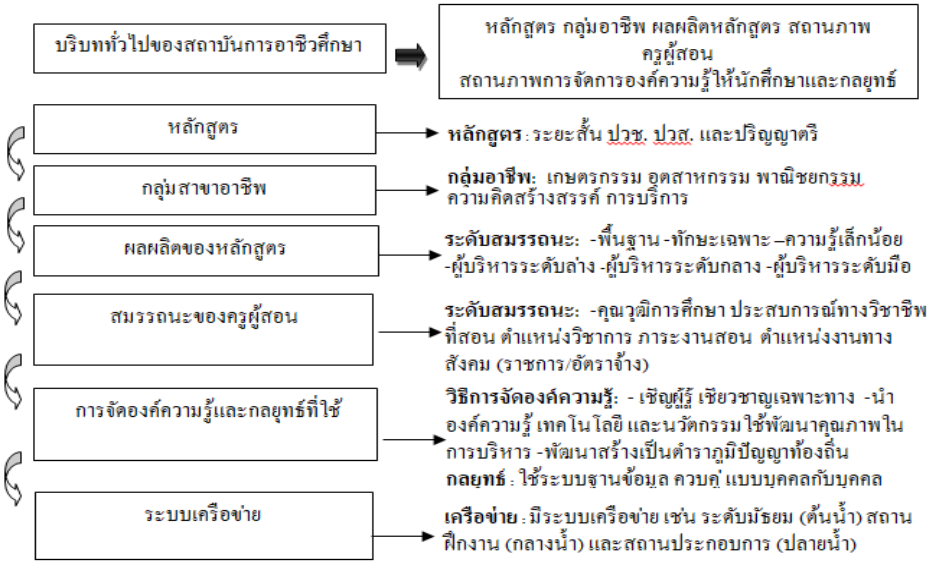

ภาพที่ 4 แนวทางพัฒนากระบวนการเรียนการสอนทั่วไป เชิงนโยบาย

References

Chatchai Ruangmanee. (2008). **The paradigm of learning development in vocational education.** Chiang Mai : Chiang Mai Vocational College.

Department of Vocational Education. (2547).**Ministry of Education regulations on the management of education according to the Diploma of Vocational Education Program 2003** . Bangkok. Ministry of Education.

Naterung Youcharoen. (2010). **Causal relationships of factors effected to personal participation in education quality assurance of teachers in vocational colleges in Bangkok.** Thesis Master of Education. Educational Research and Statistics. Srinakharinwirot University

Nonaka, Ikujiro & Hirotaka Takeuchi. (1995). **Hitotsubashi on Knowledge Management. Clementi Loop**, Singapore : John Wiley & Sons (Asis).

Wirach Wannaratn (2011). **The measurement and evaluation of learning. Course set 21425 Measurement and assessment of elementary learning achievement. Unit 15.** Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat University

ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคในพื้นที่ 5 จังหวัด ภาคตะวันออกของประเทศไทย

Causal Factors Affecting Performance Effectiveness of Personnel Attached to the Provincial Electricity Authority in five Eastern Provinces of Thailand

กมล อนานนท์*[1], กฤษณะ ดาราเรือง[2] และสิทธิพร เขาอุ่น[3]
Kamol Ananon*[1], Kritsana Dararuang[2] and Sittiporn Kaoun[3]
[1]นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาองค์การ มหาวิทยาเจ้าพระยา
[2]ปริญญาเอก อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาองค์การ มหาวิทยาเจ้าพระยา
[3]ปริญญาเอก อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาองค์การ มหาวิทยาเจ้าพระยา
[1]Student, Doctor of Philosophy, Administration of Organization Development, Chaopraya University
[2]Ph.D, Doctor of Philosophy Program in Administration of Organization Development, Chaopraya University
[3]Ph.D, Doctor of Philosophy Program in Administration of Organization Development, Chaopraya University
*ผู้นิพนธ์หลัก e -mail: ananonkamon@gmail.com

Received: May 24, 2019
Revised: August 13, 2019
Accepted: August 22, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ 1) เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของปัจจัยเชิงเหตุผลที่มีผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากร และ 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลตามแบบจำลองสมการโครงสร้าง ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาได้มาจากแบบสอบถามพนักงานและลูกจ้างของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคในพื้นที่ 5 จังหวัด ภาคตะวันออก จำนวน 21 แห่ง จำนวน 547 คน (99.45% ของกลุ่มตัวอย่างและการเลือกสุ่มแบบหลายขั้นตอน) และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการวิเคราะห์เส้นทาง ด้วยโปรแกรม LISREL Version 8.80 แบบ Basic Model

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) องค์ประกอบเชิงยืนยันของปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ตามแบบจำลองเป็นไปตามข้อตกลงทางสถิติคือ Chi-Square = 192.63, df = 182, P-value = 0.28053 และ RMSEA = 0.024 และน้ำหนักองค์ประกอบ ≥ 0.70 และ 2) ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคในพื้นที่ 5 จังหวัด ภาคตะวันออกของประเทศไทย ได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกมาจาก 2 ปัจจัย คือ (1) ปัจจัยความยุติธรรมในองค์การและ (2) ปัจจัยพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ ส่วนปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและปัจจัยความผูกพันต่อองค์การพบว่าไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากร แต่ในขณะเดียวกัน ประสิทธิผลการ

ปฏิบัติงานของบุคลากรได้รับอิทธิพลทางอ้อมมาปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ปัจจัยความยุติธรรมในองค์การ และปัจจัยความผูกพันต่อองค์การ โดยส่งผ่านปัจจัยพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, ความยุติธรรมในองค์การ, ความผูกพันต่อองค์การ, พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ, ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากร

ABSTRACT

The purposes of this research were twofold: Firstly, to analyze the causal confirmatory factors affecting performance effectiveness of the above personnel, and Secondly, to study causal relationships with the structural equation model of the performance effectiveness of the Authority. Data used in the study were drawn from the staff and employees working at the Authority via questionnaire, given by 547 people or 99.45%. from the sample and multi-stage random sampling). Statistics applied in the analysis included percentile, mean, standard deviation, confirmatory factor analysis and path analysis using the base model LISREL Program Version 8.80.

It was found that: 1)Confirmatory factors of the model that affected the performance effectiveness of personnel of Provincial Electricity Authority in five Eastern Provinces of Thailand were fit with the statistical agreements in which Chi-Square = 192.63, df = 182, P-value = 0.28053, RMSEA = 0.024 and factor loading ≥ 0.70. 2) personnel performance effectiveness received a positive direct effect from 2 factors including (1) organizational justice factor and (2) organizational citizenship behaviors factor. These 2 following factors had no direct effects on personnel performance effectiveness, namely transformational leadership and organizational commitment. Also, it was found that personnel performance effectiveness received positive indirect effects from transformational leadership factor and organizational commitment factor through organizational citizenship behaviors factor.

Keywords: Transformational leadership, Organizational Justice, Organizational commitment, Organizational citizenship behaviors and Performance effectiveness of personnel

บทนำ

การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค หรือ กฟภ. (Provincial Electricity Authority : PEA) เป็นรัฐวิสาหกิจประเภทสาธารณูปโภค กลุ่มพลังงาน สังกัดกระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่จำหน่ายและให้บริการไฟฟ้าแก่ประชาชนในส่วนภูมิภาคของประเทศไทย โดยภาคตะวันออกเป็นแหล่งรายได้หลักของ กฟภ. ด้วยเหตุนี้ การไฟฟ้าในภาคตะวันออกจึงมีปริมาณงานและการแข่งขันทางธุรกิจมากกว่าการไฟฟ้าในภาคอื่น

อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมา กฟภ. ยังมีความขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์ของบุคลากรในแต่ละพื้นที่ว่า ควรใช้หลักเกณฑ์ใดเป็นมาตรฐานเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม ด้วยเหตุนี้จึงทำให้บุคลากรบางส่วนของ กฟภ. ในพื้นที่ภาคตะวันออกรู้สึกว่าตนเองไม่ได้รับความยุติธรรมจากองค์การ ซึ่งหากองค์การต้องการประสบความสำเร็จและมีความสามารถในการแข่งขัน ปัจจัยสำคัญคือบุคลากรจะต้องได้รับความยุติธรรมจากองค์การ เพราะเมื่อใดที่บุคลากรได้รับความเป็นธรรมจากผู้บริหารหรือองค์การ บุคลากรจะแสดงออกถึงความผูกพันต่อองค์การและพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ โดยปัจจัยเหล่านี้มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรและเป็นส่วนสนับสนุนให้องค์การประสบความสำเร็จและความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจ (Johnson, 2010; Wilson, 2010; Saksida, 2014)

ทั้งนี้ นอกจากความยุติธรรมในองค์การแล้ว ภาวะผู้นำถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากร (Overbey, 2010)เนื่องมาจากพฤติกรรมของผู้นำจะสื่อถึงคุณธรรม ความเที่ยงธรรม ความมีเหตุมีผลและความเหมาะสม รวมถึงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับผู้ตาม โดยความสัมพันธ์ที่เกิดจากพฤติกรรมของผู้นำจะสร้างจิตสำนึกให้ผู้ตามเกิดความผูกพันและแสดงพฤติกรรมที่สร้างสรรค์พร้อมที่จะทุ่มเทแรงกายแรงใจผสมผสานความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ที่มีทั้งหมดปฏิบัติงานเพื่อให้องค์การประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย (Tuttle, 2009; Ennis, 2013; Asrar, 2014)

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัย ทำให้ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญและความจำเป็นในการศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุและแนวทางในการพัฒนาผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ซึ่งสรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรนั้น เกี่ยวข้องกับ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงความยุติธรรมในองค์การ ความผูกพันต่อองค์การและพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การโดยการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเพื่อพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลเชิงสาเหตุปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ซึ่งผลการวิจัยสามารถสรุปถึงปัจจัยเชิงสาเหตุเพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาผลการปฏิบัติงานของบุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ซึ่งจะส่งผลต่อความสำเร็จและความอยู่รอดขององค์การต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของปัจจัยเชิงเหตุผลที่มีผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคในพื้นที่ 5 จังหวัด ภาคตะวันออกของประเทศไทย

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลตามแบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model) ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคในพื้นที่ 5 จังหวัด ภาคตะวันออกของประเทศไทย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยมีการนำเสนอเรียบเรียงดังนี้

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง จากการทบทวนวรรณกรรม หมายถึง พฤติกรรมของผู้นำที่ให้ความใส่ใจต่อการทำงานของผู้ตาม และทำให้ผู้ตามสร้างผลงานได้เกินความคาดหวังแล้วยังช่วยเหลือให้ผู้ตามเปลี่ยนจุดยืนของตนจากทำประโยชน์เพื่อตนเองไปเป็นทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมหรือองค์การ ตามแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ Bass & Avolio (1990), Fox (2011), Nichols (2016) มีตัวแปรสังเกต 4 องค์ประกอบคือ 1) ด้านอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ 2) ด้านการจูงใจเพื่อสร้างแรงดลใจ 3) ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และ 4) ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล และจากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์กับความยุติธรรมในองค์การ ความผูกพันต่อองค์การพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ และประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากร

2. ความยุติธรรมในองค์การ จากการทบทวนวรรณกรรม หมายถึง การกระจายผลตอบแทนและทรัพยากรตามที่ระบุไว้ในข้อตกลง การให้ประโยชน์ต่อบุคคลอย่างต่อเนื่อง ความเป็นกลางของผู้บริหาร ความถูกต้องของข้อมูล คุณธรรมจริยธรรมความบริสุทธิ์ใจ ความจริงใจ ความนอบน้อม และความถูกต้อง ตามแนวคิดทฤษฎีความยุติธรรมในองค์การของ Colquitt (2001), Wilson (2010), Hassan (2014) มีตัวแปรสังเกต 4 องค์ประกอบคือ 1) ด้านผลตอบแทน 2) ด้านกระบวนการขององค์การ 3) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในองค์การ และ 4) ด้านข้อมูลข่าวสาร และจากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ปัจจัยด้านความยุติธรรมในองค์การมีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์การ พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ และประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากร

3. ความผูกพันต่อองค์การ จากการทบทวนวรรณกรรม หมายถึง ความจงรักภักดี ความศรัทธาต่อเป้าหมายและค่านิยมขององค์การ ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ความต้องการเป็นสมาชิกขององค์การตลอดไป ตามแนวคิดทฤษฎีความผูกพันต่อองค์การของ Meyer & Allen (1997), Eda (2013), Asrar (2014) มีตัวแปรสังเกต 3 องค์ประกอบคือ 1) ด้านความรู้สึก 2) ด้านการคงอยู่กับองค์การ และ 3) ด้านบรรทัดฐาน และจากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ปัจจัยด้านความผูกพันต่อองค์การมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ และประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากร

4. พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ จากการทบทวนวรรณกรรม หมายถึง พฤติกรรมที่อยู่นอกเหนือจากข้อกำหนดในหน้าที่ โดยเกิดจากความสมัครใจของแต่ละบุคคล เป็นรูปแบบที่องค์การคาดหวัง ซึ่งตามแนวคิดทฤษฎี

พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การของ Podsakoff et al. (2000), Organ, Podsakoff & MacKenzie (2006), Samanvitha & Jawahar (2013) มีตัวแปรสังเกต 7 องค์ประกอบคือ 1) พฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือ 2) ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา 3) ความภักดีต่อองค์การ 4) การปฏิบัติตามกฎระเบียบขององค์การ 5) การคิดอย่างสร้างสรรค์ 6) การให้ความร่วมมือ และ 7) การพัฒนา และจากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ปัจจัยด้านพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากร

5. ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ผู้วิจัยได้นำแบบประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคและมาตรฐานไฟฟ้าโปร่งใส มาเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือวัดประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคในพื้นที่ 5 จังหวัดภาคตะวันออก สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งมีตัวแปรสังเกต 3 องค์ประกอบคือ 1) ด้านผลงาน 2) ด้านพฤติกรรม และ 3) ด้านความโปร่งใส จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ปัจจัยด้านประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรได้รับอิทธิพลจากภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความยุติธรรมในองค์การ ความผูกพันต่อองค์การ และพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ

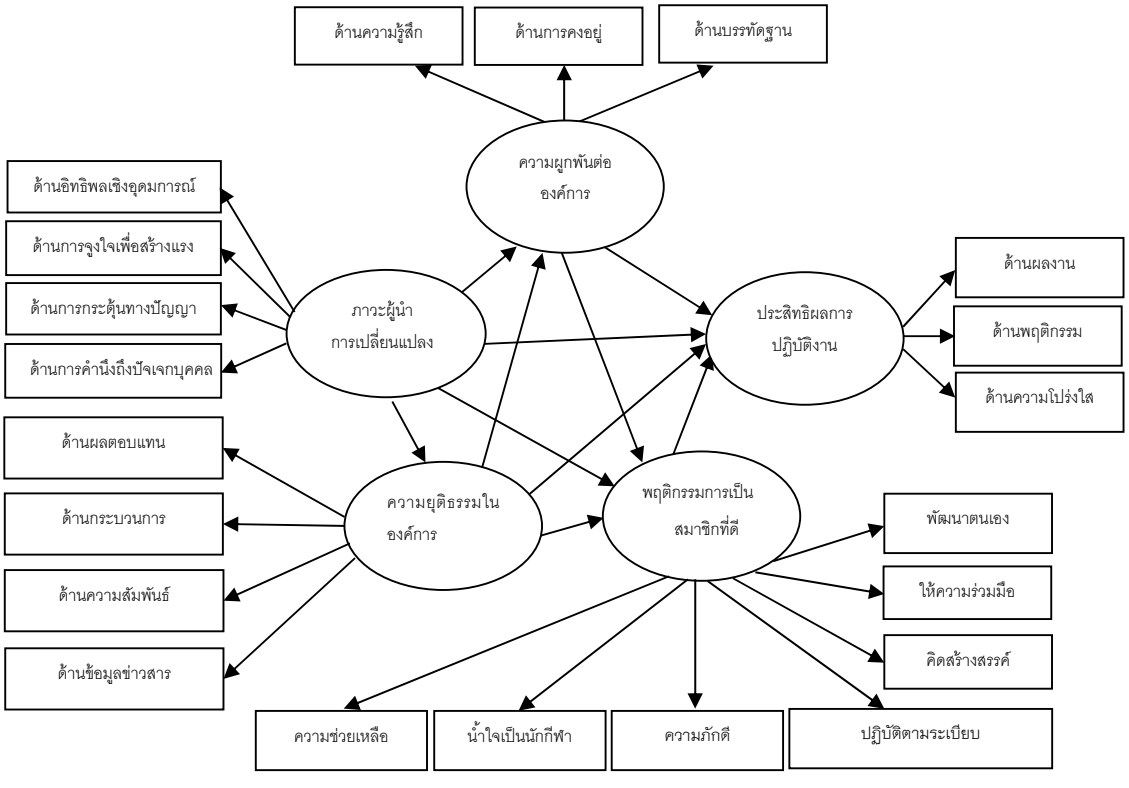

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การดำเนินการวิจัย

ประชากร คือ บุคลากรของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคในพื้นที่ 5 จังหวัด ภาคตะวันออก จำนวน 21 แห่ง จำนวนทั้งหมด2,019 คน ประกอบด้วย พนักงาน จำนวน 1,473 คน และลูกจ้าง จำนวน 546 คน

กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi – Stage Random Sampling) โดยจำแนกกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มพนักงาน และกลุ่มลูกจ้าง กำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มแยกตามสำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และใช้วิธีการเลือกสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นจากการสังเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิดทฤษฎี โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตรส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ต่อจากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามนี้ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรง (Validity) ของเครื่องมือในด้านเนื้อหา ภาษา ข้อความ ความหมายและโครงสร้าง รวมทั้งการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับสิ่งที่ต้องการศึกษา (Item Objective Congruence: IOC) ผลการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับสิ่งที่ต้องการศึกษา โดยการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องรวมทั้งฉบับเป็น 0.99 ต่อมาผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วไปลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 40 คน หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้รับมาทั้ง 40 ชุด ไปคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงหรือความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงแบบอัลฟา (Alpha-reliability Coefficient) ทั้งฉบับเป็น 0.986 (ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงแบบอัลฟา 0.80 ขึ้นไป หมายถึงเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้มีคุณภาพและประสิทธิภาพอยู่ในระดับสูง สามารถนำไปใช้ในการศึกษาได้อย่างเหมาะสม)

การเก็บรวบรวมข้อมูลกับบุคลากรจากสำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างจำนวน 21 แห่ง ได้แบบสอบถามทั้งสิ้น 547 ชุด คิดเป็นร้อยละ 99.45

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตามโครงสร้างและการวิเคราะห์เส้นทาง ข้อมูลใช้โปรแกรม คอมพิวเตอร์สำเร็จรูป LISREL Version 8.80 อย่างไรก็ตาม ก่อนที่จะแปลความหมายผลลัพธ์ที่ได้จะต้องเป็นไปตามข้อตกลงทางสถิติดังนี้ 1) ค่าไคสแควร์ (Chi-Square Value) ต้องไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือ P > .05 2)ค่าไคสแควร์ (Chi-Square Value) หารด้วยระดับชั้นแห่งความอิสระ (Degree of Freedom หรือ df) ต้องไม่เกิน 2 หรือ 3 และ 3) ค่า Root Mean Square Error of Approximation หรือ RMSEA ต้องมีค่าน้อยกว่า 0.05 หรือไม่เกิน 0.08 (Kline, 1998; Ullman, 2001; Tabachnick & Fidell, 2007)

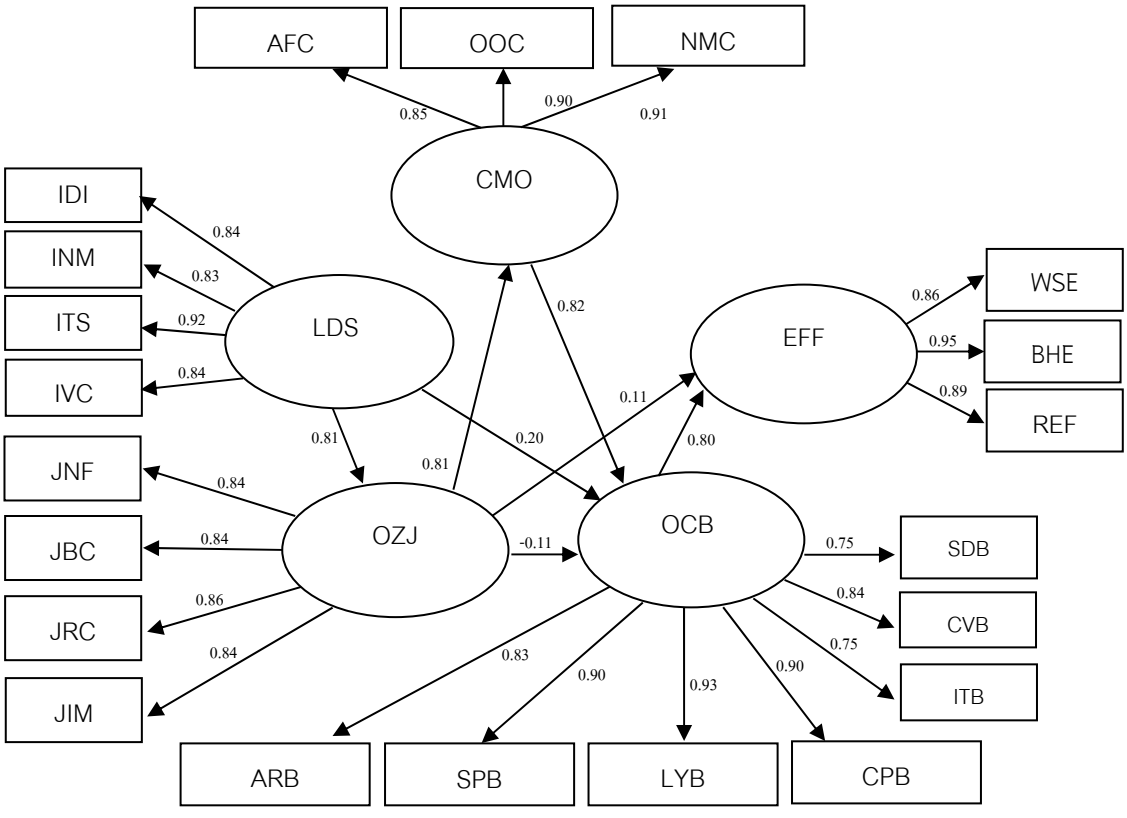

Chi-square = 192.63 , df = 182 , P-value = 0.28053, RMSEA = 0.024

ภาพที่ 2 แสดงแบบจำลองเต็มรูปแบบ (Full Path Model) ความสัมพันธ์เชิงเหตุผลตามแบบจำลองประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากร

ตารางที่ 1 แสดงค่าน้ำหนักองค์ประกอบแบบ Completely Standardized Solution

รายการ	**สัญญาลักษณ์**	**ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ***
1. ปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	LDS	
1.1 ด้านอิทธิพลเชิงอุดมการณ์	IDI	0.84
1.2 ด้านการจูงใจเพื่อสร้างแรงดลใจ	INM	0.83
1.3 ด้านการกระตุ้นทางปัญญา	ITS	0.92
1.4 ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล	IVC	0.84

รายการ	สัญญาลักษณ์	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ*
2. ปัจจัยความยุติธรรมในองค์การ	OZJ	
2.1 ด้านผลตอบแทน	JNF	0.84
2.2 ด้านกระบวนการขององค์การ	JBC	0.84
2.3 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในองค์การ	JRC	0.86
2.4 ด้านข้อมูลข่าวสาร	JIM	0.84
3. ปัจจัยความผูกพันต่อองค์การ	CMO	
3.1 ด้านความรู้สึก	AFC	0.85
3.2 ด้านการคงอยู่กับองค์การ	OOC	0.90
3.3 ด้านบรรทัดฐาน	NMC	0.91
4. ปัจจัยพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ	OCB	
4.1 ด้านพฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือ	ARB	0.83
4.2 ด้านความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา	SPB	0.90
4.3 ด้านความภักดีต่อองค์การ	LYB	0.93
4.4 ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบขององค์การ	CPB	0.90
4.5 ด้านการคิดอย่างสร้างสรรค์	ITB	0.75
4.6 ด้านการให้ความร่วมมือ	CVB	0.84
4.7 ด้านการพัฒนาตนเอง	SDB	0.75
5. ปัจจัยประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากร	EFF	
5.1 ด้านผลงาน	WSE	0.86
5.2 ด้านพฤติกรรม	BHE	0.95
5.3 ด้านความโปร่งใส	REF	0.89

*ค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป เป็นองค์ประกอบสำคัญ

ตารางที่ 2 แสดงค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของอิทธิพลโดยรวม (TE) อิทธิพลทางตรง (DE) และอิทธิพลทางอ้อม (IE)

Dep. V.	Indep. V.	R-square	F	Path Coefficients		
				DE	IE	TE
● OZJ	● LDS	0.66	7.97*	0.81*	0.00	0.81
● COM	● LDS	0.43	6.77*	0.00	0.66	0.66
	● OZJ			0.81*	0.00	0.81
● OCB	● LDS	0.43	6.48*	0.20*	0.45	0.65
	● OZJ			-0.11*	0.67	0.56
	● COM			0.82*	0.00	0.82
● EFF	● LDS	0.37	6.33*	0.00	0.61	0.61
	● OZJ			0.11*	0.44	0.55
	● COM			0.00	0.66	0.66
	● OCB			0.80*	0.00	0.80

หมายเหตุ * = $p < 0.05$

ผลการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลกับโปรแกรม LISREL ได้ผลลัพธ์คือ Chi-square = 192.63, df = 182, P-value = 0.28053 และ RMSEA = 0.024 ซึ่งผลที่ได้จากการวิเคราะห์ดังกล่าว เป็นไปตามข้อตกลงตามสถิติ สำหรับผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และข้อที่ 2 สรุปได้ดังนี้

1.จากตารางที่ 1 พบว่า องค์ประกอบของปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความยุติธรรมในองค์การ ความผูกพันต่อองค์การ พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ และประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นองค์ประกอบสำคัญเชิงยืนยัน (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ > 0.70)

2. จากภาพที่ 2 และตารางที่ 2 พบว่า ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคในพื้นที่ 5 จังหวัด ภาคตะวันออกของประเทศไทย ได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกมาจากปัจจัยความยุติธรรมในองค์การและปัจจัยพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ และในขณะเดียวกันยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมมาจากปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ปัจจัยความยุติธรรมในองค์การ และปัจจัยความผูกพันต่อองค์การ

อภิปรายผล

1. ตัวแปรเชิงสังเกตทุกตัวที่ใช้ในการศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญ สอดคล้องกับการศึกษาของ Tianyuan & Nengquan (2009),

Samanvitha & Jawahar (2013), Asrar (2014), Hassan (2014), Nichols (2016)

2. ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ได้รับอิทธิพลทางตรงสูงสุดจากปัจจัยด้านพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ แสดงว่า ถ้าบุคลากรมีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีก็จะส่งผลให้บุคลากรมีผลการปฏิบัติงานดีด้วย อย่างไรก็ตาม การที่บุคลากรจะแสดงพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การออกมานั้น จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าได้รับอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมจากภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความยุติธรรมในองค์การ และความผูกพันต่อองค์การ นอกจากนี้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความยุติธรรมในองค์การและความผูกพันต่อองค์การมีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากร แสดงว่า หากผู้บริหารมีพฤติกรรมที่กระทำให้บุคลากร ได้รับความเป็นธรรม เกิดความพึงพอใจ ซึ่งจะเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน ก่อให้เกิดความผูกพันต่อกัน บุคลากรก็จะตอบแทนผู้นำและองค์การด้วยการแสดงพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ ซึ่งพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์การ และเป็นส่วนสนับสนุนให้การดำเนินงานขององค์การประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย (Tuttle, 2009; Overbey, 2010; Wilson, 2010; Asrar, 2014; Saksida 2014)

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยความยุติธรรมในองค์การมีอิทธิพลทางตรงต่อความผูกพันต่อองค์การ พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ และประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ดังนั้น ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ในเชิงนโยบายคือ องค์การควรปรับปรุงระเบียบ หลักเกณฑ์ในกระบวนการพิจารณาผลตอบแทนที่ชัดเจน โปร่งใส มีความเป็นธรรมเมื่อเทียบกับความรู้ ความสามารถ ความรับผิดชอบและปริมาณของงาน ควรสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์และการมีส่วนร่วมของบุคลากร และควรกระจายอำนาจการบริหารสู่พื้นที่

2. จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงส่งผลทางตรงต่อปัจจัยความยุติธรรมในองค์การและปัจจัยพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ และในขณะเดียวกันส่งผลทางอ้อมต่อความผูกพันต่อองค์การและประสิทธิผลการปฏิบัติงาน ดังนั้น ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ในเชิงการปฏิบัติคือ ผู้บริหารควรปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของจริยธรรม ควรดูแลเอาใจใส่ต่อบุคลากร ควรสร้างความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกับบุคลากร ควรใช้ระบบประเมินผลการปฏิบัติงานมาเป็นเครื่องมือในการพิจารณาผลประโยชน์ของบุคลากร ควรสนับสนุนให้บุคลากรรับรู้นโยบายเกี่ยวกับผลตอบแทนและสวัสดิการขององค์การอย่างทั่วถึง ควรสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานมุ่งสู่องค์การแห่งความสุข ควรสร้างบรรยากาศให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ควรส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ควรริเริ่มระบบการหมุนเวียนการทำงานในระดับปฏิบัติการ ควรลดขั้นตอนเพื่อความรวดเร็วในการบริหาร และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

References

Asrar, U. H. (2014). Congruence between self and subordinates' perceptions about leadership styles and performance in banking sector of Pakistan. **Available from Pro Quest Dissertations & Theses Global**.

Bass, B. M., & Avolio, B. J. (1990). The implications of transactional and transformational leadership for individual, team, and organizational development. **Research in Organizational Change and Development**, 4: 231-272.

Colquitt, J. A. (2001). On the dimensionality of organizational justice: a construct validation of a measure. **Journal of Applied Psychology**. 86: 386-400

Eda, K. (2013). The relationship among organizational commitment and organizational citizenship behavior – a research study on call center employees. **Industrial Relations and Human Resources Journal**. 15: 83-93.

Ennis, M. C. (2013). An investigation of the relationship between leadership practices and individualism-collectivism on withdrawal cognations/turnover intentions for local government employees on the eastern shore of Maryland: the role of organizational commitment. **Available from ProQuest Dissertations & Theses Global**.

Fox, J. T., Jr. (2011). The impact of personal and organizational identification on the process of teacher trust development within the context of principal authentic leadership. **Available from ProQuest Dissertations & Theses Global**.

Hassan, I. (2014). Organizational justice and citizenship behavior, the mediating role of trust. **International Journal of Human Resource Studies**. 5 (1): 2162-3058.

Johnson, A. D. (2010). Police organizational failure: Toward explaining dysfunction and failure through the theoretical framework of coupling utilizing case study analysis. **Available from ProQuest Dissertations & Theses Global**.

Kline, R. B. (1998). **Principles and practice of structural equation modeling**. New York. Guild Press.

Meyer, J. P., & Allen, N. J. (1997). **Commitment in the workplace : Theory, research, and application**. Sage Publications.

Nichols, B. Jr. (2016). State organizational performance differences for California government leadership across transformational, transactional, and laissez-faire leadership styles. **Available from Pro Quest Dissertations & Theses Global**.

Organ, D. W., Podsakoff, P. M., & MacKenzie, S. B. (2006). **Organizational Citizenship Behavior: Its Nature, Antecedents and Consequences**. Sage, Thousands Oaks, CA.

Overbey, J. A. (2010). Evaluating the relationship between perceived leadership style and telecommuter intent to leave an organization. **Available from ProQuest Dissertations & Theses Global**.

Saksida, T. (2014). Three essays on the individual, task, and context-related factors influencing the organizational behavior of volunteers. **Available from Pro Quest Dissertations & Theses Global**.

Samanvitha, S., & Jawahar, P. D. (2013). **Job satisfaction as a predictor of organizational citizenship behavior: An empirical study**. Global J. Bus. Res., 7 (1): 71-80.

Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2007). Using Multivariate Statistics (5th ed.). **New York: Allyn and Bacon**.

Tianyuan, Y., & Nengquan, W. (2009). A Review of Study on the Competing Values Framework. **International Journal of Business and Management**. 4 (7): 37-42.

Tuttle, M. D. (2009). True north or traveled terrain? An empirical investigation of authentic leadership. **Available from Pro Quest Dissertations & Theses Global**.

Ullman, J. B. (2001). **Structural equation modeling**. In: B. G. Tabachnick, & L. S. Fidell (Eds.). Using multivariate statistics. Boston, MA: Pearson Education.

Wilson, T. A. (2010). Workplace aggression behaviors, organizational justice, and intention to leave among U.S. telecommunications workers. **Available from Pro Quest Dissertations & Theses Global**.

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลในการยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีอากรทางออนไลน์ (E-FILING)

Factors influencing the collection of corporate income tax when filing tax returns and paying online tax (E-FILING)

พงศ์ศิรภพ ทองดีรวิสุรเกตุ
Pongsirapop Thongdeerawisuraket
สาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
Accounting, Faculty of Business Administration. Rajamangala University of Technology Rattanakosin.
e-mail: pongsirapop@gmail.com

Received: September 09, 2019
Revised: November 25, 2019
Accepted: November 30, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลในการยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีอากรทางออนไลน์ (E-FILING) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือจากกลุ่มตัวอย่างของผู้ยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีอากรผ่านระบบอินเทอร์เน็ตในจังหวัดนครปฐม จำนวน 425 ราย ซึ่งใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ข้อมูลที่ได้ถูกนำไปวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีเงินได้นิติบุคคลทางออนไลน์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 31-40 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี มีประสบการณ์การทำงานขององค์กรอยู่ระหว่าง 6-10 ปี เคยใช้บริการการยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีอากร (E-FILING) ประมาณ 1-3 ครั้ง ด้วยแบบ ภ.ง.ด.50 ส่วนการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลในการยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีอากรทางออนไลน์ (E-FILING) ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความสะดวกและรวดเร็ว (.705) 2) ด้านระยะเวลาการให้บริการ (.698) 3) ด้านความง่ายต่อการใช้งาน (.650) 4) ด้านความถูกต้องและครบถ้วน (.633) 5) ด้านความมีประสิทธิภาพของระบบ (.588) และ 6) ด้านความปลอดภัยของระบบ (.560) พบว่าด้านความสะดวกและรวดเร็วมีความสำคัญมากที่สุดต่อการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลทางออนไลน์ (E-FILING)

คำสำคัญ : ภาษีเงินได้นิติบุคคล ยื่นแบบผ่านอินเทอร์เน็ต

ABSTRACT

The purpose of this research was to study Influence factor arbitrarily collecting Income tax in the E-Filing and payment of taxes. The researcher collected data using a questionnaire from the sample, the filing and payment of taxes through the internet in Nakhon Pathom number, 425 cases methodology survey research data were used to analyze the factors.

The result of the research shows that the majority of online E-Filing of corporate income tax returns are female, aged between 31-40 years, with a bachelor's degree, have working experience of the organization between 6-10 years, which have used the service for filing tax returns and paying taxes (E-FILING) about 1-3 times with the form P.N.D.50. The analysis of factors that influence the collection of corporate income tax filing and payment of taxes online via E-FILING contains six areas: 1) the convenience and speed quickness, 2) the period of service, 3) easy to check. 4) the accuracy and completeness 5) the efficiency of the system, and 6) the security of the system. It is found that convenience and speed quickness are of the most importance for the collection of corporate income tax online (E-FILING).

Keywords: Corporate Income Tax, E-FILING.

บทนำ

การจัดเก็บภาษีอากรที่ทันสมัยใส่ใจในการให้บริการ เพื่อพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมไทย ผ่านการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) มาใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานและการปรับปรุงการให้บริการของกรมสรรพากร เพื่อให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพ เกิดผลสัมฤทธิ์และความโปร่งใสในกระบวนการบริหารงานจัดเก็บภาษีอากรและการให้บริการกับผู้เสียภาษีอากรของกรมสรรพากร ซึ่งเรียกว่า "กรมสรรพากรอิเล็กทรอนิกส์" (E-Revenue) (กรมสรรพากร, 2562) E-Revenue เป็นหนึ่งในระบบการให้บริการอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐที่กรมสรรพากรได้ทำมาใช้ครั้งแรก ปี 2544 ในรูปแบบการชำระภาษีมูลค่าเพิ่มผ่านทางอินเทอร์เน็ต และต่อมาได้รับการพัฒนาเป็นการยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีอากรประเภทต่าง ๆ ผ่านทางอินเทอร์เน็ต โดยทางกรมสรรพากรได้มีการพัฒนาระบบให้มีความทันสมัยและครอบคลุมกับทุกประเภทภาษีอากรอย่างต่อเนื่อง โดยเรียกระบบการยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีอากรทางออนไลน์ว่า "E-FILING" โดยเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการจัดเก็บภาษีอากรเพื่อความสะดวก ประหยัดเวลาและการจูงใจให้ใช้บริการด้วยการชำระและคืนภาษีอากรที่รวดเร็วตามแนวทางการบริหารจัดเก็บภาษีอากรแนวใหม่

โดยยึดหลักการบริหารความเสี่ยง (ศูนย์บริหารความเสี่ยง, 2556) เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการวางแผนและบริหารจัดการต่อกระบวนการจัดเก็บภาษีอากรของประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลในการยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีอากรทางออนไลน์ (E-FILING)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลในการยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีอากรทางออนไลน์ (E-FILING) ในมุมมองของผู้ภาษีเงินได้นิติบุคคล (สถานประกอบการ) ในเขตพื้นที่จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยมีกรอบแนวคิดดังภาพที่ 1

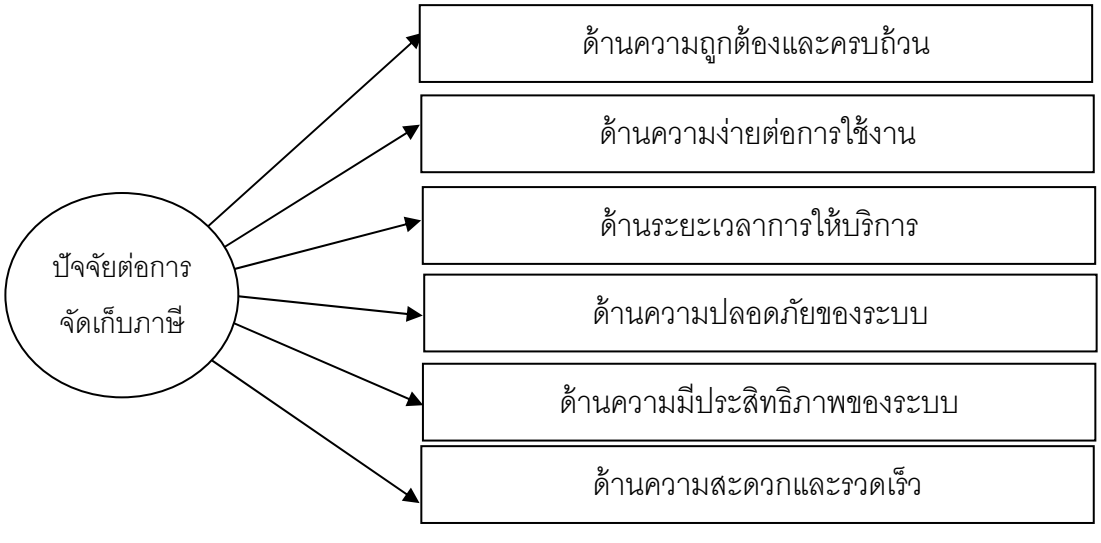

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดและทฤษฎี

การบริหารจัดเก็บภาษีอากรที่ดี จำเป็นต้องมีเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน มีการสื่อสารเรื่องวิสัยทัศน์และพันธกิจ วิธีการปฏิบัติงานจำต้องชัดเจนและนำไปปฏิบัติได้ สำหรับประเทศที่มีวิธีทางปฏิบัติที่ง่ายจะช่วยลดต้นทุนในการสร้างความยินยอมที่จำเสียภาษีด้วยความสมัครใจ

ทฤษฎีการกระทำตามหลักเหตุและผล นำเสนอโดย Fishbein and Ajzen (1975) เป็นหนึ่งในทฤษฎีทางจิตวิทยาสังคม ซึ่งความตั้งใจแสดงพฤติกรรมจะได้รับแรงขับเคลื่อนจากปัจจัยหลัก 2 ประการ ได้แก่ ทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรมและบรรทัดฐานของบุคคลที่อยู่โดยรอบการแสดงพฤติกรรม ปัจจัยที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล บุคคล

จะประเมินภาพรวมของพฤติกรรมจากความน่าเชื่อถึงผลที่น่าจะตามมา ไม่ว่าจะเป็นความรู้สึกเชิงบวกหรือเชิงลบเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรม บรรทัดฐานของบุคคลที่อยู่โดยรอบการแสดงพฤติกรรม คือ การรับรู้ของแต่ละบุคคลเกี่ยวกับความคาดหวังหรือความต้องการของกลุ่มบุคคลในสังคมที่มีความสำคัญต่อบุคคล ในการศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งออกเป็น 4 ประเด็น ดังนี้ (1) ขั้นตอนการสมัครสมาชิกหรือการลงทะเบียน (2) ขั้นตอนการยื่นแบบผ่านอินเตอร์เน็ต (3) ขั้นตอนการชำระภาษี (4) ขั้นตอนการพิมพ์แบบและใบเสร็จรับเงิน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้เสียภาษีเงินได้นิติบุคคล (สถานประกอบการ) ในการยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีทางออนไลน์ (E-FILING) ในเขตพื้นที่จังหวัดนครปฐม รอบปีภาษีอากร พ.ศ. 2561 รวมจำนวนทั้งสิ้น 34,238 ราย (กรมสรรพากร, 2562) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Yamane ระดับความเชื่อมั่น 95% เท่ากับจำนวน 396 ราย

ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา จำนวน 6 ด้าน ได้มาจากการทบทวนศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ปัจจัยด้านความถูกต้องและครบถ้วน ปัจจัยด้านความง่ายต่อการใช้งาน ปัจจัยด้านความสะดวกและรวดเร็ว ปัจจัยด้านระยะเวลาการให้บริการ ปัจจัยด้านประสิทธิภาพของระบบ และปัจจัยด้านความปลอดภัยของระบบ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดเก็บภาษีของกลุ่มภาษีเงินได้นิติบุคคลในการยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีทางออนไลน์ (E-FILING) ในมุมมองของผู้ภาษีเงินได้นิติบุคคลในพื้นที่เขตจังหวัดนครปฐม การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ในการเก็บข้อมูล เพื่อให้สามารถตอบวัตถุประสงค์ของงานวิจัยได้ ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัยและวิเคราะห์ใน 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การอธิบายผลเบื้องต้นโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics)

2. การวิเคราะห์ผลทางด้านปัจจัย (Factor analysis)

2.1 การพัฒนาปัจจัยเชิงสำรวจ โดยการสร้างปัจจัยต้นแบบจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาใช้ในการกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นทำการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA)

2.2 การยืนยันปัจจัย โดยการนำปัจจัยที่เป็นผลมาจากการพัฒนาปัจจัยเชิงสำรวจในข้างต้น มาเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง แล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในส่วนของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีช่วงอายุระหว่าง 31–40 ปี จบการศึกษาสูงสุดในระดับชั้นปริญญาตรี และมีประสบการณ์

ในทำงานขององค์กรอยู่ระหว่าง 6-10 ปี ส่วนใหญ่เป็นองค์กรขนาดเล็ก กลุ่มประเภทผลิตสินค้า นอกจากนี้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยใช้ระบบบริการในการยื่นแบบ (E-FILING) ประมาณ 1-3 ครั้ง โดยประเภทแบบที่ใช้ในการยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีผ่าน (E-FILING) ด้วยแบบ ภ.ง.ด.50 มีผลของการยื่นแบบครั้งล่าสุดคือมีภาระภาษีที่ต้องชำระ

2. สรุปผลการวิจัยด้วยการศึกษาปัจจัย (Factor Analysis)

2.1 ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดเก็บภาษีของกลุ่มภาษีเงินได้นิติบุคคลในการยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีอากรทางออนไลน์ที่สังเคราะห์ได้จากวิธีวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) โดยวิธีการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) ผู้วิจัยสามารถสรุปปัจจัยจากจำนวน 25 ตัวแปรได้จำนวน 6 ปัจจัย ผ่านการตั้งชื่อปัจจัยตามลักษณะความคล้ายคลึงของตัวแปรย่อยที่อยู่ในกลุ่มของแต่ละปัจจัย ดังนี้

ก. ด้านความถูกต้องและครบถ้วน ประกอบด้วยจำนวน 5 ตัวแปร ได้แก่ (1) มีขั้นตอนการคำนวณที่ถูกต้อง ครบถ้วนและน่าเชื่อถือ (2) มีระบบช่วยให้การชำระภาษีมีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ (3) มีโปรแกรมช่วยในการคำนวณลดข้อผิดพลาดได้ (4) ไม่ต้องนำหลักฐานการยื่นแบบแสดงในขณะที่ทำรายการ (5) มีการให้เลือกรายการต่าง ๆ ที่ตรงกับข้อมูลก่อนการบันทึก

ข. ด้านความง่ายต่อการใช้งาน ประกอบด้วยจำนวน 5 ตัวแปร ได้แก่ (1) การออกแบบขั้นตอนที่ง่ายต่อการใช้งาน (2) การออกแบบการใช้งานง่ายในขั้นตอนการสมัครสมาชิก (3) มีช่องทางการชำระภาษีที่หลากหลายง่ายต่อการใช้งาน (4) มีขั้นตอนการใช้งานที่ไม่ยุ่งยากและไม่ซับซ้อนต่อการใช้งาน (5) การออกแบบมาใช้งานง่ายและมีความจูงใจต่อการใช้งาน

ค. ด้านระยะเวลาการให้บริการ ประกอบด้วยจำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ (1) มีระยะเวลาตั้งแต่ 06.00-22.00 น. และไม่มีวันหยุด (2) มีความรวดเร็วในการประมวลผล (3) พิมพ์แบบแสดงรายการได้ทันทีเมื่อมีการยื่นแบบเสร็จสิ้น (4) มีการอำนวยความสะดวกการพิมพ์ใบเสร็จรับเงินภายหลัง

ฆ. ด้านความปลอดภัยของระบบ ประกอบด้วยจำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ (1) ระบบความปลอดภัยในการเข้าถึงข้อมูลกรณีลืมรหัสผ่าน (2) ระบบความปลอดภัยที่ดีในการเข้าถึงข้อมูล (3) ความเชื่อมั่นด้านระบบความปลอดภัยในระดับที่ผู้ใช้พึงพอใจ (4) มีระบบป้องกันข้อมูลที่น่าเชื่อถือ

ง. ด้านความมีประสิทธิภาพของระบบ ประกอบด้วยจำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ (1) มีความยืดหยุ่นกรณีพบข้อผิดพลาดหลังการยื่นแบบ (2) มีความยืดหยุ่นกรณีพบข้อผิดพลาดก่อนการยื่นแบบ (3) มีการป้องกันข้อมูลทางการเงินที่น่าเชื่อถือ (4) มีการกำหนดรหัสผู้ใช้และรหัสผ่านเพื่อการเข้าถึงข้อมูล

ฉ. ด้านความสะดวกและรวดเร็ว ประกอบด้วยจำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ (1) มีความสะดวก ประหยัดเวลา ลดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง (2) มีการให้คำแนะนำในการใช้งานสามารถปฏิบัติตามได้ง่าย (3) การพิมพ์แบบได้ทันทีเมื่อมีการยื่นแบบเสร็จสิ้น

2.2 ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลในการยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีอากรทางออนไลน์ที่สังเคราะห์ได้จากวิธีวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) โดยวิธีการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ผลจากการวิเคราะห์สามารถสรุปผลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลในการยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีอากรทางออนไลน์ (E-FILING) ประกอบด้วย 6 ด้าน จำนวน 19 ตัวแปรสังเกตได้

ตารางที่ 1 สรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยัน ทั้ง 6 ด้าน จำนวน 19 ตัวแปร

ตัวแปร	น้ำหนักปัจจัย	R^2
ด้านความถูกต้องและครบถ้วน		
1. มีขั้นตอนการคำนวณที่ถูกต้อง ครบถ้วนและน่าเชื่อถือ	.945	.745
2. มีระบบโปรแกรมช่วยในการคำนวณภาษีที่ถูกต้องครบถ้วน	.855	.689
3. ไม่ต้องนำหลักฐานการยื่นแบบแสดงในขณะที่ทำรายการ	.823	.612
4. มีการให้เลือกรายการต่าง ๆ ที่ตรงกับข้อมูลก่อนการบันทึก	.801	.555
ด้านความง่ายต่อการใช้งาน		
1. การออกแบบขั้นตอนที่ง่ายในทุกขั้นตอนต่อการใช้งาน	.901	.722
2. มีช่องทางการชำระภาษีที่หลากหลายง่ายต่อการใช้งาน	.822	.641
3. มีขั้นตอนการใช้งานที่ไม่ยุ่งยากและไม่ซับซ้อนต่อการใช้งาน	.754	.583
ด้านระยะเวลาการให้บริการ		
1. มีระยะเวลาตั้งแต่ 06.00-22.00 น. และไม่มีวันหยุด	.901	.722
2. มีความรวดเร็วในการประมวลผล	.822	.641
3. มีการอำนวยความสะดวกในการพิมพ์แบบรายการได้ทันที	.754	.583
ด้านความปลอดภัยของระบบ		
1. มีความปลอดภัยที่ดีในการเข้าถึงข้อมูล/กรณีลืมรหัสผ่าน	.733	.622
2. ความเชื่อมั่นด้านระบบความปลอดภัยในระดับที่ผู้ใช้พึงพอใจ	.601	.582
3. มีระบบป้องกันข้อมูลที่น่าเชื่อถือ	.578	.533

ตัวแปร	น้ำหนักปัจจัย	R^2
ด้านประสิทธิภาพของระบบ		
1. มีความยืดหยุ่นกรณีพบข้อผิดพลาดในการยื่นแบบ	.701	.650
2. มีการป้องกันข้อมูลทางการเงินที่น่าเชื่อถือ	.601	.591
3. มีการกำหนดรหัสผู้ใช้และรหัสผ่านเพื่อการเข้าถึงข้อมูล	.601	.591
ด้านความสะดวกและรวดเร็ว		
1. มีความสะดวก ประหยัดเวลา ลดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง	.978	.782
2. มีการให้คำแนะนำในการใช้งานสามารถปฏิบัติตามได้ง่าย	.801	.600
3. การพิมพ์แบบได้ทันทีเมื่อมีการยื่นแบบเสร็จสิ้น	.666	.511

ตารางที่ 2 ผลสรุปการวิเคราะห์เชิงยืนยันปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลในการยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีอากรทางออนไลน์ (E-FILING) จากมากไปน้อย

ที่	ปัจจัย	น้ำหนักปัจจัย	R^2
1	ด้านความสะดวกและรวดเร็ว	.705	.502
2	ด้านระยะเวลาการให้บริการ	.698	.489
3	ด้านความง่ายต่อการใช้งาน	.650	.422
4	ด้านความถูกต้องและครบถ้วน	.633	.401
5	ด้านความมีประสิทธิภาพของระบบ	.588	.394
6	ด้านความปลอดภัยของระบบ	.560	.388

^{2}/df = 1.61, P-value=.084, TLI=.997
CFI=.995, SRMR.013, RMSEA.020

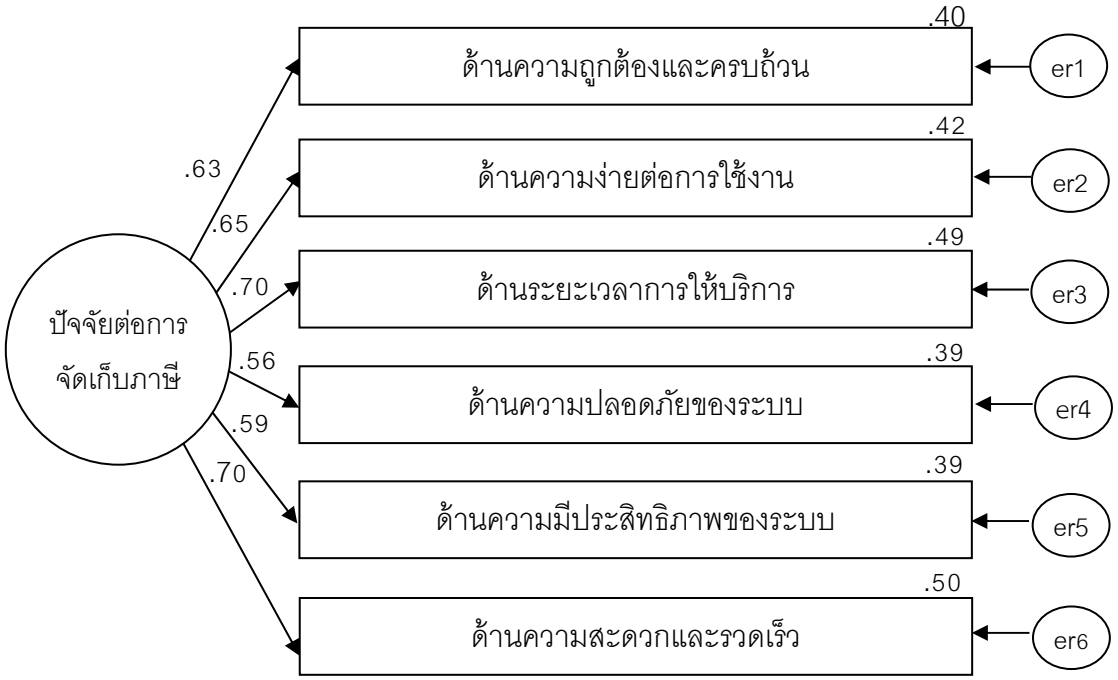

ภาพที่ 2 ผลการวิเคราะห์เชิงยืนยันปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลในการยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีอากรทางออนไลน์ (E-FILING)

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านความสะดวกและรวดเร็ว มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด ขณะที่ปัจจัยด้านความปลอดภัยของระบบ มีน้ำหนักความสำคัญน้อยที่สุด จากการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดล ผลปรากฏว่าโมเดลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดเก็บภาษีของกลุ่มภาษีเงินได้นิติบุคคลที่สร้างขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี อธิบายได้จากตารางที่ 1-2 และภาพที่ 2

อภิปรายผลการวิจัย

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลในการยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีอากรทางออนไลน์ (E-FILING) ในมุมมองของผู้เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในเขตพื้นที่จังหวัดนครปฐม ประกอบด้วย 6 ด้าน สามารถอภิปรายผลวิจัยได้ดังนี้

ปัจจัยที่ 1 ด้านความสะดวกและรวดเร็ว (มีความสำคัญมากที่สุด) ของผู้เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลที่ยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีอากรทางออนไลน์ (E-FILING) สามารถปฏิบัติได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ตอบสนองต่อความต้องการได้ทันที ประหยัดเวลา ลดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ถือได้ว่าเป็นระบบที่สามารถช่วยอำนวยความสะดวกสบายให้แก่ผู้เสียภาษีอากรได้ เนื่องจากไม่ต้องเดินทางไปยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีอากรที่สำนักงานเขตพื้นที่หรือหน่วยบริการภาษีต่าง ๆ รวมถึงมีการให้คำแนะนำ

ในการใช้งานสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนได้อย่างสะดวกและเข้าใจง่ายทั้งส่วนที่เป็นคู่มือและเจ้าหน้าที่ในการช่วยดูแลการใช้งาน ส่วนการจัดพิมพ์แบบแสดงรายการและใบเสร็จรับเงินทำได้ง่ายสะดวกสบายและรวดเร็ว ซึ่งผลจากการวิจัยในปัจจัยนี้ตรงกับแนวคิดหลักการบริหารจัดเก็บภาษีอากรที่ดีของ Smith (1776) ที่ได้กล่าวไว้ว่า หลักเกณฑ์ภาษีอากรที่ดีและมีประสิทธิภาพควรมีหลักความสะดวกง่ายต่อการชำระภาษีทำให้เกิดความสมัครใจในการเสียภาษีอากรที่ถูกต้อง และยังกล่าวถึงระบบภาษีอากรที่ดีต้องคำนึงถึงการบริหารจัดเก็บภาษีอากรให้เสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุดของผู้จัดเก็บภาษีอากรและผู้เสียภาษีอากร ซึ่งต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับมากที่สุด ผลวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกษมศรี ธรรมเป็นจิตต์ (2547), นุชจรีย์ วิชญะ (2548), คัทลียา ปานสุนทร (2549), สุพัตรา คำลือไชย (2549), ธีรชาติ กระต่ายทอง (2550), สกุลทิพย์ เวชกูล (2552), วิยะดา ดีสง่า (2554) และ Lee and Lin (2005) ซึ่งถือได้ว่าด้านความสะดวกและรวดเร็วเป็นเรื่องที่สำคัญต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีเงินได้นิติบุคคล เนื่องจากการผู้เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลได้รับการใช้บริการที่สะดวกและรวดเร็วเข้าใจในระบบที่สามารถตอบสนองต่อผู้ใช้งานได้สะดวกและรวดเร็ว

ปัจจัยที่ 2 ปัจจัยด้านระยะเวลาการให้บริการของผู้เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลที่ยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีอากรทางออนไลน์ (E-FILING) สามารถตอบสนองต่อความต้องการใช้ได้ทันทีโดยมีระยะเวลาการให้บริการตั้งแต่เวลา 06.00-22.00 น. ไม่มีวันหยุด และสามารถยื่นแบบได้ถึง 24.00 น. ในกรณีไม่มีภาษีที่ต้องชำระถือได้ว่าเป็นช่วงระยะเวลาการให้บริการที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการใช้งาน ดังนั้น ระบบที่ดีต้องอำนวยความสะดวกทางด้านเวลาการให้บริการเป็นสำคัญไว้เป็นอันดับที่สอง เพราะหากระบบมีขั้นตอนการปฏิบัติที่ง่ายต่อการใช้งาน ข้อมูลที่ถูกต้องมีความน่าเชื่อถือ มีความปลอดภัยแล้ว แต่ไม่ได้อำนวยความสะดวกด้านระยะเวลาการให้บริการที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการใช้งานของเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในการยื่นแบบและชำระภาษีออนไลน์นี้ จะไม่เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการ นอกจากนี้ระบบต้องมีการประมวลผลการยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีของผู้เสียภาษีได้ทันทีเมื่อมีการยื่นแบบเสร็จสิ้นซึ่งเป็นการอำนวยความสะดวกด้านระยะเวลาการให้บริการเช่นกัน ผลวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ นุชจรีย์ วิชญะ (2548), ชนนิกานต์ นุชประคอง (2550) และสุรีย์ วงศ์วณิชและคณะ (2561) ในเรื่องการให้บริการที่ไม่มีเงื่อนไขของเวลามาเป็นตัวกำหนดในการยื่นแบบและชำระภาษีเงินได้นิติบุคคล ทำให้ผู้เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลใช้เป็นเหตุผลสำคัญของการเลือกใช้บริการในการยื่นแบบและชำระภาษีอากรทางออนไลน์

ปัจจัยที่ 3 ด้านความง่ายต่อการใช้งานของผู้เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลที่ยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีอากรทางออนไลน์ (E-FILING) ที่มีการออกแบบระบบให้ใช้งานและปฏิบัติตามได้ง่าย ไม่ยุ่งยาก ไม่ซับซ้อน ทั้งในขั้นตอนการเข้าสู่ระบบ การสมัครสมาชิกเพื่อใช้งาน ขั้นตอนการกรอกรายการ ขั้นตอนการชำระภาษีอากรและมีทางเลือกสำหรับช่องทางการชำระภาษีที่ง่ายและหลากหลาย ที่เป็นสิ่งจูงใจให้มีผู้เสียภาษีมาใช้

ระบบมากขึ้น ซึ่งเป็นระบบที่มีความง่ายต่อการใช้งานถือเป็นปัจจัยที่จัดลำดับความสำคัญไว้เป็นอันดับที่สาม ผลวิจัยนี้สอดคล้องกับทฤษฎีของ Davis (1989) ในส่วนของการรับรู้ได้ถึงความง่ายในการใช้งาน (Perceived ease of Use) ที่กล่าวไว้ว่าคุณค่าจะทำให้ผู้ใช้ระบบรับรู้ได้ถึงความง่ายและเป็นอิสระจากความพยายาม ซึ่งหมายถึงการออกแบบระบบให้มีขั้นตอนการใช้งานได้ง่าย โดยผู้เสียภาษีอากรที่ใช้บริการแล้วรู้สึกว่าไม่ต้องใช้ความสามารถหรือความพยายามมากนักต่อการใช้งาน และผลงานวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกษมศรี ธรรมเป็นจิตต์ (2547), คัทลียา ปานสุนทร (2549), วันทนีย์ มงคลทรัพย์และคณะ (2559), สุรีย์ วงศ์วณิชและคณะ (2561) และ Lee and Lin (2005) ในเรื่องรูปแบบและการออกแบบของเว็บไซต์ที่ง่ายต่อการใช้งาน ขั้นตอนในการให้บริการมีความคล่องตัวไม่ซับซ้อน เป็นสิ่งจูงใจต่อการใช้งานระบบการยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีอากรทางออนไลน์

ปัจจัยที่ 4 ด้านความถูกต้องและครบถ้วนของผู้เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลที่ยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีอากรทางออนไลน์(E-FILING) โดยเน้นที่คุณภาพของระบบในด้านการใช้งานซึ่งถูกออกแบบให้มีข้อมูลที่ถูกต้อง ผลที่ได้จากการยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีอากรต้องมีความถูกต้อง ทำให้เกิดความน่าเชื่อถือของระบบมีขั้นตอนการคำนวณภาษีอากรที่ถูกต้องครบถ้วนน่าเชื่อถือ และระบบยังมีโปรแกรมช่วยในการคำนวณภาษีอากรเพื่อลดข้อผิดพลาดได้ เพราะในบางครั้งผู้เสียภาษีอากรอาจจะบันทึกข้อมูลผิดพลาดเองก็จะมีโปรแกรมช่วยคำนวณภาษีอากรนี้เป็นเครื่องมือช่วยตรวจสอบในขั้นต้นและทำให้เกิดความมั่นใจในการยื่นแบบได้ และมีขั้นตอนการเลือกรายการต่าง ๆ ที่ตรงกับข้อมูลเพื่อให้ได้ผลลัพธ์จากการยื่นแบบที่ถูกต้อง ส่วนการยื่นแบบผ่านระบบโดยไม่ต้องนำส่งเอกสารหรือหลักฐานแสดงรายการในขณะที่ทำรายการ ถือได้ว่าระบบได้สร้างความมั่นใจ ความน่าเชื่อถือให้กับผู้เสียภาษีอากรและยังเป็นการลดภาระการจัดเตรียมเอกสารหลักฐาน ทำให้มีผู้เสียภาษีอากรใช้บริการผ่านระบบมากขึ้นเรื่อย ๆ ผลวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีรชาติ กระต่ายทอง (2550), ชนนิกานต์ นุชประคอง (2554) และ Lee and Lin (2005) เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญของระบบที่ต้องสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้เสียภาษีอากรที่ข้อมูลทุกอย่างต้องถูกต้อง มีการกรอกข้อมูลผ่านโปรแกรมเพื่อช่วยคำนวณภาษีอากรตรวจสอบข้อมูลความถูกต้องก่อนการยื่นแบบ และยังเป็นระบบยืนยันการรับแบบแสดงรายการทันทีที่ดำเนินการเสร็จ ทำให้ผู้เสียภาษีอากรเกิดความเชื่อมั่นและไว้วางใจต่อระบบ และยังช่วยลดปริมาณเอกสารได้มากขึ้นซึ่งเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลได้มากขึ้น

ปัจจัยที่ 5 ด้านความมีประสิทธิภาพของระบบผู้เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลที่ยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีอากรทางออนไลน์(E-FILING) ในความสามารถของระบบที่มีความยืดหยุ่นในการทำงานต่อการยื่นแบบ เช่น สามารถแก้ไขข้อผิดพลาดก่อนและหลังจากการยื่นแบบ ซึ่งระบบมีการออกแบบการทำงานที่รองรับให้กับผู้เสียภาษีสามารถเข้าไปแก้ไขข้อมูลรายการได้ โดยระบบจะแจ้งเตือนให้ตรวจสอบก่อนการยื่นแบบ หากได้ยื่นแบบไปแล้วพบว่ามีข้อผิดพลาด ผู้ยื่นแบบสามารถยกเลิกและทำรายการใหม่ได้ โดยใช้

หมายเลขอ้างอิงการยื่นแบบ ซึ่งวิธีการนี้เข้าสำหรับการยื่นแบบที่ไม่มีภาระชำระภาษีอากร ส่วนการยื่นแบบที่ได้ยื่นแบบไปแล้วและมีภาระภาษีอากรที่ต้องชำระ โดยระบบได้ออกแบบให้ผู้เสียภาษีสามารถยื่นเพิ่มเติมได้ ผลวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนนิกานต์ นุชประคอง (2554) และ วันทนีย์ มงคลทรัพย์และคณะ (2559) ที่การยื่นแบบผ่านออนไลน์ต้องมีความรวดเร็วและสามารถตรวจสอบข้อมูลก่อนการยื่นแบบรวมถึงสามารถแก้ไขข้อผิดพลาดของข้อมูลได้ นอกจากนี้ ระบบยังถูกออกแบบมาใช้ในการทำงานจะต้องผ่านการตรวจสอบข้อมูลเบื้อต้นให้กับผู้เสียภาษีอากร เช่น หมายเลขผู้ใช้และรหัสผ่าน เลขประจำตัวผู้เสียภาษี ชื่อที่อยู่ของสถานประกอบการ เพื่อให้ตรวจสอบและแก้ไขให้ถูกต้องเป็นปัจจุบันก่อนทำรายการถัดไป ถือได้ว่าการทำงานของระบบเป็นการช่วยตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและเป็นการส่งเสริมให้ระบบมีประสิทธิภาพที่มากยิ่งขึ้น ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิณัฏฐา แสงสุข (2544) ที่กล่าวถึงประสิทธิภาพของระบบยังไม่เพียงพอต่อการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลในธุรกรรมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ผ่านเครือข่ายอินเตอร์เน็ต

ปัจจัยที่ 6 ด้านความปลอดภัยของระบบ ผู้เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลที่ยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีอากรทางออนไลน์ (E-FILING) ในการเข้าใช้งานระบบที่ต้องกำหนดรหัสผู้ใช้และรหัสผ่านเพื่อป้องกันการเข้าถึงข้อมูลจากบุคคล และเมื่อผู้ใช้ลืมรหัสผ่านระบบก็สามารถให้สิทธิ์ในการขอใช้รหัสผ่านใหม่ได้โดยผู้ใช้งานเอง ซึ่งถือเป็นปัจจัยตัวหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลในระบบความปลอดภัยของข้อมูลที่สร้างความน่าเชื่อมั่นต่อความพึงพอใจให้กับผู้เสียภาษีอากร ผลวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วันทนีย์ มงคลทรัพย์และคณะ (2559) และ Lee and Lin (2005) ที่ได้กล่าวถึงความปลอดภัยซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการการจัดเก็บภาษีอากร โดยการรับรู้คุณภาพของการให้บริการที่มีผลต่อความพึงพอใจ และต้องปรับปรุงระบบให้มีความปลอดภัยที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ

ข้อเสนอแนะ

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอาจนำผลวิจัยนี้ไปเป็นแนวทางพัฒนาการจัดเก็บภาษีอากรของกลุ่มภาษีเงินได้นิติบุคคลผ่านออนไลน์ได้ ในการนี้ ผู้วิจัยได้ประมวลข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามและเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการจัดเก็บภาษีอากรผ่านออนไลน์ จากงานวิจัยพบว่าองค์กรที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการในการจัดเก็บภาษีผ่านทางออนไลน์ควรพัฒนาระบบให้มีความสอดคล้องกับผลวิจัยในด้าน ๆ เช่น ด้านความสะดวกและรวดเร็ว ด้านระยะเวลาการให้บริการ ด้านความง่ายต่อการใช้งาน ด้านความถูกต้องและครบถ้วน ด้านความมีประสิทธิภาพของระบบ และด้านความปลอดภัยของระบบ ซึ่งด้านความสะดวกและรวดเร็วมีความสำคัญมากเป็นอันดับต้น ดังนั้น องค์กรที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมสรรพากร ควรเข้ามามีบทบาทสำคัญในการกำหนดรูปแบบที่ทันสมัยต่อการใช้งานที่มีการอำนวยความสะดวกและพัฒนาขั้นตอนต่าง ๆ ให้มีความทันสมัยของระบบให้มีประสิทธิภาพตรงกับความต้องการของผู้ใช้งานดังกล่าว

2. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต ผู้วิจัยอื่นควรที่จะศึกษาผู้ยื่นแบบและชำระภาษีทางออนไลน์ (E-FILING) กลุ่มภาษีประเภทอื่นให้มากยิ่งขึ้น เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีท้องถิ่น เป็นต้น รวมถึงพื้นที่ในการจัดเก็บภาษีอื่น ๆ ที่มีมุมมองด้านอื่น ๆ นอกจากพื้นที่จังหวัดนครปฐมดังกล่าว เพื่อจะได้พัฒนารูปแบบของระบบให้มีประสิทธิภาพ จัดเก็บภาษีอากรได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน เป็นธรรมสอดคล้องกับสภาวะเศรษฐกิจโลกที่มีการแข่งขัน และเทคโนโลยีในปัจจุบันที่เข้ามามีบทบาทสำคัญมากขึ้น

Reference

Davis, F.D. (1989). Perceived usefulness, perceived ease of use, and user acceptance of information technology. **MIS Quarterly**, Vol.13 No.3, pp.319-340.

Deesanga Wiyada. (2011). **Influences on Effectiveness in Tax Collection of Municipality Meung District, Samutprakan Province.** Independent Study, Master of Business Administration (General Management), Dhonburi Rajabhat University.

Fishbein, M. and Ajzen, I. (1975). **Attitude, Intention and Behavior: An Introduction to Theory and Research,** Addison-Wesly, Reading, MA.

Khamlukchai Suphattra. (2006). **Guidelines for the development of electronic tax payment of taxpayers in Mueang Udon Thani District.** Independent Study, Master of Business Administration, Maha Sarakham University.

Krataitong Teerachart. (2007). **Tax payer's satisfaction in Chiang Mai revenue office, area 2, towards service quality for submitting tax forms and paying personal income tax via the internet.** Independent Study, Master of Business Administration, Chiangmai University.

Lee, G.G. and Lin, H.G. (2005). Customer perception of e-service quality in online shopping. **International Journal of Retatil & Distribution Management.** Vol. 33 No. 2, 2005 pp. 161-176

Mongkolsubkul, W., Distanont, A., Khongmalai, O. and Noppakunthammachart J. (2016). Factors Affecting Adoption of e-Government Service: A Case Study of e-Revenue. **KMUTT Research and Development Journal.** 39 (1), 3-9

Nuchprakong Chonnikant. (2007). **The Opinions of the Officer of Revenue Departments and Income Tax Payer on Tax Payment Submission and Tax Payment through the Internet in Phetchaburi Province.** Thesis, Master of Business Administration in General Management, Phetchaburi Rajabhat Univesity.

Parnsoonthorn Cattleya. (2006). **Factors affecting the adoption of e-tax filing service**. Thesis, Master of Public and Private Management, National Institute of Development Administration.

Risk Management Center. (2013). Compliance Risk Management: CRM. **Ruling Publications, Revenue Department.** September 2013. 60 (9), 45-65.

Saengsook Winatta. (2001). **The Legal Problems of Income Taxation on Jusistic Persons Regarding Electronic Commerce Through the Internet**. Thesis, Masters of laws, Ramkhamhaeng University.

Smith, A. (1776). **The wealth of nations.** New York: Dover.

Taylor, S. and Todde, P. A. (1995). Understanding Information Technology usage: A test of competing model. **Information System Research**, Vol.6 No.2, pp.144-176.

Thampenjit Kasensri. (2004). **Opinions about taxpayers' internet tax returns in the Mueang district Udon Thani Province**. Thesis, Master of Business Administration, Maha Sarakham University.

The Revenue Department. (2019). **About the Revenue Department**. 20 January 2019. http://www.rd.go.th/publish/282.0.html

The Revenue Department. (2019). **File tax payment forms e-filing.** 20 January 2019. https://rdserver.rd.go.th/publish/index.php?

Wichaya Nuchjaree. (2005). **Entrepreneurs attitudes towards corporate income tax payment via internet at Regional Revenue Office 3**. Independent Study, Master of Business Administration, Chiangmai University.

Wongeanich S., Phramsiri, R. and Pooouthai, P. (2018). The satisfaction of service selection and submission of tax payment via the internet of taxpayer in revenue office, Phitsanulok province. **Wisdom Power for Sustainable Development**. pp. 633-642

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จังหวัดนนทบุรี

Factors Influencing the Management Success of Subdistrict Administration Organizations in Nonthaburi Province

เสาวนารถ เล็กเลอสินธุ์
Saovanard Leklersindhu
สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
Department of Public Administration Rajapruk university
e-mail: Saovanard@hotmail.com

Received: October 28, 2019
Revised: December 03, 2019
Accepted: December 08, 2019

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จังหวัดนนทบุรี (2) ศึกษาระดับความสำเร็จของการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จังหวัดนนทบุรี และ (3) สร้างสมการพยากรณ์ความสำเร็จของการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน จำนวน 345 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์การถดถอยแบบ ENTER และ STEP WISE ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล คือ ปัจจัยด้านยุทธศาสตร์ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านความเป็นผู้นำ ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจของบุคลากร ปัจจัยด้านความรับผิดชอบของบุคลากร และปัจจัยด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วม (2) ระดับความสำเร็จของการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล คือ ด้านการวางแผน ด้านการงบประมาณ ด้านการรายงาน ด้านการประสานงาน ด้านการจัดองค์การ ด้านการอำนวยการ และด้านการจัดบุคลากรปฏิบัติงาน (3) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการบริหาร พบว่า ความรับผิดชอบของบุคลากร การส่งเสริมการมีส่วนร่วม การบริหารจัดการ อายุ ตำแหน่งงาน ระดับการศึกษา รายได้ ยุทธศาสตร์ และความรู้ความเข้าใจของบุคลากร ส่งผลต่อระดับความสำเร็จของการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล สามารถพยากรณ์ระดับความสำเร็จในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลได้ร้อยละ 79.10 สร้างสมการพยากรณ์ได้ดังนี้ สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนเดิม (ความสำเร็จในการบริหาร) = 1.570 + 0.411(ความรับผิดชอบของบุคลากร) + 0.246(การส่งเสริมการมีส่วนร่วม) + 0.082 (การบริหาร

จัดการ) - 0.054(อายุ)-0.129(ตำแหน่งงาน) - 0.078(ระดับการศึกษา) + 0.035(รายได้) + 0.089 (ยุทธศาสตร์) - 0.092(ความรู้ความเข้าใจของบุคลากร) สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน $Z_{(\text{ความสำเร็จในการบริหาร})} = 0.537(Z_{\text{ความรับผิดชอบของบุคลากร}}) + 0.313(Z_{\text{การส่งเสริมการมีส่วนร่วม}}) + 0.116(Z_{\text{การบริหารจัดการ}}) - 0.215(Z_{\text{อายุ}}) - 0.187(Z_{\text{ตำแหน่งงาน}}) - 0.062(Z_{\text{ระดับการศึกษา}}) + 0.147(Z_{\text{รายได้}}) + 0.116(Z_{\text{ยุทธศาสตร์}}) - 0.120(Z_{\text{ความรู้ความเข้าใจของบุคลากร}})$

คำสำคัญ : ปัจจัยที่ส่งผล ความสำเร็จของการบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล

ABSTRACT

This research is aimed; (1) study factor Influencing management success of Nonthaburi Sub-district Administrative Organization (2) study the level of success of Nonthaburi Sub-district Administrative Organization (3) create predictive equation for the success of the sub-district administrative organization of Nonthaburi Province. The sample group was 345 Manager and Operator selected through Simple Sampling. The statistical in data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation and Enter and stepwise Multiple Regression analysis by using the Computer program. The results were as follows: (1) The Factor of influencing management success of Sub-district Administrative Organization of Nonthaburi was Strategic factors, Management factors, Leadership factors, Factors relating to knowledge and understanding of personnel, Personnel responsibility factors and factors of promoting participation. (2) The level of success of Sub-district Administrative Organization of Nonthaburi was Planning, Organization, Regarding personnel operations, Director, Coordination, Reporting and Budget. (3) For the forecast of best factor, Enter and stepwise Multiple Regression Analysis, it was found that the Personnel responsibility factors, Factors for promoting participation, Management factors, Age, Position, Education level, Income, Strategic factors and Personnel knowledge understanding factors was a factor that affects the level of success of the administrative organizations .The forecast equations for level of success in the administration of the sub-district administrative organization were 79.10 percent. The forecast equations were as follows: Equation of raw score Y = 1.570 + 0.411(Personnel responsibility) +0.246 (Promoting participation)+ 0.082 (Management)- 0.054(Age)- 0.129(Position) -0.078 (Education +0.035(Income)+ 0.089 (Strategic) - 0.092 (Knowledge and understanding) Equation of standard score: $Z = 0.537(Z_{\text{Personnel responsibility}}) + 0.313(Z_{\text{Promoting participation}}) + 0.116(Z_{\text{Management}}) - 0.215(Z_{\text{Age}}) - 0.187(Z_{\text{Position}}) - 0.062(Z_{\text{Education}}) + 0.147(Z_{\text{Income}}) + 0.116(Z_{\text{Strategic}}) - 0.120(Z_{\text{Knowledge and understanding}})$

Keyword: Factors Effecting, Management success, Sub-district Administration Organization

บทนำ

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีความสำคัญทางการเมืองเพราะเป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยและมีความสำคัญทางเศรษฐกิจและสังคมซึ่งยึดหลักว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนจะช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้ (นพพล สุรนัคครินทร์,2548: 2) ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 43 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคล โดยกำหนดอำนาจหน้าที่ให้ทำทั้งด้านสาธารณูปโภค ด้านคุณภาพชีวิต ด้านการศึกษา ด้านศาสนาและวัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านส่งเสริมอาชีพ ด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านสวัสดิการสังคม พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ทำหลายด้าน คือ ด้านการจัดให้มีน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค ด้านการบำรุงรักษาทางระบายน้ำ ด้านการกีฬา สวนสาธารณะ ด้านการพาณิชย์ การท่องเที่ยว การผังเมืองและอื่น ๆ ด้วยเหตุนี้องค์การบริหารส่วนตำบลจึงต้องวางแผนการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนให้ประชาชนอยู่ดีมีสุข

จังหวัดนนทบุรีมีองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 28 แห่ง ดำเนินการตามหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยกระทรวงมหาดไทยกำหนดให้จังหวัดเป็นผู้แนะนำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการดำเนินการตามหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เรื่องข้อแนะนำแนวทางและวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น “เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีแนวทางในการจัดทำหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี แต่การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางส่วนที่ยังประสบกับปัญหาและการบริหารงานที่ยังขาดประสิทธิภาพ ไม่ตอบสนองต่อประชาชน ประชาชนยังไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารตรวจสอบงานต่าง ๆ ของ อบต. เท่าที่ควร และมีการใช้โครงสร้างรูปแบบเดียวกันแต่ขนาดและศักยภาพแตกต่างกัน การทำหน้าที่ได้จำกัดของ อบต. บุคลากรขาดความรู้และความเข้าใจในระเบียบ กฎหมาย และอำนาจหน้าที่ มีการใช้จ่ายงบประมาณที่เน้นด้านโครงสร้างพื้นฐานมากกว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการพัฒนาส่งเสริมอาชีพ ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการทำงานของ อบต. อันมีผลกระทบต่อความสำเร็จในการบริหารงานของ อบต.

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จังหวัดนนทบุรี

2. ศึกษาระดับความสำเร็จของการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จังหวัดนนทบุรี

3. สร้างสมการพยากรณ์ความสำเร็จของการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จังหวัดนนทบุรี

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนนทบุรี จำนวน อบต. 28 แห่ง เป็นผู้บริหาร จำนวน 184 คน ผู้ปฏิบัติงาน จำนวน 2,331คน รวม 2,515 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จังหวัดนนทบุรี กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร่ ยามาเน (Taro Yamane, 1973: 125) ได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 345 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนของประชากร ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างแต่ละ อบต. จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

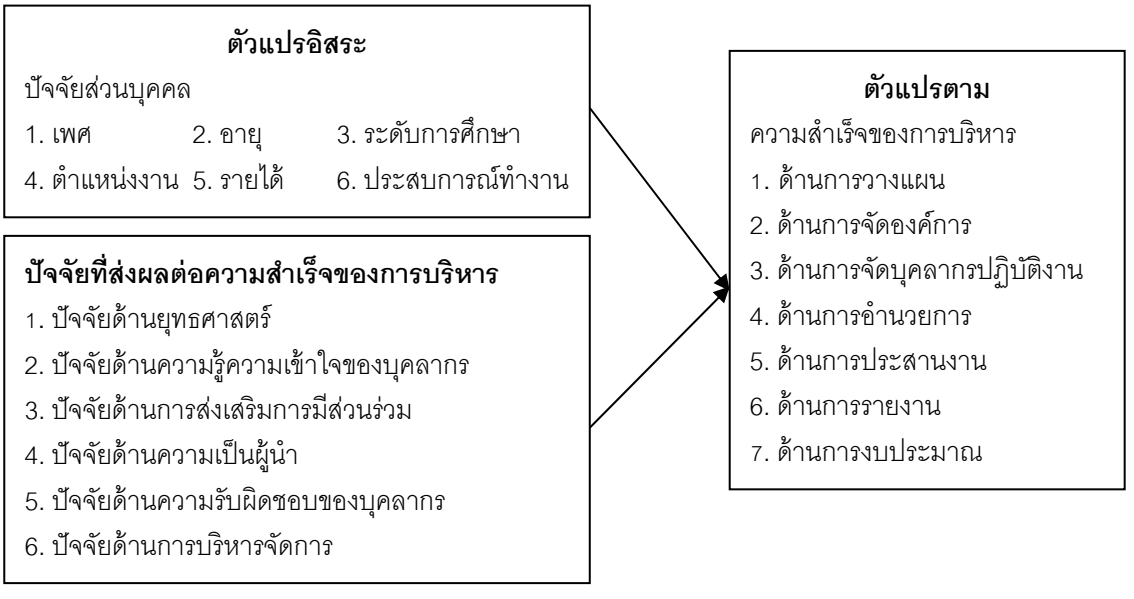

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

2. ตัวแปรตาม คือ ความสำเร็จของการบริหารองค์กาสรบริหารส่วนตำบล

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่าตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือผู้ปฏิบัติงานที่ปฏิบัติงานอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี จำนวน 6 อำเภอ 28 อบต. ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาเพื่อใช้ในการบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหาร และข้อมูลเกี่ยวกับความสำเร็จของการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การพยากรณ์ความสำเร็จของการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลโดยใช้สถิติการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยที่มีอิทธิพลที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จังหวัดนนทบุรี คือ ปัจจัยด้านยุทธศาสตร์ รองลงมา ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านความเป็นผู้นำ ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจของบุคลากร ปัจจัยด้านความรับผิดชอบของบุคลากร และปัจจัยด้านการส่งเสริมความมีส่วนร่วม ซึ่งผลการวิจัยในแต่ละประเด็นสรุปได้ ดังนี้

1.1 ปัจจัยด้านยุทธศาสตร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ เรื่องการสื่อสารและการสร้างความเข้าใจระหว่างผู้บริหารและบุคลากร รองลงมาเรื่องแผนยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายและภารกิจขององค์กร และเรื่องแผนยุทธ์ศาสตร์มีความยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนได้ทันกับสถานการณ์ ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ เรื่องการปรับปรุงและพัฒนาระบบการสื่อสารและการรายงานผลการปฏิบัติงานของ อบต.

1.2 ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจของบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ เรื่องลักษณะของงานที่ทำตรงกับความรู้ความสามารถ รองลงมาเรื่องมีความรู้ตามระเบียบปฏิบัติหรือมาตรฐานของงานในหน้าที่ที่ทำ และเรื่องมีการจัดอบรมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ เรื่องมีระบบการบริหารงานบุคลากรในมาตรฐานเดียวกันทุกหน่วยงาน

1.3 ปัจจัยด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ เรื่องการเข้าร่วมประชุมและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการให้ข้อเสนอแนะในการประชุมอย่างเสรี รองลงมา เรื่องการมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของ อบต. ให้เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป และเรื่องการร่วมวางแผนจัดกิจกรรมหรือโครงการของ อบต.ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ เรื่องการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณีเป็นประจำและสม่ำเสมอ

1.4 ปัจจัยด้านความเป็นผู้นำ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ เรื่องนโยบายต่าง ๆ ภายในองค์การถูกตอบสนองโดยการนำไปปฏิบัติ รองลงมา เรื่องเมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งในองค์การสามารถตัดสินปัญหาต่าง ๆ ด้วยความรอบครอบและ

เที่ยงธรรม และเรื่องผู้นำในแต่ละหน่วยงานสามารถควบคุมการบริหารงานและการบริหารจัดการ เพื่อทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ เรื่องผู้บริหารมีการรับฟังและเห็นความสำคัญต่อความคิดเห็นของบุคลากรและนำไปปฏิบัติ

1.5 ปัจจัยด้านความรับผิดชอบของบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ เรื่องการทำงานได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน รวดเร็ว และเรียบร้อยตามเป้าหมายตามเวลาที่องค์กรกำหนดไว้ รองลงมา เรื่องมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และเรื่องกำหนดงานให้กับบุคลากรอย่างเหมาะสม และกำหนดโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ เรื่องการไม่ทำให้องค์กรเสียเวลาในการทำงานเพราะมีนโยบายการทำงานที่ตรงต่อเวลา

1.6 ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ เรื่องผู้บริหารมีการพัฒนาการบริหารจัดการที่เข้มแข็ง และมีธรรมาภิบาล รองลงมา เรื่องผู้บริหารมีการกำหนดเป้าหมายโครงสร้างการบริหารและการทำงาน พร้อมทั้งวิสัยทัศน์ที่เชื่อมโยงกับสภาวะแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรม และเรื่องการคัดเลือกบุคลากรและการบริหารบุคลากร ทำอย่างเป็นระบบเพื่อให้ได้บุคลากรที่เหมาะสม ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ เรื่องมีการประสานร่วมมือระหว่างผู้บริหารกับผู้ปฏิบัติงาน

2. ระดับความสำเร็จของการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย ด้านการวางแผน รองลงมา ด้านการงบประมาณกับด้านการรายงาน ด้านการประสานงาน ด้านการจัดองค์การ ด้านการอำนวยการ และด้านการจัดบุคลากร เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านการวางแผน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ เรื่องการจัดทำแผนการปฏิบัติงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์การ รองลงมา เรื่องการใช้จ่ายงบประมาณเป็นตามแผนงานและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และเรื่องการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินการเป็นไปตามแผนอย่างชัดเจน ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเรื่องปฏิบัติตามแผนงานและนโยบายที่ได้วางไว้ และทำให้การปฏิบัติงานเกิดความสะดวกรวดเร็ว

2.2 ด้านการจัดองค์การ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ เรื่องการจัดรูปแบบขององค์กรให้มีความชัดเจนตามแผนการจัดองค์กร รองลงมา เรื่องการแบ่งสายบังคับบัญชาที่ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ได้คล่องตัว และเรื่องการกำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามสายการบังคับบัญชา ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเรื่องการจัดความสัมพันธ์ในแต่ละสายงานให้เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน

2.3 ด้านการจัดบุคลากรปฏิบัติงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ เรื่องบุคลากรต้องมีความกระตือรือร้นและเอาใจใส่ในการปฏิบัติงาน รองลงมา เรื่องบุคลากรมีต้องความรู้ความเข้าใจในระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติ และเรื่องบุคลากรต้องมีความสามัคคีให้ความร่วมมือและมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเรื่องบุคลากรต้องมีทักษะความรู้ในการใช้อุปกรณ์เครื่องมือและเทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน

2.4 ด้านการอำนวยการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ เรื่องการใช้ศิลปะในการบริหารงาน เช่น ภาวะผู้นำ มนุษยสัมพันธ์ การจูงใจ และการตัดสินใจ เป็นต้น รองลงมา เรื่องการมอบหมายอำนาจหน้าที่ที่สัมพันธ์และสอดคล้องกับความรับผิดชอบแต่ละตำแหน่งงาน และเรื่องการตัดสินใจ การสั่งการให้กิจกรรมต่าง ๆ ดำเนินไปอย่างมีระเบียบแบบแผนทั้งลักษณะทั่วไปและลักษณะเฉพาะ รวมถึงคำแนะนำต่าง ๆ ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเรื่องการติดต่อเรื่องต่าง ๆ สามารถเสร็จสิ้นได้ภายในโต๊ะเดียว

2.5 ด้านการประสานงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ เรื่องการติดต่อสื่อสารกับบุคคลทุกระดับและทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจทั้งภายในองค์กรและระหว่างองค์กรกับบุคคลภายนอก รองลงมา เรื่องการจัดให้บุคลากรในองค์การทำงานให้สัมพันธ์และสอดคล้องกัน โดยตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และมาตรฐานการปฏิบัติงาน และเรื่องการประสานความร่วมมือกันในการปฏิบัติงานในส่วนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและประสานกลมกลืนกัน ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเรื่องมีการขจัดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างฝ่ายหรือหน่วยงานต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

2.6 ด้านการรายงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ เรื่องการเก็บข้อมูลไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อไว้เป็นหลักฐานและเป็นระเบียบในการปฏิบัติงาน และพัฒนางานของหน่วยงานขององค์กรต่อไป รองลงมา เรื่องการเล็งเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นของการรายงานและการประเมินผลภายในหน่วยงานขององค์การ และเรื่องการจัดทำบันทึก การรายงาน และการตรวจสอบ ภายในหน่วยงานหรือองค์กรเพื่อเป็นหลักฐานในการพิจารณาดำเนินการสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเรื่องการรายงานผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานให้ผู้บริหารและสมาชิกในหน่วยงานได้รับทราบความเคลื่อนไหวของการดำเนินงาน

2.7 ด้านการงบประมาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ เรื่องการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับเป็นไปตามระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รองลงมา เรื่องสามารถใช้งบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีระบบการควบคุมการเงินของรายรับรายจ่ายที่ชัดเจน และเรื่องงบประมาณในองค์การต้องมีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเรื่องงบประมาณที่รัฐบาลจัดสรรให้เพียงพอต่อการบริหารงาน

3. ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ตัวแปรสถานภาพส่วนบุคคลและตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 12 ตัว

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหาร อบต.

ตัวแปรอิสระ	b	SE	Beta	t	p
เพศ	.006	.016	.010	.377	.706
อายุ	-.045	.013	-.179	-3.406	.001*
ระดับการศึกษา	-.077	.018	-.161	-4.380	.000*
ตำแหน่งงาน	-.126	.024	-.183	-5.296	.000*
รายได้	.042	.012	.177	3.476	.001*
ประสบการณ์	-.013	.013	-.063	-.986	.325
ด้านยุทธศาสตร์	.087	.028	.114	3.070	.002*
ด้านความรู้ความเข้าใจ	-.094	.031	-.122	-3.026	.003*
ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วม	.232	.038	.296	6.071	.000*
ด้านความเป็นผู้นำ	.021	.037	.026	.582	.561
ด้านความรับผิดชอบ	.404	.035	.528	11.631	.000*
ด้านการบริหารจัดการ	.088	.034	.125	2.627	.009*
ค่าคงที่	1.526	.135		11.268	

R = 0.890 R^2 = 0.792 SEE = .137 F = 105.389 *p < 0.05 **p < .01

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ตัวแปรสถานภาพส่วนบุคคลและตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 12 ตัว สามารถพยากรณ์ความสำเร็จในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ได้ร้อยละ 79.20 โดยพบตัวแปรที่มีผลต่อการพยากรณ์ 9 ตัวแปร คือ อายุ มีค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยเท่ากับ -0.045 ระดับการศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยเท่ากับ -0.077 ตำแหน่งงาน มีค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยเท่ากับ -0.126 รายได้ มีค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยเท่ากับ 0.042 ปัจจัยด้านยุทธศาสตร์ มีค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยเท่ากับ 0.087 ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจของบุคลากร มีค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยเท่ากับ -0.094 ปัจจัยด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วม มีค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยเท่ากับ 0.232 ปัจจัยด้านความรับผิดชอบของบุคลากร มีค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยเท่ากับ 0.404 และปัจจัยด้านการบริหารจัดการ มีค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยเท่ากับ 0.088 ส่วนตัวแปรเพศ ประสบการณ์ทำงาน ปัจจัยด้านความเป็นผู้นำไม่พบว่ามีผลต่อระดับความสำเร็จของการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

4. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่สามารถร่วมกันทำนายระดับความสำเร็จในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Stepwise ในการพยากรณ์ปัจจัยที่มีผลต่อระดับความสำเร็จในการบริหารองค์การส่วนตำบล

ตัวพยากรณ์	b	Beta	t-value	P value
ด้านความรับผิดชอบของบุคลากร	.411	.537	12.307	.000**
ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วม	.246	.313	7.182	.000**
ด้านการบริหารจัดการ	.082	.116	2.597	.010**
อายุ	-.054	-.215	-5.374	.000**
ตำแหน่งงาน	-.129	-.187	-5.526	.000**
ระดับการศึกษา	-.078	-.162	-4.426	.000**
รายได้	.035	.147	3.655	.000**
ด้านยุทธศาสตร์	.089	.116	3.326	.001**
ด้านความรู้ความเข้าใจ	-.092	-.120	-2.997	.003**
ค่าคงที่ (a)	1.570		12.108	0.000**
R = 0.890 R^2 = 0.791 F = 141.071 p value <0.001**				

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่สามารถร่วมกันทำนายระดับความสำเร็จในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จังหวัดนนทบุรี พบว่า ตัวแปรปัจจัยด้านความรับผิดชอบของบุคลากร ปัจจัยด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ อายุ ตำแหน่งงาน ระดับการศึกษา รายได้ ปัจจัยด้านยุทธศาสตร์ ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจของบุคลากร ที่ร่วมพยากรณ์ระดับความสำเร็จในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p value <0.000) ซึ่งทั้งสองตัวแปรสามารถอธิบายการผันแปรของระดับความสำเร็จในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ได้ร้อยละ 79.10 (R^2 = 0.791) สามารถเขียนเป็นสมการในรูปคะแนนดิบได้ดังนี้

(ความสำเร็จในการบริหาร) = 1.570 + 0.411(ปัจจัยด้านความรับผิดชอบของบุคลากร) +0.246(ปัจจัยด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วม) +0.082(ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ)-0.054 (อายุ)-0.129(ตำแหน่งงาน)- 0.078(ระดับการศึกษา) + 0.035(รายได้)+0.089(ปัจจัยด้านยุทธศาสตร์)-0.092(ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจของบุคลากร)

เขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$Z_{\text{ความสำเร็จในการบริหาร}} = 0.537(Z_{\text{ปัจจัยด้านความรับผิดชอบของบุคลากร}}) + 0.313(Z_{\text{ปัจจัยด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วม}}) + 0.116(Z_{\text{ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ}}) - 0.215(Z_{\text{อายุ}}) -0.187(Z_{\text{ตำแหน่งงาน}}) - 0.062(Z_{\text{ระดับการศึกษา}}) + 0.147 (Z_{\text{รายได้}}) + 0.116(Z_{\text{ปัจจัยด้านยุทธศาสตร์}}) - 0.120(Z_{\text{ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจของบุคลากร}})$

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัจจัยที่มีผลต่ออิทธิพลความสำเร็จของการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จังหวัดนนทบุรี คือ ปัจจัยด้านยุทธศาสตร์ เพราะว่าในองค์การที่มีการทำงานอย่างเป็นระบบในปัจจุบันมักกำหนดทิศทางการทำงานที่ชัดเจน มีวิสัยทัศน์ พันธกิจ และการกำหนดยุทธศาสตร์ การบริหารองค์การให้ประสบความสำเร็จต้องมีการกำหนดยุทธศาสตร์คือกำหนดกรอบการทำงานเพื่อให้การวางแผนงานหรือวางกลยุทธ์ให้มีทิศทางที่ชัดเจน ซึ่งยุทธศาสตร์เป็นวิธีการพัฒนาหรือแนวทางการดำเนินการหรือกลวิธีต่าง ๆ ที่ผู้บริหารกำหนดขึ้นอย่างเป็นระบบสำหรับเป็นทิศทางให้การดำเนินงานบรรลุตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับ สุพานี สฤษฎ์วานิช (2552: 9) กล่าวว่าการบริหารยุทธศาสตร์ภาครัฐคือการบริหารจัดการภาครัฐที่ช่วยให้องค์การภาครัฐได้ตระหนักถึงความสามารถขององค์การ จุดแข็งและจุดอ่อนภายในองค์การ โอกาสและอุปสรรคขององค์การที่เป็นผลกระทบมาจากสภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ ผู้บริหารและพนักงานได้มีการตื่นตัวต่อการเปลี่ยนแปลง เห็นโอกาสใหม่ ๆ และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้น เปิดโอกาสให้ผู้บริหารและพนักงานในระดับต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการบริหารทำให้ได้พัฒนาความคิด และช่วยลดการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นได้ ทั้งยังช่วยให้องค์การมีทิศทางและแนวทางในการดำเนินการที่ชัดเจน มีความสามารถในการแข่งขัน สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทั้งจากสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์การ และยังจะช่วยให้องค์การมีสมรรถนะสูงและสามารถบรรลุเป้าหมายขององค์การ

2. ระดับความสำเร็จของการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จังหวัดนนทบุรี คือ ด้านการวางแผน เพราะว่าหน่วยงานทุกระดับทั้งภาครัฐและเอกชนจำเป็นต้องมีปัจจัยที่มีความสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานของหน่วยงานประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย สามารถดำเนินงานได้สอดคล้องกับกระบวนการทำงาน รวมทั้งทราบรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับกระบวนการระยะเวลาของการทำงานนั้นๆ หากเกิดข้อผิดพลาดจะสามารถทราบได้ทันทีว่าเกิดจากสาเหตุอะไร และสามารถทำการแก้ไขได้ทันท่วงทีที่เกิดการผิดพลาดในกระบวนการทำงานไม่ก่อให้เกิดการเสียเวลา รวมทั้งสามารถตรวจสอบการทำงานและกำหนดแนวทางการทำงานในอนาคตได้เพื่อความสำเร็จของหน่วยงาน สอดคล้องแนวคิดของ สุรัสวดี ราชสกุลชัย (2547) ที่อธิบายว่าการวางแผนคือการหาทางเลือกที่ดีที่สุดในการปฏิบัติงานโดยใช้ปัจจัยต่าง ๆ และมีเหตุผลเพื่อให้การดำเนินงานในอนาคตเป็นไปโดยเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพที่สุด เป็นกระบวนการเกี่ยวกับการคิดและการตัดสินใจที่ละเอียดอ่อน และต้องกระทำให้เสร็จสิ้นก่อนจะมีการดำเนินกิจกรรม ดังนั้นกระบวนการวางแผนถือว่ามีความสำคัญและมีความจำเป็น องค์การจะประสบความสำเร็จได้นั้นจำเป็นต้องอาศัยการวางแผน ซึ่งการวางแผนถือว่าเป็นเครื่องมือที่จะช่วยลดความเสี่ยงขององค์การ เพราะกระบวนการวางแผนจะเกี่ยวข้องกับการคาดคะเนอนาคตหรือการพยากรณ์ เช่น การวางแผนการจัดสรรทรัพยากรว่าควรใช้ในปริมาณเท่าใด การวางแผนการบริหารทรัพยากรมนุษย์จะเกี่ยวข้องกับการสมัครงาน การลาออก และการเกษียณอายุ ดังนั้นงานทุกอย่างในองค์การต้อง

มีการวางแผนเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในอนาคตรวมทั้งการป้องกันปัญหา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ข้อเสนอแนะปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

1. ปัจจัยด้านยุทธศาสตร์ควรมีการสื่อสารและการสร้างความเข้าใจระหว่างผู้บริหารและบุคลากร เพราะว่าการสื่อสารภายในองค์กรที่ดีจะช่วยสร้างความเข้าใจในนโยบายขององค์การและเป็นสิ่งเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในองค์การ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อองค์การ

2. ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจของบุคลากร ลักษณะของงานที่ทำตรงกับความรู้ความสามารถ เพราะว่าปัจจุบันบุคลากรมีความรู้เพิ่มขึ้นมีทัศนคติและความต้องการในการทำงานตลอดจนการใช้ชีวิตที่ต่างจากอดีต สังคมมีความซับซ้อนเกี่ยวข้องกันมากขึ้นพนักงานรุ่นใหม่ที่มีความรู้ ทักษะ ความสามารถมากขึ้นพร้อมที่จะรับผิดชอบมากขึ้น และมักต่อต้านการปฏิบัติงานที่คอยรับคำสั่งเพียงอย่างเดียว แต่บุคคลจะต้องการอำนาจในการตัดสินใจ ความพอใจและความภาคภูมิใจในงาน เพื่อที่จะปฏิบัติงานได้อย่างเต็มความรู้ความสามารถ

3. ปัจจัยด้านการส่งเสริมความมีส่วนร่วม การเข้าร่วมประชุมและให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และการให้ข้อเสนอแนะในการประชุมอย่างเสรี สมาชิกทุกคนจะมีโอกาสเสนอความเห็นหรือมีส่วนร่วมในการลงมติ เมื่อมีส่วนร่วมในการลงมติก็จะตระหนักในความสำคัญของมติและยินดีที่จะมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานต่อไป

4. ปัจจัยด้านความเป็นผู้นำ นโยบายต่าง ๆ ภายในองค์การถูกตอบสนองโดยการนำไปปฏิบัติมีความชัดเจน โปร่งใส มีคุณธรรมจริยธรรมและธรรมาภิบาลเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย

5. ปัจจัยด้านความรับผิดชอบของบุคลากรควรการทำงานได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน รวดเร็วและเรียบร้อย ตามเป้าหมายตามเวลาที่องค์กรกำหนดไว้ โดยมีการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานให้กับบุคลากร เพื่อให้ทำงานได้ตามเป้าหมายที่กำหนด ฝึกอบรม ให้คำแนะนำแก่ผู้ปฏิบัติงานอย่างละเอียด และมีการควบคุมดูแลให้มีการปฏิบัติตามมาตรฐานอย่างถูกต้องสอดคล้องกับการดำเนินงานในปัจจุบัน

6. ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ผู้บริหารควรมีการพัฒนาการบริหารจัดการที่เข้มแข็งและมีธรรมาภิบาล เพราะว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลเป็นการบริหารยุคใหม่ที่เน้นความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ความรับผิดชอบ การประพฤติชอบ การมีส่วนร่วม และกระบวนการยุติธรรมอันเป็นกลไกที่สำคัญในการบริหารจัดการที่ดี โดยยึดหลักสำคัญพื้นฐาน 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

ข้อเสนอแนะระดับความสำเร็จของการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จังหวัดนนทบุรี

1. ด้านการวางแผน ควรจัดทำแผนการปฏิบัติงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์การเพื่อลดการสูญเสียจากการทำงานที่ซ้ำซ้อน ทำให้

การดำเนินงานประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ประหยัดเวลา และทรัพยากร และจะทำให้เกิดการประสานสัมพันธ์ภายในองค์การ ทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความราบรื่นสามารถเตรียมรับกับเหตุการณ์ที่ไม่แน่นอนและความยุ่งยากที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต ตลอดจนป้องกันความขัดแย้งที่อาจจะเกิดขึ้นได้

2. ด้านการจัดองค์การ ควรจัดรูปแบบขององค์กรให้มีความชัดเจนตามแผนการจัดองค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานขององค์การและให้คนในองค์การมีการประสานร่วมมือกันทำงาน ลดการแบ่งฝักแบ่งฝ่าย มีการกระจายอำนาจและมอบอำนาจให้แก่บุคลากรระดับล่างให้มากขึ้น เพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และใช้การประเมินผลแบบ 360 องศา ให้เพื่อนร่วมงานทุกระดับประเมินผลงานของแต่ละบุคคล เพื่อกระตุ้นการรับรู้และการร่วมมือระหว่างบุคลากร

3. ด้านการจัดบุคลากรปฏิบัติงาน บุคลากรต้องมีความกระตือรือร้นและเอาใจใส่ในการปฏิบัติงาน มีความสุภาพอ่อนโยน มีอัธยาศัยไมตรีที่ดี ทำจิตใจให้เบิกบานใช้ถ้อยคำชวนฟัง น้ำเสียงไพเราะชัดเจนพูดมีหางเสียง และมีคำขานรับเหมาะสม

4. ด้านการอำนวยการ ควรใช้ศิลปะในการบริหารงาน เช่น ภาวะผู้นำ มนุษยสัมพันธ์ การจูงใจ และการตัดสินใจ เป็นต้น

5. ด้านการประสานงาน ควรมีการติดต่อสื่อสารกับบุคคลทุกระดับและทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจทั้งภายในองค์กรและระหว่างองค์กรกับบุคคลภายนอก

6. ด้านการรายงาน ควรมีการเก็บข้อมูลไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อไว้เป็นหลักฐานและเป็นระเบียบในการปฏิบัติงาน และพัฒนางานของหน่วยงานขององค์กรต่อไป

7. ด้านการงบประมาณ การใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับให้เป็นไปตามระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี กับองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดอื่น ๆ เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงนโยบายการบริหารจัดการในระดับประเทศต่อไป

2. การวิจัยครั้งต่อไปควรใช้เทคนิคการวิเคราะห์อื่น ๆ เช่น การวิเคราะห์รูปแบบเชิงสาเหตุ เพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยว่าสอดคล้องกับงานวิจัยครั้งนี้หรือไม่ และยังทำให้ทราบว่าปัจจัยในรูปแบบใดส่งผลต่อตัวใด

3. ควรมีการวิจัยเพื่อประเมินผลการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนนทบุรี

Reference

Rachakulchai, S. (2004). **Planning and Administrative control**. (4th ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.

Saritwanit, S. (2009). **Modem Organizational Behaviors: Concepts and theories**. (2nd ed.). Bangkok: Thammasat Printing house.

Suranuccarin, N. (2005). **The Implementation of Good Governance in Tambon Administrative Organization as Perceived by the People in Changwat Chiang Mai**. Master of Public Administration Chiang Mai University.

Yamane, Taro. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. (3rd ed.). New York: Harper and Row Publication.

พฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

Undergraduate student's Buying Behavior of products through online applications in Phutthamonthon District Nakhon Pathom Province

สุธาทิพย์ ทั่วจบ
Sutatip Tuachob
สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
Education Administration, Faculty of Education, Bangkokthonburi University
e-mail: tuachob@yahoo.com

Received: July 18, 2019
Revised: October 06, 2019
Accepted: October 16, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้แอพพลิเคชั่นออนไลน์เพื่อซื้อสินค้าของนักศึกษาระดับปริญญาตรี และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 400 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เปรียบเทียบความแตกต่างด้วย Independent Sample t-test โดยกำหนด ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .05

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง รายได้ที่ได้รับต่อเดือนอยู่ระหว่าง 3,001 – 5,000 บาท เฉลี่ยชั่วโมงการใช้อินเตอร์เน็ตมากกว่า 4 ชั่วโมงต่อวัน ประสบการณ์ในการใช้บริการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ อยู่ระดับปานกลาง โดยระยะเวลาที่ซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์อยู่ระหว่าง 6 เดือนถึง 1 ปี จำนวนครั้งในการสั่งซื้อส่วนใหญ่ 1 ครั้งต่อเดือนโดยสินค้าที่สั่งซื้อมากที่สุดคือเครื่องสำอางและสินค้าประเภทบำรุงผิว ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อ ได้แก่ ด้านการส่งเสริมการจำหน่าย ด้านเทคโนโลยี ด้านราคา ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านเทคโนโลยีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านส่งเสริมการจำหน่ายไม่แตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: พฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์, แอปพลิเคชัน, นักศึกษาระดับปริญญาตรี

ABSTRACT

The purpose of this research is to study undergraduate's student behavior of using online applications, and to study the influencing factors that affect the selection of trade through online applications. Quantitative study has been adopted in this study and total 400 questionnaire samples has been distributed. The samples group were undergraduate students at Bangkok Thonburi University, Rajamangala University of Technology, and Mahidol University. Statistics used in data analysis, frequency, percentage, standard deviation, independent sample t-test are used to get the results.

The results showed that most of the samples were female. Income received per month is between 3,001 – 5,000 baht. The respondents revealed that they have averagely four years experience in net-serving. They were in the beginner level of online application purchase and they have 6 months to 1 year online purchase experiences. The goods they typically bought from online application are cloths and skin care products. The influencing factors of online shopping by application are marketing promotion, technology, price, product, and distribution channel. T-test was utilized to examine the differences between online purchasing behavior among male and female students. The results of the comparison of different demographic factors found that the price, place and technology differ significantly at the level of 0.01. Product and promotion without differs with statistical significance at the level of .05..

Keywords : Online Products behavior, Application, undergraduate students

บทนำ

การเติบโตของการใช้อินเทอร์เน็ตมีผลกระทบต่อธุรกิจทั่วโลกเป็นอันมาก อินเทอร์เน็ตก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมการดำเนินธุรกิจใหม่ ๆ ไม่ว่าจะเป็น e-commerce, application online ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้ใช้เข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว ผลสำรวจของเฟซบุ๊กเกี่ยวกับเทศกาลชอปปิ้งปลายปี แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมผู้บริโภคยุคใหม่หันมาเลือกซื้อสินค้าผ่านทางออนไลน์ซึ่งเป็นช่องทางหลัก และมีอัตราการเติบโตไม่ต่ำกว่าร้อยละ 20 ในแต่ละปี Facebook IQ ซึ่งเป็นหน่วยงานวิจัยของเฟซบุ๊กได้ทำการสำรวจพฤติกรรมผู้บริโภคที่มีอายุมากกว่า 18 ปี จำนวน 1,500 ราย ในช่วงไตรมาส 4 ปีที่ผ่านมา พบว่าร้อยละ 39 ของผู้บริโภคเลือกซื้อสินค้าผ่านโทรศัพท์มือถือเป็นช่องทางแรก ตามมาด้วยร้อยละ 30 ที่ซื้อสินค้าจากหน้าร้านค้า โดยเหตุผลสำคัญที่เลือกซื้อของผ่านช่องทางออนไลน์เนื่องมาจากร้อยละ 55 ให้ความเห็นว่าสะดวกกว่าไปหน้าร้าน ขณะเดียวกันร้อยละ 44 เริ่มเปลี่ยนช่องทางมาเลือกซื้อของออนไลน์จากมือถือมากขึ้น

และในกลุ่มผู้ที่ซื้อของผ่านมือถือกว่าร้อยละ 60 เป็นกลุ่มมิลเลนเนียลที่มีช่วงอายุ 18-34 ปี (ผู้จัดการออนไลน์, 2561)

บริษัท ไพรซ์ซ่า จำกัด ผู้ให้บริการเว็บไซต์และแอพพลิเคชั่น "Priceza" เครื่องมือค้นหาสินค้าและเปรียบเทียบราคา (Shopping Search Engine) แชร์ข้อมูลจากการจัดงาน "Priceza E-Commerce Trends : The Infinity of E-Commerce Wars 2019" กล่าวว่าพฤติกรรมผู้บริโภคในปัจจุบันใช้เวลาอยู่กับแพลตฟอร์มต่าง ๆ เพิ่มสูงมาก ค่าเฉลี่ยของผู้บริโภคในปัจจุบันจะมีแอปพลิเคชันอยู่บนหน้าจอมือถือคนละ 32 แอปพลิเคชัน แต่ละคนจะใช้ในทุก ๆ วันเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 8 แอปพลิเคชัน (แบรนด์บัฟเฟอร์, 2561) โดยคนไทยใช้งานอินเทอร์เน็ตเฉลี่ยวันละ 9 ชั่วโมง 11 นาที เรียกได้ว่าสูงเป็นอันดับต้น ๆ ของโลก www.Picodi.com แพลตฟอร์มอีคอมเมิร์ซได้วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการชอปปิ้งของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตชาวไทยในปี 2018 พบว่า แม้การชอปปิ้งในโลกออนไลน์อุปกรณ์เดสก์ทอปกำลังเป็นที่นิยมทั่วโลก แต่กลับกลายเป็นว่าคนไทยนิยมใช้สมาร์ทโฟนมากกว่าเดสก์ทอป ยิ่งไปกว่านั้นค่าใช้จ่ายของคนไทยในการชอปปิ้งผ่านสมาร์ทโฟนอยู่ที่ประมาณ 1,500 บาท สูงกว่าการชอปปิ้งด้วยเดสก์ทอป ซึ่งค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1,350 บาท/เดือน นอกจากนี้ข้อมูลยังแสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงไทยนิยมชอปปิ้งออนไลน์มากกว่าผู้ชาย คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ คือ ร้อยละ 59 และร้อยละ 41 ตามลำดับ ส่วนคนรุ่นใหม่ คือกลุ่มที่ชื่นชอบการชอปปิ้งออนไลน์มากที่สุดมีมากกว่าครึ่งหนึ่งของนักชอปปิ้งออนไลน์ทั้งหมดถึง 51% คือช่วงอายุระหว่าง 25 - 34 ปี และตามมาด้วยกลุ่มคนอายุ 35 - 44 ปี (ร้อยละ21) และ 18 - 24ปี (ร้อยละ16) ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 12 เป็นผู้บริโภคที่มีอายุมากกว่า 45 ปี (บีแอลที แบงค็อก, 2562) กลุ่มนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีเป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ผู้ใช้สังคมออนไลน์ มีสภาพแวดล้อมที่สะดวกสบายในการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ มีกำลังซื้อและการตัดสินใจโดยง่าย เป็นกลุ่มคน Gen Z ซึ่งประเทศไทยมีอยู่ราว 13 ล้านคน และกำลังจะเข้าสู่วัยแรงงาน (first jobber) เริ่มมีรายได้เป็นของตัวเองและมีกำลังในการจับจ่ายใช้สอยสินค้าและบริการต่าง ๆ กลายเป็นอีกหนึ่งกำลังซื้อหลักของประเทศ

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านทางแอพพลิเคชั่นออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ประกอบการหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้รู้และเข้าใจถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อของนักศึกษาในการนำไปกำหนดกลยุทธ์การตลาดของธุรกิจออนไลน์ได้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการซื้อสินค้าโดยใช้แอปพลิเคชั่นออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัย

กรุงเทพธนบุรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ มหาวิทยาลัยมหิดลในพื้นที่อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม (ระบุมหาลัยฯ) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโรยามาเน (Taro Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จำนวนประชากร 22,942 คน ซึ่งลงทะเบียนในปีการศึกษา 2561 ได้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 385 คน เพื่อป้องกันการคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง จึงทำการเก็บ 400 ตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม Questionnaires) โดยสร้างแบบสอบถามเริ่มจากการทบทวนวรรณกรรม ตลอดจนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากนั้นได้หาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (index of item-object congruence : IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คนเพื่อตรวจสอบและแก้ไข กำหนดเกณฑ์ค่าความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งผลการวิเคราะห์ได้ค่าความสอดคล้อง (IOC)อยู่ระหว่าง 0.6 - 1 แล้วนำไปทดลองใช้ (pre-test) กับนักศึกษาในมหาวิทยาลัยพื้นที่กรุงเทพมหานครซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 10 ของแบบสอบถามฉบับจริง หรือจำนวน 40 ชุด เพื่อทดลองใช้และทำการปรับปรุงแบบสอบถาม ทำการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้สูตร การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่า (¥- Coeffcient) ตามวิธีของครอนบัค (Cronbach) (Cronbach, 1963) เพื่อทดสอบหาค่าความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านทางแอพพลิเคชั่นออนไลน์

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านทางแอปพลิเคชันออนไลน์ ซึ่งคำถามในส่วนนี้มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของ Likert ดังนี้

5 หมายถึง ความเห็นด้วยระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ความเห็นด้วยระดับมาก

3 หมายถึง ความเห็นด้วยระดับปานกลาง

2 หมายถึง ความเห็นด้วยระดับน้อย

1 หมายถึง ความเห็นด้วยระดับน้อยที่สุด

โดยมีเกณฑ์การแปลความหมาย ตามเกณฑ์ในการวิเคราะห์ตามแนวคิด ของเบสท์ (Best JW.1977) มีรายละเอียดดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50 –5.00 หมายถึง ระดับความเห็นด้วยมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง ระดับความเห็นด้วยมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.50 –3.49 หมายถึง ระดับความเห็นด้วยปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง ระดับความเห็นด้วยน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 –1.49 หมายถึง ระดับความเห็นด้วยน้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

3. เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการหาค่าการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) เปรียบเทียบความแตกต่างด้วยค่า t-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สรุปได้ดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 61.5 ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนที่ได้รับ ระหว่าง 3,001 – 5,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 36.75 โดยผู้มีรายได้สูงกว่า 7,001 บาทต่อเดือนเพียงร้อยละ 16.0 ส่วนใหญ่พักอาศัยหอพัก ร้อยละ 48.5 ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 40,001-50,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 25.25 อาชีพส่วนใหญ่ของผู้ปกครองเป็นพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 29.25

2. พฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้งาน Internet มากกว่า 4 ชั่วโมงต่อวันคิดเป็นร้อยละ 37 ประสบการณ์ในการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 46 ระยะเวลาในการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิชันออนไลน์ ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 6 เดือนถึง 1 ปี ร้อยละ 27 จำนวนในการสั่งซื้อสินค้าส่วนใหญ่สั่งซื้อ 1 ครั้งต่อเดือนคิดเป็นร้อยละ 58 ค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อต่อครั้ง น้อยกว่า 400 บาท คิดเป็นร้อยละ 28 ส่วนใหญ่ชำระเงินด้วยการเก็บเงินปลายทาง คิดเป็นร้อยละ 71 สินค้าที่สั่งซื้อส่วนใหญ่เป็นประเภทเครื่องสำอาง/สินค้าบำรุงผิว คิดเป็นร้อยละ 24 บุคคลที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจซื้อ คือเพื่อนเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 64

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านทางแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านทางแอปพลิเคชันออนไลน์

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์	$\bar{x}$	S.D.	**แปรผล**
ด้านผลิตภัณฑ์			
1. สินค้าที่ซื้อผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์สามารถเลือกซื้อได้หลายประเภท	4.81	0.38	มากที่สุด
2. สินค้าที่ซื้อผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์มีคุณภาพในระดับดีสามารถคืนหรือเปลี่ยนสินค้าได้ทันทีหากไม่ตรงตามคุณภาพที่ระบุไว้	3.36	0.96	ปานกลาง
3. สินค้าที่ขายด้วยแอปพลิเคชันออนไลน์มีตรายี่ห้อซึ่งเป็นที่รู้จัก	3.69	0.70	มาก
4. แอปพลิเคชันออนไลน์ที่เลือกซื้อสินค้ามีสินค้าพร้อมส่ง	4.12	0.73	มาก

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์	$\bar{x}$	S.D.	แปรผล
5. สินค้าที่ซื้อผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ตรงตามความต้องการ	4.31	0.72	มาก
ภาพรวม	**4.06**	**0.34**	**มาก**
ด้านราคา			
1. ราคาอยู่ในงบประมาณที่สามารถจัดซื้อได้หลายประเภทสินค้าซื้อผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์	4.40	0.71	มาก
2. การซื้อด้วยแอปพลิเคชันออนไลน์มีราคาถูกกว่าสินค้าทั่วไปในร้าน	4.36	0.82	มาก
3. ในแอปพลิเคชันออนไลน์บอกราคาสินค้าไว้ชัดเจน	4.79	0.40	มากที่สุด
4. สินค้าที่ผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์จะบริการจัดส่งด้วยราคาที่ชัดเจนและเป็นธรรมต่อผู้ซื้อ	4.81	0.38	มากที่สุด
5. การซื้อผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์อาจได้ส่วนลดพิเศษทำให้ราคาถูกมากขึ้น	4.18	0.79	มาก
ภาพรวม	**4.51**	**0.33**	**มากที่สุด**
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย			
1. แอปพลิเคชันออนไลน์เป็นที่นิยมใช้บริการของนักศึกษา	4.29	0.83	มาก
2. สามารถสั่งซื้อสินค้าได้ทุกที่ทุกเวลาที่ต้องการใช้งาน	4.14	0.73	มาก
3. การซื้อผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์มีบริการจัดส่งครอบคลุมทุกพื้นที่	4.04	0.69	มาก
4. มีการจัดส่งที่ตรงต่อเวลา4. มีการจัดส่งที่ตรงต่อเวลา	3.39	1.39	ปานกลาง
5. แอปพลิเคชันออนไลน์มีช่องทางการชำระเงินที่หลากหลาย	4.03	0.82	มาก
ภาพรวม	**3.98**	**0.42**	**มาก**

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์	$\bar{x}$	S.D.	แปรผล
ด้านการส่งเสริมการตลาด			
1. มีการประชาสัมพันธ์โฆษณาแอปพลิเคชันออนไลน์ให้เป็นที่รู้จักบนโซเชียลมีเดียอย่างทั่วถึง	4.56	0.49	มากที่สุด
2. แอปพลิเคชันออนไลน์มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายสม่ำเสมอ เช่น ให้ส่วนลดตามเทศกาลต่าง ๆ	4.79	0.40	มากที่สุด
3. แอปพลิเคชันออนไลน์ มีการคืนกำไรให้ผู้บริโภคที่ใช้บริการเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง เช่น ลดราคาเมื่อมียอดสั่งซื้อขั้นต่ำตามที่แอปพลิเคชันออนไลน์กำหนด	4.63	0.66	มากที่สุด
4. แอปพลิเคชันออนไลน์มีการส่งข้อมูลข่าวสาร ติดต่อกับผู้บริโภคอยู่เสมอ	4.62	0.48	มากที่สุด
5. มีบริการส่งสินค้าฟรีเมื่อสั่งซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์	4.86	0.34	มากที่สุด
ภาพรวม	**4.69**	**0.24**	**มากที่สุด**
ด้านเทคโนโลยี			
1. การใช้งานแอปพลิเคชันออนไลน์ไม่ยุ่งยากซับซ้อน เข้าถึงง่าย	4.77	0.41	มากที่สุด
2. มีการออกแบบสีสัน รูปแบบดึงดูดใจ	4.48	0.71	มาก
3. ช่วยให้ได้รับความสะดวกกว่าการซื้อผ่านเว็บไซต์	4.67	0.60	มากที่สุด
4. มีการพัฒนาระบบหรือเพิ่มเติมประโยชน์จากการใช้งาน	4.43	0.75	มาก
5. แอปพลิเคชันออนไลน์ มีการประมวลผลที่รวดเร็วถูกต้อง	4.59	0.57	มากที่สุด
ภาพรวม	**4.59**	**0.32**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 1 แสดงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สรุปได้ดังนี้

1. ด้านผลิตภัณฑ์ พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.06 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สินค้าที่ซื้อผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์สามารถเลือกซื้อได้หลายประเภท มีค่าเฉลี่ย 4.81

2. ด้านราคา พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.51 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สินค้าที่ผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์จะบริการจัดส่งด้วยราคาที่ชัดเจนและเป็นธรรมต่อผู้ซื้อ ค่าเฉลี่ย 4.81

3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.98 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ แอปพลิเคชันออนไลน์เป็นที่นิยมใช้บริการของนักศึกษา ค่าเฉลี่ย 4.29

4. ด้านการส่งเสริมการตลาด พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.69 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีบริการส่งสินค้าฟรีเมื่อสั่งซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ ค่าเฉลี่ย 4.86

5. ด้านเทคโนโลยี พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.59 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การใช้งานแอปพลิเคชันออนไลน์ไม่ยุ่งยากซับซ้อน เข้าถึงง่าย ค่าเฉลี่ย 4.77

ผลการทดสอบปัจจัยทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าบนแอพพลิเคชั่นออนไลน์ จำแนกตามเพศพบว่า ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านเทคโนโลยีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านส่งเสริมการจำหน่าย ไม่แตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลการทดสอบปัจจัยทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าบนแอพพลิเคชั่นออนไลน์สำหรับกลุ่มนักศึกษาที่แตกต่างกัน จำแนกตามเพศ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแอพพลิเคชั่นออนไลน์	เพศ	n	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig.
ด้านผลิตภัณฑ์	ชาย	154	4,023	0.145	-1.631	0.051
	หญิง	246	4.083	0.104		
ด้านราคา	ชาย	154	4.460	0.152	-2.697**	0.003
	หญิง	246	4.551	0.074		
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	ชาย	154	4.274	0.037	14.991**	0.000
	หญิง	246	3.801	0.185		
ด้านการส่งเสริมการจำหน่าย	ชาย	154	4.693	0.074	-0.154	0.438
	หญิง	246	4.697	0.050		
ด้านเทคโนโลยี	ชาย	154	4.542	0.150	-2.362**	0.009
	หญิง	246	4.626	0.070		

*p< .01

อภิปรายผล

จากการศึกษา เรื่องพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านทางแอปพลิเคชันออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปพบว่า เพศหญิงให้ความสนใจการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์มากกว่าเพศชาย สอดคล้องกับจุฑารัตน์ เกียรติรัศมี (2558) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อสินค้าผ่านทางแอพพลิเคชั่นออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และ Benjamin Chan Yin-Fah และ Bei Hooi-Choo (2010) เรื่อง นักศึกษาปริญญาตรีและพฤติกรรมการซื้อออนไลน์

2. พฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์พบว่า ส่วนใหญ่ซื้อสินค้า 1 ครั้งต่อเดือนสอดคล้องกับยุพเรศ พิริยพลพงศ์ (2558) วิจัยเรื่อง ปัจจัยและพฤติกรรมที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้โมบายแอพพลิเคชั่น ซื้อสินค้าผ่านทางสมาร์ทโฟนและแท็บเล็ตของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร โดยนักศึกษามีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท สอดคล้องกับเอกพล รุ่งโรจน์กิจกุล (2557) เรื่อง พฤติกรรมการใช้งานแอพพลิเคชั่นไลน์ของผู้บริโภคในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จะทำการสั่งซื้อน้อยกว่า 400 บาทต่อครั้ง และชำระเงินด้วยการเก็บเงินปลายทาง สินค้าที่ซื้อมากที่สุดคือ เครื่องสำอาง/สินค้าประเภทบำรุงผิว สอดคล้องกับเสาวลักษณ์ สมานพิทักษ์วงศ์ (2560) วิจัยเรื่อง ส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านระบบอินเตอร์เน็ตของผู้บริโภคในจังหวัดสงขลา

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านทางแอปพลิเคชันออนไลน์ พบว่า นักศึกษามีการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านทางสังคมออนไลน์ไม่ต่างกัน เพราะสามารถเข้าถึงสังคมออนไลน์ได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้งผู้ประกอบการเริ่มเปลี่ยนจากการซื้อขายหน้าร้านเป็นขายในระบบออนไลน์มากยิ่งขึ้น ทั้งยังมีการสร้างแอปพลิเคชันต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่จะให้เข้าถึงการซื้อได้รวดเร็วขึ้น มีบริการขนส่งสินค้าถึงมือลูกค้า เก็บเงินปลายทาง และราคาถูกกว่าซื้อหน้าร้าน

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์นักศึกษาใช้การซื้อผ่านแอปพลิเคชั่นออนไลน์เพราะสินค้าที่ซื้อผ่านแอพพลิเคชั่นออนไลน์สามารถเลือกซื้อได้หลายประเภท ในด้านราคาสินค้าที่ผ่านแอพพลิเคชั่นออนไลน์จะบริการจัดส่งด้วยราคาที่ชัดเจนและเป็นธรรมต่อผู้ซื้อ และในแอพพลิเคชั่นออนไลน์บอกราคาสินค้าไว้ชัดเจน นักศึกษาสามารถเปรียบเทียบราคากับร้านค้าออนไลน์อื่น ๆ ได้เพราะในสังคมออนไลน์นั้นการค้นหาราคาสินค้าของแต่ละร้านค้าเป็นเรื่องที่ทำได้ง่าย จึงทำให้ผู้บริโภคต้องมีการเปรียบเทียบผลิตภัณฑ์พร้อมกับราคาก่อนเสมอ เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐชยา พิบูลย์ไพโรจน์ (2557) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแอพพลิเคชั่นบนสมาร์ทโฟน ในด้านช่องทางการจัดจำหน่ายพบว่าแอพพลิเคชั่นออนไลน์เป็นที่นิยมใช้บริการของนักศึกษา อาจเนื่องจากแอพพลิเคชั่นออนไลน์มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายสม่ำเสมอ เช่น ให้ส่วนลดตามเทศกาลต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของภาณุมาศ ใจกันทะ (2556) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าออนไลน์ของกลุ่มคนวัยทำงานในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง อีกทั้ง

การใช้งานแอพพลิเคชั่นออนไลน์ไม่ยุ่งยากซับซ้อน เข้าถึงง่ายเนื่องจากการเข้าถึงเทคโนโลยีสามารถทำได้ง่ายและผู้ประกอบการในปัจจุบันสร้างแอปพลิเคชันเพื่อตอบสนองความต้องการผู้ใช้มากขึ้น

กล่าวโดยสรุป คือ พฤติกรรม การซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีซึ่งเป็นกลุ่ม Gen Z และ Gen Y เฉลี่ยอายุระหว่าง 18 – 23 ปี เป็นกลุ่มที่เติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า เรียนรู้ได้เร็ว มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ได้ และมีสภาพแวดล้อมที่มีความพร้อมและสะดวกสบาย จึงทำให้เป็นกลุ่มผู้ประกอบธุรกิจให้ความสนใจและมีการพัฒนาแอพพลิเคชั่นเพื่ออำนวยความสะดวกในเลือกซื้อสินค้าได้สะดวก รวดเร็ว ในราคาที่ถูกกว่า

ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษาพบว่า นักศึกษามีการเลือกซื้อสินค้าประเภทหนังสือในระดับที่น้อย ทั้งนี้ควรทำการศึกษาประเภทของหนังสือที่นักศึกษาเลือกซื้อ เพื่อผู้ประกอบการ และอาจารย์สามารถร่วมกันหาแนวทางให้นักศึกษาเกิดความสนใจและมีพฤติกรรมการเลือกซื้อหนังสือเพื่อใช้ประกอบการเรียนมากยิ่งขึ้น รวมถึงการเลือกใช้แอพพลิเคชั่นออนไลน์เพื่อการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีเท่านั้นซึ่งแต่ละช่วงวัยจะมีพฤติกรรมแตกต่างกัน ซึ่งทำให้ตระหนักได้ว่า e-commerce มีแนวโน้มที่สำคัญมากขึ้น ช่องทางการซื้อสินค้าในอนาคตอันใกล้เปลี่ยนแปลงไปจากการซื้อจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม การสั่งซื้อผ่าน แอปพลิเคชั่นจะสูงขึ้นผู้ประกอบธุรกิจจึงต้องหาแนวทางในการส่งเสริมการตลาดและส่งเสริมการขายมากขึ้น

References

Benjamin Chan Yin-Fah และ Bei Hooi-Choo. (2010, October). Undergraduates and Online Purchasing Behavior. **Asian Social Science**. 6(10). Retrieved from www.ccsenet.org/.

BLT Bangkok. (2019). **Reveal! The 3rd highest number of online shopping people in the world**. Regrieved May 12, 2019 from http://www.bltbangkok.com/CoverStory/คนไทยชอปออนไลน์-แม่ค้า-ลูกค้า-ธุรกิจ อีคอมเมิร์ซ}.

Brand Buffet. (2018). **Exposing Thai online shopper behavior 'Monday the Peak' with tips to increase your chances of buying from Lazada**. Retrieved May 4, 2019 from https://www.brandbuffet.in.th/2018/ 12/priceza-thai-consumer-ecommerce-behavior-trend.

Chaikantha, P. (2013). **Behaviors of Online Shopping of Working Age Group in Meaung District, Lampang Province**. Nation University.

Kamluan, S. (2010). **Purchasing Decision for Online Shopping of Consumers in Bangkok Metropolitan Area**. A Dissertation for Master of Business Administration, Burapha University.

Kiadrasamee, J. (2015). **Factors affecting the decision making on purchasing products from the online application in the Bangkok Metropolitan region**. An Independent Study for the degree of Master of Business Administration, Faculty of Commerce and Accountancy, Thammasat University.

Larpjongprasert, W. (2013). **Factors affecting user satisfaction toward the use of online game in Thailand**. An Independent Study of Master of Business Administration, Faculty of Commerce and Accountancy, Thammasat University.

Manager Online. (2018). **Facebook reveals the results of the survey of Thai people shopping through mobile devices to grow continuously**. Retrieved April 20, 2019 from https://mgronline. com/cyberbiz/detail/ 9610000118438.

Office of the National Economic and Social Development. (2016). **Thailand Internet User Profile**.

Piboonpairoat, N. (2014). **Factors Affecting Product Buying Decision via Smart Phone Application**. An Independent Study for Master of Information Technology, Faculty of Information Technology and Management, Bangkok University.

Popraithong, W. (2013). **Factors affecting the decision making on purchasing cloths from the online stores**. An Independent study for Master of Business Administration, Faculty of Commerce and Accountancy, Thammasat University.

Srinarong, S. (2016). **Shopping Behaviours and Service via Internet of Bachelor Degree Students in Applied Science** faculty at KMUTNB. Proceeding of 9th National Conference on Technical Education 24 -25 November 2016, Bangkok. pp. 209 – 216.

Stream I.T. Consulting Ltd. (2016). **E-Commerce sales data in Thailand**. Retrieved February 1, 2019 from http://www.stream.co.th.

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากร

Legal Measures on the Avoidance of Customs Duties

ขนิษฐา สุขสวัสดิ์[*1], เสงี่ยม บุษบาบาน[2]

Kanidtha Suksawat[1*], Sangiam Boossababarn

[*1]หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต และ [2]หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Lecturer of Law Course at Rattana Bundit University and Lecturer of Law Course at Bangkokthonburi University

[*]ผู้นิพนธ์หลัก: kanidtha15@gmail.com

Received: September 07, 2019

Revised: November 26, 2019

Accepted: December 01,2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัญหาการหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากร ศึกษาหลักกฎหมายที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2469 ฉบับแก้ไขปรับปรุงปี พ.ศ. 2551 และฉบับแก้ไขปรับปรุงปี พ.ศ. 2560 รวมกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2534 การวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิเคราะห์ถึงสาเหตุการหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรในประเทศไทย เพื่อเสนอแนะแนวทางและมาตรการที่ลดการหลีกเลี่ยงภาษีให้น้อยที่สุด เพื่อนำแนวที่เหมาะสมในการนำมาปรับใช้กับประเทศไทยต่อไป ผลการวิจัยพบว่า ประเทศไทยได้พยายามหาทางออกในการแก้ปัญหาโดยการยกร่างกฎหมายศุลกากรเพื่อลดปัญหาลงจำนวนหลายครั้ง จนครั้งล่าสุดแก้ไขพระราชบัญญัติศุลกากร เมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2558 รัฐบาลได้อนุมัติหลักการร่าง พ.ร.บ.ศุลกากรฉบับใหม่ มีสาระสำคัญดังนี้ คือปรับลดอัตราการจ่ายเงินรางวัลที่จ่ายให้กับเจ้าหน้าที่ผู้จับกุม ปรับปรุงบทลงโทษตามมาตรา 27 แห่ง พ.ร.บ.ศุลกากร 2469 โดยพิจารณาโทษตามเจตนาของการกระทำความผิด แต่ก็ไม่อาจที่จะลดจำนวนการหลีกเลี่ยงภาษีได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ เนื่องจากมีการกระทำความผิดฐานหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นรัฐบาลควรมีมาตรการที่ลดการหลีกเลี่ยงภาษีให้น้อยที่สุด โดยรัฐบาลควรมีนโยบายลดภาษีนำเข้าเพื่อให้ผู้บริโภคสามารถซื้อสินสินค้าในราคาที่ถูกลงกว่าเดิมเพื่อให้ผู้บริโภคเลือกสินค้าที่พึงพอใจมากที่สุด

คำสำคัญ: การหลีกเลี่ยงภาษีอากร, การสำแดงเท็จ

ABSTRACT

The purpose of this research is to study the problems of avoiding customs duties. The study the legal principles relating to the actions under the Customs Act B.E. 1926, Revised Version 2008 and Revised Version 2017, including related laws such as Copyright Act 1994, Patent Act 1999 Trademark Act 1991.This research is the qualitative research by analyzing the reasons for avoiding customs duties in Thailand and to provide guidance and measures to minimize tax avoidance minimize tax avoidance. In order to apply suitable guidelines to be used in Thailand The research found that Thailand has tried to find a solution to the problem by drafting the customs law to reduce the problem many times. Until the latest amendment of the Customs Act on 21 July 2015. The government has approved the draft principles of New Customs Act .The essence is as follows is to reduce the rate of payment of rewards paid to the officers arrested improve penalties under Article 27 of the Customs Act 1926 by considering the penalties according to the intent of the offense. But it is not possible to fully reduce the amount of tax evasion due to the violation of customs duties continuously. Therefore, the government should have measured to reduce tax avoidance to a minimum. The government should have a policy to reduce import duties so that consumers can buy products at a cheaper price in order to allow consumers to choose the most satisfying product.

Keywords: Tax evasion, false declaration

บทนำ

ประชาชนชาวไทยมีหน้าที่หลักที่ได้บัญญัติไว้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 เกี่ยวกับหน้าที่ตามมาตรา 50 ว่า “บุคคลมีหน้าที่เสียภาษีอากรตามที่กฎหมายบัญญัติ” และกฎหมายที่บัญญัติหน้าที่ในการเสียภาษีก็มีด้วยกันจำนวนหลายฉบับ ตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 ได้แก้ไขปรับปรุงปี พ.ศ. 2551 และปี พ.ศ. 2560 ตามลำดับ จากบทบัญญัติตามกฎหมายเป็นหน้าที่ของประชาชนตนไทยต้องปฏิบัติตาม เมื่อบุคคลใดไม่ปฏิบัติตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ บุคคลดังกล่าวย่อมมีความผิดและต้องรับโทษ นอกจากมีความผิดตามกฎหมายแล้ว บุคคลที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายยังส่งผลให้การกระทำดังกล่าวนั้นกระทบกระเทือนต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศชาติเป็นอย่างมาก เหตุเพราะรัฐบาลไม่สามารถที่จะเก็บเงินภาษีได้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มที่ การที่บุคคลใดไม่ปฏิบัติตามกฎหมายจนเป็นเหตุให้รัฐบาลได้รับความเสียหาย รัฐบาลอาจสูญเสียรายได้ที่พึงจะได้ตามระบบการจัดเก็บภาษีในแต่ละประเภท ซึ่งจะเห็นได้จากข่าวที่มีการจับกุมสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ และสินค้าที่หลีก

เลี่ยงภาษีศุลกากรขาเข้า มูลค่าสินค้าที่หลีกเลี่ยงภาษีสร้างความเสียหายทางเศรษฐกิจเกือบ 100 ล้านบาท ณ บริเวณหน้าสำนักงานศุลกากรท่าเรือแหลมฉบัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี หน่วยงานภาครัฐอันได้แก่กรมศุลกากร ได้มุ่งเน้นนโยบายสำคัญในการเร่งรัดปราบปรามสินค้าลักลอบหลีกเลี่ยง โดยเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2560 เจ้าหน้าของกรมศุลกากรที่ได้ทำการตรวจสอบตู้สินค้านำเข้า สำแดงสินค้า 13 รายการ เป็นส่วนประกอบรถยนต์เก่าใช้แล้ว จากการตรวจสอบปรากฏว่ามีสินค้าไม่ตรงสำแดงบรรจุภายในตู้จำนวนกว่า 300 รายการ เป็นสินค้าประเภทอุปกรณ์ตกแต่งรถยนต์ เครื่องเสียงและลำโพงติดรถยนต์ ส่วนประกอบรถยนต์ กีตาร์ กระเป๋าแบรนด์เนม โมเดลเครื่องเล่นเกมพร้อมตลับเกม และทางเจ้าหน้าที่ของกรมศุลกากรได้ตรวจสอบใบขนสินค้าประกอบกับภาพเอกซเรย์เห็นหลักฐานว่าไม่สอดคล้องกัน ตรวจสอบพบว่ามีสินค้าไม่ตรงตามสำแดงที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จึงได้แจ้งข้อกล่าวหาแก่ผู้นำเข้ามีเจตนาสำแดงเท็จเพื่อหลีกเลี่ยงอากร เป็นความผิดตามมาตรา 99, 27 แห่ง พ.ร.บ. ศุลกากร พ.ศ.2469 ประกอบมาตรา 16 และมาตรา 17 แห่ง พ.ร.บ.ศุลกากร (ฉบับที่ 9) ในวันที่ 31 พฤษภาคม 2560 เจ้าหน้าที่ศุลกากรได้ทำการตรวจสอบสินค้าขาเข้า โดยสำแดงสินค้าหลายรายการตรวจสอบพบสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ ของไม่ตรงสำแดง และเกินสำแดงจำนวนมาก ได้แก่ บุหรี่ไฟฟ้า วิทยุสื่อสาร บุหรี่ กรองอากาศรถยนต์ ปลั๊กพ่วง บัลลาสต์อิเล็กทรอนิกส์ สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ ประเภทกางเกงใน (UNDERWARE) นาฬิกา (WATCH) ชุดนอน (PAJAMAS) ส่วนประกอบของรถมอเตอร์ไซค์ FILTER ซึ่งเป็นความผิดฐานสำแดงชนิดเท็จ เพื่อหลีกเลี่ยงอากร ข้อห้าม ข้อกำกัด อันเป็นความผิดตามมาตรา 99, 27 แห่ง พ.ร.บ.ศุลกากร พ.ศ. 2469 และ พ.ร.บ.เครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537พ.ร.บ.มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2551 พ.ร.บ.วัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 และความผิดตามกฎหมายอื่น สินค้าที่จับกุมได้ในครั้งนี้มีมูลค่า 5 ล้านบาท ส่งผลให้ค่าภาษีอากรรวมค่าปรับอากรทุกประเภท จำนวน 6,000,000 บาท พร้อมยึดของกลางเป็นของแผ่นดิน

จากประเด็นปัญหาดังกล่าวเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรของผู้นำของเข้ามาหรือผู้ส่งของออกไปนอกราชอาณาจักร เป็นปัญหาทางศุลกากรไทยที่ไม่สามารถจะแก้ปัญหาการหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรอย่างต่อเนื่องและเป็นปัญหาค่อนข้างยืดเยื้อ และถึงแม้ว่าคณะรัฐบาลที่เข้ามาบริหารประเทศในแต่ละยุคแต่ละสมัยได้มีความพยายามที่จะปรับปรุงแก้ไขกฎหมายศุลกากรเพื่อนำไปแก้ไข ลดการหลีกเลี่ยงภาษี ได้มีการปรับปรุงยกร่างแก้ไขกฎหมายศุลกากรหลายครั้ง มาถึงยุคของพลเอกประยุทธ จันทร์โอชา จึงได้มีการประกาศใช้กฎหมายศุลกากรฉบับแก้ไข พ.ศ. 2560 ได้สำเร็จ แต่ก็ไม่อาจจะมีประสิทธิภาพได้อย่างเต็มที่เท่าที่ควรจะเป็นเพราะยังคงมีการหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรดังอย่างต่อเนื่อง

ปัญหาหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรยังเป็นปัญหาของประเทศที่ยังไม่อาจแก้ไขได้อย่างเต็มศักยภาพ เพราะมีผู้กระทำความผิดในฐานหลีกเลี่ยงภาษีอย่างต่อเนื่อง จนการกระทำดังกล่าวของบุคคลนั้นส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ และส่งผลกระทบต่อนโยบายการเงินการคลังของประเทศอย่างมหาศาล ซึ่งการกระทำดังกล่าวนี้มีผลกระทบ

ในภาพรวมต่อประเทศไทยเป็นอย่างยิ่ง รวมทั้งอาจทำให้กระทบไปถึงชื่อเสียงในทางการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศคู่ค้าของประเทศอื่นได้อีกด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาถึงมาตรการในการป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษีของประชาชน เพื่อศึกษาแนวทางที่เหมาะสมเพื่อนำมาเป็นมาตรการในแก้ปัญหาในภาพรวมให้ประเทศไทยเพื่อให้มีการหลีกเลี่ยงภาษีให้น้อยที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงปัญหาการหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากร แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการภาษีศุลกากร
2. เพื่อศึกษาหลักกฎหมายที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดตามกฎหมายศุลกากรตามพระราชบัญญัติศุลกากร ในประเทศไทยและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางศุลกากร พ.ศ. 2469 และได้มีการแก้ไขปรับปรุงปี พ.ศ. 2551 และปี พ.ศ. 2560 อาทิ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534
3. เพื่อวิเคราะห์ถึงสาเหตุการหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรในประเทศไทย
4. เพื่อเสนอแนะแนวทาง มาตรการที่ลดการหลีกเลี่ยงภาษีให้น้อยที่สุด โดยนำแนวที่เหมาะสมในการนำมาปรับใช้กับประเทศไทยต่อไป

ความหมายของภาษี

ความหมายอย่างแคบ คำว่า "ภาษีอากร" นั้น คือ สิ่งที่รัฐบาลบังคับจัดเก็บจากราษฎรหรือประชาชนและนำไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนรวม โดยไม่มีผลตอบแทนโดยตรงแก่ผู้เสียภาษีอากรนั้น จากความหมายดังกล่าว ว่า "ภาษีเป็นสิ่งที่รัฐบาลบังคับจัดเก็บจากราษฎรหรือประชาชน" เป็นความหมายที่ชัดเจนอย่างยิ่งเนื่องจากรัฐจะจัดเก็บภาษีจากราษฎรได้ รัฐบาลได้ออกกฎหมายมาเพื่อบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย ถ้าเมื่อใดผู้ที่มีหน้าที่ต้องเสียภาษีไม่ชำระภาษีตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้แต่ละฉบับตามบทบาทและหน้าที่ของแต่ละบุคคล ผลของการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายนั้น คือ ประชาชนผู้มีหน้าที่เมื่อไม่ชำระภาษีก็จะฝ่าฝืนกฎหมายจึงเป็นความผิดตามกฎหมาย

ความหมายอย่างกว้าง คำว่า "ภาษีอากร" หมายถึง เงินได้หรือทรัพยากรที่เคลื่อนย้ายจากภาคเอกชนไปยังภาครัฐบาล แต่ไม่รวมถึงการกู้ยืมหรือขายสินค้าหรือให้บริการในราคาทุนโดยรัฐบาล (สมคิด บางโม, 2554) จากความหมายดังกล่าวจะเห็นได้ว่าภาษีอากร เป็นเงินได้หรือเป็นทรัพยากรที่ได้มีการเคลื่อนย้ายจากภาคเอกชนไปยังภาครัฐบาล เป็นความหมายที่ชัดเจนเช่นกัน เพราะเงินภาษีที่รัฐบาลได้รับเป็นเงินที่ได้จากภาคเอกชน ไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดา นิติบุคคลหรือบุคคลธรรมดา นิติบุคคล ที่ไม่ได้มีสัญชาติไทยก็ยังมีหน้าที่ที่จะต้องชำระภาษีตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้

ความผิดตามกฎหมายศุลกากรและลักษณะพิเศษ

ตามพระราชบัญญัติศุลกากรเป็นกฎหมายที่บัญญัติให้ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎหมายศุลกากรก็ได้บัญญัติถึงโทษที่จะลงแก่ผู้ที่ฝ่าฝืนกฎหมายไว้ด้วย ลักษณะของกฎหมายศุลกากรนั้นเป็นกฎหมายที่มีลักษณะพิเศษที่ต่างจากกฎหมายอื่น ตามบทบัญญัติของกฎหมายมีโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนกฎหมายดังกล่าว กฎหมาย

ให้อำนาจแก่อธิบดีมีอำนาจเปรียบเทียบปรับได้โดยเป็นดุลพินิจของอธิบดีกรมศุลกากร

ตามกฎหมายศุลกากรมีวัตถุประสงค์หลักคือการจัดเก็บภาษีในกรณีที่มีการนำเข้าหรือการส่งออกโดยเป็นการจัดเก็บภาษีในเชิงบังคับแก่ผู้นำเข้าผู้ส่งออก แม้ผู้นำเข้าหรือผู้ส่งออกอาจไม่เต็มใจที่จะเสียภาษีหรือไม่ก็ตาม (เพ็ญวิภา ลิ่มสุวรรณโรจน์, 2006) แต่ก็ถือเป็นหน้าที่ที่ผู้นำเข้า ผู้ส่งออกจะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ ถ้าผู้นำเข้าหรือผู้ส่งออกฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎหมายก็ต้องรับโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ตามพระราชบัญญัติ ศุลกากร พระพุทธศักราช 2469 และที่แก้ไขเพิ่มเติมได้บัญญัติพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ความผิดทางศุลกากรเกี่ยวกับการนำของเข้าและส่งของออกกำหนดเป็น 6 ฐานความผิด ดังนี้

1. ความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากร

การลักลอบหนีศุลกากร หมายถึง การนำของที่ยังไม่ได้เสียค่าภาษีอากร หรือของที่ควบคุมการนำเข้าหรือของที่ยังไม่ได้ผ่านพิธีการศุลกากรโดยถูกต้องเข้ามาหรือส่งออกไปนอกประเทศไทย โดยของที่ลักลอบหนีศุลกากรอาจเป็นของที่ต้องเสียภาษีหรือไม่ต้องเสียภาษีก็ได้ หรืออาจเป็นของต้องห้ามหรือของต้องกำกัดหรือไม่ก็ได้ หากไม่นำมาผ่านพิธีการศุลกากร ก็มีความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากร ทั้งนี้ กฎหมายศุลกากรได้กำหนดโทษผู้กระทำผิดฐานลักลอบหนีศุลกากรคือสำหรับความผิดครั้งหนึ่ง ๆ ให้ปรับเป็นเงินสี่เท่าราคาของซึ่งได้รวมค่าอากรเข้าด้วยแล้ว หรือจำคุกไม่เกินสิบปี หรือทั้งปรับทั้งจำ

2. ความผิดฐานหลีกเลี่ยงภาษีอากร

การหลีกเลี่ยงภาษีอากรหมายถึง การนำของที่ต้องชำระค่าภาษีอากรเข้ามาหรือส่งของออกไปนอกประเทศไทยโดยนำมาผ่านพิธีการศุลกากรโดยถูกต้อง แต่ใช้วิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งโดยมีเจตนาเพื่อมิให้ต้องชำระค่าภาษีอากรหรือชำระในจำนวนที่น้อยกว่าที่จะต้องชำระ เช่น สำแดงปริมาณ น้ำหนัก ราคา ชนิดสินค้า หรือพิกัดอัตราศุลกากรเป็นเท็จ เป็นต้น ดังนั้นผู้นำเข้าหรือส่งออกที่มีความผิดฐานหลีกเลี่ยงภาษีอากรจึงมีความผิดฐานสำแดงเท็จอีกฐานหนึ่งด้วย แต่เป็นกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบทจึงต้องใช้บทหนักลงโทษ โทษสำหรับผู้กระทำผิด คือ ปรับ 4 เท่าของอากรที่ขาดกับอีก 1 เท่าของภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสรรพสามิต

3. ความผิดฐานสำแดงเท็จ

การสำแดงเท็จหมายถึง การสำแดงอย่างใด เกี่ยวกับการนำเข้าหรือส่งออกสินค้าไม่ตรงกับหลักฐานเอกสารและข้อเท็จจริงในการนำเข้าและส่งออก การกระทำผิดฐานสำแดงเท็จมีหลายลักษณะ เช่น การยื่นใบขนสินค้า บันทึกเรื่องราวหรือตราสารอย่างอื่นต่อกรมศุลกากรเป็นความเท็จ เป็นต้น การกระทำให้ถือเป็นความผิดตามกฎหมายศุลกากรได้กำหนดโทษผู้กระทำผิดฐานสำแดงเท็จคือต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามพระราชบัญญัติศุลกากร

4. ความผิดฐานนำของต้องห้ามต้องกำกัดเข้ามาในหรือส่งออกนอกราชอาณาจักร

ความผิดฐานนำของต้องห้ามหรือของต้องกำกัดของโดยมีการนำเข้ามาในราชอาณาจักรหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักร ต้องห้ามคือของที่มีกฎหมายห้ามมิให้นำเข้าหรือส่งออก เช่น วัตถุลามก ของที่มีการแสดงถิ่นกำเนิดเป็นเท็จ

ของที่ละเมิดลิขสิทธิ์ หรือทรัพย์สินทางปัญญา เป็นต้น ส่วนของต้องกำกัดคือ ของที่จะนำเข้า-ส่งออกได้ ต้องได้รับอนุญาตหรือปฏิบัติให้ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น ต้องมีใบอนุญาตนำเข้าหรือส่งออกของกระทรวงอุตสาหกรรมหรือกระทรวงสาธารณสุข โทษปรับเป็นเงินสี่เท่าราคาของซึ่งได้รวมค่าอากรเข้าด้วยแล้ว หรือจำคุกไม่เกินสิบปี หรือทั้งปรับทั้งจำ

5. ความผิดฐานรับของหลีกเลี่ยงอากรหรือข้อห้ามข้อกำกัด

ฐานความผิดนี้แยกต่างหากจากความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากรและความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากร โดยลักษณะความผิดเป็นการช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไปเสีย ซื้อรับจำนำ หรือรับไว้โดยประการใดซึ่งของอันตนรู้ว่าเป็นของที่ยังมิได้เสียค่าภาษี หรือของต้องจำกัดหรือของต้องห้าม หรือที่เข้ามาในราชอาณาจักรโดยยังมิได้ผ่านศุลกากร โดยถูกต้องก็ดี หรือเป็นของที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรโดยหลีกเลี่ยงอากรข้อจำกัดหรือข้อห้ามอันเกี่ยวแก่ของนั้น สำหรับบทลงโทษต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับเป็นเงินสี่เท่าราคาของซึ่งได้รวมค่าอากรเข้าด้วยแล้ว หรือทั้งจำทั้งปรับ

6. ความผิดฐานฝ่าฝืนพิธีการศุลกากร

ในการนำเข้าและส่งออกสินค้าแต่ละครั้งผู้นำเข้าและส่งออกจะต้องปฏิบัติให้ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายศุลกากรและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การบริหารและการควบคุมการจัดเก็บภาษีอากรและการนำเข้า-ส่งออกเป็นไปด้วยความเรียบร้อย การกระทำผิดฐานฝ่าฝืนพิธีการศุลกากรมีหลายลักษณะ เช่น การปฏิบัติพิธีการศุลกากรผิดท่า การขอยื่นปฏิบัติพิธีการศุลกากรแบบใบขนสินค้าขาเข้าตามมาตรา 19 ทวิ ย้อนหลัง เกณฑ์การเปรียบเทียบงดการฟ้องร้องหรือ เกณฑ์การเปรียบเทียบระงับคดีสำหรับการกระทำความผิดฐานฝ่าฝืนระเบียบที่กำหนดเกี่ยวกับพิธีการศุลกากรให้ปรับ 1,000 บาท (ชนิด ศุทธยาลัย, 2018)

สรุปได้ว่า การหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรถือเป็นอาชญากรรมทางธุรกิจ คือ การกระทำผิดต่อกฎหมายซึ่งมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ โดยมิได้จำกัดเฉพาะความผิดตามกฎหมายอาญาเท่านั้น โดยผู้กระทำความผิดดังกล่าวมักจะเป็นผู้ที่มีสถานภาพในทางสังคมมีตำแหน่งหน้าที่การงานมีการศึกษาและมีความรู้ (สัมฤทธิ์ พรมเคน,2019) อาชญากรรมทางธุรกิจอาจทำการละเมิดกฎหมายหลายฉบับ อาจกระทำความผิดตามกฎหมายศุลกากร กฎหมายลิขสิทธิ์ กฎหมายสิทธิบัตร เป็นต้น เพราะตัวงาน ชิ้นงานที่เป็นผลผลิตของกฎหมายดังกล่าวมีคุณค่าต่อเศรษฐกิจอย่างมหาศาล ฉะนั้นเมื่อตัวบทกฎหมายก้าวตามไม่ทัน อาชญากรกระทำการเดินหน้าไปไกลแล้ว แต่ผู้ถูกกระทำหรือถูกละเมิดกว่าจะรู้ตัวก็อาจจะล่าช้าไปแล้ว ปัญหาของความล่าช้าอาจส่งผลต่อการนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษได้ไม่ทันท่วงที

7. ความผิดตามกฎหมายศุลกากรที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายอื่น

จากที่ผู้วิจัยได้กล่าวมาแล้วในหัวข้อข้างต้นว่าผู้นำเข้าที่กระทำความผิดตามกฎหมายศุลกากรแล้ว ผู้นำเข้าอาจต้องรับผิดตามกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา ถ้าสินค้าที่นำเข้าเป็นสินค้าที่มีลิขสิทธิ์ผู้นำเข้าก็มีความผิดตามกฎหมายลิขสิทธิ์ ถ้าสินค้าที่นำเข้าเป็นสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้า

ผู้นำเข้าก็มีความตามกฎหมายเครื่องหมายการค้า ถ้าสินค้าที่นำเข้าเป็นสินค้าที่มีสิทธิบัตร ผู้นำเข้าก็มีความผิดตามกฎหมายสิทธิบัตร ฉะนั้นถ้ามีบุคคลผู้นำเข้าไม่ปฏิบัติตามกฎหมายศุลกากร เมื่อมีความผิดตามกฎหมายศุลกากรแล้ว ยังอาจมีความผิดตามกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาอีกด้วย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากร ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการวิจัยเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเลี่ยงภาษีศุลกากรและการกระทำความผิดทางศุลกากรแล้วไปเกี่ยวเนื่องความผิดตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยวิเคราะห์จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับตามทฤษฎีกฎหมายมาตรการทางกฎหมายเพื่อที่จะดำเนินการกับผู้ที่เลี่ยงภาษีศุลกากร ข่าวการกระทำความผิด งานวิจัย คำพิพากษา และบทความที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ประเมินผลข้อมูลเอกสารที่ได้ศึกษาจากเอกสารทั้งหมดเป็นหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ศึกษาจากตำรา งานวิจัย บทความ คำพิพากษาฎีกา โดยรวบรวมประเด็น ศึกษาปัญหา วิเคราะห์ปัญหา และจัดทำสรุป โดยเน้นแนวคิดทฤษฎีและบทบัญญัติของกฎหมายเป็นหลัก

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏ โดยสรุปได้ดังนี้

1. จากผลการศึกษาวิจัยปัญหาการหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรในปัจจุบัน ปัญหาในการหลีกเลี่ยงภาษียังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่องตามรายงานข่าวที่ผู้วิจัยได้นำเสนอว่ามีการกระทำความผิดของผู้ที่นำสินค้าเข้ามาในราชอาณาจักรโดยฝ่าฝืนกฎหมายศุลกากรและกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายลิขสิทธิ์ กฎหมายสิทธิบัตร กฎหมายเครื่องหมายการค้าอย่างต่อเนื่อง ซึ่งโดยปกติการชำระภาษีศุลกากรเป็นหน้าที่ของผู้นำของเข้าหรือผู้ที่ส่งของ เมื่อมีการชำระภาษีแล้ว เงินภาษีดังกล่าวนั้นจำต้องมีการนำเข้าคลังของรัฐบาลเพื่อนำมาบริหารประเทศต่อไป ถ้าบุคคลที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายอันจะส่งผลให้การกระทำดังกล่าวนั้นกระทบกระเทือนต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศชาติเป็นอย่างมาก เหตุเพราะรัฐบาลไม่สามารถที่จะเก็บเงินภาษีศุลกากรได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายจนเป็นเหตุให้รัฐบาลได้รับความเสียหาย ซึ่งรัฐบาลอาจสูญเสียรายได้ที่พึงจะได้ตามระบบการจัดเก็บภาษีในแต่ละประเภท ดังจะเห็นได้จากข่าวที่มีการจับกุมสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ และสินค้าที่หลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรขาเข้า มูลค่าสินค้าที่หลีกเลี่ยงภาษีสร้างความเสียหายทางเศรษฐกิจ การหลีกเลี่ยงภาษีอากรและการแสดงเท็จจากกรณีมีข่าว ตามที่กล่าวไว้ในบทที่ 2 เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2560 เป็นสินค้าหลายประเภท โดยเจ้าหน้าที่ได้ตรวจสอบใบขนสินค้าพบว่ามีสินค้าไม่ตรงตามสำแดงที่กล่าวมา

แล้วข้างต้น จึงได้แจ้งข้อกล่าวหาแก่ผู้นำเข้ามีเจตนาสำแดงเท็จเพื่อหลีกเลี่ยงอากร เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติศุลกากร การกระทำที่เป็นการหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่องไม่ได้ลดน้อยลงแต่อย่างใด

2. จากการศึกษาหลักกฎหมายที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดการหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากร ตามกฎหมายศุลกากรตามพระราชบัญญัติศุลกากร ในประเทศไทยและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางศุลกากร พ.ศ. 2469 และได้มีการแก้ไขปรับปรุงปี พ.ศ. 2551 และปี พ.ศ. 2560 และกฎหมายที่เกี่ยวข้องตามพระราชบัญญัติศุลกากร บัญญัติให้การนำเข้าและส่งออก ผู้นำเข้าและผู้ส่งออกต้องปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวกับพิธีการศุลกากร โดยต้องปฏิบัติตามที่กฎหมายบัญญัติไว้จำนวนหลายฉบับดังที่ได้กล่าวข้างต้น ตามกฎหมายศุลกากรกำหนดอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานศุลกากร และความรับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น การส่งสินค้าออกจำเป็นต้องปฏิบัติตามพิธีการศุลกากรให้เรียบร้อยเสียก่อน จึงจะมอบสินค้าให้กับผู้รับขนต่อไป และนอกจากนี้ผู้นำเข้าผู้ส่งออกจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายพิกัดอัตราศุลกากร พ.ศ.2559 (โกศล ฉันธิกุล, 2553) ผู้นำเข้าและผู้ส่งออกต้องคำนึงถึงและต้องปฏิบัติโดยเคร่งครัดอีกหนึ่งฉบับคือกฎหมายควบคุมสินค้าขาเข้าและขาออก พระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 กฎหมายว่าด้วยยาสูบ สุรา กฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย กฎหมายว่าด้วยเครื่องสำอาง กฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน การที่ผู้นำเข้าหรือจะส่งออกจะต้องปฏิบัติให้เป็นไปโดยถูกต้อง ถ้ามีการปฏิบัติโดยฝ่าฝืนกฎหมายทั้งผู้นำเข้าและผู้ส่งออกมีความผิดซึ่งจะต้องรับโทษตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ การควบคุมการนำเข้าการส่งออกไปนอกราชอาณาจักรให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลอันเกี่ยวกับความมั่นคง ความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ ปกป้องผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

ตามกฎหมายศุลกากรได้ให้อำนาจเจ้าหน้าที่การใช้ดุลพินิจ ในการจัดตั้งศูนย์ควบคุมมาตรฐานการสำแดงและการประเมินภาษีอากรรถยนต์นำเข้า และกำหนดให้ด่านศุลกากรทุกแห่งยอมรับราคาตามที่ผู้นำเข้าสำแดง ในการกำหนดราคาศุลกากรซึ่งเมื่อพิจารณาจากคำสั่งดังกล่าวจะพบว่าการยอมรับราคาของรถยนต์ต่างประเทศที่ผู้นำเข้าสำแดงหรือไม่ ย่อมเป็นอำนาจตามดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ เมื่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรมีอำนาจใช้ดุลพินิจได้แต่ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่แต่ละรายอาจจะมีมาตรฐานที่แตกต่างกันได้ อาจทำให้เกิดการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ที่อยู่คนล่ะด่านอาจไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ฉะนั้นเมื่อใดก็ตามผู้นำเข้าไม่ได้ปฏิบัติตามกฎหมายบัญญัติไว้ เช่น ผู้นำของเข้าหรือผู้ส่งของออกไม่เสียอากรก็จะมีความผิดฐานหนีอากร หรือนำเข้าโดยเสียอากรแต่ชำระไม่ครบถ้วนก็จะมีความผิดฐานหลีกเลี่ยงอากร หรือผู้นำเข้าไม่ผ่านกระบวนการการประเมินอากรของกรมศุลกากร ซึ่งก็ถือว่าผู้นำเข้าละเมิดกฎหมายศุลกากร นอกจากผู้นำเข้าละเมิดกฎหมายศุลกากรแล้ว ผู้นำเข้าอาจต้องรับผิดตามกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา ถ้าสินค้าที่นำเข้าเป็นสินค้าที่มีลิขสิทธิ์ผู้นำเข้าก็มีความผิดละเมิดกฎหมายลิขสิทธิ์ ถ้าสินค้าที่นำเข้าเป็นสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าผู้นำเข้าก็มีความผิดละเมิดกฎหมายเครื่องหมาย

การค้า ถ้าสินค้าที่นำเข้าเป็นสินค้าที่มีสิทธิบัตร ผู้นำเข้าก็มีความผิดละเมิดกฎหมายสิทธิบัตร ฉะนั้นถ้ามีบุคคลผู้นำเข้าไม่ปฏิบัติตามกฎหมายศุลกากร เมื่อมีความผิดตามกฎหมายศุลกากรแล้ว ยังอาจมีความผิดตามกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาตามผู้วิจัยได้กล่าวมาแล้วข้าง ซึ่งกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา

กฎหมายศุลกากรเป็นกฎหมายที่บัญญัติให้ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติตามกฎหมายและกฎหมายศุลกากรก็ได้บัญญัติถึงโทษที่จะลงแก่ผู้ที่ฝ่าฝืนกฎหมายไว้ด้วย ลักษณะของกฎหมายศุลกากรนั้นเป็นกฎหมายที่มีลักษณะพิเศษที่ต่างจากกฎหมายอื่น ซึ่งกฎหมายศุลกากรมีลักษณะพิเศษ (สงบ สิทธิเดช, 2560) ตามบทบัญญัติของกฎหมายมีโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนกฎหมายดังกล่าว กฎหมายให้อำนาจแก่อธิบดีมีอำนาจเปรียบเทียบปรับได้โดยเป็นดุลพินิจของอธิบดีกรมศุลกากร เช่นเดียวกันถ้ามีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ กฎหมายให้อำนาจแก่อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญามีอำนาจเปรียบเทียบปรับและ กฎหมายศุลกากรมีวัตถุประสงค์หลักคือการจัดเก็บภาษีในกรณีที่มีการนำเข้าหรือการส่งออกโดยเป็นการจัดเก็บภาษีในเชิงบังคับแก่ผู้นำเข้าผู้ส่งออก แม้ผู้นำเข้าหรือผู้ส่งออกอาจไม่เต็มใจที่จะเสียภาษีหรือไม่ก็ตาม (เพ็ญวิภา ลิ่มสุวรรณโรจน์,2006) แต่ก็ถือเป็นหน้าที่ที่ผู้นำเข้าผู้ส่งออกจะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ ถ้าผู้นำเข้าหรือผู้ส่งออกฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎหมายก็ต้องรับโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ตามพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช 2469 และที่แก้ไขเพิ่มเติมได้บัญญัติพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ความผิดทางศุลกากร

การหลีกเลี่ยงภาษีอากรคือการนำของที่ต้องชำระค่าภาษีอากรเข้ามาหรือส่งของออกไปนอกประเทศไทยโดยนำมาผ่านพิธีการศุลกากรโดยถูกต้อง แต่ใช้วิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งโดยมีเจตนาเพื่อมิให้ต้องชำระค่าภาษีอากรหรือชำระในจำนวนที่น้อยกว่าที่จะต้องชำระ เช่น สำแดงปริมาณ น้ำหนัก ราคา ชนิดสินค้า หรือพิกัดอัตราศุลกากรเป็นเท็จ เป็นต้น ดังนั้นผู้นำเข้าหรือส่งออกที่มีความผิดฐานหลีกเลี่ยงภาษีอากรจึงมีความผิดฐานสำแดงเท็จอีกฐานหนึ่งด้วยแต่เป็นกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบทจึงต้องใช้บทหนักลงโทษ และการสำแดงเท็จหมายถึง การสำแดงเกี่ยวกับการนำเข้าหรือส่งออกสินค้าไม่ตรงกับหลักฐานเอกสารและข้อเท็จจริงในการนำเข้าและส่งออก การกระทำผิดฐานสำแดงเท็จมีหลายลักษณะ เช่นการยื่นใบขนสินค้า คำสำแดง ใบรับรอง บันทึกเรื่องราว หรือตราสารอย่างอื่นต่อกรมศุลกากรเป็นความเท็จ หรือไม่บริบูรณ์หรือชักพาให้หลงผิดในรายการใดก็ตาม

3. สาเหตุการหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรในประเทศไทย โดยการกระทำผิดกฎหมายศุลกากรและกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาเพราะสินค้าดังกล่าวเป็นสินค้าที่มีลิขสิทธิ์ตามกฎหมายลิขสิทธิ์และสินค้าบางประเภทเป็นสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าที่ได้จดทะเบียนกับกรมทรัพย์สินทางปัญญาอย่างถูกต้องจึงเป็นการละเมิดเครื่องหมายการค้าของผู้อื่นอีกด้วย ด้วยเหตุนี้ทำให้ประเทศไทยถูกมองจากต่างประเทศว่าประเทศเป็นประเทศที่ละเมิดทรัพย์ทรัพย์ทางปัญญามาโดยตลอดและอย่างต่อเนื่อง ทำประเทศมหาอำนาจอย่างประเทศสหรัฐอเมริกาลดระดับความสัมพันธ์ทางการค้าลงจากเดิม เป็นปัญหาทางศุลกากรไทยที่ไม่สามารถจะแก้ปัญหา

การหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรอย่างต่อเนื่องและเป็นปัญหาค่อนข้างจะยืดเยื้อยาวนาน และถึงแม้ว่าคณะรัฐบาลที่เข้ามาบริหารประเทศในแต่ละยุคแต่ละสมัยได้มีความพยายามที่จะปรับปรุงแก้ไขกฎหมายศุลกากรเพื่อนำไปแก้ไข ลดการหลีกเลี่ยงภาษี แต่ก็ไม่อาจจะมีประสิทธิภาพได้อย่างเต็มที่เท่าที่ควรจะเป็นเพราะยังคงมีการหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรดังเป็นข่างอย่างต่อเนื่อง

ถึงแม้รัฐบาลจะออกกฎหมายมาควบคุมและลงโทษผู้กระทำความผิด ตามกฎหมายศุลกากรได้กำหนดโทษผู้กระทำผิดฐานสำแดงเท็จคือต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ อัตราโทษสูงขึ้น รัฐบาลกำหนดอัตราภาษีไว้สูงกว่าเดิมของสินค้าที่ไม่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีพ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าถ้ารัฐบาลพิจารณาลดอัตราภาษีให้น้อยลงกว่าเดิมลงบ้างอาจทำให้ผู้นำเข้าอาจจะไม่ฝ่าฝืนกฎหมายก็ได้ การนำของเข้ามาในราชอาณาจักรในกรณีที่เป็นนำของต้องห้ามหรือของต้องกำกัดของโดยมีการนำเข้ามาในราชอาณาจักรหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักร เช่น ของที่ละเมิดลิขสิทธิ์ หรือทรัพย์สินทางปัญญา การนำของเข้ามาในราชอาณาจักรสำหรับที่ละเมิดลิขสิทธิ์ ละเมิดสิทธิบัตร ละเมิดเครื่องหมายการค้า หรือทรัพย์สินทางปัญญา อาจจะเป็นการเข้ามาจำหน่ายโดยนำสินค้ามีมีการลอกเลียนแบบตราสินค้า อาทิ กระเป๋าเสื้อผ้า รองเท้า นาฬิกา ที่มีลักษณะเหมือนหรือคล้ายกับสินค้าที่มีได้มีการจดทะเบียนสิทธิทางทรัพย์สินทางปัญญาเรียบร้อยแล้ว และสินค้าดังกล่าวก็ได้รับความนิยมจากผู้บริโภคเป็นอย่างมาก เป็นการกระทำความผิดต่อกฎหมายที่เกี่ยวหลายฉบับ การที่มีผู้นำกระเป๋าแบรนด์แนมที่มีการลอกเลียนแบบมาเพื่อให้เหมือนของจริง การกระทำดังกล่าวของผู้นำเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นความผิดฐานละเมิดเครื่องหมายการค้า ทำให้เจ้าของเครื่องหมายการค้าต้องสูญเสียค่าการตลาดในการโฆษณาไปแล้ว รวมทั้งผู้ที่สร้างแบรนด์ได้ใช้ความวิริยะอุสาหะจนกระทั้งสินค้าของเจ้าของแบรนด์ได้รับการยอมรับหรือความนิยมต้องใช้เวลาในการสั่งสมชื่อเสียงมาเป็นระยะเวลายาวนาน แต่ผลที่เจ้าของเครื่องหมายการค้าได้รับทำให้ไม่สามารถได้ผลตอบแทนที่เป็นธรรมจึงเป็นการขัดต่อเจตนารมณ์ขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (จักรกฤษณ์ ควรพจน์, 2545) จะเห็นได้เมื่อผู้นำสินค้าเข้ามาในราชอาณาจักรไทยนอกจากจะมีความผิดตามพระราชบัญญัติศุลกากรแล้วยังมีความผิดตามกฎหมายเครื่องหมายการค้าอีกถ้าสินค้าที่นำเข้ามาเป็นสินค้าที่มีการจดทะเบียนสิทธิตามกฎหมายเรียบร้อยแล้ว และถึงแม้หน่วยงานของรัฐอันได้แก่กรมศุลกากร ได้มุ่งเน้นนโยบายสำคัญในการเร่งรัดปราบปรามสินค้าลักลอบ หลีกเลี่ยงอากร ข้อห้ามข้อกำกัด เพื่อความเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษีปกป้องสังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างเต็มกำลังความสามารถแล้วก็ตาม

โดยสรุป ผู้วิจัยมีความเห็นว่าถ้าต้องการทำให้เกิดปัญหาดังกล่าวน้อยที่สุด ประชาชนทุกคนต้องปฏิบัติตามกฎหมายบัญญัติอย่างเคร่งครัด โดยการนำเข้าหรือส่งสินค้าทุกประเภทต้องผ่านการตรวจตามพิธีศุลกากรทุกกรณี เพื่อลดหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากร จนส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและส่งผลกระทบต่อนโยบายการเงินการคลังของประเทศในทางที่ดีขึ้น ทั้งที่ภาครัฐบาลควรจะจัดเก็บภาษีเพื่อนำรายได้เข้ารัฐได้อย่างปกติ รัฐบาลจะมีรายได้จากภาษีเพิ่มมากขึ้น การกระทำที่

เป็นการหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรดังกล่าวนี้มีผลกระทบในภาพรวมต่อประเทศไทยเป็นอย่างยิ่ง รวมทั้งอาจทำให้กระทบไปถึงชื่อเสียงในทางการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศคู่ค้าของประเทศอื่นได้อีกด้วย ในการแก้ปัญหาในภาพรวมให้ประเทศไทยเพื่อให้มีการหลีกเลี่ยงภาษีให้น้อยที่สุด

การที่รัฐบาลจัดเก็บภาษีเป็น นโยบายส่งเสริมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เช่น ส่งเสริมเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาแรงงานหรือรัฐอาจลดภาษีให้กับนักลงทุนต่างประเทศบางประเภท เช่นนักลงทุนที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล นโยบายกระจายรายได้ให้เป็นธรรม ทำให้ไม่มีความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ถ้ารัฐมั่งคั่งประชาชนก็มักจะมีรายได้สูง นโยบายเพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ภาษีอากรเป็นการควบคุมการใช้จ่ายของเอกชน เช่น สินค้าฟุ่มเฟือยรัฐจะเพิ่มภาษีทางอ้อมเพื่อควบคุมการใช้จ่าย นโยบายในการจัดสรรทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพ เนื่องจากทรัพยากรภายในประเทศไทยนั้นมีอยู่อย่างจำกัดแต่ความต้องการของมนุษย์ในประเทศมีมากขึ้นเรื่อยๆ รัฐบาลจึงจัดสรรการยกเว้นภาษีหรือภาษีในอัตราต่ำถ้าสินค้านั้นเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับดำรงชีพ ถ้าสินค้านั้นไม่จำเป็นก็จัดเก็บในอัตราที่สูง ถึงแม้ว่าประเทศไทยได้พยายามหาทางออกในการแก้ปัญหาโดยการยกร่างกฎหมายศุลกากรเพื่อลดปัญหาลงจำนวนหลายครั้ง จนครั้งล่าสุดแก้ไขพระราชบัญญัติศุลกากร เมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2558กฤษฎีกา คณะที่ 12 พิจารณานัดแรกปลายเดือนกันยายน 2558 (Kamom, 2018) มีสาระสำคัญดังนี้ คือ ปรับลดอัตราการจ่ายเงินรางวัลที่จ่ายให้กับเจ้าหน้าที่ผู้จับกุม และกำหนดเพดานในการจ่ายเงินรางวัลไม่เกิน 5 ล้านบาทต่อคดี ส่วนเงินสินบนที่จ่ายให้สายลับที่แจ้งความนำจับให้จ่ายในอัตราเดิมที่ร้อยละ 30 แต่จ่ายเงินสูงสุดไม่เกิน 10 ล้านบาทต่อคดี การที่รัฐบาลออกกฎหมายเพื่อปรับปรุงบทลงโทษตามมาตรา 27 แห่ง พ.ร.บ.ศุลกากร 2469 โดยพิจารณาโทษตามเจตนาของการกระทำความผิด แบ่งเป็น 3 กรณี คือ 1) ความผิดฐานลักลอบนำเข้าสินค้าที่ไม่ได้ผ่านพิธีการศุลกากรโดยถูกต้อง 2) ความผิดฐานหลีกเลี่ยงอากร และ 3) ความผิดฐานหลีกเลี่ยงข้อห้าม ข้อจำกัด แต่ก็ไม่อาจที่จะลดจำนวนการหลีกเลี่ยงภาษีได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ เพราะมีรายงานข่าวการหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรและยึดของกลางการจับผู้กระทำผิดได้อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

จากประเด็นปัญหาการหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรดังกล่าว ผู้วิจัยเสนอแนะแนวทาง มาตรการที่ลดการหลีกเลี่ยงภาษีให้น้อยที่สุด โดยนำแนวที่เหมาะสมในการนำมาปรับใช้กับประเทศไทยต่อไป โดยรัฐบาลควรกำหนดเพื่อให้ผู้นำเข้าและผู้ส่งออกทุกประเภทต้องปฏิบัติโดยเคร่งครัด โดยปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. การนำของเข้ามาในราชอาณาจักรหรือการส่งของออกไปนอกราชอาณาจักร ผู้นำเข้าผู้ส่งออกที่จะต้องผ่านด่านศุลกากรทุกด่านทั้งด่านขาเข้าหรือด่านขาออก ให้เจ้าพนักงานศุลกากรตรวจของที่นำเข้าและของที่ส่งออกเป็นรายบุคคลทุกคน ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 มาตรา 50 ถึงมาตรา 101 สำหรับแนวทางการปฏิบัติพิธีศุลกากรมีการกำหนดแยกประเภท ทางทะเล ทางบก ทางอากาศและทางไปรษณีย์ โดยมีการสุ่มตรวจเพียงบางกลุ่ม

บางรายเท่านั้น การสุ่มตรวจของเจ้าพนักงานศุลกากรจะตรวจในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการลักลอบหนีศุลกากร (ชูชาติ อัศวโรจน์, 2544) ซึ่งเป็นดุลพินิจของเจ้าพนักงานศุลกากร จึงเป็นเหตุของการหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง

2. สินค้าที่ได้จดทะเบียนสิทธิตามกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาในราชอาณาจักรหรือนอกราชอาณาจักรแล้ว เพื่อเป็นการส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศในกลุ่มการค้าระดับทวิภาคีหรือกลุ่มพหุภาคี รัฐควรปรับลดภาษีลงให้ต่ำลงกว่าเดิมเพื่อสนับสนุนสินค้าโดยให้ผู้บริโภคเลือกสินค้าได้ถูกกว่า อาทิ สินค้าเครื่องสำอาง อัตราภาษีนำเข้าร้อยละ 30 ถ้าลดลงจากเดิมเป็นร้อยล่ะ 20 อาจส่งผลให้ผู้บริโภคได้ใช้สินค้าในราคาที่ไม่สูงมาก ซึ่งอาจส่งผลให้จำนวนการหลีกเลี่ยงภาษีลดน้อยลงก็ได้ ผู้นำเข้าชำระภาษีน้อยทำให้ราคาสินค้าไม่สูง ผู้บริโภคก็มีความสามารถในการซื้อสินค้าในราคาที่ไม่สูงจนเกินไป

3. การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ศุลกากรตามพระราชบัญญัติศุลการกร พ.ศ. 2560 เป็นปัญหาว่าดุลพินิจของเจ้าหน้าที่แต่ละท่านอาจแตกต่างกันบ้างอาจทำให้ผู้นำของเข้าหรือผู้ส่งของออกนอกราชอาณาจักรสับสนหรือไม่ชัดเจนในการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ศุลกากร ผู้วิจัยมีความเห็นว่าถ้ามีเกณฑ์มาตรฐานมาเป็นแกนกลางในการยึดถือหรือแนวปฏิบัติหลักเพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน การใช้อำนาจขององค์กรรัฐซึ่งเป็นฝ่ายปกครอง ผู้ออกคำสั่งเป็นผู้บังคับบัญชาได้ออกคำสั่งตามกฎหมายซึ่งถือเป็นอำนาจผูกพัน เมื่อออกคำสั่งให้เจ้าพนักงานศุลกากรไปทำหน้าที่ตามเห็นเหมาะสมโดยให้อำนาจโดยสามารถใช้ดุลยพินิจได้ ซึ่งเป็นอำนาจเปิดกว้าง ดังนั้นการใช้ดุลยพินิจที่ได้กล่าวมาอาจทำให้เจ้าพนักงานศุลกากรแต่ท่านอาจใช้ดุลยพินิจ ไม่เป็นมาตรฐานเดียวกันก็อาจเป็นได้

Reference

Asawarot, C. (2017). Explanation of Customs Act B.E. 2560. Thailand : Thai Bar Association.

Bangmo, S. (2011). **Business taxation.**Thailand: Pim Dee Printing Company.

Chantikul, K. (2010). **Laws and practices related to international trade**. Thailand: Vinyoochoon Publisher.

Kamom. (2018) **Demolition of the Customs Act B.E. 2469 Limit the payment limit. “Bribes - awards” revealed that 12 years have already paid more than ten billion Adjust staff motivation Tax Importers THAIPUBLICA**,Searched on April 15, 2019 from https://thaipublica.org/2015/10/custom-department-9/,last

Khuanphot, C. (2002). **Copyright, patent and trademark**. Thailand : Nititrum Publisher.

Limsuwanrot, P. (2006). **Special characteristics and offenses under customs law**. Tax & Business Magazine. 12-13 (142-147), 109.

Phromken, S. (2017). **Know yet! Avoiding and fraud of 10 million baht or more is a serious money laundering offense**. Searched on August 26, 2019 from http://www.ecdpolice.com/ index. php?modules.= article & f = view & cat_id = 1 & id = 45

Suththyalay, C. (2017). **Litigation on duty avoidance offense**. Retrieved 10 July 2017 from http:// www.chanidservice.com/index.php?option=com_content&view=article&id=130 7% 3A 2015-02-02-13-49-40 & catid = 15% 3A2012-06-22-05 -30-35 & Itemid=21&showall=1

The Council of Student Affairs, Class 16. **Customs Act B.E. 2469**. Thailand:

สภาพแวดล้อมในการทำงานและแรงจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพทีมงาน: ข้อมูลเชิงประจักษ์จากบริษัทผลิตอุปกรณ์คอมพิวเตอร์แห่งหนึ่ง

Working Environment and Motivation Affecting Team Performance: Empirical Data from a Computer Equipment Manufacturing Company

กฤษดา เชียรวัฒนสุข*[1], นิกร ลีชาคำ[2] และมรกต จันทร์กระพ้อ[3]
Krisada Chienwattanasook[1], Nigorn Leechacome[2] and Morakot Junkrapor[3]
อาจารย์ประจำสาขาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาลัยวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
[2] อาจารย์ประจำสาขาเศรษฐศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ มหาลัยวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
[3] นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
[1]Lecturer, Department of Management, Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Thanyaburi
[2]Lecturer, Department of economics, Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Thanyaburi
[3]Student, PhD program, Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Thanyaburi
*ผู้นิพนธ์หลัก e-mail: krisada_c@rmutt.ac.th

Received: October 01, 2019
Revised: November 14, 2019
Accepted: November 18, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมในการทำงานและแรงจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพทีมงานของบริษัทผลิตอุปกรณ์คอมพิวเตอร์แห่งหนึ่ง โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 420 คน จากการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทำการวิเคราะห์สมมติฐานโดยใช้แบบจำลองสมการโครงสร้าง

ผลการวิจัยพบว่า แบบจำลองสมการโครงสร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานและแรงจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพทีมงาน มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า Chi-square/df มีค่าเท่ากับ 2.511 GFI มีค่าเท่ากับ 0.948 CFI มีค่าเท่ากับ 0.985 NFI มีค่าเท่ากับ 0.975 RMSEA มีค่าเท่ากับ 0.062 และพบว่า สภาพแวดล้อมในการทำงาน ปัจจัยจูงใจ และปัจจัยค้ำจุน มีผลต่อประสิทธิภาพทีมงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งมีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 93

คำสำคัญ: สภาพแวดล้อมในการทำงาน, แรงจูงใจ, ประสิทธิภาพทีมงาน

ABSTRACT

This research aimed at studying working environment and motivation affecting team performance of employees in a computer part company. The questionnaire was used as a research tool. The data was collected from 420 employees with the convenient sampling technique. Data analysis employed descriptive analysis including frequency, percentage, mean and standard deviation. The hypothesis testing employed structural equation modelling (SEM).

The result indicated that the structural equation modelling of working environment and motivation affecting teamwork performance gained goodness of fit model with Chi-square/df (2.511), GFI (0.948), CFI (0.985), NFI (0.975), RMSEA (0.062). In addition, the result also indicated that working environment and motivation in terms of motivation factors and hygiene had an effect on teamwork performance at the statistically significant level as of 0.05 with 93 percent of prediction power.

Keywords: Working Environment, Motivation, Team Performance

บทนำ

การทำงานเป็นทีมมีความสำคัญอย่างมากในปัจจุบัน เนื่องจากส่งผลต่อความสำเร็จและความก้าวหน้าขององค์การ นอกจากนี้การทำงานเป็นทีมยังมีส่วนสำคัญในการพัฒนาการทำงาน กระบวนการดำเนินงาน และส่งเสริมบรรยากาศในการทำงานที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งมีองค์การจำนวนมากมีการนำเอาการทำงานเป็นทีมมาใช้เพื่อให้เกิดการบริหารทรัพยากรที่คุ้มค่าและเพิ่มศักยภาพในการทำงานให้กับองค์การ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2559) โดยอาศัยการสร้างสภาพแวดล้อมในสถานที่ทำงาน ดึงดูดด้วยสวัสดิการ การกำหนดบทบาทหน้าที่ในการทำงาน ความพึงพอใจในชีวิต โอกาสมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับงาน โดยการพัฒนาและการให้ความสำคัญเป็นหัวใจสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพของงานและเกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตการทำงาน (ศิรินันท์ กิตติสุขสถิต, เฉลิมพล แจ่มจันทร์, กาญจนา ตั้งชลทิพย์, และจรัมพร โห้ลำยอง, 2555)

ซึ่งองค์การที่ดำเนินธุรกิจมาระยะหนึ่ง มักจะประสบปัญหาที่ต้องสร้างบรรยากาศในการทำงานให้น่าทำงาน เนื่องจากจะช่วยกระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้นในการทำงาน นอกจากนี้แรงจูงใจในการทำงานเป็นปัจจัยที่สำคัญในการกระตุ้นให้เกิดไฟในการทำงาน มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานอย่างให้บรรลุเป้าหมาย อีกทั้งยังช่วยดึงศักยภาพ ความคิดสร้างสรรค์ ยกระดับมาตรฐานในการทำงาน และสร้างความสัมพันธ์อันดีแก่หัวหน้าและผู้ร่วมงาน ทำให้เกิดวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีมที่ยั่งยืน (พัชรนันท์ กลั่นแก้ว, 2551) จากสถานการณ์ของอุตสาหกรรมดิจิทัล ที่มีการนำ

ผลผลิตจากอุปกรณ์คอมพิวเตอร์มาใช้พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล (สถาบันทรัพย์สินทางปัญญาแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560) ทำให้ผู้ผลิตอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ เป็นธุรกิจที่สำคัญที่สามารถผลักดันให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจและความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี จึงจำเป็นจะต้องมีทีมงานที่มีประสิทธิภาพในการผลิต เพื่อเพิ่มศักยภาพและคุณภาพของผลผลิต ดังนั้นผู้วิจัยเล็งเห็นถึงปัญหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการทำงาน และแรงจูงใจ เนื่องจากเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะช่วยกระตุ้นให้เกิดประสิทธิภาพการทำงานของทีมงาน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมในการทำงานและแรงจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพทีมงานของบริษัทผลิตอุปกรณ์คอมพิวเตอร์แห่งหนึ่ง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้ประกอบการสามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการทำงานให้เหมาะสมและมีความสอดคล้องกับความต้องการของทีมงาน โดยการออกแบบทางกายภาพที่เอื้ออำนวยต่อการทำงาน และสร้างสภาพแวดล้อมทางสังคมและผลประโยชน์เกื้อกูล ทำให้เกิดประสิทธิภาพการทำงานของทีมงาน

2. ผู้ประกอบการสามารถใช้ผลจากการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบโปรแกรมการจูงใจพนักงานและทีมงาน โดยการกำหนดกลยุทธ์ด้านการทรัพยากรมนุษย์ที่มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ และพัฒนาความก้าวหน้าของพนักงานและทีมงาน

3. ผลการวิจัยเป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องในฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ โดยสามารถนำไปใช้เป็นแนวมทางเสริมสร้างศักยภาพของพนักงานและทีมงานผ่านปัจจัยค้ำจุนที่สอดคล้องกันในเชิงนโยบายขององค์กร เช่น สวัสดิการ ความมั่นคง และความสัมพันธ์ เพื่อกระตุ้นขวัญกำลังใจและมุ่งมันทำงานอย่างเต็มประสิทธิภาพ

4. ผลการวิจัยนี้มีประโยชน์ในเชิงวิชาการให้แก่ผู้ที่สนใจ ผู้ประกอบการ นักธุรกิจ สามารถนำไปศึกษาและต่อยอดความรู้ และผลงานทางวิชาการต่อไป

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการทำงาน

สภาพแวดล้อมในการทำงาน หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่โดยรอบพนักงานที่ปฏิบัติงานในองค์การ หรือรวมไปถึงสภาวะการทำงาน (Working Condition) ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมการทำงานทางกายภาพ (Physical Working Conditions) และสภาพแวดล้อมการทำงานทางสังคม (Social Working Conditions) (Skalli, Theodossiou, & Vasileiou, 2008) โดยสภาพแวดล้อมในการทำงานช่วยเพิ่มความสามารถของพนักงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งยังเพิ่มผลกำไรให้กับองค์กร (Chandrasekar, 2011) ซึ่งสภาพแวดล้อมในการทำงานจะประกอบไปด้วยสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานด้านเพื่อนร่วมงาน และสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานด้านสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูล (James & Jones, 1974; Spector, 1997)

แนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน

Herzberg, Mausne & Snyderman (1959) ได้พัฒนาแบบจำลองแรงจูงใจในการทำงาน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความพึงพอใจในการทำงาน โดยเรียกว่าทฤษฎีสองปัจจัย (Two Factor Theory) ได้แก่ ปัจจัยจูงใจ (Motivation Factor) ได้แก่ ด้านความสำเร็จของงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะของงาน ด้านหน้าที่และความรับผิดชอบ และด้านโอกาสก้าวหน้าในการทำงาน (Baah & Amoako, 2011) และปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factor) ที่ช่วยยกระดับความรู้สึกในเชิงบวกต่องาน ได้แก่ ด้านสวัสดิการและค่าตอบแทน ด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ด้านนโยบายในการบริหารของบริษัท ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านความเป็นอยู่ส่วนตัว ด้านความมั่นคงในงาน และด้านการปกครองบังคับบัญชา (Herzberg, et al., 1959)

แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพของทีมงาน

การทำงานร่วมกันเป็นทีม (Team Work) เป็นเรื่องที่สำคัญเพราะเป็นตัวแปรทำนายประสิทธิภาพหรือความสำเร็จของงานที่อาศัยพลังของการร่วมแรงร่วมใจในการทำงาน (กิตติทัช เขียวฉอ้อน และธีระวัฒน์ จันทึก, 2560) ซึ่งประสิทธิภาพของทีมงาน หมายถึง การกำหนดทีมโดยมีสมาชิกในทีมจากการที่ต่างมีส่วนรวมในกระบวนการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันจนบรรลุเป้าหมายร่วมกัน (Devine & Philips, 2001; Marks, Mathieu, & Zaccaro, 2001) โดยมิติของประสิทธิภาพของทีมงาน ประกอบไปด้วย ด้านการกำหนดภารกิจและเป้าหมายของทีมงาน ด้านการมอบหมางานตามบทบาทหน้าที่ ด้านการสื่อสารกันอย่างเปิดเผย ด้านการกระจายความเป็นผู้นำ และด้านการตัดสินใจร่วมกัน (Sudhakar, 2013)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการสำรวจ (Survey) แบ่งออกเป็นขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พนักงานประจำของบริษัทผลิตอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ แห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี มีจำนวนพนักงานรวมประมาณ 3,200 คน ทำการคำนวณขนาดตัวอย่างจำนวน 20 เท่าต่อตัวแปรสังเกตจำนวน 20 ตัวแปร ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 400 ตัวอย่าง ทำการสำรองเพิ่มเติมอีก 20 ตัวอย่าง จึงมีจำนวนตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 420 ตัวอย่าง ทำการสุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มแบบตามสะดวก ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จะมีการประมาณค่าแบบความน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood Estimation) โดยการวิจัยนี้มีข้อสันนิษฐาน (Assumption) หากว่าขนาดตัวใหญ่มีขนาดใหญ่จึงเพียงพอต่อการวิเคราะห์ข้อมูลที่ไม่เอนเอียงและถูกต้อง (Maas & Hox, 2005)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ (1) แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (2) แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการทำงาน (3) แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

ของพนักงาน และ (4) แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของทีมงาน โดยเกณฑ์การให้คะแนนแบบ Likert Scale 5 ระดับ โดยแปลผลช่วงคะแนนความคิดเห็นตามแบบความกว้างอันตรภาคชั้น (Class Interval)

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากการนำแบบสอบถามให้กับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน โดยใช้การวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยพบว่า IOC มากกว่า 0.67 ขึ้นไปทุกข้อคำถาม และการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0.754 – 0.937 ซึ่งมากกว่า 0.7 ถือว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือ (กัลยา วานิชย์บัญชา และฐิตา วานิชย์บัญชา, 2558)

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ผลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ที่ใช้ในการอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยใช้แบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Model) และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อใช้ในการอธิบายความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม นอกจากนี้ยังพิจารณาค่าความเชื่อมั่นรวมของตัวแปรแฝง(Composite Reliability: CR) และค่าความแปรปรนเฉลี่ยที่สกัดได้ (Average Variance Extracted: AVE) ของตัวแปรแฝง โดยกำหนดดัชนีความสอดคล้องของแบบจำลอง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ดัชนีความสอดคล้องของแบบจำลอง

ดัชนีความสอดคล้อง	เกณฑ์ที่ยอมรับได้
p-value of Chi-square	> 0.05
Chi-square/df	≤ 3.000
GFI	≥ 0.90
CFI	≥ 0.90
NFI	≥ 0.90
RMSEA	≤ 0.08

ที่มา: Hair, Black, Babin, & Anderson (2010)

ผลการวิจัย

ลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 271 คน (ร้อยละ 67.75) มีอายุมากกว่า 40 ปีขึ้นไป จำนวน 118 คน (ร้อยละ 29.50) มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 244 คน (ร้อยละ 61.00) มีอายุงานมากกว่า 6 ปีขึ้นไป จำนวน 191 คน (ร้อยละ 47.75) และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 12,000 – 15,000 บาท จำนวน 247 คน (ร้อยละ 61.75)

สภาพแวดล้อมในการทำงาน

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมในการทำงาน ในด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพมากที่สุด ($\bar{x}$ = 3.87, SD = 0.69) รองลงมา ด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานด้านเพื่อนร่วมงาน ($\bar{x}$ = 3.87, SD = 0.74) และน้อยที่สุด ด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานด้านสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูล ($\bar{x}$ = 3.62, SD = 0.83) ตามลำดับ

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน แต่ละปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยจูงใจ ในด้านความสำเร็จของงานมากที่สุด ($\bar{x}$ = 3.99, SD = 0.66) รองลงมา ด้านหน้าที่และความรับผิดชอบ ($\bar{x}$ = 3.89, SD = 0.69) ด้านการยอมรับนับถือ ($\bar{x}$ = 3.79, SD = 0.70) ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ($\bar{x}$ = 3.77, SD = 0.71) และน้อยที่สุด ด้านโอกาสความก้าวหน้าในการทำงาน ($\bar{x}$ = 3.62, SD = 0.86) ตามลำดับ และปัจจัยค้ำจุน ในด้านด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.01, SD = 0.73) รองลงมา ด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ($\bar{x}$ = 3.88, SD = 0.75) ด้านการปกครองบังคับบัญชา ($\bar{x}$ = 3.87, SD = 0.81) ด้านความเป็นอยู่ส่วนตัว ($\bar{x}$ = 3.85, SD = 0.74) ด้านนโยบายในการบริหารของบริษัท ($\bar{x}$ = 3.82, SD = 0.81) ด้านความมั่นคงในงาน ($\bar{x}$ = 3.79, SD = 0.86) และน้อยที่สุด ด้านสวัสดิการและค่าตอบแทน ($\bar{x}$ = 3.58, SD = 0.89) ตามลำดับ

ประสิทธิภาพทีมงาน

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพทีมงาน ในด้านการตัดสินใจร่วมกัน มากที่สุด ($\bar{x}$ = 3.81, SD = 0.74) รองลงมา ด้านการกระจายความเป็นผู้นำ ($\bar{x}$ = 3.78, SD = 0.69) ด้านการกำหนดภารกิจและเป้าหมายของทีมงาน ($\bar{x}$ = 3.78, SD = 0.71) ด้านการมอบหมายงานตามบทบาทหน้าที่ ($\bar{x}$ = 3.77, SD = 0.66) และน้อยที่สุด ด้านการสื่อสารกันอย่างเปิดเผย ($\bar{x}$ = 3.76, SD = 0.68) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ค่าความเชื่อมั่นรวมของตัวแปรแฝงและค่าความแปรปรนเฉลี่ยที่สกัดได้

ตัวแปร/องค์ประกอบ	Loading	R^2	CR	AVE
สภาพแวดล้อมในการทำงาน			0.88	0.70
- สภาพแวดล้อมทางกายภาพ	0.79	0.62		
- สภาพแวดล้อมในด้านเพื่อนร่วมงาน	0.85	0.72		
- สภาพแวดล้อมในด้านสวัสดิการประโยชน์เกื้อกูล	0.87	0.76		
- สภาพแวดล้อมทางกายภาพ	0.79	0.62		
- สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานด้านเพื่อนร่วมงาน	0.85	0.72		
- สภาพแวดล้อมในสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูล	0.87	0.76		
ปัจจัยจูงใจ			0.92	0.70
- ด้านความสำเร็จของงาน	0.77	0.59		
- ด้านการยอมรับนับถือ	0.86	0.74		
- ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ	0.91	0.83		
- ด้านหน้าที่และความรับผิดชอบ	0.91	0.83		
- ด้านโอกาสความก้าวหน้าในการทำงาน	0.71	0.50		
ปัจจัยค้ำจุน			0.94	0.68
- ด้านสวัสดิการและค่าตอบแทน	0.75	0.56		
- ด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน	0.78	0.61		
- ด้านนโยบายในการบริหารของบริษัท	0.79	0.62		
- ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน	0.84	0.71		
- ด้านความเป็นอยู่ส่วนตัว	0.88	0.77		
- ด้านความมั่นคงในงาน	0.91	0.83		
- ด้านการปกครองบังคับบัญชา	0.82	0.67		
ประสิทธิภาพทีมงาน			0.95	0.81
- ด้านการกำหนดภารกิจและเป้าหมายของทีมงาน	0.91	0.83		
- ด้านการมอบหมายงานตามบทบาทหน้าที่	0.95	0.90		
- ด้านการสื่อสารกันอย่างเปิดเผย	0.91	0.83		
- ด้านการกระจายความเป็นผู้นำ	0.84	0.71		
- ด้านการตัดสินใจร่วมกัน	0.88	0.77		

จากตารางที่ 3 พบว่า ทุก ๆ ตัวแปรสังเกตมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากกว่า 0.7 และสามารถอธิบายความแปรปรวนขององค์ประกอบได้มากกว่าร้อยละ 50 โดยมีค่าความเชื่อมั่นรวมของตัวแปรแฝง (CR) มากกว่า 0.7 และมีค่าความแปรปรนเฉลี่ยที่สกัดได้ (AVE) มากกว่า 0.5 (Zikmund et al., 2010)

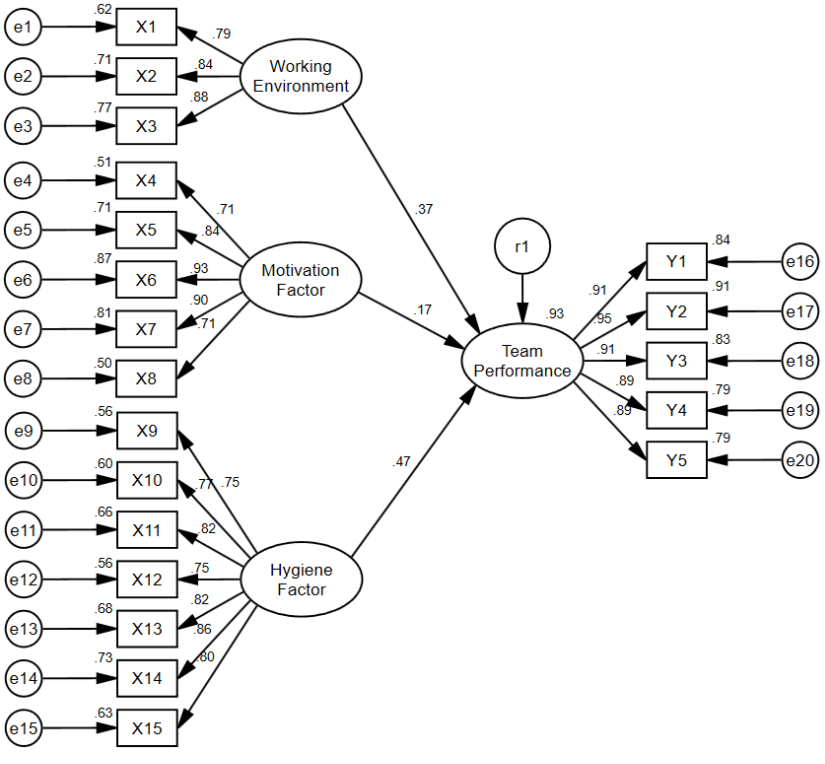

Chi-square = 230.976, df = 92, p-value = 0.000, GFI = 0.948, CFI = 0.985, NFI = 0.975, RMSEA = 0.062

ภาพที่ 1 แบบจำลองสมการโครงสร้างสภาพแวดล้อมในการทำงาน และแรงจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพทีมงาน

จากภาพที่ 1 พบว่า สภาพแวดล้อมในการทำงาน ปัจจัยจูงใจ และปัจจัยค้ำจุนมีผลต่อประสิทธิภาพทีมงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งมีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 93 โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพทีมงานมากที่สุด คือ ปัจจัยค้ำจุน (b = 0.47) รองลงมา สภาพแวดล้อมในการทำงาน (b = 0.37) และน้อยที่สุด คือ ปัจจัยจูงใจ (b = 0.17)

เมื่อพิจารณาดัชนีความสอดคล้องของแบบจำลอง พบว่า มีค่า Chi-square เท่ากับ 230.976 โดยมี p-value เท่า 0.000 ซึ่งมีค่าไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด จึงพิจารณาจากดัชนีความ

สอดคล้องของแบบจำลองอื่น ๆ ได้แก่ Chi-square /df มีค่าเท่ากับ 2.511 GFI มีค่าเท่ากับ 0.948 CFI มีค่าเท่ากับ 0.985 NFI มีค่าเท่ากับ 0.975, RMSEA มีค่าเท่ากับ 0.062 ซึ่งมีค่าผ่านเกณฑ์ที่กำหนด แสดงว่าแบบจำลองสมการโตรงสร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานและแรงจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพทีมงาน มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย พบว่า แบบจำลองสมการโครงสร้างมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยสภาพแวดล้อมในการทำงาน ปัจจัยจูงใจ และปัจจัยค้ำจุนมีผลต่อประสิทธิภาพทีมงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถอภิปรายตามค่าน้ำหนักจากค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานจากมากไปน้อยตามภาพที่ 1 ได้ดังนี้

ปัจจัยค้ำจุนมีผลต่อประสิทธิภาพทีมงานมากที่สุด เป็นเพราะว่า การจัดการความไม่พอใจของทีมงานเป็นการมุ่งเน้นไปที่สมาชิกแต่ละคนในทีมที่มีความหลากหลาย สามารถปฏิบัติตามนโยบายและการปกครองขององค์การ ด้วยมีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนร่วมงาน รวมไปถึงการได้รับค่าตอบแทนและสวัสดิการที่เพียงพอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริกัญญา บุญศิริ และวัชระ ยี่สุ่นเทศ (2562) ที่พบว่า ปัจจัยค้ำจุนส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานระดับปฏิบัติการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และกิตติทัช เขียวฉอ้อน และธีระวัฒน์ จันทึก (2560) ที่พบว่า แรงจูง ด้วยปัจจัยค้ำจุนทำให้การทำงานเป็นทีมมีประสิทธิภาพากยิ่งขึ้น

สภาพแวดล้อมในการทำงานมีผลต่อประสิทธิภาพทีมงาน เป็นเพราะว่า การทำงานของทีมงานจำเป็นจะต้องสร้างสภาพแวดล้อมทางกายที่เหมาะสม รวมไปถึงบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างความเป็นปึกแผ่นของสมาชิกในทีมงานและประโยชน์เกื้อกูลต่อกันและกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ โสมศิริ เดชารัตน์, พีรณาฎ คิดดี, ธนวรรณ บัวเจริญ และอาทิตยา จิตจำนงค์ (2561) ที่พบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพัทลุง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และงานวิจัยของ ไพรจิตร์ เหลาอินทร์, บุญช่วย ศิริเกษ และภารดี คำมา (2559) ที่พบว่า สภาพแวดล้อมในการทำงานช่วยส่งเสริมบรรยากาศขององค์การให้เหมาะสมกับสภาพสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

และปัจจัยจูงใจมีผลต่อประสิทธิภาพทีมงาน เป็นปัจจัยที่สำคัญในการกำหนดแบบแผนของลักษณะงานของทีมงานในการทำงานให้สอดคล้องกับเป้าหมายร่วมไปถึงมีโอกาสในการทำงานที่มีคุณค่าและประสบความสำเร็จทำให้เกิดความก้าวหน้าในอาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รุจี ทรัพย์สกุล (2554) ที่พบว่า แรงจูงใจที่เหมาะสมส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของบริษัทนิปปอน ซุปเปอร์ พรีซิชั่น จำกัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และงานวิจัยของ วิชรพงศ์ ศรีเจริญวงศ์ (2559) ที่พบว่า การทำงานเป็นทีม การคิดอย่างเป็นระบบ การมีความรู้และแรงจูงใจการทำงาน การจัดการด้านการสื่อสารมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลต่อองค์การอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ ควรจะมีการออกแบบแนวทางในการจูงใจโดยใช้ปัจจัยค้ำจุน โดยเฉพาะในด้านความมั่นคงในการทำงาน ผ่านนโยบายขององค์การในการเพิ่มระดับศักยภาพของทีมงานให้ลดความกังวลหรือความเสี่ยงในการทำงาน รวมไปถึงการกำหนดนโยบายคุณภาพชีวิตส่วนตัวของพนักงานแต่ละคนเพื่อเพิ่มความเป็นอยู่ที่ดีมากขึ้น

2. ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ควรให้ความสำคัญในการพัฒนาสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะด้านสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูล ผ่านการวางแผนทรัพยากรมนุษย์ในด้านการให้โอกาสก้าวหน้าในการทำงาน การเลื่อนตำแหน่ง เนื่องจากเป็นแรงขับเคลื่อนที่มีประสิทธิภาพต่อทีมงานยิ่งหากมีสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูลที่ดีจะยิ่งทำให้ประสิทธิภาพของทีมงานเพิ่มมากยิ่งขึ้น

3. ผู้บริหารควรจะมีการกำหนดลักษณะงานของทีมงานที่ชัดเจนเนื่องจากเป็นการออกแบบงานที่มุ่งเน้นผลลัพธ์จากการผนึกกำลังของทรัพยากรมนุษย์ในองค์การให้สามารถบรรลุเป้าหมายของภารกิจที่สำคัญขององค์การ

4. ผู้บริหารควรจะมีการกำหนดโอกาสและเส้นทางความก้าวหน้าในการทำงานของพนักงานให้ชัดเจนตรงไปตรงมา และคำนึงถึงความเท่าเทียมกัน เนื่องจากความสำเร็จของทีมงานไม่ได้เกิดจากบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ดังนั้นหากมีการลำเอียงหรือกำหนดโอกาสไม่เท่าเทียมกัน ทำให้ทีมงานที่องค์การสร้างขึ้นมานั้นไม่ประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. งานวิจัยในอนาคต ควรศึกษาโดยการทำวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อหาแนวทางร่วมกันระหว่างผู้บริหาร หัวหน้าทีม และสมาชิกภายในทีม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก นำไปสู่ประเด็นการวิเคราะห์ที่ชัดเจนและมีความลึกซึ้งยิ่งขึ้น

2. งานวิจัยในอนาคต ควรมีการศึกษาจำแนกคุณลักษณะที่แตกต่างของสมาชิกในทีมงาน เนื่องจากมีความหลากหลายในแต่ละบุคคลซึ่งอาจจะทำให้เกิดภาพที่ชัดเจนของผลการวิจัยโดยพิจารณาความแตกต่างเหล่านี้

3. งานวิจัยในอนาคต ควรมีการศึกษาตัวแปรคั่นกลางที่เป็นสาเหตุส่งผลระหว่างปัจจัยต้นและตัวแปรตามทำให้ทราบถึงกลไกและสร้างความเข้าใจในเรื่องประสิทธิภาพของทีมงานมากยิ่งขึ้น

Reference

Baah, K., & Amoako, G. K. (2011). Application of Frederick Herzberg's Two-Factor Theory in Assessing and Understanding Employee Motivation at Work: a Ghanaian Perspective. **European Journal of Business and Management**, *3*(9), 1-8.

Boonsiri, S., & Yeesunted, W. (2019). Motivation Affecting to Morale in Working of Employees in Debt Collection Department of AEON Thana Sinsap (Thailand) Public Company Limited Bangkok Branvh. **Santapol College Academic Journal**, *5*(1), 95-103.

Chandrasekar, K. (2011, January). Workplace Environment and Its Impact Organizational Performance in Public Sector organizations. **International Journal of Enterprise Computing and Business Systems,** 1(1), 1-19.

Chulalongkorn University Intellectual Property Institute. (2017). **Industry and Technology, Digital Industry: Trend Analysis Report.** Retrieved from: https://www.ipthailand.go.th/images/ 3534/web_01052018/Report_CHU/5_Digital_Industries_final_07.12.2017_CHU.pdf.

Decharat, S., Kiddee, P., Buacharoen, T. & Jitjamnong, A. (2018). Factors Relating to Ability of Health Impact Assessment among Personnel of the Local Government Organizations in Phatthalung Province. **Journal of Safety and Health**, *11*(2), 33-47.

Devine, D. J., & Philips, J. L. (2001). Do smarter teams do better: A meta-analysis of cognitive ability and team performance. **Small group research**, *32*(5), 507-532.

Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J. & Anderson, R. E. (2010). **Multivariate data analysis** (7th ed.). NJ: Prentice Hall.

Herzberg, F., Mausne, B., & Snyderman, B. (1959). **The Motivation to Work**. New York: John Wiley & Sons.

James, L. R., & Jones, A. P. (1974). Organizational climate: A review of theory and research. **Psychological bulletin**, 81(12), 1096.

Keawchaoon, K., & Chuntuk, T. (2017). Team Working for Increasing Work Effectiveness. **Dusit Thani College Journal**, *11*(1). 355-370.

Kittisuksatit, S., Chamchan, C., Tangcholthip, K., & Holamyong, C. (2012). **Quality of Life, Work and Happiness**. Bangkok: Thammada Press.

Klankheaw, P. (2008). Tips for motivating employees to have fire at work. **Quality**, *15*(130), 129-134.

Lhaoin, P., Sirikes, B., & Kamma, P. (2016). Organizational Climate in Schools under the Office of Loei Primary Educational Service Area Office 2. **Buabandit Journal of Educational Administration (BUAJEAD)**, 16(2), 109-119.

Maas, C. J., & Hox, J. J. (2005). Sufficient sample sizes for multilevel modeling. **Methodology**, *1*(3), 86-92.

Marks, M. A., Mathieu, J. E., & Zaccaro, S. J. (2001). A temporally based framework and taxonomy of team processes. **Academy of management review**, *26*(3), 356-376.

Office of the Civil Service Commission (OCSC). (2016). **Effective team building**. Retrieved from: https://www.ocsc.go.th/sites/default/files/document/ocsc-2017-eb01.pdf

Skalli, A., Theodossiou, I., & Vasileiou, E. (2008). Jobs as Lancaster goods: Facets of job satisfaction and overall job satisfaction. **The Journal of Socio-Economics**, *37*(5), 1906-1920.

Spector, P. (1997). **Job satisfaction: Application, assessment, causes and consequences, Thousand Oaks**, *CA, Inc.* (Vol. 3). Sage Publications.

Sricharoenwong, W. (2016). Characteristics of Group Members and Organization Effectiveness: A Case of The Revenue Department. **Public and Private Management Innovation Journal**, 4(1). 3-21.

Sudhakar, G. (2013). Different dimensions of teams. **Ecoforum Journal**, *2*(2), 29-35.

Subsakul, R. (2011). Factors Affecting the Efficiency of teamwork: A Case study of Nippon Super Precision Co., Ltd. (NSP). **Journal of Graduate School of Commerce-Burapha Review**, *5* (2), 71-86.

Vanichbuncha, K., & Vanichbuncha, T. (2015). **Using SPSS for Windows for data analysis**. (27th ed.). Bangkok: Samlada.

Zikmund, W. G., Babin, B. J., Carr, J. C., & Dan, G. M. (2010). **Business Research Methods**. (8th ed.). Australia: SouthWestern Cengage Learning.

Designing Heavy and Oversized Cargo Logistics Process Based on APQC Process of Delivery Physical Products

การออกแบบกระบวนการขนส่งสินค้าที่มีขนาดหนักและใหญ่โดยใช้กระบวนการ APQC สำหรับการขนส่งผลิตภัณฑ์ทางกายภาพ

Wanpen Pengsomboon[*1], Suchai Thanawasien[2] and Wuttipong Pongsuwan[3]
วันเพ็ญ เพ็งสมบูรณ์[*1], สุชาย ตันธนเสถียร [2] และวุฒิพงษ์ พงษ์สุวรรณ[3]
School of Science and Technology, Shinawatra University
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี่, มหาวิทยาลัยชินวัตร
[*]ผู้นิพนธ์หลักe-mail: wanpen.pengsomboon@hotmail.com

Received: October 13, 2019
Revised: November 28, 2019
Accepted: December 01, 2019

ABSTRACT

The processes of transporting heavy and oversized goods, such as a 100-ton Power Transformer from the factory in Bang Pu Industrial Estate Samutprakarn Province to power stations in various provinces. The proposed algorithm is to improve the transportation process according to the international standards by selecting the American Process of Quality Classification framework (APQC) Category 4.0 version 7.0.4 used in physical product delivery as standard for work procedures. In comparing and analyzing the gap between the actual work and the standard criteria. The researchers found that only 18% of the HOCTA is contained in the APQC PCF Cat 4.0 version 7.0.4 processes. By analyzing the gap, the researchers proposed to included 32 % of the related processes from APQC to HOCTA and adjust HOCTA process frame work by using the physical transport process classification framework. This research can be applied to work for exporting products to foreign countries based on international standards to create credibility for customers.

Keyword: Transporting, Heavyweight and Oversize cargo, HOCTA, APQC

บทคัดย่อ

ในกระบวนการขนส่งสินค้าที่มีน้ำหนักและขนาดใหญ่เกินกว่ามาตรฐาน เช่นการขนส่งหม้อแปลงไฟฟ้าขนาดหนัก 100 ตัน จากโรงานในนิคมอุตสาหกรรมบางปู จังหวัดสมุทรปรกากรไปยังสถานีไฟฟ้าตามจังหวัดต่างๆ ได้มีการเสนอกระบวนการอัลกอริทึม โดยการปรับปรุงกระบวนการขนส่งให้เป็นไปตามแบบมาตรฐานของสากลโดยการเลือกใช้กรอบการจำแนกกระบวนการคุณภาพทางการผลิตของประเทศอเมริกา 4.0 เวอร์ชั่น 7.0.4, ในการส่งมอบผลิตภัณฑ์ทางกายภาพเพื่อใช้เป็นขั้นตอนมาตรฐานโดยทำการเปรียบเทียบด้วยการวิเคราะห์ช่องว่าง ระหว่างการทำงานจริงกับเกณฑ์ตามแบบมาตรฐาน ผู้วิจัยพบว่า Heavy Weight & Oversized Cargo Transport Algorithm (HOCTA) มีเพียง 18% เท่านั้น ที่มีอยู่ในกระบวนการของ The American Process of Process of Quality Classification framework (APQC) PCF Cat. 4.0 Version 7.0.4 จากการวิเคราะห์ช่องว่างผู้วิจัยจึงเสนอให้รวม 32% ของกระบวนการที่เกี่ยวข้องจาก APQC ลงใน HOCTA และปรับโครงสร้างกระบวนการ HOCTA โดยใช้กรอบการจำแนกกระบวนการขนส่งทางกายภาพ งานวิจัยนี้สามารถนำไปใช้กับงานเพื่อการส่งออกสินค้าไปต่างประเทศโดยอ้างอิงตามมาตรฐานสากลเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับลูกค้า

คำสำคัญ: การขนส่ง, การชนส่งสินค้าขนาดหนักและใหญ่, HOCTA, APQC

Introduction

The transportation of cargos is a high-cost work process. At present, general transportation is a problem that receives the highest attention. Because of the growth of e-commerce, all of this is a matter of logistics and supply chain. This process involves the delivery of services to customers or sending products to customers. Logistics is one of the main business processes as classified by APQC's (APQC. 2019). APQC's (PCF) 4.0 version 7.0.4 as shown in Figure 1. In our previous work on transporting heavyweight and oversized cargo (HOSC), the HOSC Transportation Algorithm (HOCTA) which is based on all the activities to be performed to accomplish the task with context-aware processing.

In a process-based system as in APQC, the view point is that any business would have 13 categories of processes, each category is divided into process group consisting of processes, each process comprises a number of activities, each activity is accomplished by performing a number of tasks. In HOCTA (Pengsomboon Wanpen 2019), the transportation processes has 5 main parts, comprising 22 activities and tasks, in an algorithmic way, not structured as a process-based system.

In the paper, we will examine the APQC PCF Cat 4.0 and a simplified version of HOCTA so as to restructure the business of transporting heavyweight and oversized cargo into a process-based system by performing gap analysis between HOCTA and APQC PCF Cat 4.0. This knowledge can be used to re-design the HOSTA processes into a process-based system referencing the APQC standard logistic processes. The system to be implemented can then be benchmarked against other APQC -based logistic system.

Previous work

The research work on transportation of heavy and oversized cargo technically address the problem of find the best route between source and destination (Paolo Maruschak, Olegas Prentkovskis. 2017). Other work involves the law and regulation, and the physical aspects of transporting heavyweight and oversized cargo (Ramunas Palsaitis, Arturas Petraska. 2012),(Artasu Petraska et al., 2018), Arturas Petraska, Aldona Jarasuniene & Kristina Ciziuniene. 2016), Xiaohong Li. 2016). The work by Wanpen is about the algorithm for transporting 100-tons Power transformer over the territory of Thailand from Bangkok. Context-aware input is used in the algorithm. Both physical sensors and info-sensors, data from internet, are used to provide a more resilient transport management system. (Pengsomboon Wanpen. 2019)

Overview of APQC Cat. 4.0 version 7.0.4

Context Overview of APQC Cat, 4.0

APQC Cat 4 is a business process related to the transportation of goods to buyers. The procedure covers the planning of resource use in the chain. determining the delivery plan review of raw material procurement and management plans for production planning warehouse management and delivery management with a top-level procedure structure and main activities consisting of 4 main process groups, and 22 processes as shown in Table 1.

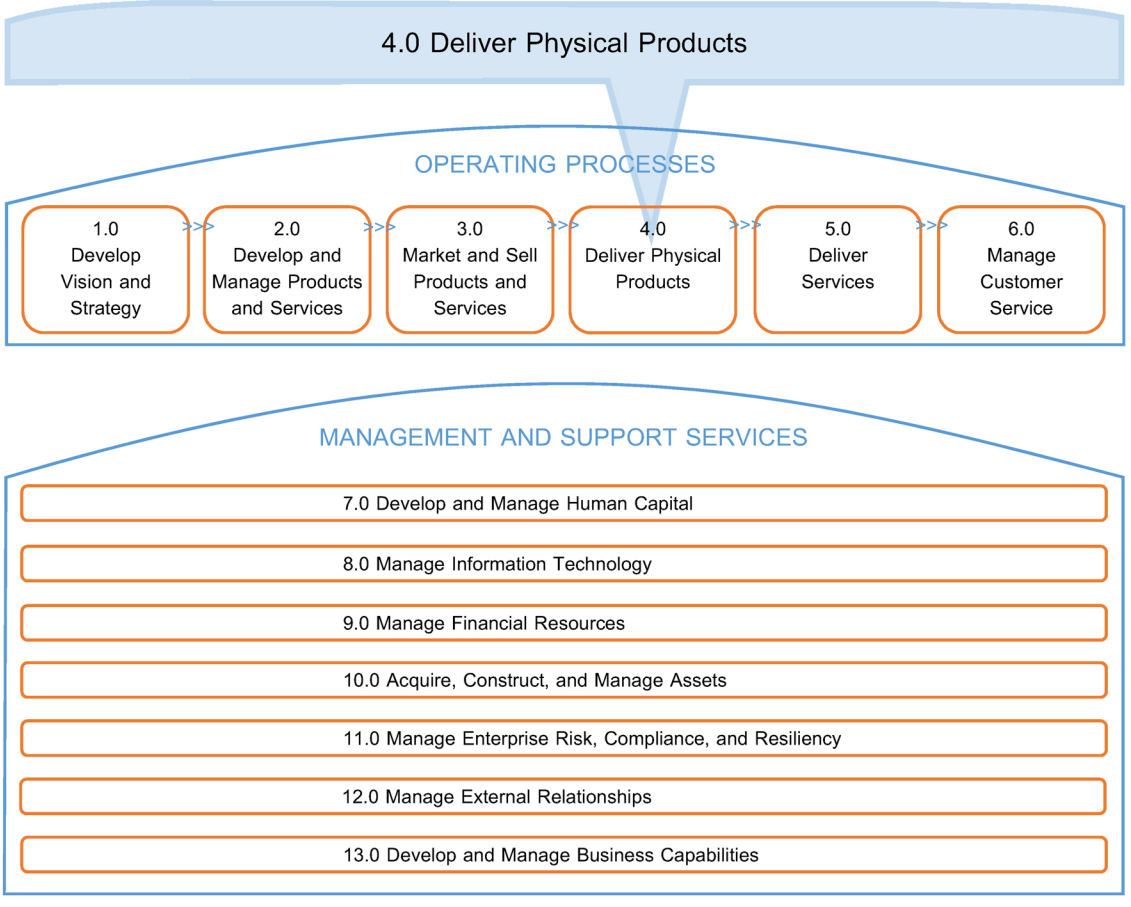

Figure 1 APQC Cat 4.0 version 7.0.4 Deliver Physical Products

HOCTA Process

Heavyweight and oversized cargo transportation using algorithmic process, HOCTA (Heavyweight & Oversized Cargo Transport Algorithm) Pengsomboon Wanpen. 2019) is developed to guide the transportation of 100-ton power transformer from factory to the customer's site. There are three main process groups as follows.

1. Cargo and transport preparation process

2. Transportation procedures to destinations

3. Installation of cargo at destination

When structuring the algorithm as process-based system, we consider a simplified version, without the context-aware system, with 11 processes and activities or tasks as follows (not using the process classification framework of APQC)

Simplified HOCTA

1. Cargo and transport preparation process

1.1 Disassembly process

1.1.1 Record the number of boxes n and parts in each box.

1.1.2 Record the number of parts that are not in the box m pieces

1.1.3 Input Packing List

1.2. Truck inspection process

1.2.1 set Transport readiness status

1.2.2 select type of transport

1.2.3 get new transport

1.3. Routing Survey Process

3.3.1 Main route survey

3.3.2 Backup route survey

1.4. Destination site survey

1.5. Destination site preparation Process

1.6. Transformer oil preparation process

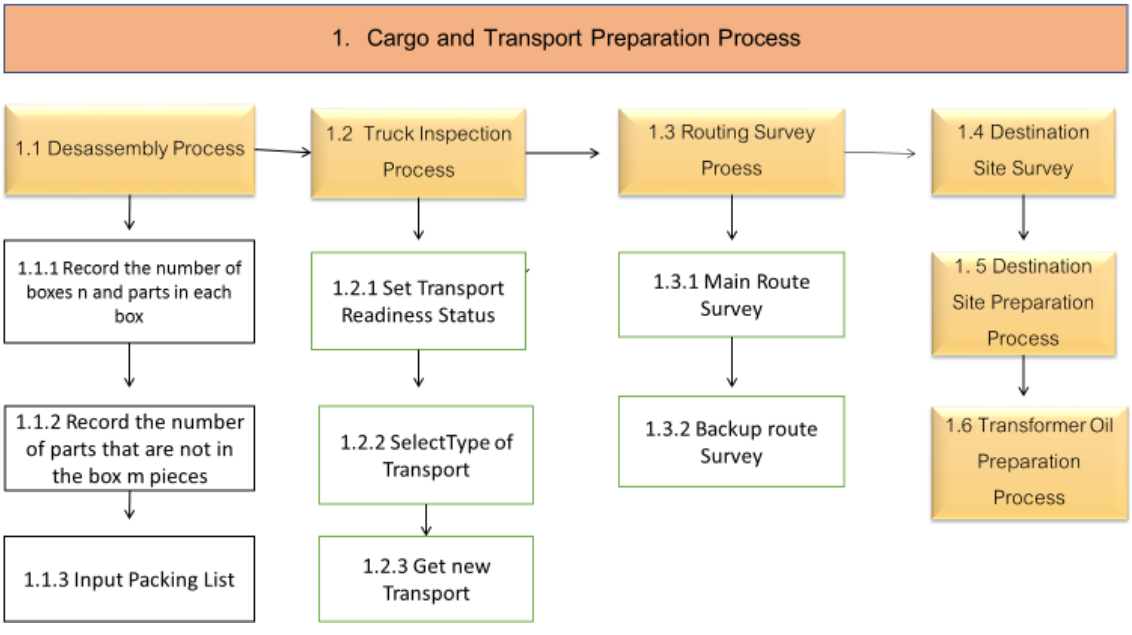

Figure 2 Cargo and Transport Preparation Process

2. Transportation procedures to destinations

2.1 Cargo loading process

2.2 Initializing transportation system process

2.2.1 set info-sensors.

2.2.2 set RFID and Checklist.

2.3 Transportation process

2.3.1 Monitoring the route.

2.3.2 Communication and reporting.

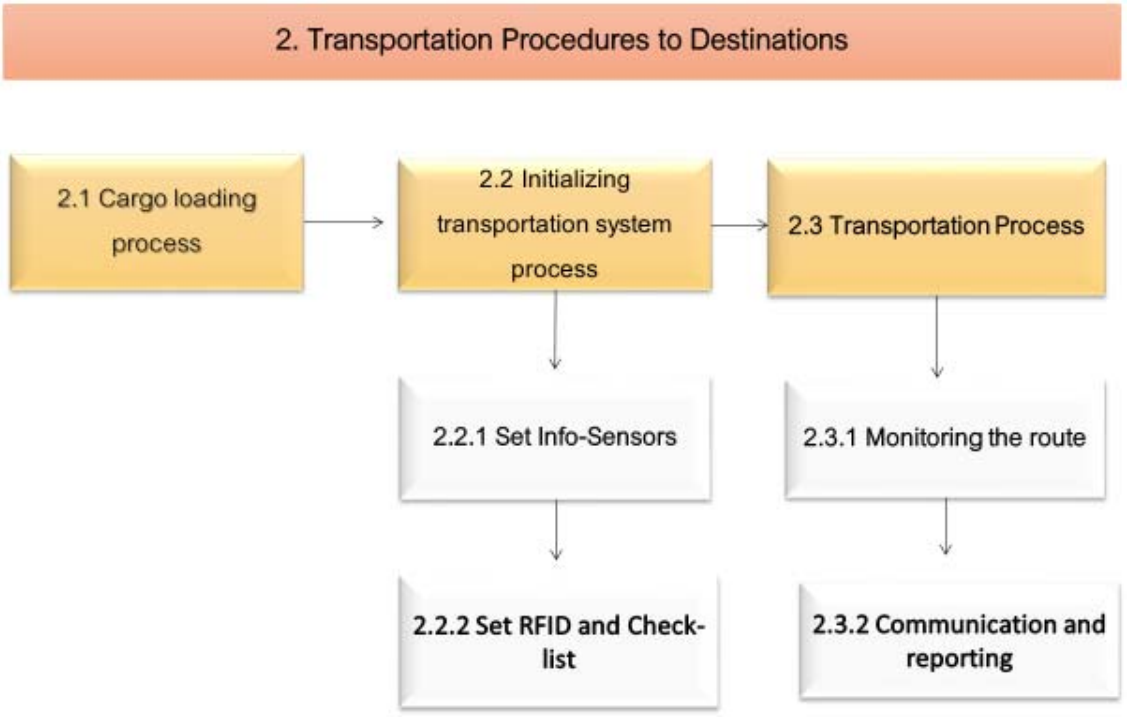

Figure 3 Transportation Procedure to Destinations

3. Installation of cargo at destination

3.1 Un-Loading process at destination

3.1.1 Select the unloading method

3.1.2 Verify the checklist

3.2 Transformer assembly process

3.2.1 Process the transformer oil transport

3.2.2 Verify the orientation

3.2.3 Assemble the transformer

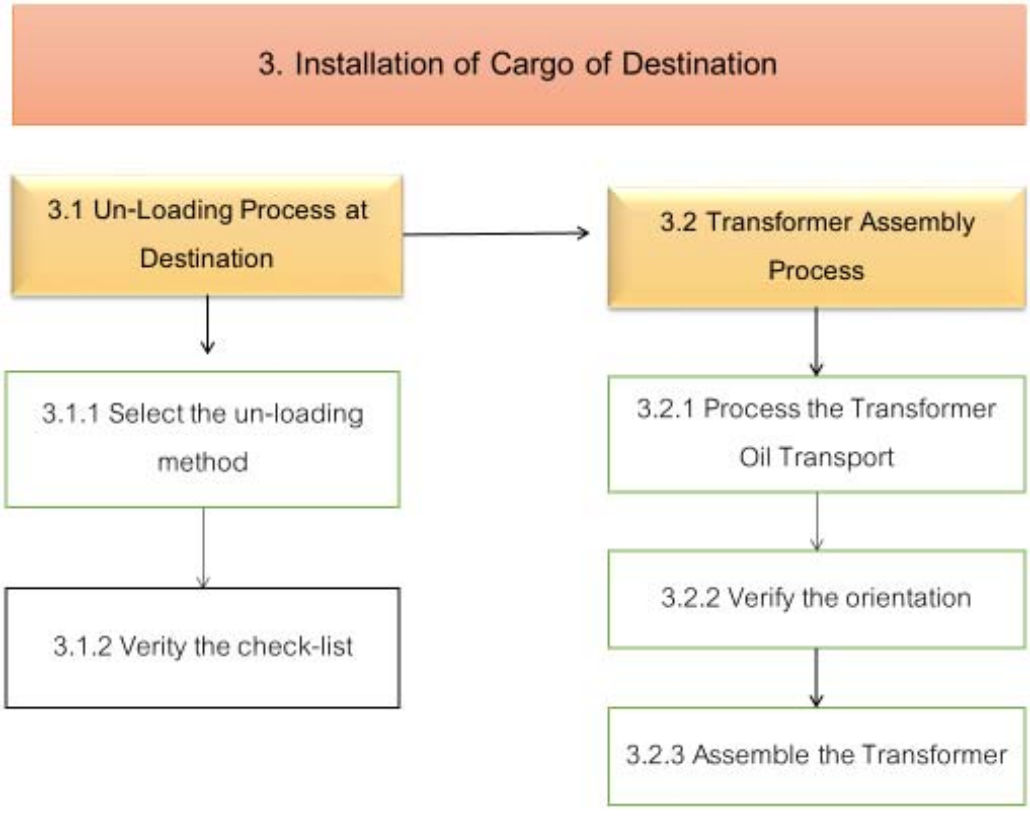

Figure 4 Installation of Cargo at Destination

GAP Analysis

The gap analysis between two group of similar processes is based on the set intersection. Here we have one group of processes from HOCTA, and another group from APQC PCF Cat 4.0 version 7.0.4. The intersection of these two sets is shown in Figure 2.

We will, graphically, divide APQC PCF Cat 4.0 Version 7.0.4 and HOCTA procedures into 4 part as follows:

1. Part A: Part of APQC Cat 4.0 version 7.0.4 that are not relevant to HOCTA
2. Part B: Part of APQC Cat 4.0 version 7.0.4 only, not a part of HOCTA, but relevant to HOCTA.
3. Part C: Part of APQC Cat 4.0 version 7.0.4 and in common with part of HOCTA.
4. Part D: Only in HOCTA, not in APQC Cat 4.0 version 7.0.4.

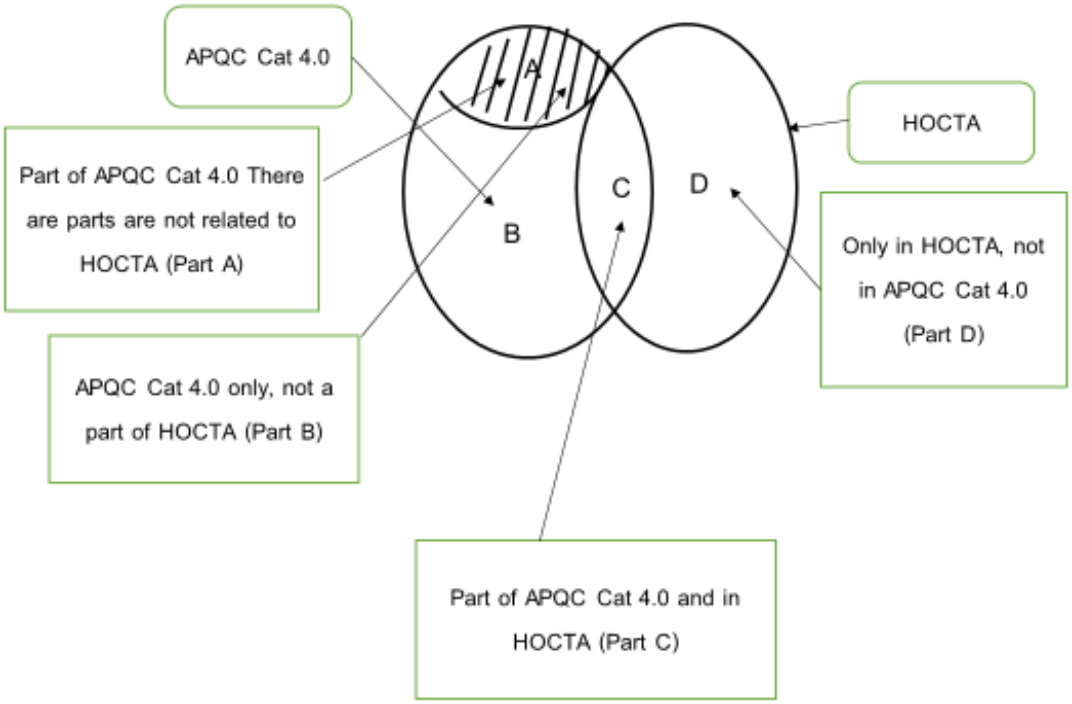

Figure 5 Gap analysis

From the gap analysis, we can summarize in accordance with what depicted in Table 1 as follows.

Set A={4.1.1, 4.1.2,4.1.3,4.1.8, 4.2.1, 4.2.2,4.3.2,.3.3,4.4,4.4.2, 4.4.3,}

Set B= {4.1.4,4.1.5,4.1.6,4.1.7, 4.3.1, 4.4.1}

Set C = {4.2.3,4.2.4,4.2.5,4.4.4}

Set D = HOCTA process only

Since there are 22 processes in APQC Cat 4.0 version 7.0.4, the set A, processes that are not related to HOCTA is 50% of the total APQC Cat 4.0 version 7.0.4 processes. The set B, processes in APQC Cat 4.0 version 7.0.4, but relevant to HOCTA is 32%. The set C, processes that are part of APQC Cat 4.0 version 7.0.4 and in HOCTA is 18% and the set D, it comprises the processes only in HOCTA

Table 1 APQC Cat 4.0 and HOCTA

	4.0 Deliver Physical Products (20022)	A	B	C	D
	4.1 Plan for and align supply the chain resources (10221)				
1	4.1.1 Develop Production and Materials strategies	√			
2	4.1.2 Manage demand for products	√			
3	4.1.3 Create materials plan	√			
4	4.1.4 Create and manage master production schedule		√		
5	4.1.5 Plan Distribution requirements		√		
6	4.1.6 Establish distribution planning constraints		√		
7	4.1.7 Review distribution planning policies		√		
8	4.1.8 Develop quality standards and procedures	√			
9	4.2 Procure materials and services (10215)				
10	4.2.1 Provide sourcing governance and perform category mgt	√			
11	4.2.2 Develop sourcing an category management strategies	√			
12	4.2.3 Select suppliers and develop/maintain contracts			√	
13	4.2.4 Order materials and services			√	
14	4.2.5 Manage suppliers			√	
	4.3 Produce/Manufacture/Deliver product (10217)				
15	4.3.1 Schedule production		√		
16	4.3.2 Produce/Assemble product		√		
17	4.3.3 Perform Quality testing	√			
18	4.3.4 Maintain production records and manage lot traceability				
	4.4 Manage Logistics and warehousing (10219	√			
19	4.4.1 Provide logistics governance		√		
20	4.4.2 Plan and manage inbound materials flow	√			
21	4.4.3 Operate warehousing	√			
22	4.4.4 Operate outbound transportation			√	

4.1 Plan for and align supply the chain resources

4.1.1 Create and manage master production schedule

4.1.2 Plan Distribution requirement.

4.1.3 Establish distribution planning constraints

4.1.4 Review distribution planning policies

4.2 Procure materials and services

4.2.1 Select suppliers and develop/ maintain contracts

4.2.1.1 Select trailer

4.2.1.1 Select oil tanker

4.2.2 Order materials and services

4.2.2.1 Crate and box

4.2.2.2 Crane and operator

4.2.3 Manage suppliers

4.2.3.1 Business agreement

4.2.3.2 Contract management

4.3 Schedule production

4.3.1 Produce/Assemble product

4.3.1.1 Specify completion date

4.3.1.2 Dis-assembly and assembly procedure

4.3.2 Manage Logistics and warehousing

4.3.3 Provide logistics governance

4.4 Operate outbound transportation

4.4.1 Cargo and transport preparation

4.4.1.1 Disassembly

4.4.1.1.1 Record the number of boxes n and parts in each box.3.1

4.4.1.1.2 Record the number of parts that are not in the box m pieces

4.4.1.1.3 Input Packing List

4.4.1.2 Truck inspection

4.4.1.2.1 Select type of transport

4.4.1.2.2 Get new transport

4.4.1.2.3 Set transport readiness status

4.4.2 Routing Survey

4.4.2.1 Main route survey

4.4.2.2 Backup route survey

4.4.3 Destination site survey

4.4.4 Destination site preparation

4.4.5 Transformer oil preparation

4.4.6 Transportation procedures to destinations

4.4.6.1 Cargo loading process

4.4.6.2 Initializing transportation system process

4.4.6.3 Setinfo-sensors.

4.4.6.4 Set RFID and Checklist.

4.4.7 Transportation process

4.4.7.1 Monitoring the route

4.4.7.2 Communication and reporting.

4.4.8 Installation of cargo at destination

4.4.8.1 Un-Loading process at destination

4.4.8.1.1 Select the unloading method

4.4.8.1.2 Verify the checklist

4.4.8.2 Transformer assembly process

4.4.8.2.1 Process the transformer oil transport

4.4.8.2.2 Verify the orientation

4.4.8.2.3 Assemble the transform

Conclusion

In this gap analysis, between HOTCA and APQC PCF Cat4.0, we gain insight that the HOCTA process can be improved by combining the processes in the group B with HOCTA processes. In this way, the HOCTA would correspond to 50% of the APQC Cat4.0 processes. Some of the items in HOCTA will become activities and tasks.

After restructuring the HOCTA processes in to process groups, processes, activities and tasks. We obtain a more complete version of the HOTCA process definition which is the result of combining Parts B and C from the gap analysis with HOCTA process. In so doing, we can design the logistic system for handling transporting oversize and heavy cargo in a more visible way, hence, increasing efficiency and lower chance of mishandling.This research can be applied to work for exporting products to foreign countries based on international standards to create credibility for customers

Reference

APQC. (2019). **Process Classification Framework (PCF) - Aerospace and Defense** - PDF Version 7.2.1. Retrieved March 15, 2019, from https://www.apqc.org/resource-library/resource-listing/apqc-process-classification-framework-pcf-aerospace-and-defense-5.

Arturas Petraska, Aldona Jarasuniene, Kristina Ciziuniene. (2016). **Routing Methodology for Heavy-Weight and Oversized Loads Carried by Rail Transport**, 16th Conference on Reliability and Statistics in, Transportation and Communication, RelStat', 19-22 October.

Arturas Petraska, Kristina Ciziuniene, Olegas Prentkovskis, Aldona Jarasuniene. (2018). Methodology of Selection of Heavy and Oversized Freight Transportation System, **Transport and Telecommunication**. 19 (1).

Paolo Maruschak, Olegas Prentkovskis. (2017). Algorithm for the Assessment of Heavy Weight and and Oversize Cargo Transportation Routes, Journal **of Business Economics and Management** ISSN 1611-1699 / eISSN 2029-4433. 18(6)

Pengsomboon, W. (2019). Transportation System Design for Transporting Heavy and Oversize Goods. **EAU Heritage Journal** Year 2009 Vol. 3 September – December, Dissertation, School of Science and Technology, Shinawatra University

Ramunas Palsaitis, Arturas Petraska. (2012). Heavy Weight and Oversized Cargo Transportation Risk Management. **Transport and Telecommunication**. 13(1).

Xiaohong Li1,2,(2016) Factors Analysis of Affecting Loading and Reinforcing Scheme of Large Goods in Railway, **World Journal of Engineering and Technology**. 1(2).

แนวทางการเตรียมต้นฉบับ
วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ประเภทของบทความ

1. บทความทางวิชาการ หมายถึง งานเขียนซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เป็นความรู้ใหม่ กล่าวถึงความเป็นมาของปัญหา วัตถุประสงค์ แนวทางการแก้ไขปัญหา มีการใช้แนวคิดทฤษฎี ผลงานวิจัยจากแหล่งข้อมูล เช่น หนังสือ วารสารวิชาการ อินเทอร์เน็ต ประกอบการวิเคราะห์วิจารณ์ เสนอแนวทางแก้ไข

2. บทความวิจัย หมายถึง เป็นการนาเสนอผลงานวิจัยอย่างเป็นระบบ กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ การดำเนินการวิจัย

การเตรียมต้นฉบับ

1. พิมพ์ผลงานทางวิชาการเป็น 2 คอลัมน์ โดยตั้งค่าหน้ากระดาษ บน 2.7 ซม. ซ้าย 3.5 ซม. ล่าง 5.5 ซม. ขวา 2.5 ซม. ใช้อักษร Cordia New ชื่อเรื่องภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ตัวหนา ขนาด 18 ชื่อผู้นิพนธ์ ขนาด 14 รายละเอียดผู้นิพนธ์ ขนาด 12 เนื้อหาใช้ตัวปกติ ขนาด 16 ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ทั้งนี้บทความ 1 เรื่องจะต้องมีจำนวนหน้าไม่น้อยกว่า 13 หน้า แต่ไม่เกิน 15 หน้ากระดาษ A4

2. บทคัดย่อภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ไม่ควรเกิน 1 หน้ากระดาษ จะต้องมีคำสำคัญในบทคัดย่อภาษาไทย และ Keyword ในบทคัดย่อภาษาอังกฤษ จำนวนไม่เกิน 5 คำ (บทความภาษาไทย หรือภาษาอังกฤษจะต้องมีบทคัดย่อภาษาไทย และภาษาอังกฤษทุกบทความ)

3. ถ้ามีรูปภาพ / ตารางประกอบ ควรเป็นภาพที่ชัดเจน ถ้าเป็นรูปถ่ายควรมีภาพถ่ายจริงแนบด้วย

4. ผลงานวิชาการ และผลงานวิจัยที่ส่งมา ต้องไม่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ที่ใดมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณา ของวารสารฉบับอื่น หากตรวจสอบพบว่ามีการตีพิมพ์ซ้ำซ้อน ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว

5. การส่งต้นฉบับบทความ จะต้องส่งบทความ และแบบฟอร์มเสนอบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ผ่านระบบ Thai Journals Online (ThaiJO) เท่านั้น ตามที่อยู่ https://www.tci-thaijo.org/index.php/bkkthon ซึ่งบทความที่มีรายละเอียดครบถ้วนจะได้รับการนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อประเมินคุณภาพความเหมาะสมของบทความก่อนการตีพิมพ์ ในกรณีที่ผลการประเมินระบุให้ ต้องปรับปรุงแก้ไข ผู้เขียนจะต้องดำเนินการแก้ไขให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด นับจากวันที่ได้รับผลการประเมินบทความ

รูปแบบการเขียนอ้างอิง

กรณีที่ผู้เขียนต้องการระบุแหล่งที่มาของข้อมูลในเนื้อเรื่องให้ใช้วิธีการอ้างอิงในส่วนเนื้อเรื่องแบบนาม-ปี (author-date in-text citation) โดยระบุชื่อผู้แต่ง และปีพิมพ์ของเอกสารไว้ข้างหน้าหรือข้างหลังข้อความที่ต้องการอ้าง เพื่อบอกแหล่งที่มาของข้อความนั้น และต้องนำไปรวบรวมไว้ในส่วน

บรรณานุกรม **โดยผู้เขียนบทความภาษาไทยที่มีรายการอ้างอิงเป็นภาษาไทย ต้องเปลี่ยนให้เป็นภาษาอังกฤษทุกรายการ** และเรียงรายการตามลำดับอักษรภาษาอังกฤษ ภายใต้หัวข้อ "Reference" และใช้รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงแบบ APA (American Psycho- logical Association) ดังตัวอย่างการเขียนเอกสารอ้างอิง ต่อไปนี้

1. **บรรณานุกรมหนังสือ**

ชื่อ - ชื่อสกุล. (ปีพิมพ์). **ชื่อหนังสือ**. สถานที่พิมพ์: สานักพิมพ์.

ตัวอย่าง

Gardner, H. (1998). **Multiple Intelligence: Theory in Practice**. New York: Basic Books.

2. **บรรณานุกรมบทความ**

ชื่อ - ชื่อสกุลผู้เขียน. (ปีพิมพ์). ชื่อเรื่อง. ใน ชื่อ ชื่อสกุล (บรรณาธิการ). **ชื่อหนังสือ** (ครั้งที่พิมพ์ หน้าแรก-หน้าสุดท้ายของบทหรือ ตอน).สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

James, N. E. (1988). Two sides of paradise: The Eden myth according to Kirk and Spock. In D. Palumbo (Ed.), **Spectrum of the fantastic** (pp. 219-223). Westport, CT: Greenwood.

3. **บรรณานุกรมบทความวารสาร**

ชื่อ - ชื่อสกุล. (ปีพิมพ์). ชื่อบทความ. **ชื่อวารสาร** ปีที่, (ฉบับที่) : หน้าที่ปรากฏบทความในวารสาร.

ตัวอย่าง

Lee, L. T. and Sukoco, B. M. (2007). The Effects of Entrepreneurial Orientation and Knowledge Management Capability on Organizational Effectiveness in Taiwan: The Moderation Role of Social Capital. **International Journal of Management**. 24 (3), 549 – 566

4. **บรรณานุกรมออนไลน์**

ชื่อผู้รับผิดชอบเว็บไซต์/หน่วยงาน/บุคคล. (ปีที่ปรากฏ). **ชื่อบทความ**.ค้นเมื่อวัน เดือน ปี, จาก http://.....

ตัวอย่าง

Lesley University. (2005). **Basic APA format for citing print materialist media**. Retrieved April 28, 2006, from http://lesley.edu/library/guide/citation.

5. บรรณานุกรมฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

ชื่อ - ชื่อสกุล. (ปีพิมพ์). ชื่อบทความ. **ชื่อวารสาร**. ปีที่ (ฉบับที่). ค้นเมื่อวัน เดือน ปี, จาก (ชื่อฐานข้อมูล)

ตัวอย่าง

Mershon, D. H. (1998). Star trek on the brain: Alien minds, human minds. **American Scientist**. 86(6), 585. Retrieved July 29, 1999, from Expanded Academic ASAP database.

6. บรรณานุกรมบทความจากการสืบค้น CD-ROM

ชื่อ - ชื่อสกุล. (ปีพิมพ์). **ชื่อบทความ** (ชื่อ CD ROM). ค้นเมื่อวัน เดือน ปี, จาก (ชื่อฐานข้อมูลที่สืบค้น). หมายเลขเอกสารที่สืบค้น

ตัวอย่าง

Baker, J. (2008). **Acceptability of interventions to staff in long-terms case setting for older adults: Comparing rating.** (Doctoral Dissertation). Retrieved November 26, 2009, from ProQuest Dissertation & Theses databases. (Publication No. AAT3354064)

ดาวน์โหลดรูปแบบการเขียนได้ที่

https://www.tci-thaijo.org/index.php/bkkthon/about/submissions

การสมัครสมาชิก

โปรดส่งใบสมัคร พร้อมค่าสมาชิก

☐	สมาชิกทั่วไป	1	ฉบับ	150	บาท
☐	สมาชิกรายปี	2	ฉบับ	300	บาท

การชำระค่าสมัครสมาชิก

ผู้สมัครโอนเงินเข้าบัญชี ธนาคาร กรุงศรีอยุธยา สาขา ท่าพระ ชื่อบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เลขบัญชี 142-1-234-452 พร้อมทั้งส่งสำเนาใบสมัคร และสำเนาหลักฐานการโอนเงินมาที่ E-mail: Journal.btu@gmail.com สำนักวิจัย โทร. (02) 800 6800-5 ต่อ 1403 โทรสาร (02) 800 6806 เพื่อดำเนินการต่อไป

(รูปแบบการเขียนบทความวิจัยลงวารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี)

ชื่อเรื่องภาษาไทย
ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ } (ตัวหนา ขนาด18)

ชื่อผู้นิพนธ์ (ภาษาไทย)
ชื่อผู้นิพนธ์ (ภาษาอังกฤษ) } (ขนาด 14)

รายละเอียดผู้นิพนธ์ (สาขาวิชา, คณะ, มหาวิทยาลัย) (ภาษาไทย)
รายละเอียดผู้นิพนธ์ (สาขาวิชา, คณะ, มหาวิทยาลัย) (ภาษาอังกฤษ)
e-mail: ..... } (ขนาด 12)

บทคัดย่อ (ตัวหนา ขนาด 16)

.....
.....
.....

คำสำคัญ :

ABSTRACT (ตัวหนา ขนาด 16)

.....
.....
.....

Keywords :

บทนำ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

วัตถุประสงค์การวิจัย

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

กรอบแนวคิดการวิจัย

.....

.....

.....

.....

.....

(รูปภาพ)

ภาพที่ .....

การดำเนินการวิจัย

.....

.....

.....

.....

ผลการวิจัย

.....

.....

.....

.....

ตารางที่.....

หัวตาราง

อภิปรายผล

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

Reference

.....

.....

.....

.....

(Format of articles writing for academic journal, Bangkokthonburi University)

Title (English language)
Title (Thai language) } (Bold, size 18)

Author's name (English language)
Author's name (Thai language) } (Size 14)

Author's Affiliations (Major, Faculty, University) (English language)
Author's Affiliations (Major, Faculty, University) (Thai language)
e-mail: ..... } (Size 12)

ABSTRACT (Bold, size 16)

.....

.....

.....

Keywords:

บทคัดย่อ (Bold, size 16)

.....

.....

.....

คำสำคัญ:

Introduction

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Objectives

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Conceptual Framework

.....

.....

.....

.....

.....

(Figure)

Figure .....

Methodology

.....

.....

.....

Results

.....

.....

.....

Table.....

(Table Header)

Discussions

.....

.....

.....

Suggestions

.....

.....

.....

Reference

.....

.....

.....

.....

ใบสมัครสมาชิกวารสารวิชาการ
มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

ชื่อ-นามสกุล ภาษาไทย (นาย/นาง/นางสาว)
ภาษาอังกฤษ (Mr./Mrs./Miss.)

การศึกษาสูงสุด ☐ อนุปริญญา ☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท ☐ ปริญญาเอก ☐ อื่น ๆ ระบุ.....

อาชีพ ☐ นักศึกษา ☐อาจารย์ ☐ อื่น ๆ ระบุ.....

สถานที่ทำงาน .....ที่อยู่.....
.....
เบอร์โทรศัพท์ .....โทรสาร .....

ที่อยู่ในการจัดส่งวารสาร เลขที่.....หมู่.....ซอย .....ถนน .....
แขวง/ตำบล.....เขต/อำเภอ.....จังหวัด.....
รหัสไปรษณีย์ .....โทรศัพท์.....โทรสาร.....E-mail : .....

การสมัครสมาชิก

โปรดส่งใบสมัคร พร้อมค่าสมาชิก

☐ สมาชิกทั่วไป 1 ฉบับ 150 บาท

☐ สมาชิกรายปี 2 ฉบับ 300 บาท

การชำระค่าสมัครสมาชิก

ผู้สมัครโอนเงินเข้าบัญชี ธนาคาร กรุงศรีอยุธยา สาขา ท่าพระ ชื่อบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เลขบัญชี 142-1-234-452 พร้อมทั้งส่งใบสมัคร และสำเนาหลักฐานการโอนเงินมาที่ E-mail: Journal.btu@gmail.com สำนักวิจัย โทร. (02) 800 6800-5 ต่อ 1403 โทรสาร (02) 800 6806 เพื่อดำเนินการต่อไป

ลงชื่อ.....ผู้สมัคร
(.....)
...../...../.....

แบบฟอร์มเสนอบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์
วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

ชื่อ-นามสกุล *ระบุคำนำหน้า ยศ และตำแหน่งทางวิชาการให้ครบถ้วน

ผู้แต่งหลัก ภาษาไทย (นาย/นาง/นางสาว) .....

ภาษาอังกฤษ (Mr./Mrs./Miss.) .....

☐ อาจารย์ ตำแหน่งทางวิชาการ..... ☐ นักศึกษา ระดับ .....

☐ อื่น ๆ ระบุ .....

สถาบัน/มหาวิทยาลัย/หน่วยงาน .....

คณะ..... สาขาวิชา.....

ที่อยู่ เลขที่..... หมู่ ..... ซอย ..... ถนน.....

แขวง/ตำบล ..... เขต/อำเภอ.....

จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์..... โทรสาร.....

☐ ผู้แต่งร่วม ☐ อาจารย์ที่ปรึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ .....

*ระบุคำนำหน้า ยศ และตำแหน่งทางวิชาการให้ครบถ้วน

1. ชื่อภาษาไทย (นาย/นาง/นางสาว).....

ชื่อภาษาอังกฤษ (Mr./Mrs./Miss.) .....

2. ชื่อภาษาไทย (นาย/นาง/นางสาว).....

ชื่อภาษาอังกฤษ (Mr./Mrs./Miss.) .....

ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ เลขที่..... หมู่ ..... ซอย ..... ถนน.....

แขวง/ตำบล.....เขต/อำเภอ ..... จังหวัด .....รหัสไปรษณีย์ .....

โทรศัพท์.....โทรสาร ..... E-mail.....

ประเภทบทความ ☐ บทความวิจัย ☐ บทความวิชาการ ☐ บทวิจารณ์หนังสือ ☐ บทความปริทัศน์

ชื่อเรื่อง ภาษาไทย .....

.....

ภาษาอังกฤษ .....

.....

- ข้าพเจ้าขอรับรองว่า **<u>บทความนี้ไม่เคยลงตีพิมพ์</u>** ในวารสารใดมาก่อน และ **<u>ไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาลงตีพิมพ์</u>** ในวารสารอื่น หากตรวจสอบพบว่ามีการตีพิมพ์ซ้ำซ้อน ข้าพเจ้าขอเป็นผู้รับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียว
- ข้าพเจ้ายินยอมให้กองบรรณาธิการ จัดหาผู้กลั่นกรองโดยอิสระ เพื่อพิจารณาบทความนี้ และยอมรับผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ

ลงชื่อ..... ผู้ส่งบทความ

(.....)